Gemeente Midden-Delfland

Jaarstukken 2025

Inhoudsopgave

Aanbiedingsnota 4
Inleiding 5
Bestemming resultaat 9
Financiele samenvatting 11
Jaarverslag 13
Programma's 14
Programma 1: Vitale dorpen in Midden-Delfland 15
Programma 2: Bestuur en veiligheid 23
Programma 3: Beheer, verkeer en milieu 32
Programma 4: Onderwijs 52
Programma 5: Sociaal Domein en Welzijn 56
Programma 6: Economische en sociale zaken 66
Programma 7: Ruimtelijke ordening, ontwikkeling en 74
Algemene dekkingsmiddelen 87
Overhead 90
Paragrafen 94
Bedrijfsvoering 95
Financiering 103
Grondbeleid 113
Lokale heffingen 119
Onderhoud kapitaalgoederen 125
Verbonden partijen 131
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 159
Wet open overheid 167
Jaarrekening 168
Overzicht van baten en lasten en toelichting 169
Overzicht aanwending bedrag onvoorzien 172
Overzicht incidentele/structurele baten en lasten 173
Balans 182
Toelichting op de balans 186
Rechtmatigheidsverantwoording 210
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 212
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen 217
Gebeurtenissen na balansdatum 218
Single information, Single audit (SiSa) 219

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld 234
Bijlagen 237
Beleidsindicatoren 238
Incidentele subsidies 239
Rapportage interbestuurlijk toezicht 241
Staat van reserves en voorzieningen 242
Overige gegevens 257
Overige gegevens 258
Controleverklaring van de onafhankelijk accountant 259

Aanbiedingsnota

Inleiding

Voor u ligt de jaarrekening 2025. Het jaar waarin we de balans opmaken van de huidige bestuursperiode. We sluiten het jaar 2025 af met een positief resultaat van € 0,76 miljoen. Dit is € 0,33 miljoen meer dan bij de 4e periodieke begrotingswijziging was voorzien. In deze jaarrekening doen we het voorstel om € 0,41 miljoen in 2026 weer beschikbaar te stellen voor projecten die in 2025 niet (volledig) zijn uitgevoerd. Na verwerking van het resultaat over 2025 en dit voorstel, komt de algemene reserve uit op € 11,85 miljoen. U leest hierover meer bij 'bestemming resultaat'. We laten hiermee een financieel gezond huis achter, al blijven de onzekerheden vanuit het Rijk en de stijgende kosten door geopolitieke spanningen een punt van voortdurende aandacht.

De maatschappelijke oogst van 2025

Achter deze cijfers gaat een jaar schuil waarin we volop hebben geïnvesteerd in onze dorpen. Onze focus lag op het vlot trekken van langlopende dossiers en het versterken van de sociale basis:

- Wonen en Ruimte: De forse achterstanden in omgevingsvergunningen zijn nagenoeg weggewerkt, wat onze dienstverlening direct verbetert. Het centrumplan Den Hoorn is vergund en we hebben belangrijke stappen gezet voor woningbouw op locaties zoals Keenenburg V en de Kasteellaan. Met de Dorpenvisie hebben we, samen met een breed gedragen participatieproces, de koers voor de toekomst van onze kernen ingezet.
- Samenleving, zorg en onderwijs: De zorg voor onze inwoners en de toekomst van onze jeugd stonden centraal. Met de opening van de WIJ-punten in alle kernen en het gratis vervoer door De Mus houden we ondersteuning dichtbij en laagdrempelig. De uitvoering van het Integraal Huisvestingsprogramma (IHP) voor onze scholen is gestart; daarmee kan de vernieuwing van De Schutse en de Mariaschool worden gestart. Ook is het participatiebeleid, inclusief het inwonersinitiatief, vastgesteld. Hiermee borgen we dat inwoners meer invloed hebben op hun leefomgeving en dat hun initiatieven de ruimte krijgen. Dit versterkt de samenwerking tussen de samenleving en het bestuur.
- Leefomgeving en bereikbaarheid: We hebben ingezet op kwaliteit in de openbare ruimte, onder meer door herziene groenbestekken en verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. Een specifiek succes is het behoud van de cruciale buslijn 33, die dankzij onze gezamenlijke inzet voor de bereikbaarheid van de dorpen behouden bleef.
- Sport en verbinding: De herinrichting van sportpark Schipluiden komt tegemoet aan een langgekoesterde wens van de verenigingen en geeft hen weer toekomstperspectief. Daarnaast hebben we met extra impulsen voor '80 jaar vrijheid' en de nieuwe subsidieregeling voor cultuur ingezet op de onderlinge verbinding tussen inwoners. Eind 2025 heeft de gemeente middelen beschikbaar gesteld waarmee de kunstgras voetbalvelden in alle drie de dorpen deze zomer worden vernieuwd

U leest meer over de gerealiseerde doelen, de uitgevoerde projecten en welke kosten daartegenover stonden in de programma's en paragrafen.

Een toegankelijke en weerbare organisatie

In 2025 hebben we fors geïnvesteerd in de kwaliteit van onze eigen organisatie. Met het programma 'Heldere Taal' werken we aan begrijpelijke communicatie die aansluit bij de behoeften van onze inwoners. Dit gaat hand in hand met de digitale toegankelijkheid (Wmebv). Tegelijkertijd is de 'achterkant' van de gemeente verstevigd; de afronding van het programma Eigentijdse ICT en de nieuwe SIEM/SOC-beveiliging maken onze organisatie modern, toekomstbestendig en weerbaar tegen cyberdreigingen. Deze combinatie van begrijpelijke taal en betrouwbare techniek vormt de basis voor een eigentijdse overheid.

Rechtmatigheid en getrouw beeld

In de rechtmatigheidsverantwoording leggen wij verantwoording af over de naleving van de financiële regels. De accountant bevestigt dat de jaarrekening 2025 een getrouw beeld geeft van ons vermogen en het resultaat. De bijbehorende controleverklaring met een goedkeurend oordeel is toegevoegd aan de Jaarrekening.

Tot slot

Met deze jaarrekening bieden wij u een transparante en heldere weergave van onze financiële gang van zaken in 2025; een jaar waarop wij met een positief gevoel terugkijken. De behaalde resultaten getuigen van doelgerichte inzet en laten zien dat we niet alleen op de winkel hebben gepast, maar actief hebben gebouwd aan een leefbaar, sociaal en financieel gezond Midden-Delfland. Wij danken de raad voor de constructieve samenwerking die dit resultaat mogelijk heeft gemaakt en blijven ons, samen met onze inwoners en partners, onverminderd inzetten voor een gezonde en duurzame toekomst van onze gemeente.

Begroting

De gemeenteraad heeft de begroting 2025-2028 op 12 november 2024 vastgesteld. De begroting liet voor 2025 een positief beeld zien (€ 1.100.212). Dit maakte het mogelijk om onze dienstverlening te continueren en om de voorgestelde plannen uit de kadernota en het collegewerkprogramma te realiseren. Daarnaast waren er, sinds het vaststellen van de kadernota, nog een aantal – deels autonome – wijzigingen geweest. Deze zijn ook verwerkt.

Tegelijkertijd bleven de onzekerheden voor de Begroting 2025-2028 onverminderd groot. Economische ontwikkelingen zoals inflatie hadden impact op iedereen en dus ook invloed op onze eigen begroting. Daarbij was er onzekerheid over het rijksbeleid en toegenomen geopolitieke spanningen. Dit was zichtbaar in het meerjarenperspectief van de begroting. Na een positief beeld in 2025 sloot de begroting in de jaren 2026, 2027 en 2028 met een flink nadeel. Dit was voor een groot deel als gevolg van de keuzes die het Rijk heeft gemaakt in de algemene uitkering.

Na het aanbieden van de begroting, ontvingen wij de septembercirculaire 2024. De cijfers uit deze circulaire zijn vervolgens verwerkt en vastgesteld in de 1e begrotingswijziging 2025. Voor 2025 kende deze begrotingswijziging een negatief saldo van totaal € -202.826. Het begrotingsaldo en het nieuwe vertrekpunt voor begrotingsjaar 2025 wijzigde hierdoor naar € 897.386.

Financieel resultaat

Voor het jaar 2025 stond de gemeente voor een pittige opgave. Desondanks zijn we erin geslaagd veel hiervan te realiseren.
Na vaststelling van de 4e periodieke begrotingswijziging 2025, kenden we een begrotingssaldo over 2025 van € 0,43 miljoen. We sluiten 2025 af met een positief resultaat van € 0,76 miljoen. Dit resultaat is het saldo van diverse mee- en tegenvallers. Deze zijn vooral incidenteel van aard en/ of het gevolg van onderbesteding. Alle budgetover -en onderschrijdingen worden binnen de programma's afzonderlijk toegelicht. In het verlengde hiervan is het goed om te noemen dat de Rekenkamercommissie in 2025 onderzoek heeft gedaan naar onderbesteding (deelname landelijk onderzoek). De Rekenkamercommissie rapporteert hierover in 2026.

De algemene reserve sluit per 31 december 2025 op een stand van € 11,50 miljoen. Deze kent hiermee een toename (€ 1,72 miljoen) ten opzichte van de stand per 31 december 2024 (exclusief

Resultaat Jaarrekening 2025).
Deze jaarrekening bevat het voorstel om een bedrag van € 0,41 miljoen weer beschikbaar te stellen in 2026 voor projecten die in 2025 niet (volledig) uitgevoerd zijn. Dit komt ten laste van de algemene reserve. Deze neemt na verwerking van het resultaat over 2025 en het voorstel om budget door te schuiven naar 2026 toe tot € 11,85 miljoen.

Accountantscontrole

De accountant is van oordeel dat de jaarrekening 2025 een getrouw beeld geeft van het eigen vermogen op 31 december 2025 en het resultaat over 2025. De controleverklaring is toegevoegd aan de jaarstukken. Hierin leest u dat de jaarrekening 2025 een getrouw beeld geeft van de omvang en samenstelling van zowel de baten, als de lasten over het boekjaar 2025. De activa en passiva per 31 december 2025 zijn in overeenstemming met de geldende voorschriften.

Toekomst

We hebben 2025 met een positiever resultaat afgesloten dan verwacht. Deze verbetering van het financiële resultaat is deels het gevolg onderbesteding of nog in 2026 uit te voeren of af te ronden werkzaamheden, maar ook het gevolg van incidentele voordelen (zie ook onder Financiële samenvatting).
In de beheersing van onze budgetten, zowel exploitatiebudgetten als investeringskredieten, hebben we wederom stappen gezet en dit proces blijven we voortzetten. Het financieel perspectief voor de komende jaren geeft voor ons, evenals voor alle andere gemeenten, reden tot zorgen. Vooral door de afname van de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de stijgende kosten door prijsontwikkelingen en het steeds complexer worden van uit te voeren taken. Dit zorgt er ook voor dat in 2026, bij het opmaken van de begroting 2027, keuzes moeten worden gemaakt.

Ons uitgangspunt is en blijft om te focussen op wat nodig is voor een solide gemeente zonder losse eindjes in bedrijfsvoering of dienstverlening. Dat betekent dat we kritisch blijven op het realisme van onze planningen en ramingen, op onze uitgaven en we terughoudend moeten zijn met extra impulsen of nieuwe ontwikkelingen, omdat de middelen hiervoor schaars zijn. In de Kadernota 2027-2030 gaan we verder in op ons financieel perspectief.

Financieel perspectief en kritische afwegingen

Ondanks een sluitende begroting voor 2026 zien wij richting 2029 toenemende financiële druk. De ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds blijft onzeker en er is nog geen duidelijkheid of gemeenten volledig worden gecompenseerd voor (mede)bewindstaken. Nadere informatie verwachten wij bij de meicirculaire.

Daarnaast zorgen internationale ontwikkelingen, waaronder geopolitieke spanningen en conflicten in onder andere Iran, voor aanhoudende prijsstijgingen van energie, grondstoffen en bouwkosten. Dit werkt direct en indirect door in onze gemeentelijke uitgaven en zet investeringen onder druk.

Met het oog op een nieuwe raadsperiode ligt er een belangrijke opgave voor een nieuwe gemeenteraad en coalitie om hierin duidelijke keuzes te maken. Onze koers blijft daarom:

- Focussen op noodzakelijke taken en een solide financiële basis.
- Kritisch blijven op planning, ramingen en uitgaven.
- Terughoudend omgaan met nieuwe ontwikkelingen en extra impulsen.

In de Kadernota 2027–2030 werken wij het financieel perspectief en de bijbehorende keuzes verder uit.

Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. De jaarrekening is volgens de voorschriften uit het Besluit Begroting en Verantwoording opgebouwd zoals de begroting 2025-2028. Hierin zijn het beleid en de doelstellingen van de gemeente verdeeld over 7 programma's. Daarnaast leggen we verantwoording af over de algemene dekkingsmiddelen en overheadlasten. Dit zijn voorgeschreven overzichten die apart worden verantwoord in de jaarstukken.

Bestemming resultaat

Het gerealiseerd resultaat van de jaarrekening 2025 bedraagt € 0,76 miljoen positief. Volgens de regelgeving van het BBV is het positieve resultaat als afzonderlijke post opgenomen onder het eigen vermogen op de balans. Het is de bevoegdheid van de raad om aan te geven hoe dit resultaat wordt bestemd.
Voor het jaar 2025 zijn er projecten/ werkzaamheden die niet (volledig) zijn afgerond en hierdoor doorlopen in het jaar 2026. Het budget dat hiermee samenhangt is € 0,41 miljoen. Wij stellen derhalve voor een bedrag van € 0,41 miljoen door te schuiven naar 2026 ten lasten van het resultaat. Voor het resterende saldo van € 0,35 miljoen stellen wij voor dit toe te voegen aan de algemene reserve.

Voor een nadere verklaring van het resultaat wordt verwezen naar hoofdstuk 1.4 en de toelichtingen bij de programma's (hoofdstuk 2.1).

Doorschuifbudgetten

In onderstaand overzicht (A) staan de doorschuifbudgetten ten laste van het resultaat. Dit overzicht telt op tot een bedrag tot € 0,41 miljoen. De afzonderlijke doorschuifbudgetten worden hieronder in tabel A toegelicht.

A. Doorschuifbudgetten t.l.v. resultaat	**Bedrag**
Onkruidbestrijding op verharding	€ 35.000
Budget groenonderhoud	€ 85.000
Plankosten project De Kroon	€ 50.000
Woonzorgvisie	€ 63.617
Geluid	€ 28.000
Advieskosten buitengebied	€ 28.000
Huisvesting onderwijs	€ 23.000
Huisvesting onderwijs (IHP)	€ 47.500
Huisvesting onderwijs (VVE)	€ 23.700
WMO	€ 30.000
Totaal	**€ 413.817**

Toelichting doorschuifbudgetten t.l.v. resultaat

<u>Onkruidbestrijding op verharding</u>
Tot na de zomer is er zeer beperkt onkruidbestrijding op verharding uitgevoerd vanwege onvoldoende budget voor de aanbesteding van de nieuwe contracten. Nadat er extra budget was toegekend en de nieuwe contracten zijn ingegaan bleek niet al het geplande inhaalwerk haalbaar in de resterende maanden van het jaar. Dit werk loopt door in 2026.

<u>Budget groenonderhoud</u>
Tot na de zomer is er zeer beperkt groenonderhoud uitgevoerd vanwege onvoldoende budget voor de aanbesteding van de nieuwe contracten. Nadat er extra budget was toegekend en de nieuwe contracten zijn ingegaan bleek niet al het geplande inhaalwerk haalbaar in de resterende maanden van het jaar. Dit werk loopt door in 2026.

<u>Plankosten project de Kroon</u>
Restant budget plankosten gemeentelijk initiatief inzetten voor meerkosten project de Kroon/Kasteellaan.

Woonzorgvisie
Budget t.b.v. 'Woonzorgvisie' is in 2025 niet uitgegeven, vanwege regionale vertragingen, budget benodigd om alsnog in 2026 te kunnen uitvoeren.

Geluid
De werkzaamheden zijn vertraagd en nu gepland voor begin dit jaar. Om het nader onderzoek en de saneringsmaatregelen daadwerkelijk uit te voeren. Hiermee kunnen de eigenaren van de woningen op de saneringslijst geholpen kunnen worden de geluidbelasting te reduceren dan wel weer binnen de norm te krijgen.

Advieskosten buitengebied
We stellen beleidsregels op voor aanlegwerkzaamheden in het buitengebied. Op dit moment ontbreekt het aan een concreet toetsingskader voor bv. het ophogen van weilanden, het dempen van sloten en het aanleggen van leidingen en verharding. Een concreet toetsingskader komt het landschap, de agrarische sector en onze dienstverlening ten goede en helpt de werkdruk bij afdeling VTH verlagen. De vele handhavingszaken in 2025 hebben geleid tot verplaatsing van dit project naar 2026.

Huisvesting onderwijs
Kosten voor doorlichting beheer en onderhoudsafspraken multifunctionele gebouwen en onderwijshuisvesting. De opdracht is later gestart en vindt voornamelijk plaats in 2026. Om die reden vragen wij het budget door te mogen schuiven naar 2026

Huisvesting onderwijs (IHP)
De opgave in het IHP loopt meerdere jaren. In 2025 heeft de nadruk en urgentie gelegen op projecten in fase 1 van het IHP en minder in het onderwerp huisvesting algemeen. De algemene inzet is in komende jaren nog nodig. Om die reden verzoeken wij €47.500 door te schuiven naar de begroting van 2026.

Huisvesting onderwijs (VVE)
De gefactureerde bijdrage 2025 is lager dan de VVE-begroting 2025 en op dit moment is er onvoldoende inzicht in de stand van zaken door het overgaan van het beheer van de VVE naar een nieuwe beheerder.

WMO
In 2025 is de inzet op inhuur vanwege het uitvallen van een medewerker en noodzakelijke werkzaamheden beperkter geweest dan oorspronkelijk verwacht. Tegelijkertijd zien we dat de benodigde inzet in 2026 lager voortduurt.

Financiele samenvatting

In dit hoofdstuk leest u de financiële samenvatting van de jaarrekening. Hierin staat eerst het algemene financiële beeld en vervolgens de gemeentelijke belastingen en de gemeentelijke reserves.

Algemeen financieel beeld

De jaarrekening 2025 laat een positief resultaat zien van € 758.409.
Dit is ten opzichte van het begrotingssaldo 2025 van € 432.154 (na vaststelling van de 4e PBW 2025) een stijging van het resultaat van € 326.256.

Het verschil voor het jaar 2025 tussen het werkelijke resultaat ten opzichte van het begrotingssaldo wordt voornamelijk verklaard door:

Voordelen:
-Vitale Dorpen in Midden-Delfland: Extra inkomsten uit groensubsidies en overige subsidies per saldo € 328.009.
-Bestuur en veiligheid: Lagere bijdrage aan de veiligheidsregio Haaglande van € 53.688.
-Beheer, verkeer en milieu: Extra inkomsten voor zwerfafval, lagere personele lasten en gunstige afrekening afvalinzameling van in totaal € 210.000.
-Onderwijs: lagere lasten voor onderwijsachterstandenbeleid, leerlingenvervoer en lagere lasten vanuit het IHP van in totaal € 236.000.
-Economische en sociale zaken: lagere lasten voor sociale werkvoorziening en verstrekte uitkeringen € 365.737. Daarnaast zijn extra huurinkomsten geïnd van in totaal € 39.656.
-Algemene dekkingsmiddelen: extra rentebaten van € 31.595.

Nadelen:
-Bestuur en veiligheid: overschrijding op de lasten door extra storting in de voorziening wethouderspensioenen en extra kosten voor uitbetaalde vergoedingen € 314.230.
-Economische en sociale zaken: lagere opbrengst gerealiseerd dan begroot uit teruggevorderde schulden van in totaal € 68.026
-Ruimtelijke ordening, ontwikkeling en volkshuisvesting: een nadeel van €450.000 doordat wij uitgevoerde werkzaamheden voor particuliere initiatieven niet kunnen doorbelasten

(U = uitgaven, I = inkomsten)
**De verschillen per programma zijn nader gespecificeerd en toegelicht in de programmaverantwoording. Hierin wordt per taakveld inzicht gegeven in de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting en de onderliggende oorzaken.*

Uit onderstaand overzicht blijkt het verloop van de begrotingssaldo in het jaar 2025.

Toelichting	Mutaties begroting 2025
Begroting 2025	€ 1.100.212
1e begrotingswijziging 2025	€ - 202.826
2e begrotingswijziging 2025	€ - 212.000
3e begrotingswijziging 2025	€ 25.774
4e begrotingswijziging 2025	€ - 250.606
7e begrotingswijziging 2025	€ - 98.000
PBW 2025-1	€ -758.866

Toelichting	Mutaties begroting 2025
PBW 2025-2	€ 464.818
PBW 2025-3	€ - 249.050
PBW 2025-4	€ 612.701
Saldo	**€ 432.154**

Analyse resultaat

De belangrijkste oorzaken van de toename van het begrote resultaat is in onderstaande tabel weergegeven.

Analyse resultaat:

Programma	Bedrag	Voordelig/nadelig
Begrotingsoverschot boekjaar 2025	**€ 432.153**	**Voordelig**
01: Vitale dorpen in Midden-Delfland 2025	€ 215.108	Voordelig
02: Bestuur en veiligheid	€ 231.451	Nadelig
03: Beheer, verkeer en milieu	€ 28.639	Voordelig
04: Onderwijs	€ 216.078	Voordelig
05: Welzijn en Wmo	€ 1.045.358	Voordelig
06: Economische- en sociale zaken	€ 342.802	Voordelig
07: Ruimtelijke ordening, ontw. en volkshuisvesting	€ 651.552	Nadelig
Algemene dekkingsmiddelen	€ 578.791	Nadelig
Overhead	€ 59.631	Nadelig
Totaal	**€ 758.409**	**Voordelig**

Ontwikkeling eigen vermogen

Het saldo 2025 kan kort als volgt worden weergegeven:

Omschrijving	Resultaat 2025
Totaal saldo baten en lasten (mutaties jaarrekening)	€ 2.816.298 (nadelig)
Mutaties reserves jaarrekening	€ - 3.574.707 (voordelig)
Jaarrekening	**€ - 758.409 (voordelig)**

In de jaarrekening is in de tabellen een nadere uitsplitsing opgenomen.

Jaarverslag

Programma's

Programma 1: Vitale dorpen in Midden-Delfland

Programma 1: Vitale dorpen in Midden-Delfland

Beleidsdoel

Versterken en behouden van de kwaliteit van

1. het open agrarisch cultuurlandschap van Midden-Delfland en
2. de vitale dorpen in Midden-Delfland.

Wat willen we bereiken?

Hernieuwde focus en energie

Midden-Delfland is een groene gemeente met een unieke positie als groen gebied in een stedelijke omgeving. In de afgelopen twintig jaar is gekoesterd en ontwikkeld wat Midden-Delfland uniek maakt. Het landschap, de fijnschaligheid en de prettige manier van leven.

De bevestiging van het belang van deze eigenschappen vinden wij in het Cittaslow-lidmaatschap en de toekenning van de status 'Bijzonder Provinciaal Landschap'. De kwaliteiten komen ook terug in de speerpunten van de gebiedsvisie Midden-Delfland 2025. Onze insteek is om met hernieuwde focus en energie ons samen met onze inwoners, ondernemers en verenigingen in te zetten voor onze dorpen. Dat doen we ook met onze regionale partners voor ons bijzonder provinciaal landschap Midden-Delfland.

Behouden en versterken van het waardevolle agrarische cultuurlandschap

Het landschap van Midden-Delfland is belangrijk voor de leefomgeving van onze eigen inwoners en ook voor de regio. Midden-Delfland heeft recreatiegebieden aan de randen van steden, natuurgebieden in het zuidelijke deel en een agrarisch kerngebied. Het behoud en versterking van de kwaliteiten die hiermee samenhangen vereisen een gevarieerde aanpak waarbij de gemeente en partners van de Landschapstafel samenwerken. We ontwikkelen verschillende programma's, projecten en initiatieven om de doelen te bereiken. Het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland blijft een levendig landschap waar mensen kunnen recreëren. Het benadrukt de waarde van het open cultuurlandschap met erfgoed en landbouwactiviteiten. We gebruiken gebiedsmarketing om het landschap en de streekproducten bekend te maken en het voortbestaan van Midden-Delfland te bevorderen.

Het duurzame economische verdienmodel voor de landbouw, voornamelijk melkveehouders, in het agrarisch kerngebied is erg belangrijk. Het programma Duurzaam Boer Blijven stimuleert kringlooplandbouw en betaalde landschapsdiensten. Daarmee maken we de landbouwsector duurzaam en sluit deze beter aan sluiten bij de stedelijke omgeving. Financiële middelen en de groei van de productie en afzet van lokaal voedsel zijn essentieel voor de boeren. Zij kunnen daarmee goed voor het landschap te zorgen en er meerwaarde uit halen.

Wij dragen samen met onze partners van de Landschapstafel actief bij aan het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Dit programma richt zich op waterbeheer, het versterken van de natuur en biodiversiteit, en het verminderen van broeikasgassen. Het toekomstperspectief van de landbouw speelt een belangrijke rol bij het realiseren van deze maatschappelijke uitdagingen. De gemeente heeft al veel bijdragen geleverd en zal dit ook in de komende jaren blijven doen.

Vitale dorpen

Midden -Delfland heeft levendige dorpen waar men zich jong kan voelen en oud kan worden. Als Cittaslow-gemeente willen we dat onze dorpen bloeiende, veilige en sociale dorpen blijven om in te leven, wonen en werken. Ons doel is om de leefbaarheid van de dorpen te stimuleren. We zorgen voor een goede balans in voorzieningen en woningen met behoud van het karakter van het dorp. Dit vereist maatwerk. Den Hoorn, Maasland en Schipluiden hebben een eigen identiteit en de inwoners voelen zich verbonden met hun dorp. De uitdaging is om de identiteit en het karakter van de dorpen in het landschap te behouden voor toekomstige generaties. Daarom stellen we voor elk dorp een visie op, samen met inwoners, ondernemers en organisaties die een betrokkenheid hebben bij een dorp. De dorpsvisies vormen bouwstenen voor de Omgevingsvisie 2.0.

Een aantal doelstellingen is van toepassing op elke dorpsvisie:

- *Wonen;* behoud van jongeren door voldoende woonruimte voor hen, en bouwen van woningen voor ouderen. Dat zorgt voor een betere doorstroming en meer passende woonruimte voor jongeren en gezinnen. Er is behoefte aan meer appartementen, sociale huurwoningen, vrije sector huurwoningen en betaalbare koopwoningen, zoals ook blijkt uit de Woonvisie 2024-2030.
- *Voorzieningen;* behoud en versterken van voorzieningenniveau voor behoud van een goede woonomgeving;
- *Dorpse sfeer;* de identiteit en verbondenheid met het dorp wordt gekoesterd. Elk dorp houdt zijn karakter, krijgt meer ontmoetingsplekken en we bevordering van sociale cohesie. Daarbij krijgen de inwoners meer ruimte om bij te dragen aan hun eigen leefomgeving.
- *Bereikbaarheid;* behoud van het karakter van elk dorp en ons landschap betekent dat niet elke functie in de betreffende kern behouden of gerealiseerd kan worden. We zorgen voor goede onderlinge verbindingen tussen de dorpen en met de omliggende steden. We stimuleren daarom betere wandel- en fietsverbindingen en openbaar vervoerverbindingen.
- *Duurzaamheid;* bij herstructurering van bestaande buurten en bij nieuwbouw zijn duurzame en klimaatadaptieve maatregelen vanzelfsprekend.

Wat is de relatie tussen Cittaslow en dit beleidsveld?

Midden-Delfland is lid van de internationale beweging Cittaslow. Deze beweging legt nadruk legt op de authentieke waarden van gemeenten, op aandacht voor de kwaliteit van leven en voor eerlijk en gezond voedsel. Lid zijn van Cittaslow betekent voor Midden-Delfland een bewuste oriëntatie op de lokale kracht van de samenleving, fijnschaligheid, duurzaamheid vanuit een optimaal evenwicht tussen economische, ecologische en sociale aspecten en de eigen authentieke waarden. De komende jaren wordt door samenwerking met het Cittaslow-netwerk ingezet op de ‘branding’ van Midden-Delfland als duurzame gemeente waar het goed toeven is.

Toelichting IODS "Groen ondernemen"

Financiën

De beschikbaar gestelde bedragen zijn gespreid uitgekeerd. De Provincie deed dit na overhandiging van het meerjarenprogramma, het afgeven van de beschikking en de uiteindelijke financiële verantwoording. Vanuit het Rijk is er geen verantwoordingsplicht, wel een bestedingsafspraak. In de beschikking van het Rijk is opgenomen: het aanwenden van middelen voor andere maatregelen, die als oogmerk ‘het versterken van de openheid van het authentieke agrarische cultuurlandschap’ hebben.

In de notitie Groen Ondernemen 2010-2020 zijn zowel de uitgaven als de inkomsten opgenomen. Dit zijn zowel het Grondinstrument als Duurzaam Boer Blijven. Ook is een enkele uitgave ten laste gekomen van het IODS-budget, zonder operationeel raakvlak met de project/programma’s

Grondinstrument en DBB. Inhoudelijk ligt er wel een relatie en daarom is benutting van IODS-middelen voor deze onderdelen ook legitiem. Het gaat hierbij om de Polderarchitect en PUUUR.

Einde 2019 zijn de gelden van het Recreatieschap (CBG/Staatsbosbeheer) volledig benut. Hetzelfde geldt einde 2020 voor wat betreft de gelden van de Provincie Zuid-Holland. Het saldo Rijksgelden laat eind 2025 een bedrag zien van € 7.402.327.

Saldo IODS Grondinstrument
Deze tabel laat kort samengevat de inkomsten, uitgaven en (restant) saldi zien. Dit betreft de gelden van het Rijk.

Jaar	Beginsaldo	Ontvangsten	Bestedingen	Einde jaar saldo
2012	€ 0	€ 9.665.000 *	€ 1.068.000	€ 8.597.000
2013	€ 8.597.000	€ -	€ 331.000	€ 8.266.000
2014	€ 8.266.000	€ 8.835.000 **	€ 141.000	€ 16.960.000
2015	€ 16.959.921	€ -	€ 356.756	€ 16.603.165
2016	€ 16.603.165	€ -	€ 893.346	€ 15.709.819
2017	€ 15.709.819	€ 457.902	€ 157.819	€ 16.009.902
2018	€ 16.009.902	€ 55.449	€ 1.089.806	€ 14.966.545
2019	€ 14.911.126	€ -	€ 414.282	€ 14.496.844
2020	€ 14.496.844	€ -	€ 532.337	€ 13.964.507
2021	€ 13.964.507	€ -	€ 505.032	€ 13.459.445
2022	€ 13.459.445	€ -	€ 465.584	€ 12.993.890
2023	€ 12.993.890	€ -	€ 503.838	€ 12.490.051
2024	€ 12.490.051	€ -	€ 598.375	€ 11.891.675
2025	€ 11.891.675	€ -	€ 522.789 + € 3.966.559 ***	€ 7.402.327

*) 1e tranche: dit deel bevat 5,3 miljoen t.b.v. IODS Sanering verspreid liggende glastuinbouw.
**) 2e tranche: dit deel t.b.v. IODS Grondinstrument
***) In 2025 is een eerste afrekening opgenomen, van met 'sanering verspreid liggende glastuinbouw' middelen aangekochte gronden. In 2026 is naar verwachting de volledige 5,3 miljoen uitgegeven.

Voortzetting programma's
We zetten het programma Duurzaam Boer Blijven voort vanuit de Rijksgelden. De middelen van Provincie Zuid-Holland en het Recreatieschap zijn volledig onbenut.
Zoals in de evaluatienota staat, zijn voor zowel het grondinstrument als ook Duurzaam Boer Blijven een meerjarenprogramma 2021-2024 (verlenging 2025+2026) en een begroting op hoofdlijnen opgesteld. Dit betekent dat er in elk geval t/m 2026 voldoende middelen beschikbaar zijn om de programma's te kunnen voortzetten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bijzonder provinciaal Landschap

We gaan door met de ingezette lijn zoals destijds omschreven in de Gebiedsvisie 2025 en nu in de visie voor het Bijzonder Provinciaal Landschap:

1. Duurzame Landbouw: We zetten maximaal in op verdere ontwikkeling van het duurzame economische verdienmodel voor de landbouw van Midden-Delfland als drager van het

waardevolle agrarische cultuurlandschap. We stimuleren en belonen kringlooplandbouw op bedrijfsniveau, we investeren in de nieuw generatie jonge boeren, we bevorderen de toekomstbestendige verkaveling van het agrarisch kerngebied, we bouwen korte ketens van duurzaam lokaal voedsel verder uit, we bevorderen het opwekken van duurzame energie op boerenerven en versterken waterkwaliteit, bodemkwaliteit en biodiversiteit in relatie tot het agrarisch bedrijf. Dit doen wij door middel van het programma Duurzaam Boer Blijven en het Grondinstrument (IODS).

2. Ruimtelijke kwaliteit: We beschermen en versterken de ruimtelijke kwaliteit van het open polderlandschap samen met betrokken partijen. Bij ruimtelijke kwaliteit gaat het om het evenwicht tussen gebruiks-, belevings-, toekomst- en herkomstwaarde. Wij betrekken deze doelstelling bij het opstellen van ruimtelijke plannen en bij de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving.
3. Bekendheid en Recreatie: Samen met betrokken partijen zorgen we ervoor dat recreatie waarde toevoegt aan het landschap, de natuur en het cultureel erfgoed in Midden-Delfland. Gezamenlijk zetten deze partijen zich in voor voldoende beheer- en ontwikkelbudget, waarmee de kwaliteit van het landschap gegarandeerd kan worden. De bekendheid van Midden-Delfland verbetert door als gemeente bij te dragen aan gebiedsmarketing. Tevens stellen we in 2025 beleid op voor versterking van toerisme en recreatie in Midden-Delfland en het Bijzonder Provinciaal landschap. (zie ook Programma 6, beleidsveld Economie; en programma 7, beleidsveld Ruimtelijke Ordening).
4. Biodiversiteit: We zetten in op verbetering van de weidevogelstand, de insectenstand en versterking van kruidenrijkdom. Op verschillende manieren geven we hier vorm aan. Bijvoorbeeld door het programma Duurzaam Boer Blijven (kringlooplandbouw), de deelname aan de Stichting Groenfonds Midden-Delfland en door het uitvoeringsplan voor het Bijzonder Provinciaal Landschap (bijvoorbeeld Aanvalsplan Grutto).
5. Water en Klimaat: We zetten in op waterkwaliteit en op water vasthouden in relatie tot droogte, veenoxidatie, bodemdaling en wateroverlast. De instrumenten die hiervoor worden ingezet zijn onder andere het uitvoeringsplan Bijzonder Provinciaal Landschap en het programma Duurzaam Boer Blijven. Tevens wordt in beeld gebracht wat de impact is van de grondwaterstand in de veenweidegebieden.
6. Energie: Wij faciliteren naast het opwekken van duurzame energie op boerenerven ook het kleinschalig opwekken van zonne-energie voor eigen gebruik op de erven van burgerwoningen en niet-agrarische bedrijven in het buitengebied met opstellingen met zonnepanelen op het maaiveld, mits er geen of onvoldoende mogelijkheden zijn voor het plaatsen van zonnepanelen op daken van gebouwen en de opstelling ruimtelijk en landschappelijk goed kan worden ingepast.

Vitale dorpen

1. Binnen deze begroting zijn er diverse maatregelen, projecten en initiatieven die bijdragen aan het versterken van vitale dorpen. Wij werken verder aan de centrumplannen en woningbouwprojecten om de dorpen vitaal te houden. Daarnaast dragen we bij aan een rijk verenigingsleven en goede sportvoorzieningen voor een gezond en vitaal Midden-Delfland.
2. Wij faciliteren ondernemers, organisaties en verenigingen die door hun activiteiten bijdragen aan de identiteit, het voorzieningenniveau, de onderlinge saamhorigheid, de levendigheid en de leefbaarheid van de dorpen. Onder met name programma 7 vertalen we deze ambitie naar concrete doelen.
3. We stellen in 2025 samen met belanghebbenden dorpsvisies op voor: Den Hoorn, Maasland en Schipluiden

Wat hebben we gedaan?

Bijzonder provinciaal Landschap in 2025

Duurzame Landbouw:

Ontwikkelingen rond het programma Duurzaam Boer Blijven en het Grondinstrument (IODS):

- We hebben ingezet op de verdere ontwikkeling van het duurzame economische verdienmodel voor de landbouw voor Midden-Delfland als drager van het agrarische cultuurlandschap.
- De kringlooplandbouw is evenals voorgaande jaren gestimuleerd en beloond. Het is gelukt om de provincie te betrekken als mede belonende partij. Ook is het kringloopcertificaat doorontwikkeld en zijn daarmee de ambities verhoogd.

Verder is geïnvesteerd in:

- Nieuwe generatie jonge boeren en jonge aanverwant agrarische ondernemers
- Afronding vrijwillige kavelruilplannen en ontwikkeling voorwaarden verpachting van onze landbouwpercelen op basis van de gebruikelijke duurzame criteria en volgens de vereisten van het Didam-arrest
- Het verder uitbouwen van korte ketens van duurzaam lokaal voedsel door middel van de start van het project 'opschaling korte ketens BPL Midden-Delfland'
- Bevorderen van het opwekken van duurzame energie op boerenerven
- Het versterken van water- en bodemkwaliteit en biodiversiteit in relatie tot het agrarisch bedrijf. De doorstart van de verdiepingsgroep kruidenrijk grasland is georganiseerd. Daarnaast zijn met Rijksgelden meerdere projecten onder Duurzaam Boer Blijven opgestart met betrekking tot het verbeteren van de waterkwaliteit en het verstevigen van een toekomstbestendige agrarische bedrijfsvoering.

Ruimtelijke kwaliteit:
Net als in voorgaande jaren is de doelstelling om de ruimtelijke kwaliteit van het open polderlandschap te beschermen en te versterken. Daarbij bewaken en stimuleren we samen met betrokken partijen het evenwicht tussen gebruiks-, belevings-, toekomst- en herkomstwaarde. Ook in 2025 is deze doelstelling voortgezet. Dit is tot uiting gekomen bij het opstellen van ruimtelijke plannen en bij de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Bekendheid en Recreatie:
Samen met betrokken partijen is ingezet op het toevoegen van recreatiewaarde aan het landschap, de natuur en het cultureel erfgoed in Midden-Delfland. Met de financiële bijdrage vanuit Midden-Delfland aan gebiedsmarketing is de bekendheid verder gestimuleerd. In 2024 is voor het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) vanuit de Landschapstafel BPL onderzoek gedaan naar de Entreegebieden van BPL Midden-Delfland. In 2025 werd hier verder vervolg aan gegeven.

Biodiversiteit:
De inzet op de verbetering van de weidevogelstand, de insectenstand en de versterking van kruidenrijkdom is voortgezet. Dit is gedaan vanuit het programma Duurzaam Boer Blijven, het uitvoeringsplan voor het Bijzonder Provinciaal Landschap en vanuit de deelname aan de Stichting Groenfonds Midden-Delfland.

Water en Klimaat:
We hebben ingezet op het verbeteren van de waterkwaliteit en het vasthouden van water in relatie tot droogte, bodemdaling, veenoxidatie en droogte. Dit deden we met instrumenten als het programma Duurzaam Boer Blijven en het uitvoeringsplan voor het Bijzonder Provinciaal Landschap.

Energie:
We hebben ingezet op en medewerking verleend aan het kleinschalig opwekken van zonne-energie

voor eigen gebruik van burgerwoningen en niet-agrarische bedrijven in het buitengebied. Dit hebben we ook gedaan voor het opwekken van duurzame energie op boerenerven.

Vitale dorpen

1. Met diverse maatregelen, projecten en initiatieven is bijgedragen aan het versterken van de vitaliteit van de dorpen. Er is ingezet op en verder gewerkt aan de centrumplannen en woningbouwprojecten. Daarnaast is bijgedragen aan het gezond en vitaal houden van Midden-Delfland middels het versterken van het verenigingsleven en de sportvoorzieningen. Tevens is er gestart met de Dorpenvisie. In samenspraak met inwoners, ondernemers en regionale partners wordt per dorp bepaald hoe we de dorpen, met behoud van de karakters per dorp, ook in de toekomst levendig en vitaal kunnen houden.
2. Ondernemers, organisaties en verenigingen die met hun activiteiten bijdragen aan de identiteit, het voorzieningenniveau, de onderlinge saamhorigheid, de levendigheid en de leefbaarheid van de dorpen, zijn waar mogelijk gefaciliteerd.

Wat is de betrokkenheid van de verbonden partijen?

De Stichting Groenfonds Midden-Delfland ondersteunt de agrarische sector door te werken aan:

- instandhouding van het open agrarisch cultuurlandschap;
- verbetering van de relatie stad en platteland.

Bij de Coöperatie Coöperatief beheer groengebieden Midden-Delfland U.A. (CBG) werken zes gemeentelijke overheden samen om te komen tot een goed beheer van groengebieden in het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland. Staatsbosbeheer is de uitvoeringsorganisatie.

De Stichting Landschapsfonds Hof van Delfland is per 30 juni 2025 in verband met haar liquidatie niet langer een verbonden partij.

Wat heeft het gekost?

Product	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 1.370.338**	**€ 1.449.338**	**€ 2.061.568**	**- € 612.230**
Midden-Delfland en Vitale dorpen	€ 1.370.338	€ 1.449.338	€ 2.061.568	- € 612.230
I	**- € 664.387**	**- € 908.387**	**- € 1.869.725**	**€ 961.338**
Midden-Delfland en Vitale dorpen	- € 664.387	- € 908.387	- € 1.869.725	€ 961.338
	€ 705.951	**€ 540.951**	**€ 191.843**	**€ 349.108**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

Overschrijding Midden-Delfland en Vitale Dorpen (€ 612.230)
Deze overschrijding heeft meerdere redenen. Het gaat voornamelijk om de volgende mutaties:

- De werkelijke uitgaven (zie ook inkomsten) voor het Landschapstafel Bijzonder Provinciaal Landschap zijn lager dan begroot (€ -77.504).
- De afronding en verwerking van de vaststelling Hof van Delfland Groensubsidies ((€ 424.281) zie ook inkomsten)
- De afronding en verwerking van de vaststelling POP3 project impuls weide- en vogellandschap ((€ 417.227) zie ook inkomsten)
- Bijstelling van de uitgaven (zie ook inkomsten) voor IODS (€ -173.539).

Inkomsten

Overschrijding Midden-Delfland en Vitale Dorpen (€ 961.338)
Deze overschrijding heeft meerdere redenen. Het gaat voornamelijk om de volgende mutaties:

- Bijstelling van de inkomsten (zie ook uitgaven) voor IODS (€ 135.315).
- De afronding en verwerking van de vaststelling Hof van Delfland Groensubsidies ((€ 479.281) zie ook uitgaven)
- De afronding en verwerking van de vaststelling POP3 project impuls weide- en vogellandschap ((€ 410.828) zie ook inkomsten)
- De werkelijke inkomsten (zie ook uitgaven) voor het Landschapstafel Bijzonder Provinciaals landschap zijn hoger dan begroot (€ -89.268)

Mutaties reserve

Mutaties reserves programma 1	Werkelijk 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
Uitgaven	€ 124.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Inkomsten	- € 152.000	€ 0	- € 134.000	€ 0	- € 134.000
	- € 28.000	**€ 0**	**- € 134.000**	**€ 0**	**- € 134.000**

Inkomsten:

Onttrekking uit de Algemene reserve:

Uit de algemene reserve wordt in 2025 voor € 20.000 minder onttrokken dan begroot voor het doorschuifbudget gebiedmarketing.
Uit de algemene reserve wordt in 2025 voor € 84.000 minder onttrokken dan begroot voor het doorschuifbudget sluipverkeer A4.
Uit de algemene reserve wordt in 2025 voor € 30.000 minder onttrokken dan begroot voor het doorschuifbudget gebiedsbiografie.

Investeringen programma 1

Omschrijving investering	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Bedrag restant krediet	Afsluiten Ja/Nee	Opmerkingen
Coöperatie	€ 100.000	€ 100.000	€ 0	Ja	Project

Omschrijving investering	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Bedrag restant krediet	Afsluiten Ja/Nee	Opmerkingen
Delflandshof Zuivelinstallatie (2025)					afgerond

Programma 2: Bestuur en veiligheid

Programma 2: Bestuur en veiligheid

Beleidsveld bestuurlijke organisatie

Beleidsdoel

Wij hebben een herkenbaar en toegankelijk bestuur, dat aanspreekbaar is op de kwaliteit van dienstverlening aan onze inwoners.

Wat willen we bereiken?

Ons doel is het hebben van een herkenbaar en toegankelijk bestuur, dat aanspreekbaar is op de kwaliteit van dienstverlening aan onze inwoners. Iedereen telt daarbij mee. Onze belofte is dat iedereen zich begrepen, geholpen, betrokken en thuis voelt. Dat bereiken we door belangstelling te tonen, deskundig en gedreven te werken en altijd naar de bedoeling te handelen. Deze belofte is de toetssteen van de manier waarop wij ons werk doen. We behandelen iedereen gelijk en met respect. Transparantie en duidelijkheid zijn daarbij essentieel, zodat we een gemeente zijn die staat en gaat voor haar inwoners, ondernemers en bezoekers.

De gemeenteraad heeft hierin een belangrijke rol. Zij is de vertegenwoordiging van onze samenleving. De gemeenteraad komt maandelijks bij elkaar. Daar worden financiële kaderstellende onderwerpen besproken.

Inwoners en ondernemers kunnen de collegeleden aanspreken. Het college luistert naar de belangen die onder de aandacht gebracht worden vanuit de samenleving en reageren daar adequaat op. Ons doel hierbij is dat er effectieve aandacht is voor het behoud en de versterking van de identiteit van de gemeente Midden-Delfland, haar dorpen en gemeenschappen.

Wat is de relatie tussen Cittaslow en dit beleidsveld?

Kenmerkende elementen die ontstaan uit Cittaslow zijn kwaliteit, sociale verbinding, duurzaamheid, cultuurhistorie, gastvrijheid en ondernemerschap. Deze elementen passen bij wie wij zijn. Deze onderwerpen hebben grote invloed op de beslissingen in de andere beleidsgebieden van deze programmabegroting. Deze uitgangspunten zijn vertaald in de visie VITA Cittaslow Nederland. VITA is Italiaans voor leven en staat voor de kwaliteit van leven en is de afkorting van de woorden Verbinding, Identiteit, Toekomstbestendigheid en Ambitie.

De plaatselijke samenleving vormt de identiteit van gemeenschappen. Het oorspronkelijke veenweidelandschap bepaalt de identiteit van de gemeente Midden-Delfland. Behouden en versterken van de kwaliteit van het landschap zijn voor ons belangrijke taken. De identiteit van de dorpen is zeer waardevol. Onze gemeenschappen zijn Cittaslow. Soms zijn we hier bewust mee bezig, soms komt het gewoon vanuit onze aard. Doel van Cittaslow is het verbeteren van de kwaliteit van leven om te voldoen aan de behoeften van de mensen en hun leefomgeving.

Bewuste gemeenschappen betekent dat we in Midden-Delfland eerst nadenken over het maatschappelijk probleem en de daarbij goed passende oplossing. Daarna nemen we samen stappen om een zo goed mogelijk resultaat te halen voor de lange termijn. We zoeken naar oplossingen waarin we letten op vernieuwing en participatie. We proberen een goede balans te vinden tussen sociale en ecologische opgaven en kijken daarbij ook naar de kosten en opbrengsten. Hierbij werkt de gemeente samen vanuit de identiteit van de gemeenschappen, die is ontstaan vanuit het landschap en (cultuur)historie. Het gaat om het bewust zijn waar je vandaan komt, het thuis voelen en het handelen en dit te baseren op (maatschappelijke) waarden en opbrengsten. Het lidmaatschap

van Cittaslow is voor de gemeente van wezenlijk belang. Het helpt bij het maken van keuzes en laat zien wat wij als gemeente belangrijk vinden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Operationeel doel om het beoogde maatschappelijk effect te bereiken

We zijn een aansprekende en aanspreekbare gemeente voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We streven vanuit een herkenbare identiteit en continuïteit naar een sterke positie voor onze gemeente op regionaal en ook landelijk niveau. Wij doen dit vanuit de regionale samenwerking (o.a. Gebiedstafel Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland, MRDH), Cittaslow en samenwerking met de provincie Zuid-Holland.

De relatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties gaan we in samenwerking met de gemeenteraad verstevigen vanuit een vernieuwend kader voor overheids- en inwonersparticipatie. De uitwerking van de Toekomstvisie Midden-Delfland 2050 en de invoering van de Wet versterking participatie op decentraal niveau zijn daarbij kaderstellend.

Concrete doelen/acties voor 2025

Dit doen we door aanspreekbaar te zijn:

- actualisatie kaders voor inwoners- en overheidsparticipatie
- Vertegenwoordiging van de samenleving door de raad.
- We zijn zichtbaar en aanspreekbaar voor de inwoners in de gemeente
- Mogelijkheid om afspraken te maken
- Uitvoering geven aan de dienstverleningsvisie

Dit doen we door duidelijk te zijn:

- We geven invulling aan onze wettelijke taken
- We werken op basis van vastgesteld beleid
- We zetten in 2025 extra in op de dienstverlening

Specifiek inhoudelijke doelen voor de uitvoering van dit programma zijn opgenomen in de beleidsprogramma’s van deze begroting. Rode draad hierbij vanuit de bestuurlijke organisatie is de aanpak van maatschappelijke vraagstukken vanuit het belang van de inwoners in een regionale context. De komende periode is de inzet gericht op het versterken van onze regionale positie. Hierbij moet de regionale samenwerking een meerwaarde opleveren voor de aanpak van maatschappelijke doelen en lokale opgaven.

Instrumenten

- Inspraakverordening (wordt participatieverordening)
- Klachtenverordening
- Reglement van orde voor de raadsvergaderingen (spreekrecht)
- Verordening op de commissies (spreekrecht)
- Beleidskader communicatie
- Nota burgerparticipatie (wordt geactualiseerd met inwoners- en overheidsparticipatie)
- Social Media
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- Cittaslow (VITA=Verbinding, Identiteit, Toekomstbestendigheid en Ambitie)
- Fonds GGU

- Verbonden partijen (paragraaf 3.2) en informele regionale afspraken (o.a. Landschapstafel Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland, Bestuurlijk overleg ruimte Haagse regio, Bestuurlijke Tafel Wonen en Regionale Regietafel Opvang Asielzoekers Haaglanden)

Wat hebben we gedaan?

Operationeel doel om het gewenste effect in de samenleving te bereiken
We zijn een aansprekende en aanspreekbare gemeente voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We streven vanuit een herkenbare identiteit en continuïteit naar een sterke positie voor onze gemeente op regionaal en ook landelijk niveau. Wij doen dit vanuit de regionale samenwerking (o.a. Gebiedstafel Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland, MRDH), Cittaslow en samenwerking met de provincie Zuid-Holland. De relatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties verstevigen we vanuit het (nieuwe) Beleidskader Participatie. De uitwerking van de Toekomstvisie Midden-Delfland 2050 is daarbij richtinggevend.

Wat deden we in 2025

Dienstverlening

De dienstverlening aan onze inwoners is een basistaak van de gemeente. Het behouden van goede elementen en verbeteren van de kwaliteit is een continu werkproces. De kaders hiervoor komen uit de Dienstverleningsvisie 2023-2033. Die zijn in 2025 uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Dienstverlening 2025-2029. Aanbevelingen uit de 0-meting zijn verwerkt in concrete verbeteringen bij de meldingen openbare ruimte, vergunningen Omgevingswet en evenementen. Structurele aandacht is aanwezig voor de bewustwording bij medewerkers om mee te denken, te werken volgens de bedoeling en contact te houden met inwoners.

Onderdeel van die bewustwording is het programma Heldere Taal. Doel is duidelijker en begrijpelijker te communiceren met inwoners. Hierbij is een schrijfstijlwijzer ontwikkeld en zijn trainingen gegeven om begrijpelijk brieven te sturen en de toegankelijkheid te vergroten. Dit wordt ook ondersteund door WIJ Midden-Delfland voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn. De servicenormen en gedragsregels zijn aangepast naar B1-taalniveau en gepubliceerd op de pagina dienstverlening op de website.

Inwoners hebben de keuze om schriftelijk of digitaal formele berichten te versturen aan de gemeente. Voor formele berichten is de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer op 1 januari 2026 in werking getreden. Voor alle gemeentelijke producten is een digitaal kanaal aangewezen dat gebruikt dient te worden. Deze kanalen zijn digitaal veilig en worden aangepast aan de wet (verzenden ontvangstbevestiging, aanmaken en kunnen delen van logfile e.d.). Aanpassingen worden doorgevoerd in het project Wmebv om te zorgen dat op termijn alle aanvragen procesmatig in een zaaksysteem worden ontvangen, verwerkt en afgedaan. In 2025 en 2026 worden de pdf-formulieren op de website vervangen door E-formulieren met DigiD of E-herkenning.

Participatie en inwonersinitiatief

Onderdeel van het dienstverleningsprogramma is een wijziging van de betrokkenheid van inwoners. Dit is uitgewerkt in het Beleidskader participatie Midden-Delfland 2025. Onderdeel hiervan is ook het voor inwoners vereenvoudigen van de mogelijkheid een taak van de gemeente over te nemen of uit te voeren (inwonersinitiatief). Het beleidskader participatie heeft als uitgangspunt een omslag te realiseren in de wijze waarop inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties betrokken worden bij het gemeentelijk beleid.

Kaders zijn aangegeven wanneer participatie van meerwaarde kan zijn en hoe die dan in te vullen. Daarbij is de omslag dat niet de oplossing aan de gemeenschap wordt aangeboden, maar vanuit het vraagstuk (maatschappelijke opgave) met de inwoners contact wordt gezocht. Deze andere werkwijze wordt organisatorisch in 2026 ingevoerd en toegepast bij nieuwe projecten. Hiermee wordt invulling gegeven aan de uitgangspunten en ambities die inwoners hebben opgenomen in de Toekomstvisie Midden-Delfland 2050.

Cittaslow

Het Bijzonder Provinciaal Landschap, de sociale cohesie van de gemeenschappen bevestigen de identiteit van Midden-Delfland. De Nederlandse Cittaslows werken aan de kwaliteit van leven voor haar inwoners en streven naar een bloeiende, veilige en sociale leef-, woon- en werkomgeving waar inwoners, ondernemers en bezoekers zich thuis voelen. In 2025 is gestart met het werken vanuit de visie VITA Cittaslow Nederland. VITA-Italiaans voor leven en staat voor Verbinding, Identiteit, Toekomstbestendigheid en Ambitie.

In de visie is de afspraak opgenomen dat een onderlinge audit bij iedere Nederlandse Cittaslow-gemeente wordt uitgevoerd. Op basis van een auditrapportage is deze ook in Midden-Delfland uitgevoerd. De auditvragen zijn bedoeld om het onderscheidende karakter en kwaliteiten van de gemeente inzichtelijk te krijgen. Op basis van de beantwoording vindt een kritisch en inspirerend gesprek plaats met vertegenwoordigers vanuit twee auditgemeenten. Uit het concept verslag blijkt dat de waarden van Cittaslow in Midden-Delfland goed aanwezig zijn en onze organisatie vanuit die waarden werkt. Tegelijkertijd ook de constatering dat die waarden als vanzelfsprekend worden beschouwd, waardoor het zijn van Cittaslow niet altijd zo gevoeld wordt.

Kwaliteit openbaar bestuur

De provincie Zuid-Holland is positief actief in de ondersteuning van gemeenten om de kwaliteit van het openbaar bestuur te versterken. Formeel wordt dit gedaan vanuit het Interbestuurlijk Toezicht (IBT). Op de terreinen archief- en informatiebeheer, financiën, monumentenzorg en archeologie en omgevingsrecht scoort de gemeente ‘geel’. Dit houdt in dat deze beleidsvelden extra aandacht behoeven. Aan de verbeteringen wordt gewerkt en krijgt ook een vervolg in 2026. Op het beleidsveld ruimtelijke ordening scoort de gemeente groen; dit houdt in dat dit beleidsveld voldoet aan alle criteria. Op de taak huisvesting vergunninghouders scoort de gemeente oranje. Dit houdt in dat voor de huisvesting van ‘statushouders’ sprake is van een achterstand, welke in 2026 verminderd moet worden.

In 2025 is gebruik gemaakt van de provinciale pilot De Spiegel. Doel van deze pilot is om buiten de actualiteit en politieke kaders als organisatie het lerend vermogen te versterken met een zelfreflectie (spiegel). Opbrengst van dit extern begeleide traject is een advies hoe de processen en samenwerking verder te verbeteren. In december is het advies uitgebracht in een spiegelbrief met een basis voor ontwikkelprogramma. De uitwerking van dit advies is gekoppeld aan het programma GriffieFit en wordt opgepakt door bestuurlijke driehoek van burgemeester, griffier en gemeentesecretaris.

Samenstelling college

Op 1 juli is wethouder M. Klijmij-van der Laan namens het OGP benoemd in het college. Hij volgt de heer A.F. de Leede op die om gezondheidsredenen was terug getreden. De wethouders F.A. Voskamp (CDA) en M. Oderwald-Ruijsbroek (D66) en burgemeester F.I. Noordermeer-van Slageren zijn heel 2025 lid geweest van het college van burgemeester en wethouders.

Wat is de betrokkenheid van de verbonden partijen?

De Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) werkt met de 21 deelnemende gemeenten aan het verbeteren van de mobiliteit en het versterken van het economisch vestigingsklimaat van de regio Rotterdam Den Haag. Vanuit deze formele taken vervult de MRDH ook een netwerkfunctie, zoals bij de Regionale Energiestrategie (RES) en NOVEX ZR (verstedelijking). Deze netwerkfunctie wordt ook formeel ingevuld als lid van het bestuurlijk overleg met het Rijk en andere partners in het BOL (Bestuurlijk Overleg Leefomgeving) en BO MIRT (Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport). Hierin worden de ruimtelijke afwegingen vanuit de kerntaken mobiliteit en economische vestigingsklimaat betrokken. In 2025 zijn de visies 2050 voor het Economisch Vestigingsklimaat en Mobiliteit in een zienswijzeprocedure door de 21 gemeenteraden behandeld. Vaststelling wordt verwacht in 2026, waarna de uitwerking in de strategische agenda 2026-2030 verder vorm krijgt. Zie hiervoor ook de paragraaf verbonden partijen met een uitgebreidere toelichting.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 2.481.012**	**€ 2.578.494**	**€ 2.896.859**	**- € 318.365**
Bestuurlijke samenwerking	€ 240.997	€ 223.770	€ 196.507	€ 27.263
Bestuursondersteuning raad	€ 254.293	€ 276.928	€ 263.615	€ 13.313
Bestuursorganen	€ 647.046	€ 667.558	€ 870.017	- € 202.459
Burgerzaken	€ 981.599	€ 1.013.161	€ 1.124.932	- € 111.771
Raad en raadcommissie	€ 357.077	€ 397.077	€ 441.788	- € 44.711
I	**- € 414.523**	**- € 422.936**	**- € 469.179**	**€ 46.243**
Bestuursorganen	- € 19.400	€ 0	€ 0	€ 0
Burgerzaken	- € 395.123	- € 422.936	- € 469.179	€ 46.243
	€ 2.066.489	**€ 2.155.558**	**€ 2.427.681**	**- € 272.123**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

Onderschrijding bestuurlijke samenwerking (€ 27.263)
De voornaamste reden voor deze onderschrijding betreft een verschuiving in werkgeverslasten (ca € 10.000) en lagere lasten inzake regionale samenwerking (ca € 15.000).

Overschrijding Bestuursorganen (€ -202.459)
De overschrijding bestaat voornamelijk uit een hogere storting in de voorziening (- € 141.470) samen met hogere werkgeverslasten. Betreft hier een overschrijding (ca - € 55.000).

Overschrijding Burgerzaken (€ -111.771)
De extra tweede kamer verkiezing was niet gepland. We hebben hierdoor meer kosten gemaakt (- € 65.000). Sowieso de eigen collega's van KCC/Burgerzaken hebben uren weggeschreven op deze post.

En collega's van andere teams hebben uren op deze post geschreven. We verwachten nog een vergoeding te ontvangen voor de 'meerkosten deelname experiment nieuw stembiljet Tweede Kamerverkiezing' via gemeentefonds in 2026, bedrag is nog niet bekend. Daarnaast hebben we te maken gehad met de overgang van Citrix naar Remote welke ontzettend veel tijd heeft gevraagd van onze applicatiebeheerder. Daarnaast hebben we veel problemen met applicaties gehad (telefonieproblemen/storingen), de JCC-migratie heeft veel tijd in beslag genomen. Verder zien we een toename van vreemdelingen/naturalisaties én de complexiteit van deze vraagstukken neemt toe wat extra uitzoekwerk/tijd gekost heeft (- € 51.000).

Overschrijding Raad en raadscommissies (€ -44.711)
Voornamelijk overstijging vergoedingen gemeentelijk dienstverband (ca -€ 49.000).

Inkomsten

Overschrijding Burgerzaken (€ 46.243)
Op de post "Salarissen en sociale lasten" zijn aanzienlijk minder uren op geboekt vanwege de verkiezingen. 3 collega's hebben extra uren gemaakt voor de tweede kamer verkiezing. Hierdoor hebben zij in die periode minder uren gemaakt op deze post. Daarbij is post "contributies en abonnementen" pas eind 2025 overgeheveld en hier is nauwelijks op geschreven (€ 46.243).

Beleidsveld openbare orde en veiligheid

Beleidsdoel

Dat de gemeente Midden-Delfland een veilige gemeente is om in te wonen, werken en recreëren.

Wat willen we bereiken?

Gewenst maatschappelijk effect

Dat inwoners, ondernemers en bezoekers zich veilig voelen in Midden-Delfland. Wanneer er een incident, ramp of crisis is of deze zich dreigt voor te doen, merken inwoners dat de gemeente dit adequaat oppakt.

Wat is de relatie tussen Cittaslow en dit beleidsveld?

Een goede en veilige leefomgeving is een basisvoorwaarde bij de beleving van de kwaliteit van leven in een gemeente. Cittaslow besteedt bij de fysieke leefomgeving aandacht aan herstel en herbestemming van vervallen locaties en leegstaande panden. De aandacht voor de fysieke leefomgeving draagt bij aan de leefbaarheid en veiligheid in een gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

Operationeel doel om het beoogde maatschappelijk effect te bereiken

We zetten in op het continueren van ons veiligheidsniveau. We zetten lopende activiteiten voort. De meeste aandacht gaat uit naar de veiligheidsaspecten die we noemen in het geldende actieprogramma veiligheid. Ons operationele doel staat eveneens in dit actieprogramma.

Concrete doelen/acties

Veiligheid waarborgen is een steeds complexer wordende kerntaak van de overheid. Veiligheidsproblemen worden groter en dringender. Zo nemen criminaliteit, zoals ondermijning en cybercriminaliteit, en fysieke veiligheidsrisico's, toe. De effectieve aanpak van de veiligheidsvraagstukken vraagt bovendien steeds vaker integrale samenwerking, bijvoorbeeld tussen zorg en veiligheid en tussen private en publieke partijen.

Zo zullen er continu Beleids- en programmaontwikkelingen rond integrale veiligheid (zoals het IVP/Integraal Veiligheidsbeleid) plaatsvinden en rond specifieke veiligheidsthema's zoals Ondermijning, Cybercrime en Informatiebeveiliging.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het maken van (risico-)analyses, evaluatie en benchmarks van veiligheidsvraagstukken en de aanpak daarvan (met o.a. ondersteuning van het RIEC), zoals enquêtes veiligheid en leefbaarheid, de benchmark integrale veiligheid.
- Ontwikkeling en implementatie van instrumenten, interventies en onderdelen van een veiligheidsaanpak zoals Toezicht en handhaving Openbare Ruimte;
- Het Integraal Veiligheidsbeleid 2024 - 2027 uitvoeren met de bijbehorende uitvoeringsplannen;
- We gaan specifiek inzetten op ondermijning om daarover onze kennis te vergroten en een goed beeld te krijgen van eventuele ondermijning in onze gemeente;
- Organisatie- en netwerkontwikkeling van actoren in het veiligheidsdomein.

Daarnaast willen we een Bibob-coördinator aanwijzen die verantwoordelijk is voor de coördinatie en uitvoering van de Bibob-toetsen zodat dit organisatiebreed opgepakt kan worden. De Wet Bibob geeft de gemeente de mogelijkheid de achtergrond van een aanvrager van bijvoorbeeld een vergunning, subsidie of vastgoedtransactie met de gemeente te onderzoeken. Door toepassing van deze wet kan de gemeente voorkomen dat ze criminele activiteiten faciliteert door bijvoorbeeld het verlenen van een vergunning. Dit is een volledig nieuwe rol die veel Bibob kennis en ervaring vraagt. Wij kunnen deze rol niet intern invullen en heb daarom onderzocht wat de mogelijkheden zijn om het extern uit te besteden. Hierover volgt nog een advies.

Instrumenten

- IVB (integraal veiligheidsbeleid)
- Uitvoeringsprogramma IVB
- Algemene Plaatselijke Verordening Midden-Delfland (en bijzondere wetten)
- Evenementenbeleid
- Horecabeleid
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden
- Regionaal Crisisplan Haaglanden
- Onze handhavers/BOA's
- Veiligheidshuis– en kamer
- VTH beleid (vergunning-, toezicht- en handhavingsbeleid)
- Het RIEC en Bibob (van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur)
- Bemiddeling & Mediation

Wat hebben we gedaan?

Partners in 2025

De samenwerking met onze partners, zoals buurtpreventie, politie en brandweer, is verder versterkt.

We hadden regelmatig overleg met onze partners, waarbij de focus lag op de thema's uit het Integraal Veiligheidsplan 2024-2027 en het bijbehorende uitvoeringsplan.

Wat deden we in 2025

De samenwerking tussen de BOA's en de wijkagenten is sterker en intensiever geworden. Meldingen worden regelmatig besproken en, wanneer gewenst, teruggekoppeld aan de melder.

Afgelopen jaar is ingezet op de Bibob aanpak. De raad heeft daar voor de gevraagde projectperiode de middelen voor ter beschikking gesteld. De werkwijze is gestart en zal te zijner tijd ge-evalueerd worden.

Er is in 2025 veel aandacht besteed aan crisisbeheersing. Er zijn oefeningen gehouden die ons voorbereiden op crisissituaties. Daarnaast hebben veel medewerkers trainingen gevolgd of cursussen afgerond ter voorbereiding op nieuwe functies binnen crisisbeheersing. Ook is een regionale samenwerking gestart om de regio voor te bereiden op 72 uur uitval van nutsvoorzieningen. Midden-Delfland werkt hieraan mee.

Verder is de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) actueel gehouden. Dit past binnen de werkwijze om jaarlijks te bekijken of actualisatie nodig is, zodat regelgeving up-to-date blijft en aansluit bij nieuwe ontwikkelingen.

Wat is de betrokkenheid van de verbonden partijen?

De gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) is ontstaan door de Wet veiligheidsregio's. In deze wet staat dat gemeenten moeten samenwerken. Ze moeten samen afspraken maken over hoe ze omgaan met brandweerzorg, rampenbestrijding en crisissituaties en geneeskundige hulpverlening. Met politie, zorg en het Veiligheidshuis Haaglanden werken we aan een gezamenlijke aanpak bij gebiedgebonden overlastgevende thema's.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 2.070.888**	**€ 2.289.588**	**€ 2.231.486**	**€ 58.102**
Brandweer en rampenbestrijding	€ 1.389.979	€ 1.389.979	€ 1.336.291	€ 53.688
Overige openbare orde	€ 680.909	€ 899.609	€ 895.195	€ 4.414
I	**- € 22.800**	**- € 209.740**	**- € 211.033**	**€ 1.293**
Overige openbare orde	- € 22.800	- € 209.740	- € 211.033	€ 1.293
	€ 2.048.088	**€ 2.079.848**	**€ 2.020.453**	**€ 59.395**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

Onderschrijding Brandweer en rampenbestrijding (€ 53.688)
De onderschrijding is vooral toe te schrijven aan de bijdrage aan de VRH. De bijdrage werd lager dan voorzien.

Mutaties reserve

Mutaties reserves programma 2	Werkelijk 2023	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
Uitgaven	€ 49.306	€ 0	€ 36.000	€ 26.040	€ 9.960
Inkomsten	- € 10.000	€ 0	- € 50.000	- € 21.317	- € 28.683
	€ 39.306	**€ 0**	**- € 14.000**	**€ 4.723**	**- € 18.723**

Inkomsten:

Onttrekking uit de Algemene reserve:

Uit de algemene reserve wordt in 2025 voor € 20.000 minder onttrokken voor het doorschuifbudget aanpak van ondermijning.
Uit de algemene reserve wordt in 2025 voor € 8.683 minder onttrokken voor het doorschuifbudget JCC servers en hostingskosten.

Programma 3: Beheer, verkeer en milieu

Beleidsveld beheer openbare ruimte

Beleidsdoel

Het leveren van een kwalitatieve bijdrage aan de aanleg, de verbetering en de instandhouding van de boven- en ondergrondse infrastructuur, de leefbaarheid van de woonomgeving en de natuur-ontwikkeling.

Wat willen we bereiken?

Gewenst maatschappelijk effect

We willen binnen de kaders van wat financieel mogelijk is een onderhoudsniveau van de openbare ruimte in stand houden waarbij inwoners zich prettig voelen.

Wat is de relatie tussen Cittaslow en dit beleidsveld?

De inrichting van de openbare ruimte draagt bij aan de beleving van de kwaliteit van de dorpen en het landschap. Cittaslow ondersteunt bewustwording van de inrichting van die ruimte, waarbij we rekening houden met de directe omgeving. Een historische omgeving vraagt om een ander bestratingsmateriaal en om andere inrichtingselementen dan een nieuwbouwwijk. In het open veenweidegebied wordt rekening gehouden met zichtlijnen en het voorkomen van lichtvervuiling door bijvoorbeeld groene ledverlichting toe te passen. We hebben aandacht voor duurzaamheid door bijvoorbeeld het gebruik van milieuvriendelijke materialen, hergebruik van bestratingsmateriaal en het renoveren van bestaande riolering door middel van 'relining'. Dit is bij de inrichting van de openbare ruimte een belangrijk aspect. Ook wordt er bij vervanging van voertuigen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte zoveel mogelijk ingezet op elektrische voertuigen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wegen

Concrete acties voor 2025

- De wegen binnen enkele jaren op het gewenste niveau brengen en houden.
- Klimaatadaptief inrichten van wegen bij nieuwbouw en reconstructies.
- Benutten van meekoppelkansen bij infrastructurele projecten van andere overheden zoals de N468 en de A4.
- Intensiveren van afstemming en samenwerking met het Hoogheemraadschap van Delfland voor wegen op kades.
- Intensiveren van integrale aanpak wegen en nutsvoorzieningen.
- Optimaliseren van vegen en onkruidbestrijding in afstemming met groenbeheer.
- Beheer van wegmeubilair, markering en bebording volgens het nieuwe beheerplan.
- Opstellen van beheernotitie onkruidbestrijding en vegen.
- Opstellen van beheernotitie halfverharding.
- Actualiseren van gemeentelijke regelgeving kabels en leidingen.
- Vaststellen geactualiseerde en gedigitaliseerde wegenlegger.

Instrumenten

- Wegenbeheerplan 2025-2029. Vaststelling staat gepland in 2024.

- Gladheidsbestrijdingsplan
- Wegenlegger
- Beheerplan wegmeubilair 2024-2028 (inclusief bebording en markering). Vaststelling staat gepland in 2024.

Civiele kunstwerken

Concrete acties voor 2025

- Preventief onderhoud aan beweegbare bruggen.
- Correctief onderhoud civiele kunstwerken.
- Benutten van meekoppelkansen bij infrastructurele projecten van andere overheden, zoals de N468.

Instrumenten

- Beheerplan bruggen 2024-2028. Vaststelling staat gepland in 2024.

Openbare verlichting

Concrete acties voor 2025

- Vervangen van afgeschreven armaturen en verbeteren van de lichttechnische kwaliteit.
- Gebruik maken van dimmers, Telemanagement units en (groene) ledverlichting.
- Verlichten van achterpaden (sociale veiligheid).

Instrumenten

- Keuzenotitie openbare verlichting 2025-2029. Vaststelling staat gepland eind 2024/begin 2025.

Wat hebben we gedaan?

Wegen

- Er is een samenwerkingsagenda afgesloten met het Hoogheemraadschap van Delfland.
- Er zijn nieuwe overeenkomsten ingegaan voor onkruidbestrijding op verharding en vegen in combinatie met groenonderhoud.
- In diverse ontwerpen voor wegen bij nieuwbouw en reconstructies zijn klimaatadaptieve maatregelen opgenomen. Hiervoor is ook subsidie aangevraagd en toegekend.
- Er is een maatregelentoets uitgevoerd om een goede planning van groot onderhoud en investeringen te kunnen maken in het areaalbeheersysteem.
- Er is afstemming over de planning met de nutspartijen. Met Westland Infra is op meer reguliere basis afstemming over het plaatsen van nieuwe trafostations. Er is een verkenning gestart om deel uit te maken van het platform infraplannen.nl voor een efficiënte afstemming van projecten met Westland Infra en Evides.
- De sanering en vervanging van overbodige bebording is gecontinueerd en de sanering van straatmeubilair is gestart.
- Het concept beleidskader wegen en concept beleidskader gladheidsbestrijding inclusief de operationele plannen zijn opgesteld voor vaststelling in 2026.

Civiele kunstwerken

- Regulier beheer en onderhoud is uitgevoerd conform de beheerplannen die in 2024 zijn vastgesteld.

Openbare verlichting

- Wanneer verlichtingsarmaturen zijn vervangen, hebben die energiezuinige verlichting gekregen.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 4.034.309**	**€ 4.590.641**	**€ 4.536.731**	**€ 53.910**
Binnenhavens en waterwegen	€ 497.702	€ 570.396	€ 622.754	- € 52.358
Wegen	€ 3.536.607	€ 4.020.245	€ 3.913.977	€ 106.268
I	**- € 144.500**	**- € 219.500**	**- € 130.797**	**- € 88.703**
Binnenhavens en waterwegen	- € 5.000	- € 5.000	€ 0	- € 5.000
Wegen	- € 139.500	- € 214.500	- € 130.797	- € 83.703
	€ 3.889.809	**€ 4.371.141**	**€ 4.405.934**	**- € 34.793**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

Onderschrijding wegen (€ -106.268)
Betreft enerzijds een onderschrijding i.v.m. lagere uitgaven onkruidbestrijding verharding (€ -35.391), gas water en licht (€ -66.795) en verschuiving werkgeverslasten (€ -57.224). Anderzijds is er een overschrijding op bouwkundig onderhoud bruggen (€ 47.219).

Overschrijding binnenhavens en waterwegen (€ 52.358)
Dit is voornamelijk een overschrijding op onderhoud wegbermen (maai- en slootwerk).

Inkomsten

Onderschrijding wegen (€ -83.703)
De onderschrijding komt voornamelijk door een te ontvangen subsidie PZH in relatie tot de N468 welke vooralsnog niet ontvangen is (€ -69.700). Daarnaast is er vertraging in schadeverhaal ontstaan (€ -11.900).

Wat gaan we daarvoor doen?

Groen

Concrete acties voor 2025

- Ondersteunen van bewonersinitiatieven voor vergroening van de wijken.
- Klimaatadaptieve inrichting realiseren met meer groen.
- Uitvoeren van ecologisch plus groenbeheer met eigen groendienst.
- Uitbreiden van ecologisch bermbeheer.
- Kwaliteitsimpuls groen Harnaschpolder.
- Actualiseren van groenbeleidsplan.
- Optimaliseren van afstemming groenbeheer en onkruidbestrijding op verharding en vegen.

Instrumenten

- Groenbeleidsplan Midden-Delfland

Begraafplaatsen

Concrete acties voor 2025

- Actualiseren van beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen.
- Opstellen van beheerplan begraafplaatsen.
- In stand houden van het huidige kwaliteitsniveau van de begraafplaatsen

Instrumenten

- Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2009

Wat hebben we gedaan?

Groen

- Bij reconstructies van wegen zijn klimaatadaptieve maatregelen genomen, zoals groene parkeervakken.
- De eigen groendienst heeft 'ecologisch plus groenbeheer' uitgevoerd.
- Er zijn nieuwe overeenkomsten ingegaan voor het groenonderhoud in combinatie met onkruidbestrijding op verharding en vegen.
- Het groenplan voor de Harnaschpolder is uitgevoerd.
- Er is een nieuw groenbeleidsplan vastgesteld.

Begraafplaatsen

- Er is een start gemaakt met het actualiseren van de beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen, de heffingsverordening voor de lijkbezorgingsrechten en de nadere regels voor de begraafplaatsen en het opstellen van beleid en capaciteitsberekeningen.
- De paden op de begraafplaats in Schipluiden zijn vervangen voor paden waarop het onkruid beter te beheersen is.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 1.677.046**	**€ 2.809.400**	**€ 2.716.880**	**€ 92.520**
Begraafplaatsen	€ 227.310	€ 251.010	€ 226.793	€ 24.217
Openbaar groen	€ 1.449.736	€ 2.558.390	€ 2.490.086	€ 68.304
I	**- € 174.800**	**- € 1.204.300**	**- € 1.277.770**	**€ 73.470**
Begraafplaatsen	- € 151.500	- € 151.500	- € 142.403	- € 9.097
Openbaar groen	- € 23.300	- € 1.052.800	- € 1.135.366	€ 82.566
	€ 1.502.246	**€ 1.605.100**	**€ 1.439.110**	**€ 165.990**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

Onderschrijding Openbaar groen (€ -68.304)
Dit gaat voornamelijk om een overschrijding op het boombeheer (€ 104.359), kapitaallasten (32.954) en overige kosten (€ 23.745). Hiernaast blijft een onderschrijding op groenonderhoud aan de

dorpskernen (€ -77.386), de doorbelasting tractie (€ -46.691), uitgaven zwerfafval (€ -19.526) en een verschuiving van werkgeverslasten (€ -62.272) over.

Inkomsten

Overschrijding Openbaar groen (€ 82.566)
Deze overschrijding met name vanwege een hogere vergoeding voor de aanpak van zwerfafval.

Wat gaan we daarvoor doen?

Speelplaatsen

Concrete acties voor 2025

- Meer aandacht voor natuurlijk spelen en spelen in het groen bij herinrichting van speelplaatsen;
- Vergroenen van verharde (grijze) speelplaatsen;
- Bij speelplaatsen die weinig gebruikt worden niet opnieuw speeltoestellen plaatsen, maar wel de speelruimte behouden en speelaanleidingen toevoegen;
- Actualiseren Nota spelen.

Instrumenten

- Nota spelen

Wat hebben we gedaan?

Speelplaatsen

- Er zijn meerdere speelplaatsen heringericht.
- Er zijn valondergronden vervangen met het oog op inclusiviteit en toegankelijkheid.
- Er is een veldonderzoek en inventarisatie van alle speelplekken uitgevoerd.
- Er is nieuw speelbeleid vastgesteld.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 251.117**	**€ 233.810**	**€ 226.368**	**€ 7.442**
Speelvoorzieningen	€ 251.117	€ 233.810	€ 226.368	€ 7.442
	€ 251.117	**€ 233.810**	**€ 226.368**	**€ 7.442**

Toelichting financiële afwijking

Verschil is kleiner dan € 25.000, daarom bevat deze afwijking geen toelichting.

Beleidsveld verkeer

Beleidsdoel

Het hoofddoel van het verkeersbeleid blijft het terugdringen van de overlast van het gemotoriseerde verkeer in de dorpen. Dit doen we via drie routes:

- Het actief ontmoedigen van het gebruik van de wegen in Midden-Delfland voor doorgaand verkeer.
- Het verbeteren van de alternatieve vervoersmogelijkheden, zoals openbaar vervoer, fiets en wandelen.
- Het verduurzamen van het wagenpark door het aanleggen en faciliteren van oplaadpunten voor elektrische voertuigen.

Verder blijft het verkeersbeleid van de gemeente erop gericht om:

- de veiligheid voor alle verkeersdeelnemers te verbeteren, met een extra prioriteit voor schoolroutes;
- de recreatiemogelijkheden in Midden-Delfland te vergroten door het verbeteren van fiets- en wandelverbindingen.

Wat willen we bereiken?

Gewenst maatschappelijk effect

Het verbeteren van de verkeersveiligheid en het optimaliseren van de verkeersafwikkeling.

Wat is de relatie tussen Cittaslow en dit beleidsveld?

Het stimuleren van alternatieve vervoersmethoden vloeit voort uit de uitgangspunten van Cittaslow. Binnen de dorpen wordt rekening gehouden met veilige routes voor fietsers en voetgangers. Fietsroutes zijn beschikbaar voor recreatie en woon-werkverkeer. Binnen de MRDH is een actieve inzet om voor fietsverkeer metropolitane fietsroutes te creëren. Dit zijn routes die woongebieden verbinden met locaties in de regio waar veel mensen werken en bedrijven gevestigd zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete acties voor 2025

- In stand houden van het huidige niveau van het openbaar vervoer in Midden-Delfland.
- Belang van onze gemeente inbrengen in infrastructurele projecten van het rijk en de provincie.
- Aanpassen van de parkeersituatie en verkeerscirculatie in het centrum van Den Hoorn.
- Terugdringen van doorgaand verkeer door de dorpen.
- Mobiliseren van bedrijven tot duurzame mobiliteit.
- Opstellen van de visie verkeersveiligheid.
- Vergroten van de verkeersveiligheid bij herinrichting van wegen.
- Veilig inrichten van schoolzones.

Instrumenten

- Verkeersplan Den Hoorn 2016
- Nota parkeernormen Midden-Delfland 2020
- Beleid laadinfrastructuur 2022
- Routestructuurplan (Recreatieschap Midden-Delfland)
- Structuurschets Harnaschpolder e.o. 2002
- Bestuurlijke overeenkomst IODS
- Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid MRDH 2016-2025
- Regionaal Investeringsprogramma
- Regionale aanbesteding laadinfrastructuur
- Strategisch Plan Verkeersveiligheid

Wat hebben we gedaan?

- Het openbaar vervoer in Midden-Delfland is behouden gebleven.
- We hebben actieve gemeentelijke inbreng in het infrastructurele project N468 van de provincie.
- Er zijn bij meerdere wegen verkeersveiligheidsmaatregelen uitgevoerd, met subsidie.
- In ontwerpen voor reconstructies van wegen zijn verkeersveiligheidsmaatregelen opgenomen.
- Er is geïnventariseerd wat voor knelpunten er rondom scholen zijn op het gebied van verkeersveiligheid en hiervoor zijn maatregelen uitgewerkt en is subsidie aangevraagd.
- Voor het verbeteren van de verkeersveiligheid voor fietsers bij de Maassluiseweg werken we in afstemming met Maassluis scenario's uit.
- Voor mogelijke maatregelen op de Zouteveenseweg is afstemming met de buurgemeenten en met bewoners.
- Voor het AZC zijn langzaam verkeerroutes in beeld gebracht en uitgewerkt, inclusief de oversteken.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 296.398**	**€ 296.398**	**€ 226.300**	**€ 70.098**
Parkeren	€ 13.014	€ 13.014	€ 5.444	€ 7.570
Verkeer en vervoer	€ 283.384	€ 283.384	€ 220.856	€ 62.528
I	**- € 32.300**	**- € 50.300**	**- € 61.584**	**€ 11.284**
Parkeren	- € 11.100	- € 11.100	- € 15.104	€ 4.004
Verkeer en vervoer	- € 21.200	- € 39.200	- € 46.480	€ 7.280
	€ 264.098	**€ 246.098**	**€ 164.716**	**€ 81.382**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

<u>Onderschrijding verkeer en vervoer (€ 62.528)</u>
Dit heeft als hoofdoorzaak een verschuiving van werkgeverslasten.

Beleidsveld milieu

Beleidsdoel

Het versterken en behouden van een duurzame, veilige, gezonde en aangename leefomgeving voor inwoners en bezoekers gebaseerd op de uitvoering van de Wet milieubeheer, de waarden van Cittaslow en de *Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties (Global Goals)*.

Wat willen we bereiken?

Het realiseren en in stand houden van een veilige, gezonde en aangename leefomgeving en bijdragen aan een duurzaam Midden-Delfland, vanuit een duurzame ontwikkeling. Een duurzame

ontwikkeling van de fysieke leefomgeving is een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van huidige generaties zonder daarmee de mogelijkheden voor de toekomstige generaties in gevaar te brengen ook in hun behoeften te voorzien (VN-commissie Brundtland, 1987).

Wat is de relatie tussen Cittaslow en dit beleidsveld?

Duurzaamheid is één van de basisprincipes van Cittaslow. Hierbij gaat het om de regelgeving op deze terreinen en zorgen voor bewustwording. Dit heeft als doel dat inwoners en bedrijven meer maatregelen treffen dan wettelijk voorgeschreven. Hierdoor zijn inwoners en bezoekers zich er meer bewust van dat zij zich bevinden in een groen landschap van hoge kwaliteit.

Maatregelen om minder energie te gebruiken en meer duurzame energiebronnen te gebruiken sluiten nauw aan bij Cittaslow. Bijvoorbeeld de onderdelen die betrekking hebben op klimaatadaptatie en klimaatmitigatie. Voor klimaatadaptatie (aanpassen aan klimaatverandering) wordt vanuit het nationale Deltaprogramma gewerkt aan een klimaatbestendig Midden-Delfland. Denk daarbij aan maatregelen met betrekking tot droogte, hitte en wateroverlast voor de diverse gebieden in Midden-Delfland. Daarnaast is aandacht voor maatregelen met betrekking tot klimaatmitigatie (verminderen emissies broeikasgassen). De Regionale Energie Strategie (RES), de Warmtetransitie visie vormt daarvoor een kader voor maatregelen. In het aan de Warmtetransitie visie gekoppelde Meerjarig Uitvoeringsprogramma staan projecten opgenomen om het verminderen van energiegebruik bij inwoners en de verdere energietransitie van fossiele brandstoffen naar duurzaam opgewekte energie te ondersteunen. Andere onderdelen komen terug bij de desbetreffende beleidsterreinen, zoals het beheer van de openbare ruimte en Duurzaam Boer Blijven. Doelstelling daarbij is dat Midden-Delfland in 2050 CO2 neutraal is.

Afvalbeleid is een ander onderdeel dat binnen dit beleidsveld en Cittaslow belangrijk is. Cittaslow roept op tot voorkomen van verspilling, preventie op het ontstaan van afval en bij het ontstaan van afval dit zoveel mogelijk gescheiden te verwerken.

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeentelijke verplichtingen (en daarmee onze doelen) die voortkomen uit wet- en regelgeving en beleid zijn uitgewerkt in operationele plannen en (toetsings)kaarten. Per beleidsveld zijn operationele doelen vastgesteld en kosten inzichtelijk gemaakt. De bestaande plannen en kaarten hebben betrekking op de volgende milieu gerelateerde thema's:

- Riolering
- Afval en circulaire economie
- Handhaving, toezicht en vergunningverlening
- Bodem
- Geluid (Geluidsactieplan/Geluidskaart) en stiltebeleid
- Luchtkwaliteit
- Externe Veiligheid
- Klimaat, energie en warmte
- Water
- Groen en natuur

Concrete acties voor 2025

Handhaving en vergunningverlening
De milieubelastende activiteiten worden door Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) getoetst aan en

gecontroleerd op de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. De ODH doet dit vooral op basis van een jaarlijks door het college vast te stellen uitvoeringsplan.

Bodem
Per 2024 is met de inwerkingtreding van de Omgevingswet een deel van de bodemtaken van de provincie overgedragen aan gemeenten. De ODH voert deze taken namens de gemeente uit .

Geluid
Ondersteunen van het provinciale beleid voor stiltegebieden en hier rekening mee houden in de vergunningverlening. Uitvoeren van Actieplan Geluid 2024-2029 en Saneringsprogramma Geluid.

Luchtkwaliteit
Onder de Omgevingswet wordt de luchtkwaliteit jaarlijks gemonitord in aandachtsgebieden van stikstofoxide en fijnstof. Omdat de gemeente Midden-Delfland in een aandachtsgebied ligt, monitoren wij jaarlijks de luchtkwaliteit langs relevante gemeentelijke wegen. Bij nieuwe planontwikkelingen nemen wij het aspect luchtkwaliteit mee. Wij ondersteunen regionale plannen die de luchtkwaliteit verbeteren.

Externe Veiligheid/Omgevingsveiligheid
Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het begrip Externe Veiligheid vervangen door het begrip Omgevingsveiligheid.

Bij omgevingsveiligheid gaat het onder meer om risico's van het gebruik en transport van gevaarlijke stoffen, veiligheid van milieubelastende activiteiten en veiligheid van zich snel ontwikkelende technieken. Daarnaast worden aandachtsgebieden en voorschriftgebieden geïntroduceerd om de omgevingsveiligheid te beheersen.

Klimaatadaptatie
Maatregelen om nadelige gevolgen van wateroverlast, droogte (met kans op versnelde bodemdaling), overstromingen en hittestress tegen te gaan, die voortkomen uit de Strategie Klimaatadaptatie Midden-Delfland 2021-2026 en de uitwerking ervan in een uitvoeringsprogramma.

Klimaatmitigatie
Het Warmteprogramma (voorheen Transitievisie Warmte) wordt elke 5 jaar herzien. Dit programma omvat een plan voor verduurzaming van wijken, inclusief duurzame warmte-alternatieven voor prioritaire gebieden. Eind 2025 wordt de geactualiseerde versie aangeboden aan de raad. Uitvoering geven aan het meerjarig uitvoeringsprogramma (MJUP) verduurzaming koopwoningen Midden-Delfland 2023 -2026.

Toezicht energie label C kantoren
Uitvoering geven aan toezicht op de energielabel C verplichting bij kantoren. Deze taak is als 'plustaak' ondergebracht bij de ODH.

Water:
In het kader van het afsprakenkader Emissieloze Kas 2027 wordt samen met andere glastuinbouwgemeenten, waterschappen en de glastuinbouwsector gewerkt aan het voorkomen van emissies van bestrijdingsmiddelen en meststoffen vanuit de glastuinbouw naar het oppervlaktewater.

Onder leiding van het Hoogheemraadschap van Delfland wordt samen met ODH en andere gemeenten gewerkt aan de maatregelen ten behoeve van de (chemische en ecologische) doelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water in 2027. Betreft tevens verbeteren biodiversiteit op kades en langs oevers.

Groen/natuur

Waar mogelijk ecologisch beheer van wegkanten en oevers vanuit het gemeentelijk beheer en in samenwerking met de Coöperatie Coöperatief Beheer Groengebieden Midden-Delfland u.a.. Tevens wordt fasegewijs op basis van inventarisaties ecologisch beleid voor Midden-Delfland vorm gegeven aan de hand van zgn. soortenmanagementplannen (zie ook: programma 7, beleidsveld ruimtelijke ordening).

Instrumenten

- Wet Milieubeheer
- Omgevingswet
- Regionaal bodembeleid Zuid-Holland (tot gedeeltelijke taakoverheveling naar gemeente)
- Omgevingsvisie Provincie Zuid-Holland
- Stiltebeleid Provincie Zuid-Holland
- Actieplan Geluid 2024-2029
- Saneringsprogramma Geluid
- Bodemkwaliteitskaart bedrijfsterrein Harnaschpolder
- Bodemfunctiekaart gemeente Midden-Delfland
- Strategie Klimaatadaptatie Midden-Delfland 2021-2026
- Regionale Energiestrategie MRDH (RES)
- Regionale energieloket
- Uitvoeringsplan Transitievisie Warmte
- Omgevingsvisie 1.0
- Regelgeving bruidsschat Omgevingswet
- Geurverordening Midden-Delfland 2009/geurhinderbeleid
- Gebiedsvisie Midden-Delfland®2025 en visie Behoud door Ontwikkeling (Vitale Dorpen in Midden-Delfland 2025)
- LOP Midden-Delfland®2025
- Toekomstvisie 2050

Wat hebben we gedaan?

Resultaten 2025

Met ingang van 1 januari 2024 is de Omgevingswet inwerking getreden. Daarmee is de Wet milieubeheer voor een belangrijk deel opgegaan in deze Omgevingswet. Op onderdelen blijft daarnaast de Wet milieubeheer bestaan. De bestaande gemeentelijke verplichtingen (en daarmee onze doelen) gebaseerd op de regelgeving vanuit de Wet milieubeheer, uitgewerkt in operationele plannen en (toetsings)kaarten, blijven ook onder de nieuwe wet van kracht. Deze hebben betrekking op de volgende milieu gerelateerde thema's:

- Riolering
- Afval en circulaire economie
- Handhaving, toezicht en vergunningverlening
- Bodem
- Geluid (Geluidsactieplan/Geluidskaart) en stiltebeleid
- Luchtkwaliteit
- Externe Veiligheid
- Klimaat, energie en warmte
- Water

- Groen en natuur

Handhaving en vergunningverlening

Door de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) zijn de milieubelastende activiteiten getoetst aan en gecontroleerd op de voorschriften van de Wet milieubeheer, de Omgevingswet met de daarbij behorende Algemene Maatregelen van Bestuur en andere milieuregelgeving. Deze toetsing en controle is gebeurd op basis van het jaarlijks door het college vastgestelde uitvoeringsplan inclusief voorcalculatie. De daadwerkelijke afrekening van de kosten van de ODH vindt plaats op basis van de werkelijke gepleegde inzet (output financiering).

Bodem

Met het opstellen van de regels 'toepassen grond in de Harnaschpolder, gemeente Midden-Delfland' beschermen we de grond van het bedrijventerrein Harnaschpolder blijvend tegen het slechter worden van de grond. De regels zijn een beleidsneutrale vertaling van de Nota bodembeheer (welke in 2026 wordt ingetrokken, tezamen met de oude bfk en de bkk). De bfk (bodemfunctieklassenkaart) wordt op één punt licht gewijzigd. Onder wegen binnen de gemeente hoeft de grond niet te voldoen aan de functieklasse Landbouw/Natuur, maar dat voldoen aan klasse wonen, zoals in de rest van de omgeving.

Als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn een deel van de huidige bodemtaken van de provincie overgedragen aan de gemeenten. Daarmee is de gemeente bevoegd gezag geworden. Voor Midden-Delfland zal de ODH deze taken namens ons uitvoeren. Vooralsnog betekent dit een lastenverzwaring, omdat het bijbehorende budget niet is overgedragen.

Geluid

Het wettelijke verplichte Actieplan Geluid moeten we elke vijf jaar opnieuw vaststellen. In 2024 is gewerkt aan de actualisatie van het gemeentelijke actieplan. Deze is vervolgens ter vaststelling aan de raad voorgelegd. Ook is gewerkt aan het saneringsprogramma Geluid, dat eveneens is vastgesteld.

Binnen de gemeente Midden-Delfland bestaan woningen, waarvan de bewoners al geruime tijd een relatief hoge geluidsbelasting ten gevolge van het wegverkeer ondervinden. De betreffende woningen staan genoemd op een verplichte lijst met ‘te saneren woningen’; de zogenaamde saneringslijst. Deze lijst is verplicht gesteld door het Rijk vanuit de Wet geluidhinder. Het saneringsprogramma voor de woningen die op de zogenaamde saneringslijst staan, wordt uitgevoerd.

In het jaar 2025 zijn schouwingen en bouwopnames uitgevoerd en worden berekeningen en maatregelen gedaan. Voor de bouwopnames (metingen binnen het pand) zijn speciale afspraken gemaakt met eigenaren van de woningen. Nadat een rapport met metingen en maatregelen wordt geaccordeerd door BSV zal in 2026 aangevangen worden met de uitvoering van de maatregelen.

Verder is ingezet op het voldoen aan de wettelijke verplichtingen ten aanzien voor omgevingslawaai en geluidbelastende bedrijven en het ondersteunen van het provinciaal beleid voor stiltegebieden.

Luchtkwaliteit

Onder de Omgevingswet wordt de luchtkwaliteit jaarlijks gemonitord in aandachtsgebieden van stikstofoxide en fijnstof. Omdat de gemeente Midden-Delfland in een aandachtsgebied ligt,

monitoren wij jaarlijks de luchtkwaliteit langs relevante gemeentelijke wegen. Uit de monitoringronde 2025 van luchtkwaliteit langs wegen over het jaar 2024 blijkt dat er geen overschrijding van grenswaarden voor de parameters stikstofdioxide en fijnstof aanwezig is. Bij nieuwe planontwikkelingen nemen wij het aspect luchtkwaliteit mee. Wij ondersteunen regionale plannen die de luchtkwaliteit verbeteren.

Externe Veiligheid/Omgevingsveiligheid

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het begrip Externe Veiligheid vervangen door het begrip Omgevingsveiligheid. Bij omgevingsveiligheid gaat het onder meer om risico's van het gebruik en transport van gevaarlijke stoffen, veiligheid van milieubelastende activiteiten en veiligheid van zich snel ontwikkelende technieken. Daarnaast zijn aandachtsgebieden en voorschriftgebieden geïntroduceerd om de omgevingsveiligheid te beheersen. Voor de Omgevingsveiligheid binnen Midden-Delfland is ingezet op:

- Binnen de mogelijkheden, situaties voorkomen die kunnen leiden tot een verhoogd veiligheidsrisico.
- Risicovolle bedrijven en activiteiten weren uit woonomgeving en waar nodig verplaatsten.
- Voorbereid blijven op risico’s.
- Structurele borging van omgevingsveiligheid in beleid ruimtelijke ordening en milieu.

Klimaatadaptatie

In de Strategie Klimaatadaptatie Midden-Delfland 2021-2026 is uitgewerkt welke aanpak nodig is om klimaatadaptatie in de gemeente te implementeren. Deze aanpak is gestoeld op de 7 ambities uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Het in 2024 opgestelde meerjarig uitvoeringsprogramma is een doorvertaling van de strategie en een leidraad om de 7 ambities uit te voeren. De ambities zijn als stappen in een iteratief proces. De ambities zijn als volgt:

1. Kwetsbaarheden in beeld brengen (stresstesten)
2. Risicodialogen voeren en strategie opstellen
3. Uitvoeringsagenda opstellen
4. Meekoppelkansen benutten
5. Stimuleren en faciliteren
6. Reguleren en borgen
7. Handelen bij calamiteiten

In 2025 zijn de interne risicodialogen ten behoeve van het uitvoeringsprogramma en het uitvoeringsprogramma zelf afgerond. Er zijn een aantal aandachtgebieden, zoals genoemd in het uitvoeringsprogramma, met toepassen van klimaatadaptieve maatregelen aangepakt om ecologische risico’s te beperken. Het parkeerterrein naast de sportvelden aan de Tiendweg is een voorbeeld van een project met klimaatadaptieve maatregelen.

Klimaatmitigatie

In de Transitie Visie Warmte (TVW) van de gemeente Midden-Delfland (2021) is als doel gesteld om in 2050 een CO2-neutrale gemeente te zijn. In 2025 is er begonnen met het opstellen van het Warmteprogramma. Het Warmteprogramma is de opvolger van de TVW. Hierin worden concrete stappen uitgewerkt richting naar een aardgasvrije gebouwde omgeving in Midden-Delfland.

Er is ingezet op de uitvoering van het meerjarig uitvoeringsprogramma (MJUP) voor de verduurzaming van koopwoningen als onderdeel van de TVW. Het MJUP draagt bij aan de doelstelling van het Nationaal Isolatieprogramma, namelijk het versneld isoleren van slecht geïsoleerde woningen en daarbij ondersteuning bieden aan de doelgroepen die dat het hardst nodig

hebben. Het programma draagt direct bij aan de gemeentelijke doelstelling om inwoners te helpen met energiebesparing, energiearmoede te bestrijden en energie- en CO2-neutraal te zijn in 2050.

Daarnaast is in regionaal verband de samenwerking gezocht om te onderzoeken op welke wijze we aan de doelstelling om in 2050 een CO2-neutrale gemeente te zijn kunnen gaan voldoen.

Water

Er is op verschillende fronten gericht ingezet op het verder reduceren van emissies en het treffen van aanvullende ecologische maatregelen die bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater. Deze inzet sluit aan bij de doelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water (2027) en omvat onder meer de maatregelen en afspraken die voortvloeien uit het programma Duurzaam Boer Blijven, het uitvoeringsprogramma BPL, het Afsprakenkader Emissieloze Kas, het Netwerk Schoon en Gezond Water en het Netwerk Waterketen Delfland. Binnen deze samenwerkingsverbanden wordt structureel samengewerkt en kennis uitgewisseld met gemeenten, omgevingsdiensten, hoogheemraadschappen en andere relevante stakeholders, met als doel de gezamenlijke effectiviteit van de waterkwaliteitsaanpak te versterken.

Groen/natuur

Voor het beleidsveld Groen (natuurbeleid onder programma 1) is ingezet op onder andere:

- het ecologische beheer van wegkanten en oevers,
- het toetsen van aanvragen voor een omgevingsvergunning aan de Wet natuurbescherming,
- het aanvragen van subsidies ter ondersteuning van projecten,
- het participeren in regionale projecten voor het terugdringen van schadelijke emissies en
- het beoordelen van initiatieven waaronder een mogelijk nieuwe geothermie-locatie.

Wat is de betrokkenheid van de verbonden partijen?

Met de deelname aan Regionaal Reinigingsbedrijf Avalex wordt beoogd op een efficiënte en doelmatige wijze invulling te geven aan de wettelijke verplichtingen op het gebied van afvalinzameling.

Het doel van de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) is het uitvoeren van de wettelijke milieutaken. Hierbij wordt voldaan aan landelijke kwaliteitscriteria, wordt gezorgd voor specialismevorming op inhoud en wordt een bijdrage geleverd aan een constante en eenduidige taakuitvoering in de regio. Deelname aan deze gemeenschappelijke regeling is opgelegd vanuit de Wet milieubeheer.

De gemeente neemt deel aan de Coöperatie coöperatief Beheer Groengebieden Midden-Delfland U.A. Primaire doelstelling van deelname aan de coöperatieve vereniging is het creëren van een efficiënte en beleidsarme organisatie voor het beheer van recreatieve groengebieden.

De netbeheerder Westland Infra en Capturam (dochter bedrijven van NV Juva) zijn nauw betrokken bij het opstellen van het Warmteprogramma o.a. rondom de vraagstukken over het verzwaren van het elektriciteitsnetwerk.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 6.009.833**	**€ 6.730.294**	**€ 6.328.726**	**€ 401.568**
Afvalverzameling en -verwerking	€ 2.597.485	€ 3.076.674	€ 2.958.236	€ 118.438
Milieubeheer	€ 1.376.527	€ 1.767.527	€ 1.577.563	€ 189.964
Riolering	€ 2.035.821	€ 1.886.093	€ 1.792.927	€ 93.166
I	**- € 5.993.523**	**- € 6.125.695**	**- € 5.565.643**	**- € 560.052**
Afvalverzameling en -verwerking	- € 3.090.665	- € 3.096.265	- € 2.998.139	- € 98.126
Milieubeheer	- € 364.564	- € 609.564	- € 326.351	- € 283.213
Riolering	- € 2.538.294	- € 2.419.866	- € 2.241.154	- € 178.712
	€ 16.310	**€ 604.599**	**€ 763.082**	**- € 158.483**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

Onderschrijding Afvalverzameling en verwerking (€ -118.438)
Betreft enerzijds een overschrijding op advieskosten en afschrijvingslasten (€ 28.318). Anderzijds een onderschrijding op voornamelijk een gunstige eindafrekening 2025 als resultaat ten opzichte van vooraf ingekocht middels DVO (€ -78.843) een nagekomen afrekening 2024 (€ -26.966), grofvuilafspraken (€ -23.625), lagere kosten tractie (€ -17.769), mutatie egalisatievoorziening afval (€ -16.801), voorlichting (€ -8.935) en verschillende kleinere mutaties.

Onderschrijding Milieubeheer (€ -189.967)
Bekostiging vanuit (SiSa) subsidiegelden:

- De klimaat en energie uitvoeringskosten zijn achter gebleven op het begrootte (€ -171.139). Het restant is het volgende jaar beschikbaar.
- Lokale aanpak isolatie uitgaven zijn ook lager dan vooraf begroot (€ -110.981).

Tevens is er een faillissement geweest, waardoor een overschrijding van dit nadelige resultaat (€ 63.735) en wordt bij de jaarrekening verzocht een budget voor het actieplan geluid over te hevelen naar 2026 (€ -28.000). Hiernaast is er een verschuiving van de werkgeverslasten (€ 70.771).

Onderschrijding Riolering (€ -93.166)
De hoofdzakelijke oorzaak van de onderschrijding is een afname van de kosten voor electriciteit, gas en water (€ -34.951), tractie (€ -25.451) een verschuiving van werkgeverslasten (€ -58.269) en overschrijding op afschrijvingen (€ 17.405) en onderhoud gemaal en kelder (€ 10.925).

Inkomsten

Onderschrijding Afvalverzameling en verwerking (€ -98.126)
Er is een onttrekking aan de voorziening afval begroot, terwijl een storting gerealiseerd is (€ -110.427). Het restant zit in meerinkomsten vanuit de opbrengst afvalstoffenheffing (€ 17.480).

Onderschrijding Riolering (€ -178.712)
De aansluitvergunningen riolering hebben meer opgebracht dan begroot (€ 14.050) evenals de inkomst Hoogheemraadschap Delftland (€ 14.562). Daarnaast wijkt de toerekening kapitaallasten af (€ 70.129) en is er een inkomst schadeverhaal (€ 25.004). Het voornaamste restant zit in de onttrekking aan de voorziening ten opzichte van begroot (€ -291.443).

Onderschrijding Milieubeheer (€ -283.213)
Dit gaat over de verwerking van de werkelijke klimaat en isolatie uitgaven met als dekking de (SiSa) subsidiegelden. Restanten zijn in het volgende jaar beschikbaar.

Mutaties reserve

Mutaties reserves programma 3	Werkelijk 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
Uitgaven	€ 1.052.366	€ 29.955	€ 732.632	€ 647.552	€ 85.080
Inkomsten	- € 820.918	- € 282.099	- € 1.957.563	- € 1.839.585	- € 117.978
Totaal	**€ 231.448**	**- € 252.144**	**- € 1.224.931**	**- € 1.192.033**	**- € 32.898**

Uitgaven:

Storting in de Algemene reserve:

- In de Algemene reserve wordt in 2025 voor het budget '0 beurt straatmeubilair, borden en markering deels 2026' € 13.894 minder gestort dan begroot. Dit komt doordat de werkelijke lasten hoger zijn dan tijdens de 4e periodieke begrotingswijziging verwacht.
- In de Algemene reserve wordt in 2025 voor het budget 'Onderhoud asfalt en elementverharding deels 2026' € 13.830 minder gestort dan begroot. Dit komt doordat de werkelijke lasten hoger zijn dan tijdens de 4e periodieke begrotingswijziging verwacht.
- In de Algemene reserve wordt in 2025 voor het budget 'Vervanging dekplanken Bolle Kickert uitstel naar 2026' € 47.219 minder gestort dan begroot. Dit komt doordat de werkelijke lasten hoger zijn dan tijdens de 4e periodieke begrotingswijziging verwacht.

Het overige verschil wordt verklaard door meerdere kleine mutaties.

Inkomsten:

Onttrekking uit de Algemene reserve:

- Uit de Algemene reserve wordt in 2025 voor € 69.382 minder onttrokken voor het project Diftar. De reden hiervoor is dat er in 2025 minder lasten waren dan vooraf begroot.
- Uit de Algemene reserve wordt in 2025 voor € 24.210 minder onttrokken voor het Doorschuiven Zuidhoornseweg Flexwoningen. De reden hiervoor is dat er in 2025 minder lasten waren dan vooraf begroot.

Het overige verschil wordt verklaard door meerdere kleine mutaties.

Investeringen programma 3

Omschrijving investering	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Bedrag restant krediet	Afsluiten ja/nee	Opmerkingen
Reconstr. wegen Woudseln & Lookwat. Den Hoorn 2023	€ 262.325	€ 35.198	€ 227.127	Nee	Loopt door in 2026
Verv halfverhardingspaden begraafpl Schipl (2024)	€ 120.000	€ 108.058	€ 11.942	Ja	Project afgerond
Wegreconstr Vlaardingsekade/Willemoordseweg (2025)	€ 100.000	€ 0	€ 100.000	Nee	Loopt door in 2026
Reconstructie Rijksstraatweg wegvak 1 en 2 (2018)	€ 315.191	€ 2.030	€ 313.161	Nee	Project in voorbereiding, afronding in 2027
Vervangen brug Trekkade/Kerkweg M004	€ 570.436	€ 532.471	€ 37.965	Nee	Loopt door in 2026
Vervangen brug S019 Zouteveense weg	€ 0	€ 350	- € 350	Ja	Project afgerond
Vervangen Sionsbrug DH021	€ 128.688	€ 0	€ 128.688	Nee	Loopt door in 2026
Renoveren Hodenpijlbrug S028 behoud gem. monument	€ 71.055	€ 199	€ 70.856	Ja	Project afgerond
Vervangen brug Zuidkade-Zouteveenseweg (S022)	€ 192.100	€ 10.302	€ 181.798	Nee	Loopt door in 2026
Verv. bruggen Willemsoordseweg S032 en S042 (2018)	€ 177.184	€ 197.031	- € 19.847	Ja	Project afgerond
Vervangen ophaalbrug Gaagweg S024	€ 257.688	€ 33.997	€ 223.691	Nee	Loopt door in 2026

Omschrijving investering	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Bedrag restant krediet	Afsluiten ja/nee	Opmerkingen
Bouw nieuwe Zoutloods	€ 25.692	€ 9.009	€ 16.683	Nee	Loopt door in 2026
Verkeersmaatregelen Zouteveense weg (2018)	€ 51.808	€ 32.670	€ 19.138	Nee	Loopt door in 2026
Reconstructie en verb. fietspad Rotterdamse weg	€ 100.000	€ 0	€ 100.000	Nee	Loopt door in 2026
Reconstructie Slot de Houvelaan	€ 195.000	€ 34.144	€ 160.856	Nee	Loopt door in 2026
Reconstr. deel Westlander, Schouw, Aak en Praam	€ 100.000	€ 0	€ 100.000	Nee	Loopt door in 2026
Reconstructie Hoornseweg metropolitane fietsroute	€ 15.000	€ 0	€ 15.000	Nee	Loopt door in 2026
Reconstructie Maassluisseweg 2021	€ 437.270	€ 128.403	€ 308.867	Nee	Loopt door in 2026
Project Centrumplan Schipluiden (2021)	€ 155.100	€ 0	€ 155.100	Nee	Loopt door in 2026
Reconstructie Commandeurskade deel 2 (2023)	€ 315.657	€ 336.721	- € 21.064	Nee	Loopt door in 2026
Parkeerplaats Tiendweg 2022	€ 371.597	€ 357.906	€ 13.691	Ja	Project afgerond
Woudselaan 2024	€ 100.000	€ 0	€ 100.000	Nee	Loopt door in 2026
Vervangen lichtmasten en armaturen 2024	€ 167.924	€ 11.873	€ 156.051	Nee	Loopt door in 2026
Vervangen lichtmasten en armaturen 2025	€ 185.500	€ 7.500	€ 178.000	Nee	Loopt door in 2026
Verv. brug DH019	€ 41.740	€ 0	€ 41.740	Nee	Loopt door in 2026

Omschrijving investering	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Bedrag restant krediet	Afsluiten ja/nee	Opmerkingen
Woudseweg thv Lookwatering 2025					
Verv. brug DH010 Noordelijke brug Looksingel 2025	€ 93.024	€ 0	€ 93.024	Nee	Loopt door in 2026
Verv. brug DH009 Zuidelijke brug Looksingel 2025	€ 103.224	€ 0	€ 103.224	Nee	Loopt door in 2026
Vervangen brug van Rossumpad (2025)	€ 30.000	€ 30.000	€ 0	Ja	Project afgerond
Vervangen beschoeiingen/damwanden 2022	€ 121.903	€ 121.904	- € 1	Ja	Project afgerond
Vervanging duiker Baanderheer M030 (2021)	€ 160.000	€ 0	€ 160.000	Nee	Loopt door in 2026
Herinrichting openbaar groen 2023	€ 19.655	€ 20.081	- € 426	Ja	Project afgerond
Herinrichting openbaar groen 2024	€ 35.824	€ 35.824	€ 0	Ja	Project afgerond
Herinrichting openbaar groen 2025	€ 50.000	€ 52.164	- € 2.164	Ja	Project afgerond
Vervangen beschoeiingen/damwanden 2023	€ 331.501	€ 131.625	€ 199.876	Nee	Loopt door in 2026
Vervangen beschoeiingen/damwanden 2024	€ 357.156	€ 615	€ 356.541	Nee	Loopt door in 2026
Speelvoorzieningen 2023	€ 110.000	€ 110.031	- € 31	Ja	Project afgerond
Speelvoorzien	€ 93.930	€ 93.930	€ 0	Ja	Project

Omschrijving investering	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Bedrag restant krediet	Afsluiten ja/nee	Opmerkingen
ingen 2024					afgerond
Speelvoorzieningen 2025	€ 130.000	€ 16.946	€ 113.054	Nee	Loopt door in 2026
Aanschaf bekisting en bordjes begraafpl. (2024)	€ 26.000	€ 16.500	€ 9.500	Nee	Loopt door in 2026
Vervangen pompunits drukriolering 2023	€ 3.097	€ 2.378	€ 720	Ja	Project afgerond
Vervangen pompen Hoofdgemalen 2023	€ 3.885	€ 3.885	€ 0	Ja	Project afgerond
Vervangen vrijvervalrioleering 2023	€ 148	€ 0	€ 148	Ja	Project afgerond
Vervangen pompunits electromechanisch 2024	€ 58.648	€ 62.122	- € 3.474	Ja	Project afgerond
Vervangen pompunits electromechanisch 2025	€ 205.000	€ 177.231	€ 27.769	Nee	Loopt door in 2026
Vervangen hoofdgemalen 2024	€ 98.049	€ 98.542	- € 493	Ja	Project afgerond
Vervangen vrijvervalrioleering 2024	€ 175.116	€ 173.512	€ 1.604	Ja	Project afgerond
Vervangen hoofdgemalen 2025	€ 124.000	€ 22.999	€ 101.001	Nee	Loopt door in 2026
Vervangen vrijvervalrioleering 2025	€ 460.000	€ 153.646	€ 306.354	Nee	Loopt door in 2026
Vervangen persleidingen 2024	€ 265.778	€ 269.586	- € 3.808	Ja	Project afgerond
Vervangen persleidingen 2025	€ 403.000	€ 27.962	€ 375.038	Nee	Loopt door in 2026
Aanvullend krediet zijbelader	€ 5.843	€ 6.443	- € 600	Ja	Project afgerond

Omschrijving investering	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Bedrag restant krediet	Afsluiten ja/nee	Opmerkingen
(2023)					

Programma 4: Onderwijs

Programma 4: Onderwijs

Beleidsveld onderwijs:

Beleidsdoel

Inclusief onderwijs voor alle jeugdigen. Dat streven wij na in Midden-Delfland. Zo dichtbij mogelijk, maar indien nodig in de regio. Zo ondersteunen wij de optimale ontwikkeling van jeugdigen.

De gemeente zet zich ervoor in dat alle jongeren een startkwalificatie behalen. En de gemeente spant zich in om kinderen met een onderwijsachterstand of een risico daarop extra (taal)ondersteuning te bieden. Zodat zij het onderwijs kunnen volgen dat het best aansluit op hun ontwikkelingsmogelijkheden. We streven naar een goede aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp. Waar nodig krijgen kinderen op hun eigen school extra aandacht en ondersteuning, zodat leerbelemmeringen worden verminderd en ieder kind zo goed mogelijk mee kan doen.

De gemeente zorgt voor goede huisvesting voor de basisscholen.

Wat willen we bereiken?

Gewenst maatschappelijk effect

Iedere jeugdige komt zo goed mogelijk tot ontwikkeling. Iedere jongere behaalt een startkwalificatie voor een optimale deelname aan de maatschappij en de arbeidsmarkt.

We bieden jongeren een geschikte leeromgeving door goede onderwijshuisvesting.

Wat is de relatie tussen Cittaslow en dit beleidsveld?

De mogelijkheid om onderwijs te volgen en daarmee kansen op de arbeidsmarkt te vergroten is een toetsingscriterium van Cittaslow. De percentages kinderen met een (onderwijs)achterstand en jeugdwerkloosheid zijn in Midden-Delfland lager dan het landelijke en regionale gemiddelde. Niet het bepalen van de keuzes van mensen, maar mensen bewust maken van de gevolgen van hun eigen keuzes is onderdeel van de filosofie van Cittaslow.

Wat gaan we daarvoor doen?

Operationeel doel om het beoogde maatschappelijk effect te bereiken

De gemeente, kinderopvang en scholen zorgen voor Voor- en Vroegschoolse Educatie. We zetten ons in voor een goede aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp. Waar nodig zorgen scholen of gemeente voor extra zorg of ondersteuning op school voor jeugdigen. Dit doen we door inzet van schoolcontactpersonen, maatschappelijk werk, trainingen of maatregelen binnen het budget Lokaal Onderwijsbeleid. Met de basisscholen verkennen we de optie voor een taalklas voor nieuwkomersonderwijs binnen onze eigen gemeente. De gemeente en de scholen zorgen voor extra ondersteuning van kinderen van inburgeraars en statushouders. De gemeente biedt leerlingenvervoer aan kinderen die daarop aangewezen zijn. Alle jongeren die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, krijgen een oproep voor een gesprek. Dit gesprek moet leiden tot een passend traject naar scholing of werk.

Concrete doelen/acties voor 2025

- Actualisering van de Verordening Leerlingenvervoer
- Uitvoering van het regionale programma ter voorkoming en bestrijding van voortijdig schoolverlaten van jongeren. Een nieuw regioplan wordt opgewerkt.
- Uitvoering van het Lokaal Onderwijsbeleid
- Uitvoering van het Convenant LEA
- Acties voortvloeiend uit het IHP
- Realiseren nieuwkomersonderwijs

Instrumenten

- Integraal Huisvestingsplan
- Huisvestingsverordening onderwijs
- Leerlingenprognose
- Verordening leerlingenvervoer
- Bestuurlijke afspraken LEA
- Wet passend onderwijs
- Wet Educatie en Beroepsonderwijs
- Beleidskader Voor- en Vroegschoolse Educatie
- Kader en subsidieregeling Lokaal Onderwijsbeleid

Wat hebben we gedaan?

Operationele doelen om het beoogde maatschappelijk effect te bereiken

De samenwerking tussen scholen en het sociaal team verliep naar tevredenheid. Er was aandacht voor schoolverlaters zonder startkwalificatie.

Concrete doelen/acties voor 2025

- Enkele percelen uit het leerlingenvervoer zijn opnieuw aanbesteed. Met als gevolg verbetering van kwaliteit en veiligheid.
- Het regionale programma Van School naar Duurzaam Werk is bestuurlijk vastgesteld. Het nieuwe programma gaat in per 1 januari 2026 , net als de nieuwe wet Van School naar Duurzaam Werk.
- Er zijn maatregelen ingezet om multiproblematiek bij peuters in groepen voor voorschoolse educatie te verminderen.
- De voorbereidingen voor de taalklas zijn afgerond en zal begin 2026 starten zodra er voldoende leerlingen zijn.
- De uitvoering van het IHP is gestart en de uitvoering verloopt volgens plan. Het betreft de voorbereiding voor een tijdelijke uitbreiding van De Schutse, het voorbereiden van de tijdelijke huisvesting en nieuwbouw van de Mariaschool, het starten van de verkenning voor de businesscase voor HUB Schipluiden en de (ver)nieuwbouw De Schutse.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 2.196.179**	**€ 2.434.986**	**€ 2.238.549**	**€ 196.437**
Gemeenschappel	€ 1.167.355	€ 1.131.128	€ 982.902	€ 148.226

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
ijke baten/lasten onderwijs				
Huisvesting onderwijs	€ 1.028.824	€ 1.303.858	€ 1.215.614	€ 88.244
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	€ 0	€ 0	€ 40.034	- € 40.034
I	**- € 331.195**	**- € 342.618**	**- € 386.862**	**€ 44.244**
Gemeenschappel ijke baten/lasten onderwijs	- € 144.168	- € 155.591	- € 165.662	€ 10.071
Huisvesting onderwijs	- € 187.027	- € 187.027	- € 221.200	€ 34.173
	€ 1.864.984	**€ 2.092.368**	**€ 1.851.687**	**€ 240.681**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

Onderschrijding Gemeenschappelijke baten/lasten onderwijs (€ 148.226)

Het aantal doorverwijzingen in het kader van onderwijsachterstandenbeleid was in 2025 lager dan verwacht (€47.980) In 2025 zijn enkele percelen van het leerlingenvervoer opnieuw aanbesteed. Daarnaast wordt leerlingenvervoer per schooljaar geregeld. Na de zomervakantie kunnen andere geplande ritten een effect hebben op de kosten (€41.540) Overige oorzaken zijn lagere werkgeverslasten (€ 39.710) door verplaatsing van deze lasten naar Onderwijsbeleid en leerlingzaken en kleinere verschillen (€ 18.996)

Onderschrijding Huisvesting onderwijs (€ 88.244)

Oorzaken voor de onderschrijding zijn:

- De opgave in het IHP loopt meerdere jaren. In 2025 heeft de nadruk en urgentie gelegen op projecten in fase 1 van het IHP en minder in het onderwerp huisvesting algemeen. De algemene inzet is in komende jaren nog nodig. Om die reden verzoeken wij €47.500 door te schuiven naar de begroting van 2026.
- De kosten voor doorlichting beheer en onderhoudsafspraken multifunctionele gebouwen en onderwijshuisvesting. De opdracht is later gestart en vindt voornamelijk plaats in 2026. Om die reden vragen wij het budget door te mogen schuiven naar 2026 (€ 23.000)
- De gefactureerde bijdrage 2025 MFA Het Lint is lager dan de VVE-begroting 2025 en op dit moment is er onvoldoende inzicht in de stand van zaken door het overgaan van het beheer van de VVE naar een nieuwe beheerder. Een eerdere inventarisatie voorziet juist verhoogde onderhoudskosten. Het bedrag van de onderschrijding verzoeken wij door te schuiven naar 2026 (€23.700)

Overschrijding Onderwijsbeleid en leerlingzaken (€ -40.034)

De overschrijding hangt samen met de onderschrijding op Gemeenschappelijke baten/lasten onderwijs

Inkomsten

Overschrijding Huisvesting onderwijs (€ 34.173)

Oorzaak van de overschrijding zijn huuropbrengsten en bijdragen in energiekosten

Mutaties reserve

Mutaties reserves programma 4	Werkelijk 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
Uitgaven	€ 27.500	€ 0	€ 10.640	€ 10.640	€ 0
Inkomsten	- € 345.824	- € 252.374	- € 368.874	- € 344.271	- € 24.603
Totaal	**- € 318.324**	**- € 252.374**	**- € 358.234**	**- € 333.631**	**- € 24.603**

Geen toelichting. Opgenomen bedrag is kleiner dan € 25.000.

Investeringen programma 4

Omschrijving investering	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Bedrag restant krediet	Afsluiten Ja/Nee	Opmerkingen
Aanschaf tijdelijke uitbreiding De Schutse (2025)	€ 550.000	€ 18.667	€ 531.333	Nee	Loopt door in 2026
Inricht. tijdelijke uitbreiding De Schutse (2025)	€ 56.000	€ 0	€ 56.000	Nee	Loopt door in 2026
Nieuwbouw Mariaschool (2025)	€ 290.000	€ 149.172	€ 140.828	Nee	Loopt door in 2026
Handbalveld topplaag HV Schipluiden (2025)	€ 65.000	€ 81.940	-€ 16.940	Ja	Project afgerond
Handbalveld constructie HV Schipluiden (2025)	€ 115.000	€ 102.486	€ 12.514	Ja	Project afgerond

Programma 5: Sociaal Domein en Welzijn

programma 5: Sociaal Domein en Welzijn

Beleidsveld Sociaal Domein

Het programma 5 is onderverdeeld in een onderdeel Sociaal Domein en een onderdeel Welzijn. Het Sociaal Domein bevat onze ambities op het gebied van zorg en ondersteuning, zoals is vastgelegd in de Wmo, de Jeugdwet en de Wet Publieke Gezondheid. Onder het programmadeel Welzijn valt het brede lokale welzijnsbeleid op gebieden als preventie, cultuur, sport, verenigingsleven en bibliotheken.

Beleidsdoel

Met dit programma proberen we iedere inwoner zelfstandig te laten participeren in de maatschappij, met gebruik van eigen kracht en netwerk. Centrale aandachtspunten hierin zijn het mogelijk maken, versterken en benutten van de eigen kracht van zowel individuele inwoners, als de netwerken en sociale verbanden in de gemeente. Daarnaast is een belangrijk doel het stabiliseren en terugdringen van de kosten in met name de jeugdzorg.

Wat willen we bereiken?

- Iedereen neemt deel aan de samenleving.
- Jeugdigen groeien gezond en veilig op met voldoende mogelijkheden tot ontplooiing.
- Inwoners kunnen zo lang als mogelijk zelfstandig thuis wonen.
- Ondersteuning van de zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners.

Wat is de relatie tussen Cittaslow en dit beleidsveld?

Midden-Delflanders zijn gewend om binnen hun eigen omgeving naar oplossingen te zoeken. Zij maken daarbij veelal gebruik van de algemene maatschappelijke voorzieningen die aanwezig zijn. Deze houding is de identiteit van de inwoners en past goed in de beleidsdoelen van het sociaal domein. We willen dat inwoners vanuit hun eigen kracht handelen. Wanneer inwoners daar ondersteuning bij kunnen gebruiken, organiseren wij met één plan maatwerk dichtbij de (sociale) omgeving van de inwoners. De inwoner houdt daarbij zelf de regie in handen en zet in op de aanwezige kwaliteiten. Op deze manier maken wij gebruik van de ondernemende identiteit van de inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

Operationeel doel om het beoogde maatschappelijk effect te bereiken

De zorg dicht bij de inwoners organiseren. In partnerschap en co-creatie hierbij een schakel vormen tussen burgers en zorgaanbieders. Daarbij inzetten op preventie en kwalitatief goede zorg wanneer dat nodig is.

Concrete doelen/acties voor 2025

- Realiseren ontwikkelpleinen, waar inwoners met hun vragen over Wmo, Jeugd en Schuldhulpverlening terecht kunnen.
- Uitvoering geven aan onze wettelijke taken op het gebied van de Wmo voor inwoners die daarop aangewezen zijn. In concreto: het bieden van hulp bij het huishouden, Woonaanpassingen, Begeleiding en overige dienstverlening.

- Voortzetten traject decentralisatie van de beleidstaken Beschermd Wonen/Beschermd Thuis en Maatschappelijke opvang.
- Uitvoering geven aan de uitvoeringsagenda Beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
- Voortzetten toezicht WMO GGD.
- Uitvoering geven aan het jaarlijks cliëntervaringsonderzoek Wmo.
- Uitvoering geven aan gezamenlijk ambities in het kader van GALA en IZA/RIGA met ketenpartners waaronder DSW.
- We werken integraal vanuit diverse teams (sociaal en fysiek domein) aan het onderwerp gezonde leefomgeving.
- Doorontwikkeling regionale informatievoorziening (regionale dashboard).
- Implementatie en uitvoering van het nieuwe beleidskader jeugd dat eind 2024 is/wordt vastgesteld.
- Implementeren hervormingsagenda via regionale aanpak kostenbeheersing en via beleidskader jeugd.
- Doorontwikkeling van de lokale informatievoorziening (dashboard).
- Regionale voorbereidingen voor de nieuwe inkoopperiode specialistische jeugdhulp.
- Voortzetten professionalisering en doorontwikkeling Maatschappelijk Team.

Instrumenten

- Algemene Subsidieverordening (ASV)
- Calamiteitenprotocol Sociaal Domein Midden-Delfland
- Verordening en beleidsregels Wmo-Jeugd
- Beleidskader Jeugd 2024-2028
- Beleidskader VVE Midden-Delfland Subsidieregeling Kwaliteit Peuteropvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie
- Cliëntervaringsonderzoek
- Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021-2026
- Toekomstvisie 2050
- Kader financiële ondersteuning welzijnsorganisaties

Wat hebben we gedaan?

Operationeel doel om het beoogde maatschappelijk effect te bereiken

Bij het leveren van zorg hebben we zoveel mogelijk maatwerk toegepast; aangesloten op eigen kracht van inwoners en op hulp vanuit de omgeving van inwoners.

Concrete doelen/acties voor 2025

- In drie dorpen zijn de ontwikkelpleinen geopend: Na de eerste vestiging van WIJ-Midden-Delfland in Den Hoorn, zijn ook in Schipluiden en Maasland WIJ-punten (en daarmee ook de terugkeer van de bibliotheek) gestart.
- We hebben in 2025 een cliëntervaringsonderzoek gedaan. De uitkomsten van het onderzoek waren positief, vooral met betrekking tot het contact met de medewerkers van het WMO-team.
- Vanuit het convenant uitstroom zorgafhankelijke groepen zijn vijf cliënten gehuisvest. Vanuit de Housing First afspraken is een persoon in Midden-Delfland komen wonen.
- We hebben het certificaat dementievriendelijke gemeente ontvangen.
- De ontwikkeling GALA/IZA/RIGA zetten we voort. Eenvoudig gezegd werken we aan preventie in relatie tot gezondheid. We werken voor zoveel mogelijk samen met de gemeenten in onze regio. Belangrijke thema's waar we aan werken zijn onderverdeeld in vijf

thema's (ook wel ketenaanpakken): Kind naar Gezonder Gewicht, Kansrijke Start, Volwassene naar Gezonder Gewicht, Welzijn op Recept en Valpreventie.
- We hebben een gezamenlijke netwerkbijeenkomst voor professionals georganiseerd die werken in de aanpak van overgewicht van kinderen en volwassenen. We werken zoveel mogelijk toe naar een gezinsgerichte aanpak.
- We hebben het initiatief De Vitale Wijk van bewoners in Den Hoorn ondersteund. De ambitie van De Vitale Wijk is het versterken van de sociale cohesie in de buurt.
- We hebben bij multi-problematiek zoveel mogelijk domeinoverstijgend gewerkt en vanuit het perspectief van de inwoners. Meerdere medewerkers die in contact staan met inwoners, hebben de training doorbraakmethode gevolgd.
- De MUS heeft een vernieuwing doorgemaakt. De oude MUS-sen zijn vervangen door twee elektrische auto's. Deze voorziening wordt voor inwoners kosteloos voortgezet.
- We hebben gewerkt aan de voorbereidingen van het opstellen van de lokale wonenzorgwelzijn visie. Dat krijgt in 2026 een vervolg.
- Voor de onderwerpen Jeugd en Wmo is regionaal samengewerkt in specifieke onderzoeken voor handhaving van zorgaanbieders.
- In 2025 is Basisvoorziening Hulp Bij het Huishouden omgezet naar een verkorte aanvraag Huishoudelijke Hulp voor 6 maanden.
- We maken steeds meer gebruik van de informatie uit het regionale dashboard Basisbeeld.
- Regiovisie Aanpak Huiselijk geweld Haaglanden 2026 is voorbereid en vastgesteld.
- Doorontwikkeling professionalisering Sociaal Team/WMO:
    - Alle consulenten Jeugd zijn SKJ geregistreerd.
    - Alle consulenten Jeugd getraind in de routekaart naar veiligheid (signs of safety)
    - Alle consulenten WMO zijn getraind in de WLZ.
- Er is een nieuwe verordening WMO opgesteld.

Jeugd:

- De implementatie Frontoffice Sociaal Team heeft plaatsgevonden.
- Home-start Humanitas is gestart in 2025 als aanvullende ondersteuning aan en/of lichte hulpvragen van gezinnen.
- Er is een nieuwe verordening Jeugdhulp opgesteld.

Wat is de betrokkenheid van de verbonden partijen?

GR GGD en VT Haaglanden.

De GGD bewaakt en monitort de publieke gezondheid in de regio Haaglanden. Zij bevordert de gezondheid en beschermt door toezicht of actief ingrijpen tegen natuurlijke en/of opzettelijke bedreigingen van de volksgezondheid. Veilig Thuis Haaglanden draagt bij aan het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden sluit in opdracht van de 9 gemeenten in Haaglanden onder meer de contracten met de aanbieders van jeugdhulp die medeverantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het door de raad vastgestelde inkoopplan Jeugd. Inzet van het servicebureau beperkt de administratieve last van partners en gemeenten. Gezamenlijk inkopen ondersteunt de kwaliteit en het behoud van de zorginfrastructuur.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 11.241.125**	**€ 13.031.654**	**€ 12.923.854**	**€ 107.800**
Jeugd	€ 3.902.629	€ 5.031.988	€ 4.865.603	€ 166.385
Jeugdgezondheid szorg (uniform)	€ 714.190	€ 737.684	€ 708.453	€ 29.231
Kinderopvang	€ 170.340	€ 192.002	€ 187.068	€ 4.934
Maatschappelijk team	€ 1.338.717	€ 1.448.512	€ 1.395.058	€ 53.454
Openbare gezondheidszorg	€ 330.132	€ 492.732	€ 503.782	- € 11.050
WMO	€ 4.109.244	€ 4.450.263	€ 4.607.240	- € 156.977
WMO en jeugd	€ 675.873	€ 678.473	€ 656.650	€ 21.823
I	**- € 279.100**	**- € 1.492.969**	**- € 1.838.479**	**€ 345.510**
Jeugd	- € 13.629	- € 13.629	- € 26.204	€ 12.575
Kinderopvang	€ 0	€ 0	- € 20.000	€ 20.000
Maatschappelijk team	€ 0	- € 13.000	- € 33.877	€ 20.877
Openbare gezondheidszorg	- € 8.347	- € 166.239	- € 164.994	- € 1.245
WMO	- € 257.124	- € 1.300.101	- € 1.593.404	€ 293.303
	€ 10.962.025	**€ 11.538.685**	**€ 11.085.375**	**€ 453.310**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

Onderschrijding Jeugd (€ 166.385)

Op zorg in natura (€177.530) en hulp zoals vervoer en PGB (€33.450) bestaat een onderschrijding. De overschrijding van de werkgeverslasten (€-50.690) op dit product hangt samen met de onderschrijding op Maatschappelijk team binnen dit programma door andere toerekening van uren. De rest is een onderschrijding op uitvoeringskosten (€ 6.095)

Onderschrijding Jeugdgezondheidszorg (uniform) (€ 29.231)

Het verschil wordt vooral bepaald door een voordelige vaststelling van de subsidie 2024 leidt tot een voordelig resultaat in 2025 (€23.350)

Onderschrijding Maatschappelijk team (€ 53.454)

De onderschrijding is een saldo van overschrijding op zorg in natura (€-46.160), en lagere werkgeverslasten (€79.405) en een voordeel op overige kosten (€ 14.214)

Overschrijding Wmo (€-156.977)

De overschrijding van Zorg in Natura (€-324.380) is vooral zichtbaar in huishoudelijke hulp en dagbesteding. Onderschrijdingen zijn er op werkgeverslasten (€77.600), regionale samenwerking in H5 verband (€17.240) en GALA (€ 16.370). De rest (€56.193) bestaat uit diverse bedragen waar automatisering (16.420) en uitvoeringskosten (€11.880) de grootste posten vormen

Inkomsten

Overschrijding Wmo (€ 293.303)

Belangrijkste oorzaak is een aanvullende ontvangst voor Beschermd Wonen Beschermd Thuis (€200.000) en een hogere voordelige afrekening van regionale kosten die samenhangt met de hogere lasten op Wmo (€76.150). De rest (€ 17.153) is opgebouwd uit kleinere bedragen waaronder hogere eigen bijdragen

Beleidsveld Welzijn

Beleidsdoel

Het doel is dat iedere inwoner de kans krijgt zichzelf optimaal te ontwikkelen en te ontplooien, zodat hij volwaardig aan de maatschappij kan deelnemen. Het behoud van ons erfgoed draagt bij aan het behoud van de eigen identiteit en de beleving van de dorpen en het buitengebied en daarmee ook aan het welzijn van de inwoners. Het culturele- en verenigingsleven in Midden-Delfland draagt in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid in de dorpen in onze gemeente. De gemeente ondersteunt organisaties zodat zij in staat zijn hun activiteiten zo goed mogelijk uit te voeren.

Wat willen we bereiken?

Gewenst maatschappelijk effect

Om iedere inwoner mee te kunnen laten doen in de maatschappij is het belangrijk als gemeente te beschikken over goede basisvoorzieningen, een gezond verenigingsleven. Daarnaast is het belangrijk dat er aandacht is voor sport en cultuur. Het lokaal welzijnswerk is hierin een belangrijke partner. Een onderdeel van het cultuurbeleid is het erfgoedbeleid. Op het gebied van erfgoed willen we de cultuurhistorische kwaliteiten van het landschap en de dorpen en buurtschappen behouden, versterken en beleefbaar maken. Dit is onderdeel van diverse beleidsvelden in het fysieke domein. Behoud, bescherming en de verbetering van de kwaliteit van Rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, archeologische vindplaatsen, cultuurhistorische elementen in het landschap, het trekvaartverleden en het veenweidelandschap zelf behoren tot het gemeentelijk erfgoed en dragen bij aan de gemeentelijke identiteit. Deze elementen zijn onderdeel van de Omgevingsvisie 1.0 en worden integraal betrokken bij het landschappelijk en ruimtelijk beleid uit de programma’s 1 en 7.

Wat is de relatie tussen Cittaslow en dit beleidsveld?

Cittaslow vraagt specifiek aandacht voor toegang tot maatschappelijke voorzieningen en het behoud van culturele lokale evenementen (het zogenaamde 'immateriële erfgoed'). De identiteit van het landschap van Midden-Delfland en de dorpen Den Hoorn, Maasland en Schipluiden wordt medebepaald door cultuurhistorie en sterke maatschappelijke verbinding. Erfgoed en beleefbaarheid zijn belangrijke waarden van Cittaslow om vanuit de eigen identiteit te werken aan ruimtelijke kwaliteit binnen de lokale gemeenschappen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Operationeel doel om het beoogde maatschappelijk effect te bereiken

We stimuleren vrijwilligerswerk en sociale verbinding door goede voorzieningen voor sport, bewegen, cultuur en ontmoeten te faciliteren. Erfgoed (rijksmonumenten, gemeentelijke

monumenten, kerkgebouwen, cultuurhistorie en het landschap) willen we behouden en beleefbaar maken en waar mogelijk de kwaliteiten versterken.

Concrete doelen/acties voor 2025

- Voorbereiding van de herontwikkeling Hoornbloem waaronder alternatieven voor huidige gebruikers Hoornbloem. De herontwikkeling behelst ten minste het bouwen van zorgwoningen en een sociaal-maatschappelijke ruimte.
- Uitvoering geven aan het lokaal sportakkoord, waarbij we bewegen voor jong en oud stimuleren.
- Doorzetten van het Cultuurmenu voor scholen in het kader van Cultuureducatie met Kwaliteit.
- Uitvoering geven aan beleidskader VVE.
- Uitvoering geven aan GALA.
- Vervolg uitvoering van projecten die kwaliteit en beleving van het trekvaartverleden Check voor erfgoed versterken en waarvoor de provincie in 2020 een subsidie heeft toegekend.
- Het actualiseren van de beleidsregels voor subsidie voor het onderhoud van gemeentelijke monumenten.
- Het uitvoeren van de aanbevelingen uit de kerkenvisie over de toekomst van de monumentale kerkgebouwen in onze gemeente. Hiervoor hebben wij subsidie ontvangen van de rijksoverheid.

Instrumenten

- Gala inclusief Lokaal Sport- en preventieakkoord
- Algemene Subsidieverordening ASV
- Diverse subsidieregelingen, zie link: Subsidies | Gemeente Midden-Delfland (middendelfland.nl)
- Beleidskader VVE
- Erfgoedverordening
- Handboek Erfgoed
- Open monumentendag en Kindermonumentendag
- Notitie Delflandse Trekvaarten
- Gemeentelijke Kerkenvisie
- De visie over het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland
- Verordening Omgevingskwaliteit

Wat hebben we gedaan?

Operationeel doel om het beoogde maatschappelijk effect te bereiken

Om iedere inwoner me te kunnen laten doen in de maatschappij is het van belang om als gemeente te beschikken over goede basisvoorzieningen en een levendig verenigingsleven. Daarnaast is het essentieel dat er aandacht is voor sport en cultuur. Het lokaal welzijnswerk is hierin een belangrijke partner. Een onderdeel van het cultuurbeleid is ook het erfgoedbeleid. In 2025 hebben we gewerkt aan concrete faciliteiten en voorziening die hieraan bijdragen.

Concrete doelen/acties voor 2025

- Er is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst vastgesteld voor het lokale Cultuurmenu. Dit is een samenwerking tussen gemeente, basisscholen en voornamelijk lokale cultuuraanbieders. De overeenkomst gaat in per 1 januari 2026.
- Vanuit fase 1 van het IHP zijn acties uitgevoerd. De voorbereidingen zijn getroffen voor uitbreiding van schoollocatie De Schutse in Maasland. Met betrekking tot de Mariaschool in Den Hoorn zijn de voorbereidingen voor de businesscase gestart. Verkenningsonderzoeken zijn uitgevoerd en er heeft een participatie avond met omwonenden plaatsgevonden. In 2026 leggen we de businesscase ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.
- Met het actualiseren van de subsidieregeling Kunst, Cultuur en Sociale verbinding werd dit flexibeler en breder inzetbaar. Daarmee dragen we bij aan het bevorderen van de sociale verbinding in de dorpskernen. Vanwege de viering 80 jaar vrijheid heeft de gemeenteraad €20.000 extra budget beschikbaar gesteld in de KCSV regeling. Organisaties, verenigingen en inwoners hebben hiermee speciale activiteiten kunnen uitvoeren.
- Vanwege de tijdelijke huisvesting voor de Mariaschool en hergebruik locatie De Hoornbloem is meermaals overleg geweest met kleine verenigingen die nu gebruik maken van De Hoornbloem. Waar mogelijk denkt de gemeente mee met alternatieven.
- Voor de multifunctionele accommodatie ’t Lint is het beheerplan geprofessionaliseerd en zijn verantwoordelijkheden verduidelijkt. Dat was nodig voor toekomstbestendig gebruik van de accommodatie.
- Het Lokaal Sportakkoord en het preventieakkoord zijn onderdeel van de activiteiten van het 'gezond en actief leven akkoord' (GALA). GALA richt zich op het concept "positieve gezondheid". Met het aanstellen van een brede combinatiefunctionaris legden we meer verbinding tussen sport, cultuur, gezondheid en welzijn. In het kader van het Lokaal Sportakkoord zijn er twee sportcafés georganiseerd. Per bijeenkomst komen er verschillende relevante thema's voor sportverenigingen aan bod.
- Op sportpark Schipluiden werd het handbalveld verplaatst waardoor ook ruimtelijk de sportverenigingen handbal en voetbal zijn gefuseerd. De afronding van het project vindt in 2026 plaats.
- Met hulp van de gemeente heeft sportvereniging DIOS een nieuwe ballonhal kunnen realiseren. Ook is de renovatie van de toplaag van handbalveld DIOS voorbereid.
- Met de beheerstichtingen sport van de drie dorpen in Midden-Delfland zijn voorbereidingen getroffen voor de renovatie van de kunstgrasvelden.
- De contracten met de beheerstichtingen sport en de sportverenigingen zijn toe aan actualisatie. Hiermee gaan we in 2026 aan de slag. Tegelijkertijd willen we het beleidskader (buiten)sport herzien. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2025 gestart.

We hebben ingezet op het behouden en beleefbaar maken van Erfgoed (rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, beschermde dorpsgezichten, archeologische waarden, cultuurhistorische waard van het landschap). De kwaliteiten versterkten we waar mogelijk.

We hebben ingezet op de uitvoering van projecten die kwaliteit en beleving van het trekvaartverleden versterken en waarvoor de provincie in 2024 een subsidie heeft toegekend.

We actualiseerden de subsidieverordening voor het onderhoud van gemeentelijke monumenten.

We maakten een verdiepingsslag op de Kerkenvisie Midden-Delfland fase 1. Als resultaat hiervan is er een netwerk met de kerkeigenaren. Het behoud en het gebruik van de kerkgebouwen en de beleving van het kerkenlandschap staan hier op de agenda.

Wat is de betrokkenheid van de verbonden partijen?

We nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling archeologie Midden-Delfland. Doel is om efficiënt en doelmatig invulling te geven aan de gemeentelijke wettelijke verplichtingen op het gebied van archeologisch onderzoek. Ook geeft het de mogelijkheid om vondsten uit opgravingen in een eigen depot onder te brengen. Dit is een zogenaamde 'lichte' gemeenschappelijke regeling tussen de gemeenten Delft en Midden-Delfland. Op basis hiervan verricht de stadsarcheoloog Delft tegen vergoeding de wettelijke taken van een archeoloog in Midden-Delfland.

Vanuit de gemeenschappelijke regeling GGD en Veilig Thuis Haaglanden biedt de afdeling gezondheidsbevordering ondersteuning bij de uitvoering van het lokale sport- en preventieakkoord.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 1.710.149**	**€ 2.350.597**	**€ 2.444.494**	**- € 93.897**
Kunst	€ 114.212	€ 144.785	€ 179.385	- € 34.600
Openbaar bibliotheekwerk	€ 435.126	€ 625.995	€ 661.422	- € 35.427
Openbare gezondheidszorg	€ 0	€ 32.560	€ 27.496	€ 5.064
Oudheidkunde/monumenten	€ 165.895	€ 142.330	€ 116.252	€ 26.078
Sport	€ 960.459	€ 1.370.470	€ 1.438.229	- € 67.759
Volksfeesten	€ 34.457	€ 34.457	€ 21.709	€ 12.748
I	**- € 315.553**	**- € 537.013**	**- € 689.909**	**€ 152.896**
Kunst	- € 21.700	- € 32.273	- € 41.579	€ 9.306
Openbaar bibliotheekwerk	€ 0	- € 170.837	- € 195.977	€ 25.140
Openbare gezondheidszorg	€ 0	- € 32.560	- € 22.560	- € 10.000
Oudheidkunde/monumenten	- € 1.400	- € 1.400	- € 1.386	- € 14
Sport	- € 292.453	- € 299.943	- € 428.407	€ 128.464
	€ 1.394.596	**€ 1.813.584**	**€ 1.754.585**	**€ 58.999**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

Overschrijding Kunst (€ -34.600)

In 2025 is een nieuwe periode voor het Cultuurmenu gestart. Naast een voortvarende start van de activiteiten verschilt de berekening van de gemeentelijke bijdrage met de manier waarop dat in onze administratie was ogenomen. Een deel van de overschrijding wordt gecompenseerd door een hogere bijdrage voor hetzelfde onderwerp.

Overschrijding Openbaar bibliotheekwerk (€ -35.427)

De resterende ruimte in de specifieke uitkering herstelprogramma bibliotheken is in 2025 benut. Tegenover de hogere lasten staat grotendeels een bate uit deze specifieke uitkering.

Onderschrijding Oudheidkunde/monumenten (€ 26.078)

Deze onderschrijding zit verspreid over verschillende posten, waarvan subsidies (€ 7.400) en een verschuiving van werkgeverslasten (€ 7.132) de grootste zijn.

Overschrijding Sport (€ 67.759)

Overschrijdingen worden veroorzaakt door hogere onderhoudskosten (€-47.940) beheers- en exploitatievergoedingen (€-41.710) en noodzakelijke ureninzet op meerdere sportonderwerpen (€-26.100) Onderschrijdingen zijn er op de onderdelen specifieke uitkeringen (€ 21.200), Belastingen en wettelijk rente (€20.242) en een restbedrag (€6.549)

Inkomsten

Overschrijding Openbaar bibliotheekwerk (€ 25.140)

De resterende ruimte in de specifieke uitkering herstelprogramma bibliotheken is in 2025 benut.

Overschrijding Sport (€ 128.464)

De overschrijding op sport (€ 176.296) wordt voornamelijk veroorzaakt door ontvangen rijksgelden vanuit de specifieke uitkering H4. Deze bedragen zijn niet begroot en bestaan voor € 51.444 aan nagekomen gelden uit de afrekening H4 2023 en voor € 124.752 uit gelden uit 2025. De ontvangsten uit de Specifieke uitkring GALA zijn lager (€-46.691) vanwege een lagere besteding.

Mutaties reserve

Mutaties reserves programma 5	Werkelijk 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
Uitgaven	€ 22.287	€ 12.088	€ 864.014	€ 863.828	€ 186
Inkomsten	- € 616.105	- € 421.033	€ 75.788	- € 457.075	€ 532.863
Totaal	**- € 593.818**	**- € 408.945**	**€ 939.802**	**€ 406.753**	**€ 533.049**

Inkomsten:

Het verschil wordt veroorzaakt door een terugdraaiing van een mutatie van € 542.500. De opboeking hiervan zit in de programma algemene dekkingsmiddelen en veroorzaakt daar ook het verschil. Deze mutatie samen is € 0.

Het overige verschil wordt verklaard door meerdere kleine mutaties.

Investeringen programma 5

Omschrijving investering	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Bedrag restant krediet	Afsluiten Ja/Nee	Opmerkingen
Renovatie Hofstede 2025	€ 190.827	€ 0	€ 190.827	Nee	Loopt door in 2026

Programma 6: Economische en sociale zaken

Programma 6: Economische en sociale zaken

Beleidsdoel

Versterking en behoud van de gemeentelijke economische infrastructuur op basis van een actieve bijdrage aan het regionaal economisch vestigingsklimaat en lokaal maatwerk.

Wat willen we bereiken?

De beschikbare ruimte is beperkt en de algemene welvaart in Zuid-Holland blijft achter ten opzichte van andere provincies. Daarom zal ondersteuning van economische initiatieven in de toekomst selectiever zijn. Bedrijfsinitiatieven moeten passen bij het lokale en regionale economische profiel, bijdragen aan brede welvaart en aan een duurzame economie in 2050.

We willen een toekomstbestendige economie om te kunnen meebewegen met (inter)nationale ontwikkelingen, technische mogelijkheden en de kansen die al dan niet latent aanwezig zijn in Midden-Delfland. Een positieve grondhouding ten opzichte van innovatie, met behoud van de identiteit van onze dorpen en kwaliteit van het landschap, is een belangrijke voorwaarde.

Behoud en versterking van de vitaliteit van de dorpen door middel van een goed voorzieningenaanbod. Om als gemeente kansen te benutten en goede condities voor vitale dorpen en een gunstig ondernemersklimaat te creëren is samenwerking tussen overheden, onderwijs, organisaties en ondernemers van groot belang. We willen hiertoe extra investeren in externe relaties en samenwerkingsvormen, waarbij diverse domeinen, zoals het ruimtelijke en sociale, met elkaar in verbinding worden gebracht. We willen een bereikbare en betrouwbare partner zijn voor in Midden-Delfland gevestigde ondernemers.

We willen het bieden van laagdrempelige dagrecreatie in het landschap aan de regio verbeteren. De naamsbekendheid van Midden-Delfland is een belangrijke pijler onder het bestaansrecht van het landschap, en versterkt de agrarische - en recreatieve activiteiten die ontplooid worden. Gebiedsmarketing kan bijdragen aan onder meer de vrijetijdseconomie.

Wat is de relatie tussen Cittaslow en dit beleidsveld?

Het gemeentelijk lidmaatschap van Cittaslow biedt lokale ondernemers een instrument om zich te onderscheiden op duurzaamheid vanuit een innovatieve en maatschappelijk verantwoorde ontwikkeling. Bedrijven en organisaties die werken volgens deze principes en daarmee bijdragen aan de doelstellingen van Cittaslow en de Sustainable Development Goals, kunnen zich als ‘Supporter Cittaslow Midden-Delfland’ aanmelden en vanuit de gemeente het daarbij behorende certificaat ontvangen. Medio 2022 waren er 58 supporters en het aantal groeit gestaag.

Wat gaan we daarvoor doen?

Economisch beleid; Om voor Midden-Delfland te bepalen welk economisch profiel wij voorstaan en welk profiel toekomstbestendig is binnen de regionale context is het wenselijk om een economisch beleid op te stellen. Op basis van dit beleid kan vervolgens een strategie uitgevoerd worden die op een duurzame wijze bijdraagt aan de beleidsdoelstellingen van Midden-Delfland.

Gebiedsmarketing; In 2024 is een evaluatie over de uitvoering van gebiedsmarketing in Midden-Delfland afgerond. Op basis van deze resultaten wordt vorm gegeven aan een strategie voor de uitvoering van gebiedsmarketing na 2025. Tevens stellen we in 2025 beleid op voor versterking

van toerisme en recreatie in Midden-Delfland. (zie ook Programma 7, beleidsveld ruimtelijke ordening)

Detailhandelsbeleid: Opstellen detailhandelsbeleid ten behoeve van vitale dorpen.

Glastuinbouw: Verkennen toekomstvastheid en opstellen ontwikkelperspectief glastuinbouwclusters.

Harnaschpolder: We overleggen met gemeente Den Haag en Bedrijvenschap HarnaschPolder over het beëindigen van de Gemeenschappelijke regeling HarnaschPolder, die op basis van de huidige inzichten eind 2024 of begin 2025 geformaliseerd zal worden.

Wat hebben we gedaan?

Resultaten 2025

2025 was een tussenjaar waarin de voorbereiding van de volgende beleidsperiode plaatsvond. Het beleidskader Gebiedsmarketing Midden-Delfland 2026-2030 is vastgesteld. Voor het nastreven van doelstellingen in dat beleidskader begroot de gemeente jaarlijks en structureel een bedrag van € 100.000. Indexatie van dit bedrag vindt niet plaats. De stichting PUUUR Midden-Delfland stelde zelf een strategisch meerjarenplan op, als basis voor de activiteiten in 2025. Aan de hand van prestatieafspraken sprak de portefeuillehouder twee keer met het bestuur van PUUUR Midden-Delfland over de ontwikkelingen en de prestaties op de doelen van gebiedsmarketing.

In 2025 hebben wij opdracht gegeven aan Wageningen Social & Economic Research om een geactualiseerd beeld te geven van de economische positie van de glastuinbouw in de gemeente Midden-Delfland. Dit inzicht bestaat uit: 1. een beeld van de sectorstructuur 2. een beeld van de economische prestatie 3. een beeld van de werkgelegenheid.

Structureel wordt deelgenomen aan regionale en provinciale samenwerkingen, zoals Greenport West-Holland, Metropoolregio Rotterdam Den Haag en aan in die verbanden geïnitieerde programma's.

Wat is de betrokkenheid van de verbonden partijen?

Het **businesspark Haaglanden** is een samenwerkingsverband op het gebied van de ontwikkeling en uitgifte van nieuwe bedrijfsterreinen. De huidige deelnemers zijn de gemeenten Midden-Delfland, Den Haag, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp, Delft, Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg. De gemeenten en bedrijvenschappen zijn individueel beleidsmatig, financieel en juridisch verantwoordelijk voor de bedrijventerreinen die onder de vlag van het Businesspark Haaglanden worden uitgegeven en ontwikkeld.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 748.521**	**€ 1.187.649**	**€ 1.084.344**	**€ 103.305**
Economie	€ 748.521	€ 1.187.649	€ 1.084.344	€ 103.305

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
I	**- € 448.929**	**- € 495.829**	**- € 535.485**	**€ 39.656**
Economie	- € 448.929	- € 495.829	- € 535.485	€ 39.656
	€ 299.592	**€ 691.820**	**€ 548.859**	**€ 142.961**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

Onderschrijding Economie (€ 103.305)
De onderschrijding zit voornamelijk in een verschuiving van werkgeverslasten (€ -84.909). Het restant zit verspreid over diverse kleinere posten, waarvan kosten voor elektriciteit, gas en water de grootste is (€ -9.227).

Inkomsten

Overschrijding Economie (€ 39.656)
De overschrijding zit voornamelijk in meerinkomsten huur gebouwen Midden-Delfland (€ 29.084). Het restant zit verspreid over diverse kleinere posten, waaronder de inkomst toeristenbelasting (€ 7.231).

Beleidsveld participatiewet en minimabeleid

Beleidsdoel

Iedereen doet mee in Midden-Delfland. De inwoner die in staat is om betaalde arbeid te verrichten, stimuleren en ondersteunen wij zo snel mogelijk richting de reguliere arbeidsmarkt. De inwoner die (nog) niet in staat is om te werken, participeert naar vermogen in de samenleving. Wij ondersteunen de inwoner die tijdelijk niet in staat is om zelfstandig in het inkomen te voorzien, en voorkomen en/of bestrijden armoede onder onze inwoners. Belangrijke ambitie is het aantal mensen dat afhankelijk is van een gemeentelijke uitkering terug te dringen. Hiertoe voeren wij een actief en effectief re-integratiebeleid in combinatie met het handhaven van de wet- en regelgeving.

Binnen de gemeente Midden-Delfland heten wij inburgeraars welkom. Wij streven ernaar dat inburgeraars zich thuis voelen in onze gemeente, de weg leren kennen en de taal leren spreken waardoor deze inwoner gaat deelnemen aan onze maatschappij. Uitgangspunt hierbij is dat hij/zij dit doet met betaalde arbeid.

Wat willen we bereiken?

- Iedereen in Midden-Delfland werkt, werkt aan of werkt mee! Zoveel mogelijk inwoners van Midden-Delfland werken om te voorzien in hun eigen onderhoud.
- De inwoner die (nog) niet in staat is om te werken, werkt aan het vergroten van zijn/haar mogelijkheden en participeert naar vermogen in de maatschappij.
- Zo min mogelijk inwoners van Midden-Delfland leven in armoede. We werken eraan het bereik van onze minimaregelingen te verhogen onder de doelgroep.
- Door vroegsignalering van schulden voorkomen dat deze oplopen tot problematische schulden.
- De stijgende lijn van het uitkeringenbestand willen we doorbreken.
- Zoveel mogelijk van onze statushouders ronden het inburgeringstraject af binnen de daarvoor gestelde termijn van drie jaren.

Wat is de relatie tussen Cittaslow en dit beleidsveld?

Bestrijding van de sociale armoede is een belangrijk uitgangspunt van de filosofie van Cittaslow. Een eigen inkomen en maatschappelijke participatie dragen bij aan het vergroten van de kwaliteit van leven en de sociale cohesie. Het percentage uitkeringen en kinderen die leven in een 'uitkeringsgezin' is in Midden-Delfland lager dan het landelijke en regionaal gemiddelde. Tegelijkertijd is sprake van een hoger besteedbaar inkomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Operationeel doel om het beoogde maatschappelijk effect te bereiken

Ons motto is: Iedereen in Midden-Delfland werkt, werkt aan of werkt mee! Door extra inzet op bemiddeling naar werk, het ondersteunen bij re-integratie en het handhaven van wet- en regelgeving streven we naar daling van het bijstandsbestand. We zetten door het uitvoeren van het in 2024 vastgestelde participatie en re-integratieplan, extra in op het vergroten van de uitstroom naar (vervangend) werk en het vergroten van de participatie van inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Meer mensen aan het werk, minder in de uitkering en het voorkomen van armoede en schulden.

Concrete doelen/acties voor 2025

- We geven uitvoering aan het in 2024 vastgestelde participatie en re-integratiebeleid, door het versterken van de regie van klantmanagers, het samenwerken met meerdere aanbieders, het inzetten van een mee-doen coach en een werkgeversconsulent.
- We geven uitvoering aan het in 2024 vastgestelde programma armoede en schulden, waaronder het vormgeven van de ontwikkelpleinen.
- Wij geven invulling aan onze wettelijke taken op het gebied van re-integratie. Hiermee leiden we inwoners met een uitkering toe naar werk, parttime werk of participatie.
- We zetten in op scholing en deskundigheidsbevordering van de klantmanagers in navolging van het nieuw vastgestelde re-integratie beleid.
- Wij werken samen binnen de arbeidsmarktregio aan het verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt voor inwoners van de arbeidsmarktregio. Hierbij verkennen we in 2025 de mogelijkheid voor werken in regionale werkcentra.
- Wij bieden de wettelijke dienstverlening aan zelfstandigen via inzet van het expertise centrum Regionaal Bureau Zelfstandigen.
- Voor de doelgroep jongeren zetten wij onze aanpak voort met de inzet van onze klantmanager Jongeren.
- Dienstverlening voor onze inburgeraars voeren wij uit conform het vastgestelde uitvoeringsplan inburgering. Alle statushouders die zich huisvesten in onze gemeente, worden in begeleiding genomen door de klantmanager.
- We zetten het kwaliteitsbeleid voort, gericht op het in stand houden en verhogen van de kwaliteit van de uitvoer van onze publieke taak.
- Invoering Participatiewet in Balans (besluitvorming van de wet wordt medio 2025 verwacht).

Instrumenten

- Beleidskader participatie en re-integratie Midden-Delfland
- Beleidsplan geldzorgen, armoede en schulden
- Handhavingsplan Sociale Zaken
- Re-integratieverordening en beleidsregels re-integratie
- Verordening tegenprestatie

- Handhavingsverordening
- Verordening cliëntenparticipatie
- Verordening individuele inkomenstoeslag
- Verordening individuele studietoeslag
- Maatregelverordening
- Beleidsregels beschut werk
- Beleidsregels bestuurlijke boete
- Beleidsregels terugvordering en verhaal
- Beleidsregels vrijlating inkomsten en giften
- Beleidsregels bijzondere bijstand
- Beleidsregels Collectieve Aanvullende Verzekering (1 januari 2018)
- Beleidsregels krediethypotheek en -pand
- Beleidsregels schuldhulpverlening
- Beleidsregels bijstandsverlening zelfstandigen
- Beleidsregels tegemoetkoming kosten kinderopvang SMI (sinds 1 maart 2021)
- Beleidsregelwoonsituatie en commerciële verhuur
- Jeugdsportfonds/ Jeugdcultuurfonds
- stichting leergeld
- Beleidsregels Tozo terug- en invordering gemeente Midden-Delfland 2022
- Instrumentenbox DENNIS en EVA

Wat hebben we gedaan?

Ons motto is "Iedereen werkt, werkt aan of werkt me!". In 2025 zijn we verder gegaan met de uitvoering van het beleidskader participatie en re-integratie. Voor vijfenzeventig procent van onze bijstandsgerechtigden inwoners is een participatieplan opgesteld. Dit heeft geleid tot het inzetten van 1 of meerdere re-integratietrajecten en/of een medisch onderzoek.

In alle dorpskernen is gestart met een WIJ locatie. Een toegankelijke plek voor inwoners om vragen te stellen o.a. rondom het thema armoede.

Concrete acties in 2025:

- Op gebied van het re-integratiebeleid is in 2025 de scholing motiverende gespreksvoering van de klantmanagers Werk en Inkomen gerealiseerd, is er een vrouwengroep opgericht in Maasland waardoor de deelneemsters twee stappen op de participatieladder hebben gezet en is met 75% van de bijstandsgroep een plan van aanpak gemaakt op gebied van re-integratie.
- Op 15 mei is het regionale werkcentrum geopend in WIJ Den Hoorn. Werkenden, werkzoekenden en werkgevers kunnen hier terecht voor vragen en advies over werk, loopbaan en ontwikkeling en voor het aanbieden van vacatures.
- De voorbereidingen voor de invoering van het wetsvoorstel Participatiewet in balans (start 1 januari 2026) zijn getroffen. Er is invulling gegeven aan nieuwe bevoegdheden voor gemeenten die de bestaanszekerheid van onze inwoners verbeteren. Deze zijn vastgelegd in beleidsregels die in februari 2026 vastgesteld worden.
- Op basis van het beleidsplan 'Geldzorgen, armoede en schulden' heeft schuldhulpverlening haar diensten uitgebreid met het saneringskrediet en zijn in alle dorpskernen WIJ locaties geopend. Met het saneringskrediet hebben inwoners nog maar één resterende schuld en dit verlicht de stress.

- Team inburgering heeft in 2025 op basis van woning beschikbaarheid meerdere nieuwe bewoners in onze gemeente welkom geheten en is gestart met het in inburgeringstraject. Ook is de eigen bijdrage voor ontheemde Oekraïners geïndexeerd.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 6.568.933**	**€ 7.854.686**	**€ 6.972.007**	**€ 882.679**
Bijstand	€ 3.538.679	€ 4.610.299	€ 4.347.867	€ 262.432
Minimabeleid	€ 865.563	€ 939.426	€ 946.635	- € 7.209
Participatiefonds	€ 351.242	€ 250.319	€ 209.704	€ 40.615
Sociale werkvoorziening	€ 220.625	€ 221.909	€ 85.732	€ 136.177
Vreemdelingen	€ 1.592.824	€ 1.832.733	€ 1.382.070	€ 450.663
I	**- € 3.989.425**	**- € 5.246.623**	**- € 4.639.991**	**- € 606.632**
Bijstand	- € 2.480.125	- € 3.387.510	- € 3.319.484	- € 68.026
Minimabeleid	- € 78.232	- € 78.232	- € 34.315	- € 43.917
Vreemdelingen	- € 1.431.068	- € 1.780.881	- € 1.286.192	- € 494.689
	€ 2.579.508	**€ 2.608.063**	**€ 2.332.016**	**€ 276.047**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

Onderschrijding Bijstand (€ 262.432)

Ondanks dat het aantal uitkeringsgerechtigden in 2025 is toegenomen zijn de lasten binnen budget gebleven (€83.554) De uitvoeringskosten zijn lager (€49.379) Voornaamste oorzaak hiervan is succesvolle invordering van enkele lang openstaande vorderingen met een verlaging van de voorziening dubieuze uitkeringsdebiteuren als gevolg. De personeelslasten zijn lager door inzet op andere onderdelen binnen de afdeling (€129.499)

Onderschrijding Participatiefonds (€ 40.615)

Het nieuwe re-integratie en participatiebeleid wordt stapsgewijs uitgerold. Het aantal trajecten stijgt, maar wordt nog niet volledig ingezet.

Onderschrijding Sociale werkvoorziening (€ 136.177)

Het aantal mensen in de oorspronkelijke doelgroep WSW neemt af (€ 109.997) Voor de nieuwe doelgroep beschut werk zijn nog niet alle plaatsen gerealiseerd (€26.180)

Onderschrijding Vreemdelingen (€ 450.663)

Door het meerjarig doorvoeren van de budgetten voor de opvang van ontheemde Oekraïners in Euterpe is er geen rekening gehouden met de lagere rijksvergoeding en vervallen van de incidentele

opstartkosten. Op de huisvesting ontstaat daardoor een positieve afwijking (€ 362.819) De latere opening van het AZC leidt tot lagere rentekosten (€58.629) Het restant zit verspreid over diverse kleinere posten (€ 29.402)

Inkomsten

Onderschrijding Bijstand (€ -68.026)

Het verschil komt voort vanuit minder vorderingen dan geraamd.

Onderschrijding Minimabeleid (€ -43.917)

Er worden minder terugvorderingen opgelegd.

Onderschrijding Vreemdelingen (€ -494.689)

Samenhangend met lagere lasten ontvangen we minder baten uit de specifieke uitkeringen (€-389.485) De latere ingebruikname leidt tot een lagere bijdrage in het kader van het faciliteitenbesluit en de specifieke uitkering spreidingswet (-€147.246) De eigen bijdrage van bewoners van Euterpe is hoger door het aantal bewoners met werk (€51.015) Het restant zit verspreid over diverse kleinere posten (€ -8.973)

Mutaties reserve

Mutaties reserves programma 6	Werkelijk 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
Uitgaven	€ 590.938	€ 345.000	€ 350.000	€ 339.000	€ 11.000
Inkomsten	- € 617.256	- € 352.596	- € 625.597	- € 538.390	- € 87.207
Totaal	**- € 26.318**	**- € 7.596**	**- € 275.597**	**- € 199.390**	**- € 76.207**

Inkomsten:

Onttrekking uit de Algemene reserve:

- Uit de algemene reserve wordt in 2025 voor € 74.927 minder onttrokken dan begroot voor het budget beleidsplan 'Wijziging Uitvoeringsplan geldzorgen, armoede en schulden cfm Rdsbesl 23/01/'24'.
- Uit de algemene reserve wordt in 2025 voor € 12.280 minder onttrokken dan begroot voor het budget 'Doorschuiven van alleenverdienersproblematiek'.

Investeringen programma 6

Omschrijving investering	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Bedrag restant krediet	Afsluiten ja/nee	Opmerkingen
Totaal	€ 0	€ 0	€ 0		

Programma 7: Ruimtelijke ordening, ontwikkeling en

Programma 7: Ruimtelijke ordening, ontwikkeling en volkshuisvesting

Beleidsveld ruimtelijke ordening

Beleidsdoel

In de ruimtelijke ordening hebben meerdere belangen en ontwikkelingen invloed op de bestaande en toekomstige leefomgeving van inwoners van onze gemeente. Wij willen ruimtelijke projecten tot ontwikkeling brengen mede met participatie van onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties ruimtelijke projecten. Zo werken wij aan een groter maatschappelijk draagvlak voor ontwikkelingen van bijvoorbeeld woningbouwlocaties en bedrijfsterreinen. Daarnaast biedt ons ruimtelijk beleid, dat vooral is vastgelegd in de Omgevingsvisie 1.0, handvatten om tot goede belangenafweging te komen. Hierbij gaat het aan de ene kant om het bereiken en behouden van een veilige, gezonde en duurzame fysieke leefomgeving met omgevingskwaliteit, en aan de andere kant om het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om te voorzien in maatschappelijke behoeften.

Wat willen we bereiken?

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht geworden, en eveneens de Wet kwaliteitsborging. Het doel van de Omgevingswet is om een goede balans te vinden tussen een veilige en gezonde leefomgeving en een goede kwaliteit van de omgeving. Dit wordt gedaan door de fysieke leefomgeving goed te beheren, te gebruiken en te ontwikkelen om aan maatschappelijke behoeften te voldoen.

De huidige Wet natuurbescherming (Wnb) is opgegaan in de Omgevingswet. Belangrijk doel ervan is bescherming van de soortenrijkdom van planten en dieren, maar ook behoud en beheer van waardevolle landschappen en gebieden. Het instrument Soortenmanagementplan (SMP) is een instrument dat dient als ecologische onderbouwing bij verlenen van een gebiedsgerichte/generieke ontheffing door de provincie. In het SMP worden voorwaarden en maatregelen opgenomen waarmee de staat van instandhouding van (beschermde) soorten wordt geborgd tijdens de uitvoering van eventuele activiteiten gedurende een langere periode, en hoe met de aanwezige (beschermde) soorten en hun leefgebied wordt omgegaan. Een generieke of gebiedsontheffing bespaart op den duur tijd en geld bij eventuele ontwikkelingen, zoals bij verduurzaming van gebouwen. Het SMP ondersteunt en versnelt onder andere het realiseren van de doelstellingen uit het vastgestelde uitvoeringsprogramma Energietransitie.

Water en bodem zijn de komende jaren een belangrijk thema. 'Water en Bodem Sturend' is door het Rijk en de provincie omarmd als ordeningsprincipe in de ruimtelijke ordening. Aspecten die aandacht zullen moeten krijgen in onze Omgevingsvisie 2.0 zijn onder meer: tegengaan wateroverlast (inclusief waterberging), verhogen grondwaterpeil in veenweidegebieden en tegengaan oxidatie van veen door het scheuren van grasland, mogelijke bescherming nieuwe drinkwaterbronnen, en klimaatbestendigheid van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Het landschap van Midden-Delfland levert een waardevolle bijdrage voor onze gemeente en de regio aan het vasthouden van water in relatie tot bodemdaling, en het voorkomen van wateroverlast in bebouwd gebied. De gemeente Midden-Delfland heeft een belangrijke rol om dit thema samen met regionale partners gestalte te geven in het zogenaamde Verstedelijkingsgebied Zuidelijke Randstad binnen het nationale omgevingsbeleid, en de aanstaande Omgevingsvisie van de provincie.

Wat is de relatie tussen Cittaslow en dit beleidsveld?

Cittaslow richt zich op behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit van de (fysieke) leefomgeving. De Omgevingsvisie 1.0 is hierbij een belangrijk instrument. De visies Midden-Delfland®2025 en Behoud door ontwikkeling kennen ook een belangrijke ruimtelijke component. Deze bestaat uit bescherming van de ruimtelijke kwaliteit via het Omgevingsplan, herontwikkeling via een grondexploitatie en aanpak van vervallen of leegstaande locaties.

Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete acties voor 2025

Evaluatie implementatie Omgevingswet: De verwachting is dat eind 2024 voldoende ervaring opgedaan is om een goede inschatting te kunnen maken van de structurele implicaties die de Omgevingswet heeft op de organisatie, de financiën en personele formatie. Tevens kan besluitvorming over het in 2024 geactualiseerde beleid voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) in 2025 invloed hebben op de vereiste personele formatie.

Kostendekkendheid leges: Op basis van een in 2024 uitgevoerd onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges onder de Omgevingswet, worden de resultaten van 2025 afgezet tegen de uitkomsten van het onderzoek. Ook binnen de VNG is kostendekkendheid van VTH-taken onderwerp van gesprek, dat samen met diverse belangenpartijen en op interbestuurlijk niveau gevoerd wordt onder meer ten aanzien van mogelijke compensatie vanuit het Rijk voor de nadelige effecten van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor gemeenten. Monitoring blijft belangrijk voor eventuele verdere compensatie. Daarom roept de VNG alle gemeenten op om deel te nemen aan de Financiële Monitor Omgevingswet. Midden-Delfland heeft zich aangemeld.

Omgevingsvisie 2.0: in de loop van 2025 wordt gestart met het proces om te komen tot de Omgevingsvisie 2.0. De Toekomstvisie 2050 is een belangrijke basis. De dorpsvisies, en het in 2025 op te stellen nieuwe beleid voor economie en toerisme/recreatie vormen bouwstenen voor de Omgevingsvisie 2.0.

Erfgoedbeleid: We ontwikkelen actueel beleid om de cultuurhistorie te handhaven en beleefbaar te maken, dusdanig dat we voldoen aan de aangescherpte criteria van het Interbestuurlijke toezicht van de provincie.

Ruimtelijke omgevingskwaliteit: herzien Welstandsnota Midden-Delfland 2018.

Recreatie: We stellen beleid op voor versterking van toerisme en recreatie in Midden-Delfland en het Bijzonder Provinciaal landschap in het bijzonder. We toetsen initiatieven en ontwikkelingen aan de vraag of deze de toegankelijkheid van het landschap of de functie als groen recreatiegebied bevorderen. Ook toetsen we aan het behoud van historische elementen en gebouwen.

Ecologie en biodiversiteit: Om te voldoen aan de wet en er voor te zorgen dat ontwikkelingen en initiatieven voortvarend en met de juiste maatregelen ter hand genomen kunnen worden, wordt fasegewijs ecologisch beleid voor Midden-Delfland vorm gegeven aan de hand van soortenmagementplannen per nader af te bakenen gebied, zoals de dorpen en het landelijk gebied.

Water en bodem: De kwaliteiten van bodem, ondergrond en waterstructuur worden meer als sturende principes ingezet bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Het gaat hier om het benutten, beschermen en beheren van het bodem- en grondwatersysteem in relatie tot het verantwoord aanbrengen, beheren en afbouwen van functies in de ondergrond. De opgaven met betrekking tot

water en bodem vragen samenwerking met alle gebiedspartijen, met name het Hoogheemraadschap.

Spoorverdubbeling: Voor de spoorverdubbeling in ons landschap tussen Schiedam en Delft blijven we ons inzetten voor een vruchtbare samenwerking met betrokken partijen, waaronder Prorail, om uiteindelijk voldoende financiële dragers vanuit Rijk, provincie of regio te genereren om de kwaliteiten van het Bijzonder Provinciaal Landschap te behouden of te versterken. Dit door niet alleen de schade aan het landschap en de barrière werking van het spoor te beperken, maar juist ook een meerwaarde; een 'plus' voor het landschap, te creëren.

Instrumenten

- Omgevingsvisie 1.0
- Toekomstvisie 2050
- Midden-Delfland®2025
- Landschapsontwikkelingsperspectief
- Structuurvisie Midden-Delfland 2025 (5 juli 2011)
- Omgevingsbeleidsplan Midden-Delfland (2017)
- Bouwverordening Midden-Delfland 2007
- Welstandsnota Midden-Delfland 2018
- Erfgoedverordening Midden-Delfland 2024 (besluitvorming moet nog plaatsvinden)
- Handleiding Beeldkwaliteit Buitengebied 2016/Beeldkwaliteitsplannen
- Handboek Erfgoed Midden-Delfland
- Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Midden-Delfland
- Grondbeleid inclusief grondexploitaties
- Aanwijzing Bijzonder Provinciaal Landschap (inclusief visie en uitvoeringsprogramma Gebiedstafel BPL)
- Grondinstrument (onderdeel Duurzaam Boer Blijven)

Wat hebben we gedaan?

Resultaten 2025

Midden-Delfland werkt vanuit ruimtelijke en landschappelijke samenhang tussen het Bijzonder Provinciaal Landschap en de daarin gelegen dorpen toe naar een Omgevingsvisie waarin kwaliteit van leven voor inwoners, ondernemers en bezoekers voorop staat. Hierbij wordt een integrale afweging gemaakt van de maatschappelijke belangen zoals die zijn of nog worden uitgewerkt in de Nationale Omgevingsvisie, de Provinciale Omgevingsvisie en de - samen met stakeholders ontwikkelde - toekomstvisie 2050.

In het najaar van 2025 zijn wij gestart met het proces om te komen tot Dorpenvisies als eerste bouwsteen voor de Omgevingsvisie 2.0.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zijn diverse acties die verband houden met het kunnen uitvoeren van deze wet geïmplementeerd. Ook zijn er technische, procedurele en inhoudelijke verbeteringen doorgevoerd. Deze acties hebben een vervolg gekregen in 2025.

Gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het Omgevingsplan van rechtswege in werking getreden. Hierin zijn de voormalige bestemmingsplannen en de zogenoemde 'bruidsschat' vastgelegd. Gemeenten hebben tot 2032 de tijd om dit Omgevingsplan van rechtswege om te zetten

naar één omgevingsplan voor de hele gemeente. Dit is een omvangrijk proces. Daarom zijn wij in 2025 gestart met het opstellen van een transitiestrategie over het stapsgewijs doorlopen van dit proces. Verder hebben wij een regelbibliotheek gemaakt en de bruidsschat gepubliceerd als onderdeel van de technische inrichting van het Omgevingsplan.

Verder is aan de invoering Omgevingswet de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) gekoppeld. Kern van deze wet is dat de aanvrager een onafhankelijke kwaliteitsborger aanwijst. Deze instelling toetst aan de wettelijke bouwkundige eisen en houdt toezicht op de bouw. De gemeente mag alleen toetsen aan de overige bouwkundige en ruimtelijke thema's, zoals omgevingsplan en welstand. Ook beoordeelt de gemeente het borgingsplan en de risicoanalyse. Daarna heeft de gemeente feitelijk alleen nog de rol van handhaver. De werkprocessen van bouw- en woningtoezicht zijn hierop aangepast.

Ten slotte is ingezet op:

- de woningbouwplannen die zijn gericht op diverse doelgroepen,
- het faciliteren van nieuwe en bestaande ondernemingen die passen bij de dorpscentra rekening houdend met de leefbaarheid en vitaliteit van de dorpen,
- de verkeersveiligheid, -afwikkeling en -verbindingen,
- en de inrichting van woongebieden met aandacht voor klimaatadaptatie en energietransitie.

Wat is de betrokkenheid van de verbonden partijen?

Het doel van de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) is het uitvoeren van de wettelijke milieutaken. Hierbij wordt voldaan aan landelijke kwaliteitscriteria, wordt gezorgd voor specialismevorming op inhoud en wordt een bijdrage geleverd aan een constante en eenduidige taakuitvoering in de regio. Deelname aan deze gemeenschappelijke regeling is opgelegd door de Wet milieubeheer.

De deelname aan de gemeenschappelijke regeling archeologie Midden-Delfland heeft als doel op een efficiënte en doelmatige wijze invulling te geven aan de wettelijke verplichtingen op het gebied van archeologisch onderzoek. Ook schept dit de mogelijkheid om vondsten uit opgravingen in een eigen depot onder te brengen. Dit is een zogenaamde 'lichte' gemeenschappelijke regeling tussen de gemeenten Delft en Midden-Delfland op basis waarvan de stadsarcheoloog Delft tegen vergoeding de wettelijke taken van een archeoloog in Midden-Delfland mag verrichten.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 1.391.085**	**€ 1.820.783**	**€ 1.943.871**	**- € 137.738**
Ruimtelijke ordening	€ 1.391.085	€ 1.820.783	€ 1.943.871	- € 137.738
I	**- € 417.548**	**- € 553.444**	**- € 248.040**	**- € 305.404**
Ruimtelijke ordening	- € 417.548	- € 553.444	- € 248.040	- € 305.404
	€ 973.537	**€ 1.267.339**	**€ 1.695.831**	**- € 443.142**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

Overschrijding Ruimtelijke ordening (€ 137.738)*Bouwplannen (niet zijnde grexen) particulier initiatief:* Het aantal bouwplannen van particuliere partijen die de gemeente begeleidt, is toegenomen. Bij deze bouwplannen heeft de gemeente geen grondpositie en is er dus geen sprake van grondexploitaties. Financieel uitgangspunt hierbij is dat wij kostenverhaal toepassen: de kosten die we maken brengen wij in rekening bij de initiatiefnemer/ontwikkelende partij. Om kostenverhaal inzichtelijk te maken ramen we in deze begroting zowel de te verwachte kosten als ook de te verwachte opbrengsten (zie ook baten).

Bouwplannen (niet grexen) initiatief gemeente: Voor de inzet op gemeentelijke initiatieven (die geen grondexploitaties zijn of worden) is in eerste instantie geen kostenverhaal mogelijk. Voor deze plannen vragen wij de raad om uitvoeringsbudgetten (zoals Hoornbloem en Centrum Schipluiden).

Ruimtelijke ordening, bouwplannen initiatief gemeente en particulier tezamen:
Op dit taakveld is een overschrijding in verband met toekomstig te verwachten verlies op anterieure overeenkomsten (€ 131.044) via de verliesvoorziening AOK. Daarnaast valt de onderschrijding op inhuur personeel en advieskosten weg tegen een verschuiving van werkgeverslasten. Het restant zit in kosten uit anterieure overeenkomsten waar een inkomst tegenover staat

Inkomsten

Onderschrijding Ruimtelijke ordening (€ -305.404)
De onderschrijding ontstaat vooral op bouwplannen particuliere initiatieven / anterieure overeenkomsten.
In de begroting gaan wij ervan uit dat wij voor onze inzet op particuliere initiatieven (bouwplannen niet zijnde grexen, particulier initiatief) kostenverhaal toepassen. Wij gaan er in de begroting van uit dat wij 80% van de te maken kosten daadwerkelijk kunnen verhalen.
Wij hebben echter minder kosten kunnen verhalen dan was begroot. Het lukt namelijk niet altijd om tot ondertekening van een anterieure overeenkomst te komen. Onzekerheid binnen (regelgeving over) de woningmarkt is hierbij een belangrijke oorzaak. Doordat het niet altijd lukt om tot een overeenkomst te komen ontstaat er een onderschrijding op de raming inkomsten.

Beleidsveld volkshuisvesting

Beleidsdoel

Wij streven naar een evenwichtige woningvoorraad, waarbij het accent per dorp verschilt. Dit beleidsveld heeft een sterke relatie met het sociaal domein (onder andere Wet maatschappelijke ondersteuning, statushouders, voorrangsverklaringen, langer zelfstandig wonen, sociale cohesie en veilige woonomgeving), locatieontwikkeling en ruimtelijke ordening (randvoorwaarden en planning nieuwe woningbouwlocaties).

Wat willen we bereiken?

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen volgen we de uitgangspunten en doelstellingen van de Woonvisie 2024-2030. Voor nieuwe projecten geldt dat minimaal 60% van de woningen sociaal en betaalbaar moet zijn, waarvan tenminste 30% sociale woningen zijn. We werken ook aan woningen die geschikt zijn voor ouderen en bijpassende voorzieningen, zoals huisartsenzorg. De verwachte toename van het aantal ouderen maakt dit noodzakelijk. Voor het realiseren van deze woningen werken we samen met zorginstellingen en Wonen Midden-Delfland. We streven ernaar om gemiddeld 50-70 woningen per jaar te realiseren.

Wij nemen onze verantwoordelijkheid voor de opvang en huisvesting van asielzoekers, statushouders en Oekraïense vluchtelingen. De aantallen worden bepaald op regionaal niveau.

Voor het in stand houden van de voorzieningen en daarmee de leefbaarheid in de dorpen in Midden-Delfland is woningbouw van groot belang. De nieuwe potentiële locaties komen aan de orde bij de op te stellen dorpsvisies. Zodoende is er ruimte voor een integrale politiek-bestuurlijke afweging omtrent potentiële woningbouwlocaties, ook voor na 2030.

Wat is de relatie tussen Cittaslow en dit beleidsveld?

Kwaliteit van leven en wonen gaan hand in hand. Vanuit Cittaslow streven we naar een kwalitatieve inrichting van de woon- en leefomgeving. Het lokale beleid is gericht op de persoonlijke omstandigheden van inwoners en verschillende doelgroepen in de gemeente. Bij de planvorming voor woningbouw zijn duurzaamheid, veiligheid en de bijdrage aan de vitaliteit van de dorpen belangrijke beleidsonderdelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Concrete acties voor 2025

Uitvoering geven aan Woonvisie
Wij realiseren gemiddeld 50-70 woningen per jaar en creëren meer betaalbare woningen voor mensen uit onze dorpen.

Samenwerking met Wonen Midden-Delfland
Wij blijven intensief samenwerken met de woningcorporatie Wonen Midden-Delfland en straks (2025) de gefuseerde corporatie. Jaarlijks maken we prestatieafspraken met de corporatie en huurdersverenigingen.

Uitvoering Woningbouwprogramma
In alle drie de dorpen worden woningen aan de voorraad toegevoegd. Ons woningbouwprogramma is vastgelegd in de Regionale Realisatie Agenda (de Woondeal) en door de Provincie Zuid-Holland vastgesteld. Hierin is de realisatie van 474 woningen tot en met 2030 opgenomen. In Den Hoorn worden onder andere woningen opgeleverd aan de Woudselaan. Voor centrum Den Hoorn, De Kreek fase IV, Equestrum en de Hoornbloem worden de woningbouwplannen voortgezet. In Schipluiden zijn er onder andere plannen in voorbereiding voor het toevoegen van woningen in het centrum, Keenenburg V en de Zuidrand. In Maasland worden er woningen opgeleverd in De Houve, de Maaslandse Zoom en op de Maaslandse Dam.

Aandacht voor wonen met zorg
De verwachte toename van het aantal ouderen maakt het noodzakelijk hier passende woningen voor te ontwikkelen. Voor het realiseren van deze woningen werken we samen met zorginstellingen en woningcorporatie.

Maximaal benutten subsidiemogelijkheden voor woningbouw
Rijk en provincie bieden subsidiemogelijkheden aan voor stimulans woningbouwprogrammering. Het gaat hier om bijdragen die een impuls moeten geven aan het versnellen van woningbouw of het bijdragen bij een tekort. Het gaat om regelingen zoals de Vliegende Brigade, de Knelpuntenpot Sociale Woningbouw en de Startbouwimpuls. We bewaken welke projecten hiervoor in aanmerking komen en zorgen voor een tijdige aanvraag.

Instrumenten

- Woonvisie 2024-2030.
- Toekomstvisie 2050
- Omgevingsvisie 1.0
- Visie Behoud door ontwikkeling (Vitale Dorpen 2025)
- Huisvestingsverordening Midden-Delfland 2023
- Regionale Realisatie Agenda: gemeentelijk aandeel in regionale nieuwe woningmarktafspraken
- Prestatieafspraken met Wonen Midden-Delfland
- Wet maatschappelijke ondersteuning en de voorzieningen die daarop gebaseerd zijn (wonen, zorg en welzijn)
- Bestuurlijke Tafel Wonen (de ambtelijke en bestuurlijke samenwerking in de woningmarktregio Haaglanden)
- Anti-speculatiebeleid 2017
- Beleidsnotitie Afkoop Sociale Woningbouw (gekoppeld aan Omgevingsvisie)

Wat hebben we gedaan?

Resultaten 2025

Met het woonbeleid willen we onze vitale dorpen gehouden. We doen dit door te streven naar een evenwichtig woningaanbod en bevordering van doorstroming. Voor het in stand houden van voorzieningen en daarmee de leefbaarheid in de dorpen van Midden-Delfland is (betaalbaar) wonen van groot belang.

Woningcorporatie
In 2025 is constructief samengewerkt met de nieuwe fusieorganisatie WoonWest. Samen met de corporatie en de huurdersvereniging zijn nieuwe jaarlijkse prestatieafspraken gemaakt.

Herziening Huisvestingsverordening
Per 1 januari 2024 is een wijziging van Huisvestingwet doorgevoerd. Dit heeft onder andere geleid tot een technische en beleidsarme wijziging van de huisvestingsverordening eind 2024. De huidige verordening loopt tot 1 juli 2027, in 2025 is gestart met de evaluatie van de huidige verordening. In 2026 komt een beleidsarme tussentijdse wijziging waarna naar verwachting per 1 juli 2027 een grote wijziging van de verordening plaats gaat vinden. Hierin wordt de uitwerking van de wet Versterking Regie Volkshuisvesting en daarmee afspraken in de regionale woonzorgvisie verwerkt en wordt de evaluatie van de huidige verordening geïmplementeerd.

Uitvoering Woningbouwprogramma
Ons woningbouwprogramma is vastgelegd in de Regionale Realisatie Agenda (de Woondeal) en door de Provincie Zuid-Holland vastgesteld. In dit programma is de ambitie opgenomen om 474 woningen te realiseren tot en met 2030. Ook zijn nieuwe woningbouwplannen verder voorbereid of gerealiseerd. De bouw van de Maaslandse Zoom en de Woudselaan is gestart in 2025, daarnaast is het bouwrijp maken van Keenenburg V en het plan Casa Molinos in Den Hoorn gestart. De gemeente heeft actief grondbeleid gevoerd en een vrijstaande woning aan de Kasteellaan 30 in Schipluiden aangekocht om 23-28 appartementen voor senioren te realiseren, in december is de ontwikkelvisie, strategisch plan van aanpak en het ruimtelijk kader van De Kroon door de gemeenteraad vastgesteld. De omgevingsvergunning voor Centrum Plan Den Hoorn is afgegeven en de omgevingsvergunning voor Hof van Keenenburg is voorbereid voor vergunning begin 2026.

Naar aanleiding van de motie Geef Wonen de Ruimte is gestart met een verkenning en onderzoek naar woningbouwlocaties na 2030, besluitvorming vindt in 2026 plaats.

Aandacht voor wonen met zorg

De woonvisie beschrijft het ontwikkelen van een woonzorgvisie. In 2025 is gestart met het opstellen van deze lokale visie op wonen, welzijn en zorg. In het project de Kroon wordt ingezet op huisvesting van senioren, zodat doorstroming in de kern Schipluiden op gang komt. In samenwerking met de regio Haaglanden wordt de invoering van de wet Versterking Regie Volkshuisvesting voorbereid door het opstellen van een regionale woonzorgvisie.

Spreidingswet en opvang ontheemden Oekraïne
Voor de uitvoering van de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) en de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne is regionale afstemming en samenwerking wenselijk. Met een financiële ondersteuning vanuit het Rijk en provincie vindt dit plaats binnen de regio Haaglanden. In deze samenwerking is het wettelijk verplichte regionale spreidingsplan afgestemd. Meerwaarde van de samenwerking is de uitwisseling van praktische informatie bij de uitvoering van de wetgeving, uitwisselen van informatie op aanvullende beleidsterreinen en de feitelijke bemiddeling bij plaatsing van ontheemden Oekraïne in de regionale opvanglocaties.

In het regionaal Spreidingsplan zijn de taakstellingen per gemeente opgenomen. Voor Midden-Delfland waren dat 133 opvangplekken, waarvan 11 voor alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV). Met het COA is voor het AZC Den Hoorn contractueel afgesloten dat de locatie plaats biedt voor maximaal 225 mensen, waarvan 25 AMV. Op 19 december 2024 heeft de minister van Asiel en Migratie het provinciaal verdeelbesluit Zuid-Holland vastgesteld. Hierin is voor Midden-Delfland een taakstelling van 225 opvangplekken opgenomen.

Voor de opvang van ontheemden Oekraïne is de inspanningsverplichting voor Midden-Delfland in 2025 verhoogd van 65 naar 73 opvangplekken omdat meer Oekraïners in Nederland om huisvesting vragen. De locatie Euterpe heeft maximaal 52 opvangplekken en biedt onvoldoende capaciteit voor deze toegenomen inspanningsverplichting. In regionaal verband is het gemeentelijk standpunt dit capaciteitstekort vooralsnog niet in te vullen, ook vanuit de overcapaciteit AZC Den Hoorn en het ontbreken van ambtelijke capaciteit voor het opzetten van een extra project om een aanvullende locatie te realiseren.

Realisatie AZC
In 2025 zijn nagenoeg alle voorbereidende werkzaamheden (conform het raadsbesluit van oktober 2023, de bestuursovereenkomst, de aanvullende werkafspraken en het projectplan) afgerond voor het realiseren van de opvanglocatie voor vluchtelingen in de Harnaschpolder. Hiermee is opening van de locatie in het vroege voorjaar van 2026 mogelijk geworden.

Maximaal benutten subsidiemogelijkheden voor woningbouw
Rijk en provincie bieden subsidiemogelijkheden aan om woningbouwprogrammering te stimuleren. Het gaat hier om bijdragen die een impuls moeten geven aan het versnellen van woningbouw of het bijdragen bij een tekort. In 2025 is voor het AZC gebruik gemaakt van de subsidieregeling Versnelling realisatie asielopvang.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 1.494.902**	**€ 2.038.935**	**€ 2.219.316**	**- € 180.381**

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
Bouw- en woningtoezicht	€ 1.494.902	€ 2.038.935	€ 2.219.316	- € 180.381
I	**- € 1.221.425**	**- € 1.267.679**	**- € 1.303.415**	**€ 35.736**
Bouw- en woningtoezicht	- € 1.221.425	- € 1.267.679	- € 1.303.415	€ 35.736
	€ 273.477	**€ 771.256**	**€ 915.901**	**- € 144.645**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

Overschrijding Bouw- en woningtoezicht (€ 180.381)
Betreft enerzijds een onderschrijding op advieskosten (€ -63.617) en automatiseringskosten (€ -27.542). Anderzijds een overschrijding op inhuur personeel (€ 118.655), ureninzet realisatie AZC (€ 73.872) waar een subsidie tegenover staat (zie inkomsten) en het restant zit voornamelijk in een verschuiving van werkgeverslasten (€ 99.956).

Inkomsten

Overschrijding Bouw- en woningtoezicht (€ 35.736)
De onderschrijding op dit taakveld wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van incidentele bouwleges bij zowel woningbouw als bedrijventerrein (€ -332.064). Hiervan is melding gemaakt in de decemberbrief/raadsbrief. Er zijn SiSa inkomsten (€ 322.000) te ontvangen vanuit de Realisatiestimulans woningbouw (betaalbaar), deze inkomsten verkleinen het verlies op het resultaat van de grondexploitaties. Een geraamde inkomst voor uitgiften gronden in erfpacht is niet gereedgekomen (€ -46.254). Het restant zit voornamelijk in een ontvangen subsidie (€ 80.000) ter dekking van ambtelijke ureninzet ontvangen voor het project 'realisatie AZC' (zie uitgaven).

Beleidsveld grondzaken

Beleidsdoel

De gemeente wil een regierol vervullen bij ruimtelijke ontwikkelingen.
Het grondbeleid is ondersteunend aan de beleidsvelden Midden-Delfland® 2025 en Vitale Dorpen in 2025.

Wat willen we bereiken?

Het beschikbaar hebben van gronden, tegen (maatschappelijk) acceptabele kosten, voor de doeleinden van andere programma’s.

Wat is de relatie tussen Cittaslow en dit beleidsveld?

Het beleidsveld grondzaken heeft een indirecte relatie met Cittaslow. De grondexploitatie is gericht op het bereiken van voorafgaand geformuleerde doelstellingen vanuit andere beleidsvelden. Daarbij zijn de waarden van Cittaslow uitgangspunt, zoals het betrekken van inwoners, een hoogwaardige inrichting van de openbare ruimte, sociale woningbouw en duurzaam bouwen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het volgens planning beschikbaar hebben van gronden voor de doeleinden van andere programma's, zoals onderwijs en welzijn. De planningen zijn onderdeel van de door het college van B&W vastgestelde projectplannen.

Concrete acties voor 2025

In 2025 vaststellen van de geactualiseerde Nota Grondbeleid. De Toekomstvisie 2050, de Woonvisie 2024-2030 en de actuele woonagenda zijn Input voor de actualisatie, die tevens wordt afgestemd op de opties van de nieuwe Omgevingswet.

Instrumenten

- Nota Grondbeleid;
- Jaarlijkse herziening grondexploitaties, en bijbehorende risicoanalyse en het meerjarenprogramma grondexploitaties (ontwikkeling reserve grondexploitaties).

Wat hebben we gedaan?

Resultaten 2025

Het volgens planning beschikbaar hebben van gronden voor de doeleinden van andere programma's, zoals onderwijs en welzijn. De planningen zijn onderdeel van de door het college van B&W vastgestelde projectplannen.

In het kader van actief grondbeleid is het perceel Kasteellaan 30 te Schipluiden aangekocht ten behoeve van de realisatie van woningbouw. Onder 'toelichting financiële afwijkingen' is per gemeentelijke grondexploitatie een toelichting opgenomen op de activiteiten die in het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden.

Instrumenten

- Nota Grondbeleid;
- Jaarlijkse herziening van de grondexploitaties, inclusief de bijbehorende risicoanalyse en het Meerjarenprogramma Grondexploitaties (ontwikkeling van de reserve grondexploitaties).

Wat is de betrokkenheid van de verbonden partijen

Met de deelname aan Bedrijvenschap Harnaschpolder wordt onder meer beoogd de werkgelegenheid en de lokale en regionale economie een impuls te geven, een kwalitatieve invulling te geven aan het bedrijventerrein en zorg te dragen voor de beleidsmatige afstemming met de woningbouw in de Harnaschpolder. Verder is de gemeente Midden-Delfland een volwaardig partner bij de ontwikkeling, waarmee een sterke externe oriëntatie vanuit de gemeente Midden-Delfland is gewaarborgd.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 2.231.448**	**€ 4.166.685**	**€ 5.401.206**	**- € 1.238.501**
Grondexploitaties	€ 2.231.448	€ 4.166.685	€ 5.401.206	- € 1.238.501
I	**- € 3.324.675**	**- € 5.419.941**	**- € 5.134.184**	**- € 285.757**

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
Grondexploitaties	- € 3.324.675	- € 5.419.941	- € 5.134.184	- € 285.757
	- € 1.093.227	**- € 1.253.256**	**€ 267.022**	**- € 1.524.258**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven en inkomsten

Grondexploitaties

Bij zowel de uitgaven als de inkomsten is de feitelijke uitvoering van grondexploitaties sterk afhankelijk van procedures die doorlopen moeten worden en de momenten waarop kavels grond (kunnen) worden afgenomen. Inhoudelijke wijzigingen in de plannen worden aan de raad voorgelegd middels de jaarlijkse actualisatie van de grondexploitatieberekeningen (grexen). Hierna zijn de grote verschillen ten aanzien van de begroting en realisatie 2025 toegelicht.

Centrumontwikkeling Den Hoorn

- De uitbreiding van de Plus-supermarkt is inmiddels gestart en ook de plannen voor 28 appartementen met parkeerkelder kunnen doorgaan, nu alle vergunningen rond zijn en de voorverkoop is begonnen. Voor de ontwikkeling van de Jumbo-supermarkt met appartementen loopt de vergunningaanvraag nog, terwijl ondertussen afspraken worden geactualiseerd zodat de uitvoering later soepel kan starten. Door de vertraging van de vergunningprocedure is het merendeel van de werkzaamheden doorgeschoven naar 2026. Door deze vertraging zijn de opbrengsten ook naar 2026 doorgeschoven.

Bedrijventerreintjes Hooipolder

- Door het verkennen van de locatie voor tijdelijke woningbouw zijn de kosten in de tijd doorgeschoven. Hierdoor verschuift ook de uitgifte van het kavel naar 2027.

Keenenburg V

- De tender voor Keenenburg V fase 2 is afgerond, waarna de winnende partij is gecontracteerd. In 2025 zijn ook de saneringswerkzaamheden afgerond en is gestart met voorbelasting en bouwrijp maken. Voor beide deelprojecten (Keenenburg V fase 2 is de vergunning verleend. Voor Huisvest de Huisartsen loopt momenteel de vergunningsaanvraag momenteel nog. Medio 2026 zijn beide locaties bouwrijp en aansluitend worden de gronden geleverd aan ontwikkelaars/kopers. Door de aangetroffen PFAS en de daarbij behorende procedure voor sanering is een deel van de kosten voor het bouwrijp maken naar 2026 doorgeschoven, waardoor ook de werkzaamheden voor het woonrijp maken opschuiven.

Kreekzone

- Fasen 1 t/m 3 zijn succesvol afgerond en in 2026 gaan we verder met de uitvoering van fase 4. De planning is één jaar verschoven doordat eerst is onderzocht of de units van De Sterappel konden worden hergebruikt op de locatie Zuidhoornseweg. Dit bleek uiteindelijk niet haalbaar. Door de aanwezigheid van de tijdelijke woningen zijn de kosten voor het bouwrijp maken naar 2026 doorgeschoven en schuiven ook de opbrengsten door.

Ruimte voor Ruimte

- De natuurspeeltuin in Maaslandse Dam fase 2 is begin 2024 aangelegd en wordt verder afgerond met aanvullende maatregelen om de natuurvriendelijke oevers duurzaam te

versterken. Voor Maaslandse Dam fase 3 is het woonrijp maken aanbesteed en gepland voor 2026, waarbij ook verbeteringen aan de riolering worden meegenomen. Door de vaststelling van het nieuwe woonprogramma van de Zuidrand schuiven de kosten voor het bouw- en woonrijp maken en het saneren door. Als gevolg hiervan schuiven ook de opbrengsten door.

Woudselaan

- Als gevolg van de ecologische QuickScan wordt aanvullend onderzoek uitgevoerd en worden maatregelen getroffen, waardoor de kosten en de opbrengsten van het deel van de vrije kavels zijn doorgeschoven.

Mutaties reserve

Mutaties reserves programma 7	Werkelijk 2023	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
Uitgaven	€ 1.442.461	€ 18.248	€ 432.843	€ 412.793	€ 20.050
Inkomsten	- € 676.438	€ 0	- € 846.063	- € 2.267.877	€ 1.421.814
Totaal	**€ 766.023**	**€ 18.248**	**- € 413.220**	**- € 1.855.084**	**€ 1.441.864**

Uitgaven

Storting in de Algemene reserve:

- In de Algemene reserve wordt in 2025 voor het budget 'Beleid 'Dorpenvisies' doorschuiven naar 2026' € 31.862 minder gestort dan begroot. Dit komt doordat de werkelijke lasten hoger zijn dan tijdens de 4e periodieke begrotingswijziging verwacht.

Inkomsten

Onttrekking uit de reserve Grondexploitaties:

- Het verschil wordt voornamelijk verklaard door de onttrekking uit de reserve grondexploitaties. Er is voor € 1.497.360 onttrokken uit de reserve ter dekking van de verlies name grexen 2025. Deze verliezen kunnen vooraf niet begroot worden.

Investeringen programma 7

Omschrijving investering	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Bedrag restant krediet	Afsluiten ja/nee	Opmerkingen
Aankoop kavels Harnaschpolder	- € 3.194.831	- € 3.194.831	€ 0	Ja	Project afgerond
Bouw- en woonrijp	€ 0	- € 1.866	€ 1.866	Nee	Loopt door in 2026

Omschrijving investering	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Bedrag restant krediet	Afsluiten ja/nee	Opmerkingen
maken Euterpe Maasland					
Grondexploitatie Woudselaan	€ 131.728	€ 12.821	€ 118.907	Nee	Loopt door in 2026
Complex 13 Hooipolder	- € 17.008	- € 10.422	- € 6.586	Nee	Loopt door in 2026
Complex 14 (Centrumontwikkeling Den Hoorn)	- € 167.411	€ 145.663	- € 313.074	Nee	Loopt door in 2026
Complex 17 (Keenenburg V)	- € 624.259	€ 912.697	- € 1.536.956	Nee	Loopt door in 2026
Complex 22 Grondexploitatie Ruimte voor Ruimte	€ 1.808.435	€ 84.432	€ 1.724.003	Nee	Loopt door in 2026
Complex Kreek zone Look West	€ 1.382.283	- € 13.343	€ 1.395.626	Nee	Loopt door in 2026
Voorbereidingskrediet centrumontwikkeling Maasland	€ 46.849	€ 14.718	€ 32.131	Nee	Loopt door in 2026
Voorbereidingskrediet Hoornbloem	€ 31.688	€ 23.440	€ 8.248	Nee	Loopt door in 2026
Grondexploitatie vastgoedzone Den Hoorn	- € 36.977	€ 0	- € 36.977	Nee	Loopt door in 2026
Grondwaarde Kasteellaan 30 Schipluiden	€ 1.750.000	€ 1.751.974	- € 1.974	Nee	Loopt door in 2026
Voorbereidingskrediet Kroon - Kasteellaan 30	€ 200.000	€ 101.126	€ 98.874	Nee	Loopt door in 2026
Grond in erfpacht	- € 448.550	- € 435.300	- € 13.250	Nee	Loopt door in 2026

Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht van algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht algemene dekkingsmiddelen is geen (beleids)programma en heeft daardoor een aparte plaats. De financiële middelen in al hun verschijningsvormen zijn dienstbaar aan het beleid. Tegelijkertijd zijn de financiële middelen de randvoorwaarden voor het te voeren beleid. Daarbij wordt een evenwicht gezocht tussen ambities en mogelijkheden. De voorschriften en regelgeving met betrekking tot het financiële beleid nemen ieder jaar toe. Hierdoor wordt de financiële ruimte beperkt maar tegelijkertijd wordt voorkomen dat onverantwoorde toepassingen worden gekozen.

In algemene termen kan gesteld worden dat het financiële beleid erop gericht is op korte en lange termijn te voorzien in voldoende financiële middelen om mogelijkheden en ambities met elkaar in evenwicht te houden. Omdat de voorgeschreven meerjarencijfers niet verder gaan dan het begrotingsjaar en de drie daaropvolgende jaren is een financieel perspectief opgesteld voor de langere termijn (zie Financieel meerjarenperspectief). Op deze manier wordt bereikt dat het korte termijnbeleid past in en bijdraagt aan de noodzakelijke aanpassingen op langere termijn.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen. Onder de tabel worden de onderdelen toegelicht.

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 1.566.153**	**€ 1.801.633**	**€ 1.880.691**	**- € 79.058**
Algemene baten en lasten	€ 6.000	€ 6.000	€ 0	€ 6.000
OZB niet woning	€ 0	€ 0	€ 87	- € 87
OZB woning	€ 427.519	€ 425.797	€ 511.750	- € 85.953
Treasury	€ 1.132.634	€ 1.369.836	€ 1.368.854	€ 982
I	**- € 40.615.727**	**- € 43.224.262**	**- € 43.267.030**	**€ 42.768**
Algemene uitkering	- € 30.463.938	- € 32.199.769	- € 32.099.091	- € 100.678
OZB niet woning	- € 2.372.174	- € 2.577.174	- € 2.692.915	€ 115.741
OZB woning	- € 4.408.182	- € 4.349.182	- € 4.345.291	- € 3.891
Treasury	- € 3.371.433	- € 4.098.137	- € 4.129.732	€ 31.595
	- € 39.049.574	**- € 41.422.629**	**- € 41.386.339**	**- € 36.290**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

<u>Overschrijding OZB woningen (€ 85.953)</u>
Deze overschrijding is met name het gevolg van hogere kosten voor de implementatie van nieuwe software bij het team Belastingen. Dit heeft onder meer geleid tot opleidingskosten die buiten de

opdrachtsom vielen en extra personele inzet om naast de lopende werkzaamheden de implementatie te kunnen realiseren.

Baten

Onderschrijding Algemene uitkering (€ 100.678)
Door het jaar heen wordt de raming van de algemene uitkering aangepast aan de verschillende circulaires. De decembercirculaire komt echter te laat om de financiële consequenties daarvan nog te kunnen verwerken in de begroting (€ 100.671). Daarnaast hebben er verrekeningen plaats gevonden over voorgaande jaren.

Overschrijding OZB niet-woningen (€ 115.741)
Voor het begroten van de te verwachten opbrengst wordt rekening gehouden met de te verwachten waardeontwikkeling van de niet-woningen. Ook wordt ingeschat wat er aan areaalontwikkeling en gegronde bezwaren te verwachten is. Voor de niet-woningen is er ook een gebruikersbelasting OZB, daarom wordt een inschatting gemaakt van de leegstand. Wanneer één of meer van deze factoren afwijkt van waar rekening mee is gehouden, zorgt dit voor een meer- of minderopbrengst, in dit geval een meeropbrengst.

Overschrijding Treasury (€ 31.595)
Rente baten zijn hoger uitgevallen vanuit de schatkistbankieren (ca € 30.000).

Wat is de betrokkenheid van de verbonden partijen?

De BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Het dienen van het maatschappelijk belang bindt de bank met de gemeente. Daarom houdt de gemeente een beperkt aantal aandelen in de bank. Met de deelname aan Juva N.V. is een ongestoorde levering van gas en elektriciteit aan burgers en bedrijven binnen de gemeente gegarandeerd. Het doel van Evides is het altijd kunnen leveren van schoon en hoogwaardig drinkwater en het continu beschikbaar hebben van industriewater dat aan strenge normen voldoen. Voor de bovenstaande partijen geldt dat er naast het maatschappelijk belang eveneens sprake is van een financieel belang voor de gemeente. De jaarlijkse winstuitkeringen (dividend) vormt een relevante inkomstenpost.

Mutaties reserve

Mutaties reserves algemene dekkingsmiddelen	Werkelijk 2024	Primitieve begroting 2025	Begoting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
Uitgaven	€ 44.785	€ 151	€ 154	€ 154	€ 0
Inkomsten	- € 429.375	- € 529.900	- € 940.984	- € 398.484	- € 542.500
	- € 384.590	**- € 529.749**	**- € 940.830**	**- € 398.330**	**- € 542.500**

Inkomsten:

Het verschil wordt veroorzaakt door een terugdraaiing van een mutatie van € 542.500. De afboeking hiervan zit in de programma 5 en veroorzaakt daar ook het verschil. Deze mutatie samen is € 0.

Overhead

Overzicht van de kosten Overhead

In het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden baten en lasten van de overhead niet meer onder de afzonderlijke programma's geregistreerd, maar centraal onder een afzonderlijk taakveld. Hiermee vervalt de noodzaak van een complexe en veelal ondoorzichtige kostentoerekening aan alle gemeentelijke taken en activiteiten.

Hiermee wint de begroting en verantwoording aan transparantie. De gemeenteraad kan beter sturen op de bedrijfsvoering. Bovendien kan door het hanteren van een eenduidige systematiek een betere vergelijking worden gemaakt met andere gemeenten.

Om te voorkomen dat er verschillen gaan optreden in de wijze van toerekening van overhead is een algemene definitie van overhead voorgeschreven:
Alle bedrijfskosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Uitgangspunt van deze definitie is dat kosten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken/activiteiten.

Volgens deze nieuwe methodiek wordt in de begroting en verantwoording niet meer gerekend met de integrale kostprijs. In een aantal gevallen speelt het hanteren van een integrale kostprijs nog wel een rol. Dit om te voorkomen dat dit voor deze gevallen leidt tot een tekort in de begroting. Als voorbeelden kunnen worden genoemd: de grondexploitaties, investering en andere (subsidie)trajecten, die gepaard gaan met activering en afschrijving, waar vaak specifieke dekkingsposten voor bestaan. Voor deze gevallen is het toerekenen van overhead en (eventueel) rente wel toegestaan.

Ten aanzien van taken/activiteiten en daarmee samenhangende diensten waarvoor kostendekkende tarieven berekend mogen worden (bijvoorbeeld afval en riolering), geldt dat het niet meenemen van overhead betekent dat voor die producten een positief resultaat kan ontstaan. Dit komt doordat gemeenten overhead wel mogen meenemen in de berekening van de tarieven. Om die reden is in het gewijzigde BBV de verplichting opgenomen om in de paragraaf lokale heffingen toe te lichten hoe de algemene overhead zich verhoudt tot taken/activiteiten/heffingen volgens een nader omschreven systematiek.

Hieronder volgt in lijn met het format van onze begroting het overzicht van de overhead:

Wat heeft het gekost?

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
U	**€ 11.526.033**	**€ 12.221.252**	**€ 12.453.726**	**- € 232.474**
Overhead ambtelijke organisatie	€ 6.940.834	€ 7.065.421	€ 7.138.059	- € 72.638
Overhead	€ 1.138.173	€ 1.105.567	€ 1.292.079	- € 186.512

Beschikbare middelen	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
bestuursorgaan				
Overhead openbare werken	€ 138.458	€ 130.487	€ 121.766	€ 8.721
Overhead voorlichting en informatievoorziening	€ 3.308.568	€ 3.919.777	€ 3.901.823	€ 17.954
I	**- € 91.650**	**- € 168.970**	**- € 341.553**	**€ 172.583**
Overhead ambtelijke organisatie	- € 89.400	- € 118.620	- € 262.559	€ 143.939
Overhead bestuursorgaan	- € 2.250	- € 2.250	- € 2.250	€ 0
Overhead openbare werken	€ 0	€ 0	- € 9.491	€ 9.491
Overhead voorlichting en informatievoorziening	€ 0	- € 48.100	- € 67.254	€ 19.154
	€ 11.434.383	**€ 12.052.282**	**€ 12.112.173**	**- € 59.891**

Toelichting financiële afwijking

Uitgaven

Overschrijding ambtelijke organisatie (€ 72.638)

De overschrijding bestaat voornamelijk uit de storting in de voorziening verlofsparen ad € 178.866. Daarnaast hebben we een onderschrijding op werkgevers lasten ad € 320.000. De werkgeverslasten zijn in feiten niet lager, maar de budgetten zijn verschoven naar Overhead bestuursorgaan en Voorlichting en informatievoorzieningen. Daar spreken we namelijk over een overschrijding. De verschillende Overhead afdelingen samen is per saldo nihil.

Overschrijding Overhead bestuursorgaan (€ 186.512)

De overschrijding bestaat voornamelijk uit hogere werkgeverslasten (€- 183.000). Dit komt doordat budgetten zijn verschoven.

Inkomsten

Overschrijding Overhead ambtelijke organisatie (€ 143.939)

Betreft hoofdzakelijk een overschrijding vanwege hogere inkomsten WAO / AAW (€ 49.665).

Bij inlezen nieuwe cijfers. saldo waarschijnlijk onder de 25K

Wat is de betrokkenheid van de verbonden partijen?

Met de deelname aan de gemeenschappelijke regeling archiefbeheer Midden-Delfland wordt beoogd op een efficiënte en doelmatige wijze invulling te geven aan de gemeentelijke verplichtingen als bedoeld in de Archiefwet 1995.

Mutaties reserves

Mutaties reserves overhead	Werkelijk 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting incl. wijzigingen	Werkelijk 2025	Verschil
Uitgaven	€ 87.946	€ 0	€ 121.000	€ 103.750	€ 17.250
Inkomsten	- € 491.893	- € 169.833	- € 128.760	- € 111.465	- € 17.295
	- € 403.947	**- € 169.833**	**- € 7.760**	**- € 7.715**	**- € 45**

Geen toelichting. Opgenomen bedrag is kleiner dan € 25.000.

Investeringen programma Overhead

Omschrijving investering	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Bedrag restant krediet	Afsluiten ja/nee	Opmerkingen
Vervanging installaties gemeentehuis 2024	€ 6.901	€ 7.122	- € 221	Ja	Project afgerond
Schilderwerk gemeentehuis 2025	€ 120.000	€ 85.696	€ 34.304	Nee	Loopt door in 2026
Deelverv. vloeren TL naar LED gemeentewerf 2022	€ 30.000	€ 0	€ 30.000	Nee	Loopt door in 2026
Informatiebeleidsplan 2023	€ 15.454	€ 0	€ 15.454	Ja	Project afgerond
Investering nieuw meubilair werkplekken (2024)	€ 18.032	€ 8.424	€ 9.608	Nee	Loopt door in 2026
Technische installaties gemeentehuis 2025	€ 155.090	€ 39.041	€ 116.049	Nee	Loopt door in 2026
Bouwkundige inrichting gemeentehuis 2025	€ 92.211	€ 42.268	€ 49.943	Nee	Loopt door in 2026
Verv. gevelbekleding Brandweer	€ 63.901	€ 58.103	€ 5.798	Nee	Loopt door in 2026

Omschrijving investering	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Bedrag restant krediet	Afsluiten ja/nee	Opmerkingen
Den Hoorn (2021)					
Basisregistraties BAG, BGT, WOZ en BRT	€ 50.000	€ 0	€ 50.000	Ja	Project afgerond
Vervanging Centric applicaties naar SaaS 2022	€ 16.500	€ 0	€ 16.500	Ja	Project afgerond
Audio video-installatie raadzaal	€ 17.667	€ 4.940	€ 12.727	Ja	Project afgerond
Vervanging verouderde server (2024)	€ 12.498	€ 5.975	€ 6.523	Ja	Project afgerond
Eigentijdse ICT (2024)	€ 307.000	€ 254.520	€ 52.480	Nee	Loopt door in 2026
Vervangen VW Crafte Pick-up V-590-DH 2024	€ 71.000	€ 0	€ 71.000	Nee	Loopt door in 2026

Paragrafen

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

Organisatie en personeel

Het Cittaslow denken en *Thuis! In Midden-Delfland* vormen de basis voor de manier waarop wij (samen)werken en omgaan met de uitdagingen die er zijn. Dit betekent dat we werken met aandacht voor elkaar; dat we handelen vanuit gastvrijheid en vakmanschap en werken vanuit de bedoeling van wetten en regels. Zo ontwikkelen we een organisatie waar de focus ligt op mensen die met plezier bijdragen aan de ontwikkeling van Midden-Delfland. Dit heeft zich vertaald in een organisatievisie die leidend is bij het inrichten van ons sociaal beleid. Wij streven naar een hoge kwaliteit van werk, zodat we een goede en kwalitatieve dienstverlening blijven bieden naar onze inwoners en ondernemers. In 2025 hebben we deze koers voortgezet.

Ontwikkeling van de arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt was in 2025 landelijk gezien minder krap, wat een verdere positieve ontwikkeling is in vergelijking met voorgaande jaren. Deze trend was ook zichtbaar binnen onze gemeentelijke organisatie. Door de opgaven die vanuit het Rijk, met name op het gebied van het sociaal domein, op ons afkwamen was onze vraag naar personeel hoger. De vacatures werden echter goed ingevuld waardoor de bezetting hoger en daardoor het aantal openstaande vacatures lager was. Onze opgaven, het unieke landschap, de kleinschalige structuur en de welkome cultuur dragen we uit tijdens de werving van nieuw personeel. Hierin onderscheiden we ons van andere gemeenten in de regio, wat zorgt voor een aantrekkingskracht op nieuwe kandidaten.

De formatie is licht gestegen in 2025. We hebben kwalitatieve, betrokken en gemotiveerde mensen aangetrokken die bewust kiezen voor werken bij de gemeente Midden-Delfland. Zij voelen zich verbonden aan de identiteit van onze gemeente en hebben vaak een hoge behoefte aan veelzijdig werk. Die afwisseling kunnen wij de medewerkers bieden. In totaal zijn er in 2025 33 medewerkers ingestroomd en 18 medewerkers uitgestroomd.

Er zijn nog wel vacatures die moeilijk in te vullen zijn, dit geldt met name voor functies binnen het ruimtelijk domein en informatievoorziening. Door in te zetten op jong talent, vullen we ook hier vacatures in en bouwen we aan onze organisatie.

Inhuur noodzakelijk

Hoewel we de meeste vacatures snel en met gekwalificeerde kandidaten hebben vervuld, bleef het noodzakelijk om extern personeel in te zetten. Dit gold ook voor de toename van (tijdelijke) taken. Door extern personeel in te schakelen, konden we de basisbezetting op peil houden, voldoende uitvoeringskracht borgen en de kwaliteit van onze dienstverlening op peil houden. Net als in 2024 was het inhuren van extern personeel de meest effectieve manier om (erg) moeilijk vervulbare vacatures te vervullen, ziekte op te vangen en tijdelijke expertise in te zetten. We zien in 2025 een duidelijke daling van het aantal ingehuurde krachten (van 43 in Q1 naar 26 in Q4). De inzet van externe capaciteit is vooral gericht geweest op tijdelijke, specialistische expertise en niet op structurele vervanging wegens ziekte of vervulling van vacatures. Dit benadrukt dat onze interne personele basis steviger is geworden.

Duurzame inzetbaarheid bevorderen

Duurzame inzetbaarheid houdt in dat medewerkers nu en in de toekomst gezond en met plezier waardevol werk kunnen blijven doen dat past bij hun talenten, ambities en mogelijkheden. In 2025

hebben we een visie op werk en welzijn ontwikkeld die vertaald is naar een tweejarig programma werk en welzijn. Dit programma is gebaseerd op vijf pijlers: vitaliteit, arbeidsomstandigheden, verzuim en inzetbaarheid, leren en ontwikkelen en veiligheid. In 2025 is een vitaliteitsbeleid ontwikkeld en gestart met de implementatie daarvan in de organisatie. Zo zal elke pijler in de komende jaren verankerd worden in de organisatie. Door te blijven investeren in duurzame inzetbaarheid verbinden we de medewerker nog meer aan onze organisatie.

In 2025 hebben we ook het 'Goede Gesprek' doorontwikkeld. Teamleiders en medewerkers gaan gedurende het jaar regelmatig met elkaar in gesprek over onder andere prestaties, groei, welzijn en veiligheid. Dit heeft er mede toe geleid dat het ziekteverzuim is gedaald: 7,4% in 2024 naar 5,2% in 2025. Daarmee komen we bij het landelijk gemiddelde. Dit levert een kostenbesparing op en een hogere inzetbaarheid hetgeen weer ten goede komt aan de dienstverlening.

Het managementontwikkeltraject

De teamleiders spelen een belangrijke rol in zowel de ontwikkeling van het team als de groei van individuele medewerkers. Ze zorgen ook voor het behalen van goede resultaten die bijdragen aan de doelen van de afdeling en de organisatie. Om deze rol goed uit te voeren, volgden de teamleiders ook in 2025 een speciaal managementontwikkeltraject. Dit programma is op maat gemaakt en biedt naast trainingen ook ruimte voor coaching, intervisie en de ontwikkeling van het managementteam zelf.

Per 1 april 2025 een nieuwe CAO

De cao loopt van 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027. In deze cao zijn meerdere salarisstijgingen afgesproken:

- Per 1 april 2025 zijn de salarissen gestegen met 2%
- Per 1 oktober 2025 is daar een salarisverhoging van 1,85% bijgekomen.

Regionale samenwerking

We werken op veel beleidsterreinen nauw samen in de regio. Dit doen we omdat een aantal gemeentelijke taken eenvoudigweg niet door individuele gemeenten kan worden opgepakt. Wij zijn alert op mogelijkheden en kansen voor samenwerking. We beoordelen doorlopend of het uitbesteden van taken of samenwerking in de uitvoering daarvan leidt tot betere dienstverlening, meer continuïteit of lagere kosten. Of dat het juist beter is om het werk ‘in huis’ te organiseren. Ook is van belang dat wij regionaal de belangen van Midden-Delfland blijven vertegenwoordigen en een sterke partner zijn in de samenwerkingen.

Dienstverlening

De gemeente streeft naar een hoge kwaliteit van dienstverlening. De vragen en behoeften van onze inwoners staan hierin centraal. Wij vinden het belangrijk dat onze inwoners zich gehoord en begrepen voelen. Met de uitvoeringsagenda dienstverlening zetten we duidelijk stappen in de verbetering van dienstverlening. Een toelichting op de inzet en resultaten in 2025 is opgenomen in het programma Bestuur en Veiligheid.

Informatiemanagement en digitalisering

VerSAASing en Digitale Transformatie

In 2025 hebben we het programma E-ICT afgerond. Binnen dit programma hebben we de vervanging van het datacenter en de overstap naar SaaS in samenhang uitgevoerd. Daarmee hebben we een belangrijke stap gezet in de digitale transformatie van onze organisatie.

We hebben het traditionele datacenter uitgefaseerd en een groot deel van het applicatielandschap gemigreerd naar SaaS-oplossingen. Hierdoor is het aantal on-premise systemen aantoonbaar afgenomen en zijn flexibiliteit, schaalbaarheid en de financiële en technische beheersbaarheid van onze IT-omgeving verbeterd. Tegelijkertijd hebben we het applicatielandschap verder vereenvoudigd en opgeschoond. Over deze rationalisatie hebben we gerapporteerd via begrotingswijzigingen.

Tijdens de uitvoering hebben we veel aandacht besteed aan de adoptie van de nieuwe werkwijze. Dit blijkt van grote waarde voor het duurzaam borgen van veranderingen. In 2026 bouwen we hier gericht op voort.

We hebben daarnaast de soevereiniteit van kritische bedrijfsprocessen geborgd, waarbij de regie binnen de eigen organisatie blijft. Het team Informatievoorziening heeft de stap naar regievoering verder gezet, onder meer door nieuwe rollen te ontwikkelen, digitale vaardigheden te versterken en beheer- en regieprocessen opnieuw in te richten. Het team denkt actief mee op tactisch en strategisch niveau.

Ook hebben we het leveranciersmanagement versterkt. We hebben de belangrijkste afhankelijkheden en risico’s bij serviceproviders, zoals Microsoft, Centric en het samenwerkingsverband met de gemeente Westland, in kaart gebracht. In 2026 doen we voorstellen om deze afhankelijkheden verder te beperken en risico’s te verkleinen.

We zijn gestart met het opstellen van het informatiebeleidsplan 2026–2030. Hierbij ligt de nadruk op het versterken van governance, het beleggen van eigenaarschap, het verbeteren van datakwaliteit, het optimaliseren van processen en het vergroten van adoptie binnen de organisatie.

Zaakgericht werken & archivering

Het is belangrijk om informatie goed op te slaan, te beheren en te delen. Daarom werken we constant aan het duurzaam toegankelijk maken van informatie. Zo volgen we de juiste processen en bewaren we informatie niet langer dan wettelijk toegestaan. In het kader daarvan hebben we in 2025 een groot deel van het archief van de voormalige gemeente Schipluiden bewerkt. Een deel ervan is volgens wettelijke termijnen vernietigd en een groot deel is voor permanente bewaring overgebracht naar de archiefbewaarplaats.

In 2025 is de transitie naar Office365, als onderdeel van het overkoepelde project Eigentijdse ICT, volledig afgerond. De overstap heeft grote impact gehad op de werkwijze van onze medewerkers. We hebben in 2025 daarom extra aandacht gegeven aan training en ondersteuning. Dit heeft een sterke relatie met het beter digitaal toegankelijk maken en beheren van informatie, en we verbeteren steeds onze processen en dienstverlening.

De gemeente Midden-Delfland heeft een Gemeenschappelijke Regeling met Stadsarchief Delft. Deze dateert uit 2004 en wordt geactualiseerd qua diensten en kosten passend aan de huidige tijd. De nieuwe regeling is in de gemeente Delft eind 2025 de Bestuurlijke Besluitvormingsprocedure ingegaan. Naar verwachting leggen we deze regeling in het tweede kwartaal van 2026 ter goedkeuring voor aan de raad.

Informatieveiligheid en Privacy

Informatieveiligheid

NIS2/BIO 2.0
De groeiende complexiteit van gemeentelijke systemen en de verscherpte eisen vanuit NIS2 en BIO 2.0 maken een sterke informatiebeveiliging essentieel. In 2025 is daarom gericht geïnvesteerd in de benodigde capaciteit. Hiermee zijn de coördinatie en het risicobeheer versterkt, zodat de organisatie blijvend voldoet aan de noodzakelijke veiligheidsnormen. Hiervoor is ruimte gemaakt binnen bestaand budget door andere keuzes te maken.

SIEM en SOC
We hebben in 2025 belangrijke stappen gezet om de monitoring van ons IT-landschap te versterken. De aanbesteding voor een gezamenlijke SIEM- en SOC oplossing met de gemeente Westland, die in 2024 werd voorbereid, is in 2025 afgerond. Hiermee is een solide basis gelegd voor het tijdig opsporen en bestrijden van cyberaanvallen. De implementatie is in het tweede kwartaal gestart en beide componenten worden gefaseerd in gebruik genomen, zodat deze wettelijke vereisten uit Europese regelgeving volledig kunnen worden geïntegreerd in onze beveiligingsinfrastructuur.

Privacy

Om te voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) werkt de gemeente toe naar een gemanaged kwaliteitsniveau in de bescherming van persoonsgegevens: volwassenheidsniveau 4 op een schaal van 1 tot 5. Niveau 4 houdt in dat er een hoog bewustzijn is. Ook vindt er een continue bijsturing van maatregelen plaats op basis van meetbaarheid, rekenschap en terugkerende evaluaties.

In 2025 heeft de organisatie verdere stappen gezet om het kwaliteitsniveau in de bescherming van persoonsgegevens te verhogen. Concreet is dit terug te zien in de betrokkenheid van privacy aan het begin van nieuwe processen. Denk bijvoorbeeld aan het sluiten van verwerkersovereenkomsten en het opstellen van protocollen. Dit komt mede doordat we in 2025 ook zijn gestart met het werken met 'businesscases' voor IT projecten, privacy is daar onderdeel van. Verder zijn de bestaande initiatieven, zoals privacy-ambassadeursoverleggen en bewustwordingsacties in stand gehouden.

Daarnaast wordt structureel aandacht besteed aan de omgang met datalekken. Hieronder valt het actief melden en analyseren van incidenten en het implementeren van preventieve maatregelen om herhaling te voorkomen. De gemeente heeft namelijk de verantwoordelijkheid om zorgvuldig om te gaan met persoonsgegevens van inwoners, medewerkers en andere betrokkenen. In 2025 zijn 13 datalekken gemeld, waaronder ook een datalek ontstaan bij een derde partij.

Tot slot heeft er in 2025 een onderzoek plaatsgevonden naar aanleiding van een tweetal datalekken en een ander incident, welke niet als datalek is gekwalificeerd. Uit dit onderzoek blijkt dat de basis voor privacy en informatiebeveiliging op orde is. De aanbevelingen die daarnaast zijn gedaan over de specifieke zaken zijn overgenomen.

Communicatie

In 2025 hebben we verder gewerkt aan de ontwikkeling van een moderne en toegankelijke huisstijl, begrijpelijke taal en duidelijke communicatie bij projecten die veel impact hebben op inwoners.

Heldere Taal
In het kader van het programma *Heldere Taal* organiseerden we in 2025 activiteiten rond onder andere laaggeletterdheid, foutloos schrijven op B1-niveau en het voeren van het gesprek met inwoners. Collega's konden daarnaast terecht bij taalcoaches voor hulp en advies.

Ook zijn we gestart met een pilot voor een speciaal voor onze gemeente ontwikkelde AI-schrijftool. Deze ondersteunt collega's bij het schrijven volgens onze stijlrichtlijnen en draagt bij aan duidelijke en eenduidige communicatie.

Huisstijl
In 2024 zijn we gestart met het restylen van onze huisstijl. In 2025 ontwikkelden we deze verder. Daarmee zorgen we voor een huisstijl die voldoet aan de webrichtlijnen voor toegankelijkheid (voor zoveel mogelijke inwoners) met een moderne en herkenbare uitstraling op al onze kanalen.

Uit duurzaamheidsoverwegingen zijn nog niet alle communicatiemiddelen aangepast. De aanpassing van de vele brief-, formulier- en rapportsjablonen vraagt meer tijd. Deze passen we in 2026 aan, mogelijk met behulp van normal.dot.

Projectcommunicatie en participatie
Goede communicatie is extra belangrijk bij projecten die direct invloed hebben op de leefomgeving van inwoners. Daarom hebben we ook in 2025 ingezet op duidelijke informatie en betrokkenheid.

AZC Den Hoorn
Met het oog op de ingebruikname van het AZC begin 2026 hebben we in 2025 intensief ingezet op informatie en gesprek. Via bijeenkomsten, inloopmomenten en verschillende communicatiekanalen informeerden we inwoners en ondernemers. We gingen in gesprek over vragen, zorgen en verwachtingen.

Dorpenvisie
Als vervolgstap op de Toekomstvisie Midden-Delfland 2050 zijn we in 2025 gestart met de voorbereiding van het participatietraject voor de Dorpenvisie. De participatie is begin januari gestart, onder andere met een swipocratie en praatstands in de dorpen. De uitwerking van de uitkomsten en de terugkoppeling volgen in 2026.

Aardgasvrij
Ook bij de voorbereiding van de transitie naar aardgasvrij hebben we inwoners betrokken. Via een online en offline onderzoek konden zij hun mening geven. Daarnaast dachten inwoners mee in een meedenkgroep. De resultaten worden verwerkt in het warmteprogramma.

Frauderisico's
De gemeente heeft een frauderisicoanalyse opgesteld en concludeert dat de belangrijkste risico's aandacht hebben en zijn/ worden ondervangen door de inrichting van de administratieve organisatie. Het college van burgemeester en wethouders heeft geen concrete aanwijzingen of vermoedens dat zich fraudes hebben voorgedaan in het afgelopen boekjaar.

Rechtmatigheidsverantwoording
Verantwoordingscriteria Rechtmatigheid

Met ingang van het verantwoordingsjaar 2023 legt het College van burgemeester en wethouders een rechtmatigheidsverantwoording af. Met deze verantwoording geeft het college aan in hoeverre de in de jaarrekening 2025 verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. De rechtmatigheidsverantwoording gaat enkel in op de fouten en onduidelijkheden die tot stand komen op de zuivere rechtmatigheidscriteria zijnde het begrotingscriterium, voorwaardencriterium en M&O criterium.

Begrotingscriterium:

Financiële beheers handelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt is het niveau waarop de raad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheers handelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de juiste investering, het toereikend zijn van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn.

Afwijkingen van de begroting (exploitatie en investeringen) (beleidsmatig en/of financieel) moeten geautoriseerd worden door de raad. Hiermee wordt toestemming gevraagd voor het te realiseren beleid en voor de besteding van het benodigde bedrag. Begrotingswijzigingen moeten volgens de Gemeentewet tijdens het jaar zelf nog door de raad worden vastgesteld.

Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Hierop zijn de volgende bepalingen van toepassing:

A. Overschrijding van lasten wordt als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

1.Wanneer sprake is van afwijking, waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.

2.Wanneer sprake is van afwijking op een open-einde regeling.

3.Wanneer afwijking is geautoriseerd d.m.v. de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

4.Wanneer de afwijking is toegelicht in de decemberbrief aan de raad.

5.Wanneer de afwijking dusdanig laat bekend was dat deze niet meer meegenomen kon worden in een tussentijdse rapportage.

B. Overschrijding van baten en onderschrijding van baten, lasten en investeringskredieten zijn rechtmatig mits de raad tijdig is geïnformeerd.

De raad is tijdig geïnformeerd over deze afwijkingen door vermelding van de afwijking met een toelichting in tussentijdse rapportages of bij
de jaarrekening.

In de Financiële jaarrekening 2025, onderdeel Analyse begrotingsafwijkingen is een nadere toelichting opgenomen van de begrotingsafwijkingen.

Conclusie:

In beginsel zijn de totale (bruto) afwijkingen in het begrotingscriterium van € 2.791.433 onrechtmatig waarvan voor € 2.733.582 als acceptabel wordt beschouwd . Per programma is bij het onderdeel 'wat heeft het gekost' toegelicht waarom de werkelijke baten en lasten afwijken van de begroting. Echter deze afwijkingen zijn door de gemeente Midden-Delfland, op basis van de financiële verordening 2026 grotendeels als acceptabel bestempeld waardoor de netto begrotingsonrechtmatigheid uitkomt op een bedrag van € 57.851. De specificatie kunt u terug vinden in het hoofdstuk Jaarrekening bij het onderdeel Rechtmatigheidsverantwoording.

Voorwaardencriterium:

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheers handelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

In de 1e lijn (binnen de teams) is in eerste instantie geregeld dat de actuele wet- en regelgeving wordt gebruikt. Daarnaast wordt bij de Verbijzonderde Interne Controle ook gecontroleerd of de juiste wet- en regelgeving is toegepast bij de betreffende processen.

Aanbestedingen

In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording 2025 is ook dit jaar prioriteit gesteld aan de spendanalyses waarin de uitgaven over de afgelopen 4 jaar per crediteur worden beoordeeld. Zowel bij de interim-controle als bij de jaarrekening controle wordt een spendanalyse uitgevoerd. De controles vinden plaats op de totale kosten per crediteur boven de Europese aanbestedingsdrempel van € 221.000 (drempel van 2025) en daarnaast ook nog op crediteuren die alleen in 2025€ 50.000 euro of meer als kosten hadden.

Uit deze spendanalyse zijn geen onrechtmatigheden gebleken. De twee onrechtmatigheden uit 2024 zijn hersteld door nieuwe contracten af te sluiten.

Sociaal domein

Bij de uitgevoerde Verbijzonderde Interne Controle zijn geen fouten geconstateerd.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium:

Onder misbruik wordt verstaan:

Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan:

Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Binnen de gemeente Midden-Delfland worden zowel preventieve als controlerende acties uitgevoerd om het misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Preventief zijn de acties vooral gericht op het integer handelen van de ambtelijke organisatie. Daarnaast wordt binnen de

administratieve organisatie met name ingezet op relevante functiescheiding en het 4-ogen principe om de kans op misbruik en oneigenlijk gebruik zoveel mogelijk te beperken. Daarnaast wordt vanuit de Verbijzonderde Interne Controle bij de controle op de processen achteraf ook getoetst of regelgeving juist is toegepast met het juiste doel en de strekking daarvan.

In 2025 zijn er geen bijzonderheden ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik geconstateerd.

Financiering

Kaders en beleid

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido), zijn de kaders gesteld voor een professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden.

Onder de treasuryfunctie vallen o.a. het beheer van geldstromen, liquiditeit, renterisico's en de financiering van en in de gemeente (zowel lenen als uitzetten van gelden). De kaders hierbij zijn:

- Treasurystatuut. Een beleidsmatige financiële infrastructuur, waarin verantwoordelijkheden en spelregels voor de gemeentelijke treasury zijn opgenomen.
- Financieringsparagraaf die jaarlijks wordt aangeboden bij de begroting en het jaarverslag.

Treasury houdt zich bezig met alle toekomstige kasstromen en daarmee samenhangende risico's. Deze risico's komen voort uit de financieringsbehoefte. Het treasurybeleid is primair gericht op het waarborgen van financiële continuïteit door maatregelen te treffen zodat de activiteiten van de gemeentelijke organisatie financierbaar blijven. Voor de renterisico's en risico's uit financiële posities treffen we beheersmaatregelen (vermijden, spreiden). We gaan in de uitwerking verder dan de wettelijke kaders.

De uitgangspunten als volgt:

- Zorgdragen voor voldoende financierbaarheid op korte en lange termijn.
- Bewerkstelligen van passende financieringsvoorwaarden.
- Beheersen van rente- en of financieringsrisico's.
- Risicomijdend uitzetten van gelden en afgeven van garanties.
- Zorgdragen voor een effectief, veilig en efficiënt betalingsverkeer.
- Actief onderhouden van contacten met marktpartijen om toegang tot de financiële markten open te houden.

Door het schatkistbankieren kan de gemeente niet meer vrij beschikken over haar liquide middelen. Er is een verplichte rekening-courant verhouding met het Rijk. Over de tegoeden op de rekening-courant is een rentevergoeding ontvangen. Met de introductie van het instrument erfpacht wordt beoogd de gronduitgiften te stimuleren. Door het toepassen van erfpacht is er een rendement op het geïnvesteerde vermogen ter dekking van de gemaakte kosten.

De risico's van lenen worden beperkt doordat gemeenten zich moeten houden aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Renterisico op kortlopende schuld (kasgeldlimiet)

De Wet FIDO bevat instrumenten en regels die de risico's beperken die gemeenten lopen bij het lenen. De kasgeldlimiet (voor leningen met looptijd <1 jaar) zorgt ervoor dat niet te veel kortlopende leningen worden aangetrokken. De kasgeldlimiet geeft weer tot welk bedrag de gemeente maximaal in haar korte financieringsbehoefte mag voorzien.

Deze limiet is gesteld op 8,5% van de totale omvang van de begroting per 1 januari. Op basis van deze norm is de kasgeldlimiet voor onze gemeente circa € 5 miljoen. Als blijkt dat de kasgeldlimiet wordt overschreden, moet een deel van de kortlopende schuld omgezet worden in langlopende schuld (=lening). Als de kasgeldlimiet gedurende drie opeenvolgende kwartalen wordt overschreden moet Gedeputeerde Staten worden geïnformeerd.

De liquiditeitspositie van de gemeente Midden-Delfland blijft in 2025 beperkt, waardoor het noodzakelijk is om externe langlopende financiering aan te trekken. Het beleid is er onveranderd op gericht om de financieringsbehoefte primair af te dekken met kortlopende middelen om optimaal te kunnen anticiperen op de feitelijke geldbehoefte en onnodige rentelasten bij overschotten te voorkomen.
Hoewel de ECB na een periode van renteverhogingen in 2024 en 2025 de rentetarieven weer behoedzaam is gaan verlagen, blijft het renteniveau hoger dan in de jaren vóór 2023. De inflatiebestrijding heeft ertoe geleid dat de depositorente van de ECB zich in 2025 rond de 2,00% stabiliseert.

Modelstaat A

	KASGELDLIMIET (= KGL X 1.000)	**Rekening 2024**	**Begroot 2025**	**1e kwartaal 2025 (werkelijk)**	**2e kwartaal 2025 (werkelijk)**	**3e kwartaal 2025 (werkelijk)**	**4e kwartaal 2025 (werkelijk)**
	Berekening KGL regeling						
	Omvang begroting/rekening	€ 68.050	€ 58.800	€ 74.528	€ 74.528	€ 74.528	€ 74.528
	Percentage regeling KGL	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
	KGL	**€ 5.784**	**€ 4.998**	**€ 6.335**	**€ 6.335**	**€ 6.335**	**€ 6.335**
(1)	Vlottende schuld	€ 24.989	€ 25.515	€ 26.281	€ 26.281	€ 26.281	€ 26.281
(2)	Vlottende middelen	- € 28.502	- € 23.385	- € 24.993	- € 25.216	- € 24.991	- € 24.958
(3)	Netto vlottende (+) of overschot middelen (-)	- € 3.513	€ 2.130	- € 1.288	- € 1.065	- € 1.290	- € 1.323
(4)	**Kasgeldlimiet**	**€ 2.271**	**€ 2.868**	**€ 6.335**	**€ 6.335**	**€ 6.335**	**€ 6.335**
	Ruimte KGL (4>3)	**€ 2.271**	**€ 2.868**	**€ 5.047**	**€ 5.270**	**€ 5.045**	**€ 5.012**
	Overschrijding KGL (3>4)						

De limiet wordt bepaald voor korte financiering met een rente-typische looptijd van maximaal 1 jaar en wordt gerelateerd aan het begrotingstotaal.

Renterisico op langlopende schuld (renterisiconorm)

Op grond van de Wet FIDO mag een gemeente van haar langlopende schulden (looptijd >1 jaar) in enig jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal aflossen en/of herfinancieren, wat overeenkomt met een aflossingsperiode van ten minste vijf jaar. Dit is de zogenoemde renterisiconorm. Het doel van de renterisiconorm is de herfinanciering van leningen in omvang en tijd te spreiden waardoor de (eventuele) gevolgen van een rentestijging beperkt blijven en de (mogelijke) renterisico's worden ingeperkt.

In 2025 is totaal € 959.713 aan langlopende leningen afgelost. Dat is ca. 1,63% van het begrotingstotaal. Er is dus ruimschoots voldaan aan de renterisiconorm.

Modelstaat B

	RENTERISICONORM (= RRN x 1.000)	Rekening 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025
	Berekening RRN regeling			
	Omvang begroting/rekening	€ 68.050	€ 58.800	€ 74.528
	Percentage regeling RRN	20%	20%	20%
	RRN	**€ 13.326**	**€ 11.760**	**€ 14.906**
(1)	Renteherzieningen	€ 0	€ 0	€ 0
(2)	Aflossingen	€ 978	€ 959	€ 959
(3)	Renterisico	€ 978	€ 959	€ 959
(4)	**RRN**	**€ 13.326**	**€ 11.760**	**€ 14.906**
	Ruimte RRN (4>3)	**€ 12.348**	**€ 10.801**	**€ 13.947**
	Overschrijding RRN (3>4)			

Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisicovorm in beginsel niet overschrijden. Het overzicht laat zien dat de renterisiconorm van 20% van het begrotingstotaal in meerjarenperspectief niet wordt overschreden.

Renteontwikkeling

De rente op de geld- en kapitaalmarkt vertoonde in 2025 een stabiel tot licht dalend verloop, in lijn met de trend die eind 2024 werd ingezet. Deze ontwikkeling werd ondersteund door de inflatie in de eurozone, die gedurende het jaar het streefcijfer van 2,0% van de Europese Centrale Bank (ECB) naderde. De afname van de inflatiedruk was grotendeels het resultaat van het eerdere restrictieve monetaire beleid en de stabilisering van energie- en voedselprijzen.

In 2025 verschoof de geopolitieke focus op de financiële markten nadrukkelijk naar de Verenigde Staten. De herverkiezing van president Trump en de aankondiging van importtarieven zorgden voor onzekerheid in de wereldhandel. Hoewel dit de mondiale economische vooruitzichten onder druk zette, bleef de vraag naar veilige beleggingen zoals staatsobligaties hoog, wat een remmend effect had op de kapitaalmarktrente.

Voor de gemeente resulteerde deze stabilisatie in gunstigere en meer voorspelbare condities voor kortlopende financieringen ten opzichte van de voorgaande jaren. De rentelasten op kortgeldleningen volgden de stabiele trend van de ECB-tarieven.

* De refirente is per 21 juli 2022 verhoogd van 0% naar 0,5%. Deze is per 11 juni 2025 gestegen naar 2,15%.
Refirente is de rente die banken elkaar onderling in rekening brengen (herfinancieringsrente).

Inzicht rentelasten / -baten

Op het gebied van de rente wordt er volgens de richtlijnen veel meer dwingend voorgeschreven dan voorheen. Enkele uitgangspunten zijn:

- Het aantrekken en verstrekken van een lening betreft een treasury activiteit. De met deze activiteit gepaarde rentelasten en rentebaten behoren op het taakveld Treasury.
- Aanbeveling is om geen rentevergoeding te rekenen over het eigen vermogen en de voorzieningen.
- Als de werkelijke rentelasten in euro's die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast, afwijken van de rentelasten in euro's die op basis van de voor gecalculeerde renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend, kan de gemeente besluiten tot correctie. Correctie wordt verplicht gesteld als deze afwijking groter is dan 10% (voorheen 25%).
- In lijn met de Notitie Rente 2023 wordt over het eigen vermogen en de voorzieningen geen rente berekend. (Mocht er wel rente worden berekend is de rentevergoeding beperkt tot maximaal het niveau van de externe rentelasten).Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.
- Verder zijn wijzigingen voor de rente van het grondbedrijf/grondexploitaties doorgevoerd. Aan grondexploitaties wordt de omslagrente toegerekend. Fictieve rentepercentages zijn niet langer toegestaan; de toerekening moet direct gekoppeld zijn aan de externe financieringslasten van de gemeente.
- Via de kapitaallasten mogen alleen werkelijke rentelasten naar de taakvelden worden doorbelast over de boekwaarden van investeringen. Wanneer er geen leningen zijn aangetrokken dan mag er helemaal geen rente worden toegerekend aan de taakvelden. Dit houdt in dat er geen rente meer kan worden doorbelast. De kapitaallasten bestaan dan alleen nog uit afschrijvingen.

Toerekening rente

Als de gemeente een geldlening aantrekt in het kader van projectfinanciering, wordt de werkelijk te betalen rente conform het BBV naar het desbetreffende taakveld doorbelast. Dit is van toepassing op de geldleningen voor bijvoorbeeld de aankoop van erfpachtgronden. De rente van deze leningen moet rechtstreeks worden doorbelast naar het taakveld beheer overige gebouwen en gronden.

Financieringspositie en rentekosten

Het rente-omslagpercentage wordt ingezet om rentekosten toe te wijzen aan vaste activa. Dit percentage vertegenwoordigt het gemiddelde van zowel betaalde als ontvangen rente.

Verschillende factoren spelen een rol in de bepaling van het omslagpercentage. Een significante factor is het schatkistbankierenbeleid, waarbij publieke middelen gecentraliseerd worden bij de overheid. Dit beleid kan rentetarieven beïnvloeden, wat op zijn beurt effect heeft op het omslagpercentage. Daarnaast zijn aanpassingen in de BBV-voorschriften van belang. De BBV bevat richtlijnen over het toewijzen van rentekosten. Deze voorschriften kunnen de berekening en het gebruik van omslagpercentages in gemeenten beïnvloeden.

Bovendien hebben de algemene renteomstandigheden invloed. De huidige rentetarieven op aangegane en uitgezette leningen kunnen direct invloed uitoefenen op het omslagpercentage. Lagere rentetarieven op aangegane leningen en hogere rentetarieven op uitgezette leningen kunnen het omslagpercentage verlagen, terwijl het tegenovergestelde hetzelfde effect kan hebben.

Samengevat hebben deze ontwikkelingen geleid tot een situatie waarin het omslagpercentage op 0% gehandhaafd blijft.

Renteschema jaarrekening 2025

Rente schema	**2025**				
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering				€ 1.493.248
b.	De externe rentebaten (idem)			-/-	€ 795.619
	Saldo rentelasten en rentebaten				€ 697.629
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€ -		
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (rente aankoop gronden)	-/-	€ 1.265.632		
				-/-	€ 1.265.632
					€ - 568.004
d.1	Rente over eigen vermogen				€ 52.169
d.2	Rente over voorzieningen				€ -
	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente				€ - 515.835
e.	De aan taakvelden toe te rekenen rente (rente omslag)			-/-	€ -
f.	Renteresultaat op het taakveld				€ - 515.835

Rente schema	2025				
	Treasury				

Leningenportefeuille

Een belangrijk onderdeel van het financieringsbeleid vormt de omvang, flexibiliteit, gemiddelde looptijd en rentegevoeligheid van de leningenportefeuille. De leningenportefeuille langer dan één jaar heeft per 1 januari 2025 een omvang van € 88,2 miljoen (waarvan 77,8 miljoen direct gekoppeld aan erfpacht).

Het grootste gedeelte van de leningenportefeuille zijn projectfinancieringen voor aankoop gronden. Aangekochte gronden bedrijvenschap HarnaschPolder zijn voornamelijk in erfpacht uitgegeven. Voor de financiering van aankoop van deze gronden en de betaling van de overeengekomen afkoopsommen voor renteverschillen zijn leningen aangetrokken. Het financieel risico is beperkt omdat erfpachtinkomsten (canon) hoger zijn dan de rentekosten.

Overzicht van schulden O/G 2025 met een looptijd langer dan één jaar.

Omschrijving	Oorspronkelijk geldlening	Laatste aflossing	Rente %	Restantbedrag geldleningen 1-1-2025	Rente 2025 Valutair	Aflossing 2025	Restantbedrag geldleningen 31-12-2025
Onderhandse leningen N.V. bank Nederlandse Gemeenten:							
BNG 40.91485.01	€ 408.402	26-10-2025	3,470 %	€ 27.227	€ 774	€ 27.227	€ 0
BNG 40.92017	€ 680.670	14-2-2026	5,500 %	€ 54.454	€ 1.682	€ 27.227	€ 27.227
BNG 40.115448	€ 5.000.000	15-2-2032	0,835 %	€ 4.000.000	€ 29.751	€ 500.000	€ 3.500.000
Totaal				**€ 4.081.680**	**€ 32.207**	**€ 554.454**	**€ 3.527.227**
Projectfinancieringen N.V. Bank Nederlandse Gemeenten:							
BNG 40.111437	€ 7.429.045	2-7-2019	1,245 %	€ 7.429.045	€ 92.492	€ 0	€ 7.429.045
BNG 40.111438	€ 1.566.123	1-7-2029	0,800 %	€ 798.658	€ 5.755	€ 157.196	€ 641.462
BNG 40.112090	€ 6.751.680	1-7-2052	1,770	€ 6.751.680	€	€ 0	€ 6.751.680

Omschrijving	Oorspronkelijk geldlening	Laatste aflossing	Rente %	Restantbedrag geldleningen 1-1-2025	Rente 2025 Valutair	Aflossing 2025	Restantbedrag geldleningen 31-12-2025
			%		119.505		
BNG 40.112091	€ 2.153.466	1-7-2052	1,570 %	€ 2.094.263	€ 32.404	€ 60.132	€ 2.034.131
BNG 40.112379	€ 15.983.210	1-7-2044	1,760 %	€ 15.983.210	€ 281.305	€ 0	€ 15.983.210
BNG 40.112494	€ 1.621.575	3-1-2039	1,598 %	€ 1.621.575	€ 25.913	€ 0	€ 1.621.575
BNG 40.112836	€ 13.293.280	1-7-2053	1,360 %	€ 13.293.280	€ 180.789	€ 0	€ 13.293.280
BNG 40.112837	€ 6.133.495	1-7-2053	1,140 %	€ 5.960.865	€ 66.950	€ 174.598	€ 5.786.267
BNG 40.113745	€ 10.000.000	1-4-2070	0,500 %	€ 10.000.000	€ 50.000	€ 0	€ 10.000.000
BNG 40.114899	€ 3.274.113	25-6-2026	-0,190 %	€ 3.274.113	€ -6.221	€ 0	€ 3.274.113
BNG 40.116969	€ 9.260.626	27-12-2028	2,625 %	€ 9.260.626	€ 243.091	€ 0	€ 9.260.626
BNG 40.117137	€ 7.419.611	7-3-2074	2,929 %	€ 7.419.611	€ 217.320	€ 0	€ 7.419.611
NWB 1.0040370	€ 200.000	20-5-2039	3,245 %	€ 200.000	€ 6.224	€ 13.333	€ 186.667
BNG 40.118063	€ 1.050.000	31-12-2030	2,97%	€ 0	€ 23.752	€ 0	€ 1.050.000
BNG 40.118010	€ 1.752.000	31-03-2027	2,35%	€ 0	€ 10.265	€ 0	€ 1.752.000
Totaal				**€ 84.086.926**	**€ 1.349.544**	**€ 405.259**	**€ 86.483.667**
Totaal vaste schulden:				**€ 88.168.607**	**€ 1.381.751**	**€ 959.713**	**€ 90.010.894**

Overzicht van openstaade schulden O/G inzake kasgeld.

Omschrijving	Oorspronkelijk geldlening	Laatste aflossing	Rente %	Restantbedrag geldleningen 1-1-2025	Rente 2025 Valutair	Aflossing 2025	Restantbedrag geldleningen 31-12-2025

Omschrijving	Oorspronkelijk geldlening	Laatste aflossing	Rente %	Restantbedrag geldleningen 1-1-2025	Rente 2025 Valutair	Aflossing 2025	Restantbedrag geldleningen 31-12-2025
Onderhandse leningen N.V. Bank Nederlandse Gemeenten:							
BNG 637736	€ 5.000.000	17-03-2025	3,00 %	€ 5.000.000	€ 31.250	€ 5.000.000	€ 0
Gemeente Veldhoven	€ 5.000.000	18-02-2026	2,05 %	€ 0	€ 3.701	€ 0	€ 5.000.000
Totaal				**€ 5.000.000**	**€ 34.951**	**€ 5.000.000**	**€ 5.000.000**

Leasing

Voor vervoermiddelen en printers zijn leasecontracten afgesloten. In het leasebedrag is een rentebedrag verdisconteerd.

Uitgezette geldleningen

In 1988 heeft de voormalige gemeente Schipluiden een bedrag van € 7,7 mln. uitgeleend aan de ABN-AMRO. De lening is later overgegaan naar de Royal Bank of Scotland (RBS). De RBS is grotendeels in handen van de Britse overheid. De vooruitzichten van de bank zijn de laatste jaren verbeterd. De lening is voor 50 jaar fixe en heeft een rente van 8,15% (ACT/360). De lening aan de RBS levert nu jaarlijks € 637K aan rente op. Het verstrekken van een lening brengt risico's met zich mee. Het omvallen van de Icesavebank tijdens de kredietcrisis staat nog vers in het geheugen. Binnen ons huidige treasurybeleid past het verstrekken van een dergelijke lening niet. Op het moment van uitzetten van de lening was er nog geen sprake van een vastgesteld treasurybeleid. Onderzocht is om te verkopen. Door de verbetering van de situatie van RBS en het financieel nadelige effect is afgezien van verkoop. In 2017 realiseerde de bank winst voor het eerste sinds bijna tien jaar, met als gevolg nog betere winsten in de volgende jaren. Op basis van het toen geldende beleid is een correcte afweging gemaakt en een goed besluit genomen.

Bij de Nederlandse Waterschapsbank is voor € 1,4 mln. uitgezet met een rente van 7% (€ 95K exploitatie-inkomsten per jaar tot 2043).

Coöperatie Delflandshof U.A. heeft in de jaren 2024 als 2025 een geldlening afgesloten van totaal € 393.000 ter financiering van een nieuwe zuivelfabriek (rente 4,68%). Tevens is een financiering verstrekt aan tennisvereniging de Commandeur in verband met de aanleg van padelbanen (rente 3,8%).

Overzicht van leningen U/G 2025 met een looptijd langer dan één jaar.

Omschrijving	Oorspronkelijk geldlening	Laatste aflossing	Rente %	Restantbedrag geldleningen 1-1-2025	Rente 2025valutair	Aflossing 2025	Restantbedrag geldleningen 31-12-2025
Leningen U/G							
Royal Bank of Schotland (RBS)	€ 7.714.264	1-7-2038	8,15 %	€ 7.714.264	€628.712	€ 0	€ 7.714.264
Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)	€ 1.361.341	1-9-2043	7,00 %	€ 1.361.341	€ 95.294	€ 0	€ 1.361.341
Delflandshof Cooperatie U.A.	€ 293.000	31-1-2049	4,64 %	€ 293.000	€ 13.595	€ 0	€ 293.000
T.V. de Commandeur	€ 200.000	20-5-2039	3,80 %	€ 200.000	€ 4.602	€ 13.333	€ 186.667
Delflandshof Cooperatie U.A.	€ 100.000	31-12-2025	4,64 %	€ 0	€ 4.137	€ 0	€ 100.000
Totaal	**€ 9.568.604**			**€ 9.568.604**	**€ 753.474**	**€ 13.333**	**€ 9.655.272**

Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in welke mate de gemeente aan haar lopende betalingsverplichtingen kan voldoen. Fluctuatie van de liquiditeitspositie heeft te maken met inning gemeentelijke belastingen, de algemene uitkering inkomsten van het Rijk, het ontvangen van subsidies, het aantrekken/ aflossen van leningen en meer of minder exploitatie uitgaven in een periode (begrotings)jaar.

Voor de komende jaren kan uitgegaan worden van een beperkte liquiditeitspositie. Gevolg hiervan is dat er naar verwachting kasgeldleningen (maximaal € 5 mln. <1jaar) en langlopende liquiditeitsleningen aangetrokken moet worden.

Liquiditeitsplanning	2025	2026	2027	2028
Prognose aan te trekken kasgeld	Max. 5 mln.	Max. 5 mln.	Max. 5 mln.	Max. 5 mln.
Langgeld (incl. projectfinanciering)	€ 90 mln	€ 95,8 mln	€ 93,0 mln	€ 82,9 mln

Kredietrisico en garanties

Naast de eerdergenoemde renterisico's heeft de gemeente ook te maken met kredietrisico's. Dit zijn de risico's die verband houden met de nakoming van de betalingsverplichting van rente en aflossing op eerder door de gemeente verstrekte geldleningen in het kader van de publieke taak en aanspraken op verleende gemeentegaranties.

Volgens de subsidieregeling zijn de verenigingen en maatschappelijke instellingen verplicht jaarlijks de begroting en jaarrekening in te dienen. Door deze maatregelen wordt de vinger aan de pols

gehouden en kunnen risico's worden beperkt. Bovendien wordt in het kader van de samenstelling van de gemeentelijke jaarrekening een saldo opgave bij de instellingen, waaraan een lening is verstrekt, opgevraagd.

De aanspraken op verleende gemeentegaranties zijn onderverdeeld in enerzijds garanties die zijn verstrekt voor geldleningen die zijn aangetrokken door maatschappelijke instellingen in onze gemeente, zoals (sport)verenigingen en anderzijds verleende garanties voor de bevordering van het eigen woningbezit (zowel particulieren als woningbouwcorporaties)

Woningcorporaties trekken leningen aan om het bouwen en onderhouden van sociale huurwoningen te financieren. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) staat hiervoor borg. Als een corporatie niet meer kan voldoen aan haar betalingsverplichtingen, neemt het WSW de leningen over. Het WSW heeft verschillende buffers en vangnetten. Als deze niet toereikend zijn, vraagt WSW renteloze leningen op bij Rijk en gemeenten. Gemeenten nemen voor deze leningen een achtervangpositie in door middel van het sluiten van een achtervangovereenkomst met het WSW. Midden-Delfland heeft met het WSW altijd al een achtervangovereenkomst gehad.

De VNG, BZK en WSW hebben gewerkt aan een nieuwe achtervangovereenkomst. De wijzigingen komen erop neer dat de kans (nog) kleiner moet zijn dat de achtervangers – het rijk en de gemeenten – in de bres moeten springen om WSW overeind te houden. In plaats daarvan moeten de WSW en de corporatiesector zich vooral zelf zien te bedruipen als de borging van schulden in het geding komt.

Deze nieuwe overeenkomst geldt voor alle geborgde geldleningen die een deelnemer van het WSW aangaat vanaf 1 augustus 2021. Onze gemeente is deze nieuwe overeenkomst aangegaan met WSW. Daarmee is het ook in de toekomst mogelijk dat Stichting Wonen Midden-Delfland leningen kan aantrekken tegen een aantrekkelijk rentetarief om te investeren in sociale huurwoningen.

Voor het uitoefenen van de publieke taak neemt de gemeente ook deel in het aandelenkapitaal van een aantal vennootschappen. Dit betreft aandelen van N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides en N.V. JUVA. Deze aandelen zijn in de balans opgenomen tegen nominale waarde. Doordat er een groot positief verschil bestaat tussen de werkelijke waarde en de nominale waarde is van een kredietrisico op deze aandelen geen sprake.

De gemeente staat (mede) garant voor de leningen van HVC. De gemeente ontvangt hiervoor jaarlijks een garantstellingsprovisie van HVC (jaarlijks ca. € 30.820). De deelname aan HVC vloeit voort uit het feit dat Midden-Delfland deel uitmaakt van de verbonden partij Avalex.

Relatiebeheer

Voor het reguliere betalingsverkeer maakt de gemeente gebruik van de diensten van de BNG Bank. Onderdeel van deze dienstverlening is een kredietfaciliteit van € 2 miljoen. Tot deze limiet kan de gemeente tegen een gunstig rentepercentage daggeld opnemen. Daarnaast is er nog een rekening bij de Rabobank.

Overig

Gemeente Midden-Delfland maakt geen gebruik van complexe financiële producten zoals derivaten.

Grondbeleid

De paragraaf grondbeleid is een vast onderdeel van de begroting en de jaarrekening. In deze paragraaf geven wij u informatie over:

- De visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in de begroting;
- Relevante ontwikkelingen en kaders waarbinnen wij ons grondbeleid uitvoeren;
- Onze projecten en activiteiten, met inzicht in de financiële resultaten;
- Het risicoprofiel behorend bij de gemeentelijke grondexploitaties;
- De financiële gevolgen van de gemeentelijke projecten voor de begroting (de reserve Grondexploitatie).

Met onderstaande informatie voldoen wij aan de eisen die artikel 16 van het BBV stelt aan deze paragraaf.

Inleiding grondbeleid

Grondbeleid

Het grondbeleid is geen doel op zich, maar draagt bij aan het realiseren van de doelstellingen binnen onze begroting die het ruimtelijke beleid bepalen. Het gaat hierbij om wonen, economische ontwikkeling, openbare ruimte/ infrastructuur, recreatie en natuur. Meer specifiek gaat het om het realiseren van woningbouw, werklocaties (bedrijven-detailhandel-kantoren), versterking van de glastuinbouw, horeca en sociale voorzieningen gerelateerd aan onderwijs, zorg, sport en cultuur.

Als gemeente kunnen wij bij het uitvoeren van grondbeleid verschillende rollen kiezen. Er zijn grofweg drie keuzes als het gaat over het realiseren van gewenste bestemmingen: actief, faciliterend of publiek-private samenwerking Bij actief grondbeleid kiezen wij als gemeente voor een ondernemende, risicodragende rol bij gebiedsontwikkeling. Wij produceren bouwrijpe grond voor uitgifte en richten de openbare ruimte in, al dan niet in samenwerking met andere partijen. Bij faciliterend grondbeleid kiezen wij voor een faciliterende rol. Wij stellen randvoorwaarden op, zodat initiatiefnemers op eigen grond een ontwikkeling kunnen realiseren. Onze rol is hierbij beperkt tot het faciliteren van bestemmingsplanprocedures en aanleg/afname van voorzieningen van openbaar nut. De risico’s zijn voor de initiatiefnemer en de inspannings- en investeringskosten verhalen wij middels een anterieure overeenkomst op de initiatiefnemer. Aanvullend hierop zijn ook tussenvormen mogelijk waarbij actief en faciliterend grondbeleid verstrengeld zijn. Er is dan sprake van publiek private samenwerking (PPS). Ook bij deze samenwerking zijn verschillende vormen mogelijk.

Nota Grondbeleid

De Nota grondbeleid (2019) vormt het beleidskader waarmee we richting geven aan de wijze waarop wij onze rol kiezen en uitvoeren door middel van eenduidige kaders. In de Nota staan de voor- en nadelen van de verschillende rollen beschreven en dat facilitair grondbeleid ons primaire uitgangspunt is. We gaan er hierbij vanuit dat de doelstellingen helder beschreven zijn en initiatiefnemers in veel gevallen zelf in staat zijn om de gewenste ontwikkelingen ter hand te nemen. In die gevallen waarbij ontwikkelingen niet spontaan tot stand komen is er de mogelijkheid om over te gaan op actief grondbeleid. De vraag of de ontwikkeling/ gemeentelijke doelstellingen belangrijk genoeg zijn om als gemeente de risico’s te dragen staat hierbij centraal voor het al dan niet afwijken van het primaire uitgangspunt.

Het speelveld

De gemeentelijke woningmarkt

Sinds 2019 zijn er, op basis van cijfers van het CBS, in totaal 262 woningen toegevoegd aan de woningvoorraad van onze gemeente. Dit betekent een gemiddelde groei van de voorraad met 44 woningen per jaar. De woningvoorraad bedroeg begin 2019 7.883 woningen en is, op basis van voorlopige cijfers, eind 2024 gegroeid tot 8.145 woningen. De definitieve cijfers zijn voor 2025 nog niet bekend.

De blijvende interesse in onze gemeentelijke woningbouwprojecten bevestigt de aanhoudend hoge vraag naar woningen. Bij nieuwe ontwikkelingen hanteren we de vastgestelde beleidskaders als leidraad.

Wet- en regelgeving

Voor gemeenten en provincies is de regelgeving voor het opstellen van begrotings- en jaarverantwoordingsstukken vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Deze regelgeving wordt uitgewerkt in notities door de Commissie BBV. Deze notities bevatten stellige uitspraken en aanbevelingen op het gebied van grondbeleid.

Vennootschapsbelastingplicht (Vpb)

Per 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vennootschapsbelasting overheidsondernemingen in werking getreden. Indien een ‘cluster aan activiteiten’ binnen de gemeente in fiscale zin kwalificeert als onderneming dan is over de winst die in dat cluster wordt behaald in beginsel 25% vennootschapsbelasting aan de staat verschuldigd. Op basis van de meest recente inschatting zijn we niet vennootschapsbelastingplichtig.

Gemeentelijk beleid

Grondprijs(beleid)

Vanuit het oogpunt van staatssteun is het belangrijk dat we voor bouwrijpe grond een marktconforme grondprijs vragen. Dit doen we door jaarlijks de grondprijzen per project te herzien op basis van actuele waardebepalingen. Dit gebeurt al dan niet middels een taxatie, de residuele grondwaarde- of vergelijkingsmethode. Wij kiezen ervoor om onze grondprijzen niet vast te leggen in een grondprijsbeleid, maar per project de marktconforme grondprijs te bepalen zodat wij per project maatwerk kunnen bieden en onze onderhandelingspositie behouden.

Winstneming

Conform het BBV moeten winsten uit de grondexploitatie worden genomen als daar voldoende zekerheid over bestaat. Deze verplichting is gebaseerd op het realisatiebeginsel. De berekening van de omvang van de winst geschiedt volgens de percentage-of-completion methode (POC). De tussentijdse winsten uit de grondexploitaties worden conform de financiële verordening 2025 toegevoegd aan de Reserve Grondexploitatie de winst bij afsluiting aan de Reserve dividenden en huuropbrengsten.

Verliesneming

Conform het BBV moeten wij voor grondexploitaties met een negatief exploitatieresultaat direct het volledige verlies nemen. Verliesnemingen worden gedekt uit de voorziening ‘tekorten grondexploitaties’. Tekorten zijn in het verleden gedekt uit de algemene middelen (Reserve compensatie dividenden en huuropbrengsten). Uitgangspunt is dat deze dotatie wordt teruggestort

vanuit winstgevende projecten vanuit de Reserve Grondexploitaties naar de Reserve compensatie dividenden en huuropbrengsten, indien en voorzover het saldo van de Reserve Grondexploitatie dit toelaat. Voorzichtigheidshalve hebben we dit niet opgenomen in de begroting.

Kostenverhaal

Uitgangspunt is dat kosten die wij maken om een project te ontwikkelen worden goedgemaakt door het project. Voor actief grondbeleid betekent dit dat de kosten onderdeel uitmaken van de verkoopprijs van bouwrijpe grond. Bij faciliterend grondbeleid ligt dat anders. Om de gemeentelijke kosten op de initiatiefnemers te verhalen sluiten wij in principe een anterieure overeenkomst. Voor grote ruimtelijke initiatieven willen we vooruitlopend op de anterieure overeenkomst een intentie-overeenkomst met de initiatiefnemer sluiten, zodat we ook in de intentiefase de onderzoekskosten kunnen verhalen.

Resultaten grondexploitaties

Projecten

Actief grondbeleid

Jaarlijks worden de rekenparameters opnieuw vastgesteld. Op basis van de Notitie Parameters gelden de volgende uitgangspunten:

·Kostenstijging civieltechnische werken (incl. sloop en sanering):

2026: 3,0%

2027: 3,0%

Vanaf 2028: 2,5%

·Kostenstijging voorbereiding en toezicht (plankosten):

2026: 4,0%

2027: 3,0%

Vanaf 2028: 2,5%

·Opbrengstenstijging woningbouw vrije sector:

2026: 4,5%

2027: 2,5%

Vanaf 2028: 2,5%

·Opbrengstenstijging woningbouw sociaal en betaalbaar:

2026: 2,5%

2027: 2,5%

Vanaf 2028: 2,5%

·Opbrengstenstijging commercieel vastgoed (bedrijventerrein):

2026: 2,0%

2027: 2,0%

Vanaf 2028: 2,0%

·Rekenrente: 0%

De gehanteerde parameters zijn gebaseerd op de Notitie parameters 1-1-2026, opgesteld door een deskundig bureau.

	Bouwgronden in exploitatie	looptijd tot eind	Boekwaarde 1-1-2025	Verliesvoorziening 1-1-2025	Boekwaarde incl. verliesvoorziening 1-1-2025	gerealiseerd 2025						Boekwaarde 31-12-2025	Voorziening 31-12-2025	Boekwaarde incl. voorziening
						inkomsten	overheveling naar mva	uitgaven	winstneming/ afgesloten projecten 2025	Correctie voorziening op boekwaarde	verliesvoorziening 2025			
	Operationeel													
682009	Kreekzone*	2029	€ -473.366		€ -473.366	€ -		€ 15.657	€ -29.000			€ -486.709		€ -486.709
682005	Keenenburg V	2028	€ 3.648.431	€ -901.000	€ 2.747.431	€ 596.967		€ 1.509.664			€ -63.500	€ 4.561.128	€ -964.500	€ 3.596.628
682008	Ruimte voor Ruimte	2029	€ 2.138.027	€ -1.233.500	€ 904.527	€ -		€ 84.432			€ -1.258.500	€ 2.222.459	€ -2.492.000	€ -269.541
682004	Centrum Den Hoorn	2028	€ 2.537.496	€ -2.282.500	€ 254.996	€ -		€ 145.663			€ -516.000	€ 2.683.159	€ -2.798.500	€ -115.341
632011	Bedrijventerreintjes Hooipolder**	2028	€ 82.014		€ 82.014	€		€ 17.078	€ -27.500			€ 71.592		€ 71.592
682015	Woudselaan	2031	€ 2.626.385	€ -397.000	€ 2.229.385	€ 32.832		€ 45.653			€ -8.000	€ 2.639.206	€ -405.000	€ 2.234.206
			€ 10.558.987	**€ -4.814.000**	**€ 5.744.987**	**€ 629.799**	**€ -**	**€ 1.818.147**	**€ -56.500**		**€ -1.846.000**	**€ 11.690.835**	**€ -6.660.000**	**€ 5.030.835**

Bouwgronden in exploitatie	looptijd tot eind	prognose		
		inkomsten (incl. index)	uitgaven (incl. index)	eindwaarde saldo
Operationeel				
Kreekzone*	2029	€ 768.403	€ 992.156	€ -262.956
Keenenburg V	2028	€ 5.450.518	€ 1.853.829	€ 964.429
Ruimte voor Ruimte	2029	€ 2.315.948	€ 2.585.151	€ 2.491.662
Centrum Den Hoorn	2028	€ 2.190.667	€ 2.306.521	€ 2.799.012
Bedrijventerreintjes Hooipolder**	2028	€ 1.076.035	€ 516.644	€ -487.799
Woudselaan	2031	€ 3.992.375	€ 1.757.822	€ 404.653
		€ 15.793.946	**€ 10.012.123**	**€ 5.909.012**

** boekwaarde 31-12-2025 en eindwaarde saldo inclusief € 1.913.000 tussentijdse winstneming. Eindwaarde totaal -€ 2.175.956.*
*** boekwaarde 31-12-2025 en eindwaarde saldo inclusief € 635.000 tussentijdse winstneming. Eindwaarde totaal -€ 1.122.799.*

Prognose verloop reserve grondexploitatie	
Stand reserve per 1 januari 2025	€ 1.497.360
Begrote onttrekkingen (2025)	€ -1.902.500
Begrote toevoegingen (2025)	€ 405.140
Prognose stand per 31 december 2025	€ -

Overige (verwachte) mutatie reserve grondexploitatie	€ 490.000
Prognose stand op basis van einde looptijd grexen*	€ 1.240.755
Minimaal weerstandscapaciteit op basis van bekende risico's	€ 817.694

*** prognose stand per 31 december 2025 plus toekomstige winstnemingen positieve grondexploitaties (Kreekzone en Bedrijventerreintjes hooipolder)*

Faciliterend grondbeleid

Wij verhalen kosten in beginsel op de initiatiefnemers. Deze gemeentelijke kosten worden op de balans als vordering geboekt.

Samenwerkingsverbanden

De financiële gevolgen van de deelname Harnaschpolder worden nader toegelicht in de paragraaf ‘verbonden partijen’.

Ontwikkellocaties

Als gemeente bezitten wij strategische gronden die in de toekomst wellicht in ontwikkeling kunnen worden genomen. Deze eigendommen staan op de balans als materiële vaste activa met als uitgangspunt de boekwaarde of lagere marktwaarde. Op dit moment betreft dit de volgende locaties:

·Doelpad 5 (voormalig Euterpe)

·Maaslandse Poort (voormalige Kistenfabriek)

·Grond locatie Harnaschdreef (vanuit het Bedrijvenschap). Het eerste deel is verkocht, wij zijn voornemens het restant van deze gronden in 2026 te verkopen.

Uitgangspunt voor deze locaties is verkoop aan derden en daarmee faciliterend grondbeleid. Wanneer wij er uiteindelijk toch voor kiezen om deze gronden als gemeente actief te ontwikkelen dan zal dit leiden tot het openen en vaststellen van een grondexploitatie.

Risicoprofiel

Vanwege het risicodragende karakter en de grote omvang van de grondexploitaties vormt een risicoanalyse een wezenlijk onderdeel bij de beoordeling van de projecten en de informatievoorziening naar de raad. Een overzicht met een beschrijving van de algemene risico's van de projecten - en voor enkele projecten ook nog een aantal project specifieke risico's - is schriftelijk onder geheimhouding aan de raad voorgelegd.

Voor alle risico's zijn de financiële consequenties voor de grondexploitaties (gezamenlijk) berekend en is een inschatting gemaakt van de kans dat dit risico zich daadwerkelijk voordoet. Deze twee samen vormen een totaalbedrag waarbij bij de beoordeling in aanmerking wordt genomen of de risico's naar verwachting opgevangen kunnen worden binnen de Reserve Grondexploitaties. Nadrukkelijk wordt erop gewezen dat inschattingen of bepaalde ontwikkelingen die zich kunnen voordoen een subjectief karakter dragen. Het stil staan bij eventuele risico's zorgt ervoor dat deze risico's in ieder geval de aandacht krijgen. De ontwikkeling van deze risico's wordt periodiek gemonitord.

De absolute omvang van de risico's wordt bruto risico's genoemd. Als deze bruto risico's vermenigvuldigd worden met de kans dat ze optreden resteren de netto risico's. Het is wenselijk om financiële dekking te hebben voor de som van alle netto risico's.

Uit de risicoanalyse blijkt dat de geschatte risico's circa € 0,82 miljoen bedragen. We hebben per 1-1-2026 een bedrag van € 0,0 miljoen in de Reserve Grondexploitaties. Tot het einde van de looptijd bedraagt de Reserve grondexploitaties circa € 1,24 miljoen. Dit willen we zo laten, zodat we de eventueel op te treden risico's (en andere wijzigingen) kunnen opvangen binnen de Reserve Grondexploitaties.

De reserve grondexploitatie

Wij hebben voor de grondexploitaties een Reserve Grondexploitaties ingesteld. Hier worden (tussentijdse) winstnemingen uit grondexploitaties aan toegevoegd en onttrekkingen (verlies-voorzieningen) gedaan ten behoeve van nadelige plannen.

Om financiële schommelingen ten opzichte (van de reserves) van de algemene middelen te beperken hebben we bij de jaarrekening 2022 ervoor gekozen om bij afsluiting van grondexploitaties de eventuele positieve jaarresultaten op te nemen binnen de Reserve dividenden en huuropbrengsten. De overige eventuele positieve jaarresultaten nemen we op binnen de Reserve Grondexploitaties bestemd voor (gedeeltelijke of volledige) afdekking van de risico's binnen de grondexploitaties. Op basis van de actualisaties per 1 januari 2026 draaien we tussentijdse winstneming terug met € 56.500 en nemen we een aanvullende verliesvoorziening van € 1.846.000. Het saldo van de Reserve grondexploitaties bedraagt na het verwerken van het resultaat op jaarschijf 2025 € 0. Hierna resteert een saldo van € 405.140 ten laste van het resultaat. Er wordt een bedrag van € 322.000 vanuit de realisatiestimulans woningbouw via de algemene reserve ingezet ten gunste van het resultaat op de grondexploitaties, en daarnaast wordt een bedrag van € 83.140

onttrekken aan de reserve Huurinkomsten en Dividenden en toegevoegd aan de algemene reserve. Gezamenlijk betreft dit een totaalbedrag van € 405.140.

Op basis van onderstaande tabel kan opgemerkt worden dat wanneer de Reserve Grondexploitaties zich ontwikkelt conform de bij de herziening opgenomen prognoses we op termijn een terugstorting van € 1,24 miljoen aan de Algemene Reserve dividenden en huuropbrengsten kunnen doen. Het op termijn terugvloeien van het positieve saldo van de grondexploitaties is niet in de begroting opgenomen. Hierdoor lopen we geen risico als de prognoses tegenvallen en het positieve saldo van de grondexploitaties uiteindelijk lager uitvalt.

Verloop Reserve Grondexploitaties*			
Stand Reserve Grondexploitaties per 1-1-2025	**onttrekkingen**	**toevoegingen**	**€ 1.497.360**
Verhogen verliesvoorziening Centrum Den Hoorn	€ -516.000		
Verhogen verliesvoorziening Ruimte voor Ruimte	€ -1.258.500		
Verhogen verliesvoorziening Keenenburg V	€ -63.500		
Verhogen verliesvoorziening Woudselaan	€ -8.000		
Terugdraaien tussentijdse winstneming Kreekzone	€ -29.000		
Terugdraaien tussentijdse winstneming Bedrijventerreintjes Hooipolder	€ -27.500		
Totaal ontrekkingen en toevoegingen 2025			€ -1.902.500
Subtotaal			**€ -405.140**
Storting uit Algemene Reserve Dividenden en huuropbrengsten			€ 83.140
Overige storting**			€ 322.000
Totaal Reserve Grondexploitaties per 31-12-2025			**€ -**
Reserve Grondexploitaties tot einde looptijd op basis van huidige verwachting***			€ 1.240.755
"Beslag" vanuit Reserve Grondexploitatie op Algemene Reserve Dividenden 1-1-2026			**€ -3.191.287**
Huidige terugstorting vanuit Reserve Grondexploitaties (niet opgenomen in begroting)			€ -
*Mogelijk toekomstige terugstorting vanuit Reserve Grondexploitaites (niet opgenomen in begroting****)*			€ 1.240.755

* Negatief = onttrekking/ positief= storting

** In 2025 wordt een bedrag van € 322.000 vanuit de realisatiestimulans woningbouw via de algemene reserve ingezet ten gunste van het resultaat op de grondexploitaties.

*** inclusief Reserve Grondexploitaties per 31-12-2025

**** exclusief het optreden van algemene en projectspecifieke risico's

Lokale heffingen

De gemeentelijke belastingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente. Van deze lokale heffingen horen de onroerendezaakbelastingen (OZB) en de toeristenbelasting bij de algemene dekkingsmiddelen. Daarnaast zijn er heffingen die niet tot de algemene dekkingsmiddelen behoren. Afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn hiervan de voornaamste twee.

Nota lokale heffingen

De raad stelde op grond van de 'Financiële verordening gemeente Midden-Delfland' op 26 april 2016 de nota Lokale heffingen Midden-Delfland 2016 vast. Deze nota beschrijft de samenstelling van de gemeentelijke belastingen en heffingen. Ook andere zaken die nauw samenhangen met de heffing en inning van deze belastingen en heffingen staan in de nota. In Q1 2026 zijn de herziene verordeningen vastgesteld.

In deze paragraaf beschrijven wij de actuele stand van zaken.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De opbrengst van de OZB behoort tot de algemene dekkingsmiddelen. Dit betekent dat de opbrengst van de OZB wordt gebruikt voor kosten van voorzieningen zoals openbare verlichting, onderwijs, sport, cultuur, onderhoud aan wegen en plantsoenen.

De grondslag van de OZB is de waarde van de onroerende zaken in de gemeente. De OZB bestaat uit een eigenarenbelasting voor woningen en niet-woningen en een gebruikersbelasting voor niet-woningen. Voor de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) worden de onroerende zaken jaarlijks getaxeerd. Voor het belastingjaar 2025 geldt de waarde naar de peildatum 1 januari 2024.

De Waarderingskamer controleert en beoordeelt gemeenten op de uitvoering van de Wet WOZ. De score wordt uitgedrukt in sterren, waarbij 1 ster de laagste score is (met als toelichting 'moet dringend verbeterd worden') en 4 sterren 'goed' kwalificeert. De maximale score is 5 sterren, behaald bij meerjarig goed presteren. In 2018 heeft de Waarderingskamer haar algemeen oordeel voor Midden-Delfland verhoogd naar 5 sterren vanwege de stabiel goede kwaliteit. In 2025 heeft de Waarderingskamer deze score opnieuw bevestigd. Dit is een mooie waardering voor de inzet, betrokkenheid en enthousiasme van de medewerkers van het team Belastingen.

De Waarderingskamer heeft per 1 januari 2022 bepaald dat woningen verplicht op basis van gebruiksoppervlakte moeten worden getaxeerd in plaats van op inhoud. Dit sluit beter aan bij de markt, waar in verkoopadvertenties en basisregistraties de gebruiksoppervlakte wordt vermeld. Ook Midden-Delfland is overgegaan van kubieke meters naar vierkante meters in de WOZ-administratie, conform de criteria van de Waarderingskamer.

Met ingang van begrotingsjaar 2022 stelt de gemeenteraad jaarlijks de tarieven van de OZB vast. Hierbij wordt uitgegaan van een beoogde stijging van de OZB-opbrengsten met 3% per jaar. Dit uitgangspunt is ook voor 2025 gehanteerd en zorgt voor een evenwichtige ontwikkeling van de totale opbrengst, zodat niet de soms sterk stijgende marktwaarden leiden tot een relatief hogere lastendruk voor belastingbetalers.

De WOZ-waarde wordt bepaald aan de hand van gerealiseerde verkoopcijfers. De waardeontwikkeling wordt pas in de loop van een jaar duidelijk. Gebruik van landelijke cijfers is niet

wenselijk, omdat deze afwijken van de situatie in Midden-Delfland. In de raadsvergadering van 17 december 2024 is de Verordening onroerendezaakbelastingen 2025 vastgesteld. De tarieven hadden toen een voorlopig karakter omdat de herwaardering nog niet was afgerond. Na afronding van de herwaardering in 2025 zijn de tarieven bijgesteld om aan te sluiten bij de werkelijke waardeontwikkeling en de beoogde opbrengststijging van 3%.

Het waardeverschil tussen de WOZ-waarde 2024 en de WOZ-waarde 2025 weerspiegelt de marktontwikkeling in 2024. De gemiddelde waardeontwikkeling in de gemeente Midden-Delfland bedroeg 3,50% voor woningen en 2,34% voor niet-woningen.

In de volgende tabel staan de OZB-tarieven.

OZB - tarieven*	2023	2024	2025
Tarief eigenaren woningen	0,1067%	0,1080%	0,1080%
Tarief eigenaren niet-woningen	0,2295%	0,2334%	0,2334%
Tarief gebruikers niet-woningen	0,1648%	0,1676%	0,1676%

OZB-opbrengsten	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Woning	€ 4.173.588	4.349.182	4.345.291
Niet-woning	€ 2.512.100	2.577.174	2.692.915
Totale OZB opbrengsten	**€ 6.685.688**	**6.926.356**	**7.038.206**

Toeristenbelasting

In de vergadering van 25 oktober 2022 heeft de gemeenteraad besloten tot de invoering van toeristenbelasting in Midden-Delfland. Met het heffen van toeristenbelasting wordt beoogd extra inkomsten te generen waarmee onder meer een bijdrage kan worden geleverd aan ‘Midden-Delfland’. De opbrengsten blijven door toevoeging aan de Bestemmingsreserve Midden-Delfland beschikbaar voor dit doel.

De tarieven voor 2023 en 2024 bedragen € 0,85 per persoon per overnachting op een camping (in een kampeermiddel) en € 1,25 per persoon per overnachting in de overige accommodaties.

Voor 2025 is de opbrengst toeristenbelasting, op basis van de vastgestelde tarieven en het verwachte aantal overnachtingen, geraamd op € 140.000. De werkelijke opbrengst bedroeg € 147.232.

Afvalstoffenheffing

Uitgangspunt van de afvalstoffenheffing is de kosten van de afvalinzameling en -verwerking voor 100% te dekken door de opbrengst van de afvalstoffenheffing. Door nieuwe ontwikkelingen (invoering zijbelading, andere wijze ophalen oud papier) was het mogelijk om het tarief voor de afvalstoffenheffing in 2022 te laten dalen met circa 4% ten opzichte van 2021. In 2023 is het tarief voor de afvalstoffenheffing nogmaals met 4% verlaagd. In zowel 2024 als ook 2025 was het echter

noodzakelijk de tarieven met 8% te laten stijgen vanwege de fors gestegen inflatie. Bij elke nieuwe begroting wordt getoetst aan het uitgangspunt van 100% kostendekking. In de begroting 2026-2029 bleek vanuit dit uitgangspunt voor 2026 wederom een tariefstijging van 8% noodzakelijk.

Tarieven afvalstoffenheffing	2023	2024	2025
Eenpersoonshuishouden	€ 259,00	€ 279,96	€ 302,28
Meerpersoonshuishouden	€ 343,90	€ 371,40	€ 401,16

Opbrengst afvalstoffenheffing	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Afvalstoffenheffing	2.737.949	2.949.838	2.967.319

Kostendekking en egalisatievoorziening afvalstoffenheffing
Het overschot of tekort op het onderdeel afvalstoffenheffing wordt gestort in of onttrokken aan de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing. De gerealiseerde lasten en baten in 2025 op het onderdeel Afvalverzameling en -verwerking (nader toegelicht binnen Programma 3) bedroegen € 3.511.372 respectievelijk € 3.550.571. De onttrekking aan de voorziening was voor 2025 geraamd op € 4.573. Op basis van de gerealiseerde lasten en baten was in werkelijkheid sprake van een storting van € 185.567. Per 31 december 2025 kent de egalisatievoorziening een (positieve) stand van € 292.116. De kostendekkendheid voor de afvalstoffenheffing bedroeg in 2025 105,65%.

Vanaf 2021 is een uitsplitsing van de inkomsten uit afvalinzameling opgenomen in de 'Begroting in één oogopslag'. Het gaat hierbij om de inzameling glas, papier/karton en PMD.

Het totaaloverzicht van de inkomsten afvalinzameling werkelijk voor 2025 is als volgt:

*Uitsplitsing inkomsten uit afvalinzameling:	
Afvalstoffenheffing	€ 2.967.319
Afvalinzameling	€ 167.000
Inzameling glas	€ 20.000
Inzameling karton	€ 2.000
Inzameling PMD	€ 145.000

Rioolheffing

De opbrengsten van deze heffing dekken de lasten van het onderhoud en beheer van het rioolstelsel. De kosten van de uitvoering van het gemeentelijke rioleringsplan en het daarmee samenhangende investeringsschema zijn verwerkt in programma 3 Beheer, Verkeer en Milieu. Voor een goede inschatting van de kosten is een kostendekkingsplan (KDP) gemaakt. Dit KDP is in 2023 geactualiseerd. Het tarief voor de rioolheffing voor 2024 is met 7,5% gestegen ten opzichte van 2023. In 2025 is het tarief gelijk gebleven.

Bij elke nieuwe begroting wordt het tarief getoetst aan het uitgangspunt van 100% kostendekking. In de begroting 2026-2029 is toegelicht dat dat op basis van de geactualiseerde kostenraming en benodigde kostendekking voor de wettelijke taken (zorgplichten) op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater en beleidstaken voor klimaatadaptatie enkel een aanpassing van het tarief voor inflatiecorrectie (2,5%) nodig is.

Tarieven rioolheffing	2023	2024	2025
Rioolheffing	€ 209,40	€ 225,11	€ 225,11

Opbrengst rioolheffing	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Rioolheffing	€ 1.867.103	€ 1.886.281	€ 1.879.114

Kostendekking en egalisatievoorziening rioolheffing
Het overschot op het onderdeel riolering wordt gestort in de egalisatievoorziening en een tekort wordt eraan onttrokken. De gerealiseerde lasten en baten in 2025 op het onderdeel Riolering (nader toegelicht binnen Programma 3) bedroegen € 2.245.002 respectievelijk € 1.955.131. De onttrekking aan de voorziening was voor 2025 geraamd op € 581.314. Op basis van de gerealiseerde lasten en baten was in werkelijkheid sprake van een onttrekking van € 286.023. Per 31 december 2025 kent de egalisatievoorziening een (positieve) stand van € 6.730.378.
De kostendekkendheid voor de rioolheffing bedroeg in 2025 87,24%.

Tarieven 2025 omliggende gemeenten	OZB woning	OZB woning waarde € 443.000*	Afvalstoffenheff. MPH	Rioolheffing	Totaal
Midden-Delfland	0,10800%	€ 478,00	€ 401,16	€ 225,11	€ 1.105
Delft	0,09983%	€ 442,00	€ 432,30	€ 252,30	€ 1.127
Vlaardingen	0,1178%	€ 522,00	€ 406,20	€ 206,90	€ 1.135
Maassluis	0,1069%	€ 474,00	€ 430,00	€ 220,00	€ 1.124
Lansingerland	0,0801%	€ 355,00	€ 233,95 (+variabel deel)	€ 270,77	€ 860
Westland	0,0741%	€ 328,00	€ 371,40	€ 232,20	€ 932

OZB-aanslag en totaal afgerond naar beneden op hele euro's / mph = meerpersoonshuishouden

* De gemiddelde woningwaarde voor de Begroting 2025 Midden-Delfland bedroeg € 443.000. Voor dit vergelijkingsoverzicht is deze waarde ook gehanteerd voor de omliggende gemeenten. Het is onwaarschijnlijk dat dit ook in die gemeenten de gemiddelde woningwaarde was.

Grondslag rioolheffing:

Gemeente	
Midden-Delfland	gebruik woning
Delft	eigendom woning € 207,85, gebruik woning € 58,32 tot 500 m3 waterverbruik
Vlaardingen	eigendom woning € 206,90,

Gemeente	
	gebruik woning € 0 tot 500 m3 waterverbruik
Lansingerland	€ 270,77 tot 500 m3 watergebruik
Maassluis	eigendom woning € 190,00, gebruik woning € 0,00 tot 1.000 m3 waterverbruik
Westland	eigendom woning 0,0162% van de WOZ-waarde + gebruik woning door meer dan 2 personen € 239,16

Opmerkingen afvalstoffenheffing:

Gemeente	
Lansingerland	Tarief afvalstoffenheffing mph vast tarief van € 233,95 + variabel tarief (aantal ledigingen x tarief per lediging restafval 140 liter (€ 3,54) of lediging restafval 240 liter (€ 6,06)

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente voert een actief kwijtscheldingsbeleid. Op het aanslagbiljet staat informatie over de kwijtscheldingsmogelijkheid en de procedure voor het verkrijgen van kwijtschelding. De voorschriften voor het beoordelen of een burger in aanmerking komt voor kwijtschelding zijn vastgelegd in de Invorderingswet 1990 en de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. Het is voor gemeenten niet mogelijk van deze centrale regeling af te wijken. De enige mogelijkheid die gemeenten hebben om meer burgers in aanmerking te laten komen voor kwijtschelding is de normen voor de kosten maximaal te verruimen. De gemeente Midden-Delfland heeft deze normen (bijvoorbeeld kwijtscheldingsnorm, vermogensnorm) maximaal verruimd. Dit is terug te vinden in de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen Midden-Delfland. Beoordeling van een verzoek gebeurt op basis van het vermogen en het netto besteedbare inkomen van de volledige huishouding.

Bij een eerste verzoek om kwijtschelding worden relevante gegevens automatisch getoetst bij de Belastingdienst, het Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV) en de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW). Blijkt uit deze toetsing dat belastingplichtige in aanmerking komt voor kwijtschelding, dan krijgt hij dat meteen. Aanvullende gegevens van de belastingplichtige zijn dan niet nodig.

Voor belastingplichtigen die daar toestemming voor geven, worden ook in de komende jaren de rele-vante gegevens automatisch getoetst. Het invullen van een kwijtscheldingsformulier is dan niet nodig.

Kwijtschelding kan tot 100% worden toegekend voor de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de leges voor de kosten van een Nederlandse identiteitskaart.

Lasten kwijtscheldingsbeleid in €	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025

Lasten kwijtscheldingsbeleid in €	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Gemeentelijke heffingen	€ 104.616	€ 116.824	€ 107.050

Opbrengst leges en belastingen

Overzicht geraamde inkomsten	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Toeristenbelasting	€ 124.162	€ 140.000	€ 147.232
Burgerlijke stand	€ 81.634	€ 62.600	€ 77.128
Rijbewijzen en reisdocumenten	€ 368.447	€ 348.936	€ 377.063
Leges gehandicaptenparkeerkaarten	€ 12.518	€ 6.800	€ 9.448
BRP	€ 4.536	€ 4.500	€ 5.539
Overige leges burgerzaken	€ 3.036	€ 2.400	€ 3.858
Bruggelden	€ 5.843	€ 5.000	€ 0
Bijzondere transporten	€ 1.226	€ 2.800	€ 1.338
Verhaal kosten welstandstoezicht	€ 53.927	€ 27.800	€ 43.971
Volkshuisvesting	€ 0	€ 110	€ 0
Monumenten	€ 2.927	€ 1.400	€ 1.386
Afvalstoffenheffing	€ 2.737.949	€ 2.949.838	€ 2.967.319
Bouwleges	€ 2.157.007	€ 1.190.513	€ 858.448
Rioolheffing	€ 1.867.102	€ 1.886.281	€ 1.879.114
Algemene plaatselijke verordening	€ 19.328	€ 16.100	€ 18.161
OZB	€ 6.668.102	€ 6.926.356	€ 7.038.206
Begrafenisrechten	€ 58.486	€ 67.300	€ 57.852
Totaal	**€ 14.166.229**	**€ 13.638.734**	**€ 13.486.065**

Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf gaan wij in op het onderhoud van de kapitaalgoederen en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties. De kwaliteit van de openbare ruimte is belangrijk voor het woongenot van inwoners. De kapitaalgoederen dragen bij aan dit woongenot. Het gaat hierbij om wegen, riolering, water, groen, speelplaatsen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, begraafplaatsen en gebouwen.

Beleids- / beheerplannen	**Jaar van vaststelling**	**Einde looptijd beleids-/beheerplan**	**Gepland jaar van actualisatie/opstellen**	**Financiële vertaling in begroting**
Beheerplan wegen	2024 (gepland)	2029	2028	ja
Water en rioleringsprogramma	2023	2030	2029	ja
Groenbeleidsplan	2007	2022	2025	ja
Nota spelen	2016	2034	2025	ja
Keuzenotitie openbare verlichting	2015	2024	2024	ja
Beheerplan bruggen	2024 (gepland)	2028	2027	ja
Beheerplan gebouwen *(nieuw)*	2024 (gepland)	2028	2027	
Beheerplan beschoeiing, damwanden en kades *(nieuw)*	2024 (gepland)	2032	2032	
Beheerplan stuwen *(nieuw)*	2024 (gepland)	2032	2032	
Beheerplan wegmeubilair, markeringen en bebordingen *(nieuw)*	2024 (gepland)	2028	2027	
Baggerplan *(nieuw)*			2025	
Beheerplan begraafplaatsen *(nieuw)*			2025	

Wegen

Het reguliere preventieve onderhoud aan asfalt- en elementverhardingen wordt uitgevoerd conform het uitvoeringsplan. Dit uitvoeringsplan wordt gemaakt op basis van de resultaten van de jaarlijkse weginspecties. Het onderhoud vindt zoveel mogelijk plaats volgens de methode van wegvakonderdeel gericht onderhoud[1].

De CROW-richtlijn is dat 90-92% van het areaal van voldoende en matige kwaliteit is (beeldkwaliteit A+, A en B). Dit percentage is een landelijk gemiddelde. Op dit moment haalt ons areaal dit percentage niet. Door de inzet van structureel extra budget is de afgelopen jaren de verdere achteruitgang van de kwaliteit van wegen gestopt en lijkt het tij nu te keren naar een toename van

het percentage van het areaal dat van voldoende en matige kwaliteit is. Dit percentage is momenteel ongeveer 87%. Het doel is om onze wegen (+ wegmeubilair) binnen enkele jaren weer op het kwaliteitsniveau van de CROW-richtlijn te hebben.

Een inhaalslag in de investeringen en het nieuwe wegenbeheerplan met een juiste financiële vertaling in de begroting moeten het percentage wegen dat onvoldoende kwaliteit heeft weer op een aanvaardbaar niveau brengen. In de exploitatiekosten voor wegen is ook budget voor onkruidbestrijding op verharding en voor het onderhoud van wegmeubilair opgenomen.

Financiering
In de budgetten voor beheer en onderhoud van de wegen zijn een aantal ingroeivarianten opgenomen waarmee het budget de komende jaren substantieel hoger wordt. Na de weginspectie begin 2024 is opnieuw berekend of het beschikbare budget toereikend is voor het uitvoeren van het geactualiseerde wegenbeheerplan. Voor het groot onderhoud van de wegen is het de bedoeling om een voorziening in te stellen. Met het beheer en onderhoud is in 2025 een bedrag gemoeid van € 2.729.471 inclusief vaste lasten zoals kapitaallasten, verzekering, manuren, tractie. De direct inzetbare middelen voor het dagelijks beheer en onderhoud aan wegen bedragen in 2025 circa € 2.399.401. Dit is exclusief investeringen.

Riolering

In 2023 is het nieuwe Water- en Rioleringsprogramma (WRP) vastgesteld. Jaarlijks wordt het WRP uitgewerkt in een operationeel jaarprogramma. Hierin worden de concrete plannen voor aanleg, onderzoek, maatregelen, reparaties, vervanging en verbetering voor het betreffende jaar opgenomen. In het Operationele Programma (OP) wordt ook aangegeven of alle in vooraf-gaande OP’s beschreven taken zijn uitgevoerd (een evaluatie). Achtereenvolgende OP’s geven dus een volledig beeld van alle activiteiten die in de planperiode van het WRP zijn uitgevoerd.

De belangrijkste onderhoudsmaatregelen betreffen:

- vervanging en reling vrijvervalriolering;
- vervanging persleidingen;
- vervanging versleten pompen en pompunits van de drukriolering;
- onderzoeken functioneren riolering (onder andere meten aan overstorten);
- onderhoud aan gemalen en pompen drukriolering en vrijvervalriolering (niet vooraf in te plannen reparaties).

Financiering
Om de uitvoer van de klimaatadaptatiestrategie te borgen, is binnen de rioleringsbudgetten voor de periode 2023-2030 een bedrag van € 50.000,- per jaar vrijgemaakt. Dit wordt gebruikt voor aanvullende onderzoeken, ondersteuning van initiatieven, opstellen van richtlijnen en ondersteuning in de uitvoer van de klimaatadaptatiestrategie. De kosten voor de uitvoering van klimaatadaptieve maatregelen zijn ondergebracht in de investeringen van de vrijvervalriolering. Het reguliere preventieve onderhoud aan rioleringen gebeurt op basis van het operationeel plan. Met dit onderhoud is in 2025 een bedrag gemoeid van € 1.791.639 (inclusief kapitaallasten, manuren en tractie).

De geplande investeringen in 2025 zijn: € 460.000 voor vrijvervalriolering, € 124.000 voor rioolgemalen, € 205.000 voor de pompunits en € 403.000 voor de persleidingen.

Water

Het Hoogheemraadschap van Delfland is, binnen haar beheergebied, verantwoordelijk voor de waterkwantiteit en -kwaliteit. Daarom eist het hoogheemraadschap met de regelgeving in de zogenaamde 'keur' dat alle watergangen voldoen aan de normen die zij daaraan stelt. Deze normen bepalen onder meer de diepte van de watergang en de hoeveelheid plantengroei die is toegestaan. Afhankelijk van het type watergang en de daarvoor geldende normen moet het onderhoud minder of meer frequent uitgevoerd worden. De eigenaren en/of aangelanden van de watergangen zijn voor deze uitvoering verantwoordelijk. De gemeente is eigenaar en aangelande van een groot aantal watergangen of delen daarvan. Voor de gemeente betekent dit dat zij hieraan jaarlijks onderhoud moet uitvoeren. In 2024 heeft het Hoogheemraadschap van Delfland nieuw baggerbeleid vastgesteld. Hierin is opgenomen dat het hoogheemraadschap meer voor gemeenten wil gaan baggeren. In 2025 zijn de eerste verkennende gesprekken hierover gevoerd met het hoogheemraadschap. Voor het maaiwerk lopen er meerjarige onderhoudscontracten. In 2025 is het lopende contract vernieuwd. In 2026 wordt dit opnieuw aanbesteed.

De belangrijkste onderhoudsmaatregelen betreffen:

- uitmaaien van de watergangen;
- bagger-werkzaamheden;
- maaien van de slootkanten;
- verwijderen van drijfvuil en overhangende takken.

Financiering
Het reguliere preventieve onderhoud aan water gebeurt op basis van het onderhoudsplan en meerjarige onderhoudsbestekken. Met dit onderhoud is in 2025 een bedrag gemoeid van circa € 542.415.

Groen

De gemeenteraad heeft het 'Groenbeleidsplan Midden-Delfland 2007-2022', zoals uit de titel blijkt, vastgesteld voor de periode 2007-2022. Bij de vaststelling is bewust gekozen voor een lange looptijd van het plan. De reden daarvan is dat ontwikkelingen in het openbaar groen vaak langjarig zijn. Bestendigheid in beleid is belangrijk om het groenbeheer goed uit te kunnen voeren. In januari 2026 is er een nieuw groenbeleidsplan vastgesteld.

De groenvoorzieningen in Midden-Delfland worden door de eigen dienst en door aannemers onder-houden. Het overgrote deel van het onderhoud is uitbesteed aan aannemers. De afspraken met de aannemers over planmatige uitvoering van het onderhoud zijn vastgelegd in meerjarige onderhoudscontracten (groenbestekken). In 2025 zijn nieuwe contracten afgesloten voor de drie kernen. In elke kern doet één aannemer het groenonderhoud en onkruidbestrijding op verharding en vegen.

Financiering
Met het groenonderhoud is een bedrag gemoeid van € 1.365.394 in 2025, inclusief vaste lasten zoals kapitaallasten, manuren en tractie. De direct inzetbare middelen voor het dagelijks beheer en onderhoud van het openbaar groen bedragen in 2025 € 1.313.564. Dit is exclusief investeringen.

Speelplaatsen

Het beleidsplan (Nota spelen) is gericht op een ontwikkeling van het aanbod van speelvoorzieningen. Het areaal speelplekken verandert geleidelijk. Aanpassingen leiden tot een betere spreiding van het aanbod. Speeltoestellen verouderen en zijn in principe na 10 tot 15 jaar afgeschreven, afhankelijk van het materiaal. Door het opstellen en bijhouden van een beheer-, vervangings- en

onderhoudsprogramma kunnen de speelterreinen kwalitatief in goede conditie worden gehouden en voldoen deze aan de veiligheidseisen. In het beleidsplan is op basis van wetgeving en de kwaliteit van de speelplaatsen een vervangingsoverzicht opgesteld. Het reguliere preventieve onderhoud aan speelvoorzieningen gebeurt op basis van het beleidsplan. In januari 2026 is er een nieuw beleidsplan vastgesteld.

De gemeente voert het onderhoud aan speelterreinen zelf uit. Maandelijks controleren wij de toestellen en terreinen. Ook voeren wij jaarlijks een algemene veiligheidsinspectie uit. Bij gebreken en/of schade nemen wij direct maatregelen. De controles en verrichte reparaties tekenen wij op in een logboek. In 2025 is er ook een inspectie door een extern bedrijf uitgevoerd, voorafgaand aan het opstellen van het nieuwe beleidsplan.

Financiering
Met dit onderhoud is een bedrag gemoeid van € 226.368 in 2025. In 2025 is voor het uitvoeren van reconstructies aan speelvoorzieningen een investeringskrediet geraamd van € 130.000.

Openbare verlichting

Het verbeteren en het energiezuiniger maken van de openbare verlichting vindt plaats aan de hand van het beheerplan (Keuzenotitie openbare verlichting). Het reguliere preventieve onderhoud aan openbare verlichting vindt plaats op basis van het onderhouds-plan. Afgeschreven verlichting vervangen wij voor zuinige, slimme en innovatieve verlichting. In het (landelijke) energieakkoord voor duurzaam energiebeleid zijn doelstellingen op het gebied van energiebezuiniging beschreven. Aan de hand van het beheerplan willen we bereiken dat de openbare verlichting:

- conform de ROVL-2011 richtlijnen in goede staat van onderhoud blijft;
- wanneer mogelijk wordt verbeterd;
- conform de doelstelling energiezuiniger en slimmer wordt.

Financiering
Met het onderhoud is in 2025 een bedrag gemoeid van € 492.372 inclusief vaste lasten. De direct inzetbare financiële middelen voor het laten branden van en het dagelijks beheer en onderhoud aan de openbare verlichting bedragen in 2025 circa € 342.846. Dit is exclusief investeringen.

Civiele kunstwerken

Onder de civiele kunstwerken verstaan wij bruggen, brugduikers, kades, damwanden, stuwen en beschoeiingen. De bruggen en brugduikers worden driejaarlijks geïnspecteerd. De laatste inspectie was in 2023. Het onderhoud wordt uitgevoerd conform de inspectieresultaten. Voor de kades, damwanden, stuwen en beschoeiingen zijn in 2024 nieuwe beheerplannen vastgesteld. Voor de bruggen is ook in 2024 het geactualiseerde beheerplan vastgesteld.

Financiering
Met het preventieve en correctieve onderhoud is in 2025 een bedrag gemoeid van € 520.603 inclusief vaste lasten zoals kapitaallasten, manuren en tractie. De direct inzetbare middelen voor het dagelijks beheer en onderhoud van de civiele kunstwerken bedragen in 2025 € 415.860.

Gebouwen

De huidige vastgoedportefeuille is grotendeels historisch gegroeid en niet ontstaan vanuit een overkoepelende visie op het gemeentelijke vastgoed. Een aantal gebouwen heeft niet tot nauwelijks

een maatschappelijke of commerciële functie, zoals de kerktoren in Maasland. Losse grond, de openbare ruimte, renovaties en (school)gebouwen waarop de gemeente nog een economisch claimrecht heeft, vallen buiten de scope van het beheer van de gemeentelijke gebouwen.

In 2024 is er een beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen vastgesteld. Dit plan onderbouwt de voorziening die is ingesteld voor het meerjarig groot onderhoud van het gemeentelijk vastgoed. In het beheerplan wordt het te hanteren beheer voor een doelmatig en efficiënt onderhoud van deze gebouwen beschreven. Daarnaast is de verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen onderdeel van het beheerplan. Op dit moment heeft de gemeente 34 gebouwen in beheer en eigendom, waarbij aan 28 gebouwen groot onderhoud wordt uitgevoerd.

Financiering
Voor het groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is vanaf 2025 een voorziening ingesteld. Deze voorziening moet de kosten dekken voor het groot onderhoud in de komende 10 jaar inclusief verduurzaming. Het restant van de reserve groot onderhoud gebouwen en de reeds toegekende kredieten voor groot onderhoud zijn eenmalig in de voorziening gestort.

Meldingen buitenruimte

In 2025 zijn er 4619 meldingen over de buitenruimte gemaakt. Dit is bijna 8% meer dan het jaar ervoor. Hieronder het overzicht van het totaal aantal meldingen in de afgelopen jaren en de uitsplitsing van de meldingen in 2025 per categorie. De toename ten opzichte van 2024 zit vooral in de categorieën 'Afval en reiniging', 'Overlast/handhaving' en 'Speelvoorzieningen'.

Jaar	Aantal meldingen
2023	3631
2024	4283
2025	4619

Totaal aantal meldingen per categorie	Totaal 2023	Totaal 2024	Totaal 2025
Straatmeubilair, verkeersborden, straatverlichting en verkeerslichten	742	720	650 (waarvan 429 openbare verlichting)
Wegen, bruggen en gladheid	573	674	705
Groen	701	766	717
Afval en reiniging	418	644	758
Verkeer en parkeren	253	233	268
Riolering	177	114	76
Dieren en plaagdieren	120	114	147
Sloten, vijvers en singels	65	58	82
Speelvoorzieningen	129	121	197
Wijk in aanbouw	10	26	30
Begraafplaats	5	3	8
Overlast/Handhaving	438	810	981
Totaal	**3631**	**4283**	**4619**

Verbonden partijen

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording moet inzicht gegeven worden in de zogenaamde 'verbonden partijen'. Het gaat hierbij minimaal om rechtspersonen waar de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Aan deze paragraven kunnen eventueel ook publieke of privaatrechtelijke rechtspersonen toegevoegd worden als dit vanuit het gemeentelijk belang wenselijk is. Gemeentelijke deelname aan een rechtspersoon is een middel om het publieke belang te dienen of een publieke taak uit te voeren. Bij publiekrechtelijke rechtspersonen gaat het om bijvoorbeeld gemeenschappelijke regelingen. Bij privaatrechtelijke rechtspersonen gaat het o.a. om vennootschappen en stichtingen.

De paragraaf 'verbonden partijen' ondersteunt de gemeenteraad bij het uitoefenen van zijn toezichthoudende functie. Daarnaast is de verbonden partij betrokken bij de uitvoering van een gemeentelijke taak. Als onderdeel van een programma van de begroting blijft de gemeente in beginsel verantwoordelijk voor de uitvoering van die taak. Deze paragraaf ondersteunt de gemeenteraad bij zijn kaderstellende en controlerende functie op die programma's. Beleidsmatige informatie is daarmee onderdeel van de specifieke programma waar de verbonden partij bij betrokken is.

Overzicht verbonden partijen

1. Gemeenschappelijke regelingen

- Bedrijvenschap Harnaschpolder
- Metropoolregio Rotterdam – Den Haag
- Veiligheidsregio Haaglanden
- GGD en VT Haaglanden
- Servicebureau jeugdhulp haaglanden
- Gemeenschappelijke regeling Archiefbeheer Midden-Delfland
- Gemeenschappelijke regeling Archeologie Midden-Delfland
- Omgevingsdienst Haaglanden
- Regionaal reinigingsbedrijf Avalex

2. Vennootschappen en coöperaties

A. Besloten vennootschappen

-
    - B.V. Evides

B. Naamloze vennootschappen

-
    - NV Bank Nederlandse Gemeenten
    - NV Juva

C. Coöperatieve vereniging

-
    - Coöperatief beheer groengebieden Midden-Delfland U.A.

3. Stichtingen en verenigingen

A. Stichtingen

-
    - Stichting Groenfonds Midden-Delfland
    - Stichting Businesspark Haaglanden
    - Stichting Landschapsfonds Hof van Delfland

	Bijdrage gemeente 2025	Dividend 2025
Gemeenschappelijke regelingen		
Bedrijvenschap Harnaschpolder	n.v.t.	
Metropoolregio Rotterdam-Den Haag	€ 59.503	
Veiligheidsregio Haaglanden	€ 1.305.600	
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Haaglanden (GGD)	€ 409.000	
Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (H-10)	€ 78.200	
GR Archiefbeheer Midden-Delfland	€ 56.347	
GR Archeologie Midden-Delfland	€ 35.922	
Omgevingsdienst Haaglanden	€ 702.000	
Regionaal reinigingsbedrijf Avalex	€ 2.308.087	
Vennootschappen en Coöperaties		
Evides B.V.		€ 77.125
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.		€ 121.971
Juva N.V.		€ 1.768.000
Coöperatief beheer groengebieden Midden-Delfland U.A.	€ 40.906	
Stichtingen en verenigingen		
Stichting Groenfonds	n.v.t.	
Stichting Businesspark Haaglanden	€ 8.440	
Stichting Landschapsfonds Hof van Delfland	n.v.t.	
*zie voor extra informatie de toelichting bij de verbonden partijen		

Naam	Bedrijvenschap Harnaschpolder
Vestigingsplaats	Schipluiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (GR)

Naam	Bedrijvenschap Harnaschpolder
Financieel belang gemeente	De gemeenten Midden-Delfland en Den Haag participeren beiden risicodragend. Een tekort wordt verdeeld in de verhouding 15% (Midden-Delfland) en 85% (Den Haag). De laatst vastgestelde grondexploitatieberekening is van prijspeil 01-07-2025 en de actualisatie tot en met 30 juni 2026. Het Bedrijvenschap schat het tekort op € 8,82 miljoen. Het aandeel voor gemeente Midden-Delfland bedraagt daarbij € 1,32 miljoen. Dit tekort hebben wij afgedekt in de 'Voorziening bijdrage tekort Bedrijvenschap: Daarnaast draagt de gemeente zorg voor het afdekken van haar aandeel van 15% van de risico's en kansen.
Vermogenspositie	31-12-2025 31-12-2024 Eigen vermogen € - 8.818.000 € - 10.048.000 Vreemd vermogen € 19.694.529 € 20.163.073
Bestuurlijk belang gemeente	Lid van het Algemeen Bestuur zijn de portefeuillehouders: de heer Voskamp, mevrouw Oderwald en de heer Klijmij-van der Laan. De heer Voskamp is ook lid van het Dagelijks bestuur. Het voorzitterschap rouleert jaarlijks tussen beide gemeenten. De portefeuillehouder van de gemeente Midden-Delfland was in 2025 voorzitter van het DB en AB.
Eventuele risico's	In de grondexploitatieberekening van het Bedrijvenschap zijn de positieve en negatieve risico’s beschreven. De gemeente Den Haag draagt 85% van het nadelig saldo en de gemeente Midden-Delfland 15%.
Overige informatie	Wat willen we met de deelname bereiken? Met de deelname wordt onder meer beoogd de werkgelegenheid en de lokale en regionale economie een impuls te geven, een kwalitatieve invulling te geven aan het bedrijventerrein en zorg te dragen voor de beleidsmatige afstemming met de woningbouw in de Harnaschpolder. Verder is de gemeente Midden-Delfland een volwaardig partner bij de ontwikkeling, waarmee een sterke externe oriëntatie vanuit de gemeente Midden-Delfland is gewaarborgd. Binnen de bestuurlijke en ambtelijke organisatie is sprake van een functiescheiding om te zorgen dat de algemene publieke taken vergunningverlener-toezichthouder

Naam	Bedrijvenschap Harnaschpolder
	onafhankelijk en objectief worden uitgevoerd ten opzichte van de rollen deelnemer en eigenaar van de gemeenschappelijke regeling. <u>Wat zijn de beleidsvoornemens?</u> Via de deelname aan het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur geven wij invulling aan de bovengenoemde uitgangspunten. Daarnaast stelt de gemeentelijke organisatie capaciteit beschikbaar om de genoemde doelstellingen te bereiken (via detachering). In het jaar 2026 zal de laatste kavel van het bedrijventerrein verkocht zijn en zal worden overgegaan tot liquidatie van het bedrijvenschap.

Naam	Metropoolregio Rotterdam Den haag (MRDH)	
Vestigingsplaats	Rotterdam	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (GR) Openbaar lichaam	
Activiteiten	Deelnemende gemeenten (21) bij de MRDH zijn: Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Delft, Den Haag, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Leidschendam-Voorburg, Maassluis, Midden-Delfland, Nissewaard, Pijnacker-Nootdorp, Ridderkerk, Rijswijk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Voorne aan Zee, Wassenaar, Westland en Zoetermeer. De provincie Zuid-Holland heeft in de regeling de positie van agenda lid. Centrale doelstelling van de MRDH is het versterken van de regionale economie. De MRDH werkt met de 21 gemeenten, de provincie Zuid-Holland, diverse samenwerkingsverbanden, kennisinstellingen en bedrijfsleven aan het versterken	

Naam	Metropoolregio Rotterdam Den haag (MRDH)	
	van het economisch vestigingsklimaat. Tweede belangrijke opdracht voor de MRDH zijn de taken op het terrein van verkeer en vervoer, benoemd als Vervoersautoriteit (VA). Centrale doelstelling van de VA is het verbeteren van de bereikbaarheid, als middel om het regionaal economisch vestigingsklimaat te versterken. Om dit te bereiken verricht de VA taken op het terrein van het openbaar vervoer en verbetering van interne en externe verkeerskundige verbindingen gericht op het versterken van de agglomeratiekracht.	
Financieel belang gemeente	*Totale omvang begroting* De totale omvang van de begroting over 2025 is 786,7 miljoen euro. De Vervoersautoriteit kent de programma's 'exploitatie verkeer en openbaar vervoer' en 'infrastructuur verkeer en openbaar vervoer'. Deze programma's zijn begroot op respectievelijk 589,3 miljoen euro en 183,2 miljoen euro. Het programma economisch vestigingsklimaat is begroot op 7,6 miljoen euro. Besloten is om met ingang van 2027 de programma's 'exploitatie verkeer en openbaar vervoer' en 'infrastructuur verkeer en openbaar vervoer' samen te voegen tot 1 programma. *Inkomsten MRDH* De MRDH heeft twee permanente inkomstenbronnen.	

Naam	Metropoolregio Rotterdam Den haag (MRDH)	
	Voor de taken Economisch vestigingsklimaat is dat de inwonersbijdrage van 7,6 miljoen. Voor de taken op het terrein van mobiliteit ontvangt het rechtstreeks vanuit het Rijk budget, genaamd BDU (brede doeluitkering) verkeer en vervoer. Over 2025 is deze begroot op 741,2 miljoen euro. Overige inkomstenbronnen leveren 75,8 miljoen euro aan inkomsten op, waarvan 27,8 miljoen euro aan opbrengsten voor de financiering van OV-bedrijven. *Versterken economisch vestigingsklimaat* Dit programma wordt volledig gefinancierd vanuit de gemeentelijke bijdragen. Het aandeel van Midden-Delfland is ongeveer 0,8%. De inwonersbijdrage 2025 is € 3,07. Deze bijdrage is bestemd voor de gezamenlijke activiteiten gericht op het versterken van het regionaal economisch vestigingsklimaat. De inwonersbijdrage is bestemd voor de apparaatslasten en concrete maatregelen en subsidies die bijdragen aan het versterken van de regionale economische ontwikkeling en innovatie.	
Vermogenspositie	31-12-2024 31-12-2025 Eigen vermogen € 42.034.063 € 46.551.943 Vreemd vermogen € 1.752.607.411 € 1.901.655.974	
Bestuurlijk belang gemeente	*Gemeentelijke vertegenwoordiging* De burgemeester is lid van het	

Naam	Metropoolregio Rotterdam Den haag (MRDH)	
	Algemeen Bestuur. De portefeuillehouder 'verkeer en vervoer' in het college is lid van de Bestuurscommissie Vervoersautoriteit. Bij de wijziging in het college is wethouder De Leede opgevolgd door wethouder Klijmij-van der Laan. De portefeuillehouder economie, wethouder Voskamp, is heel 2025 lid geweest van de Bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat. De raadsleden mevrouw S.A. Koppert en de heer F.J. van Lier zijn benoemd in de Adviescommissie economisch vestigingsklimaat. Mevrouw D. Langeveld en de heer R.E. Vieira zijn beiden heel 2025 lid geweest van de adviescommissie Vervoersautoriteit. Afspraak is dat zij elkaar onderling kunnen vervangen, waardoor bij iedere adviescommissie minimaal één lid uit Midden-Delfland is vertegenwoordigd. Het raadslid de heer R.H.P. Ringeling is benoemd in de Rekeningencommissie. Overleg tussen de raadsleden uit de adviescommissies, de portefeuillehouders en ambtelijke adviseurs is georganiseerd via de Midden-Delflandse Bestuurlijke Regiegroep MRDH. Dit is een inhoudelijk afstemmingsoverleg met als doel de gemeentelijke belangen in de regionale context optimaal te vertegenwoordigen. De structuur van vergaderen in de Adviescommissies is gewijzigd. Deze bestaat nu uit een voorbereidende vergadering met presentatie en een formeel adviesvormende vergadering 2 weken later. Tussen deze 2	

Naam	Metropoolregio Rotterdam Den haag (MRDH)	
	vergaderingen in van de adviescommissies komt de Bestuurlijke Regiegroep MRDH bij elkaar voor een inhoudelijke afstemming. De regiegroep bestaat uit de raadsleden in de adviescommissies, de portefeuillehouders en direct betrokken ambtenaren. De vergaderingen staan ook open voor andere raadsleden. *Inhoudelijk belang* De formele taken van de gemeenschappelijke regeling MRDH zijn verlengd lokaal bestuur. Uit diverse onderzoeken blijkt dat de economische potentie binnen de regio groter is dan de feitelijke situatie. Doelstelling van de huidige samenwerking is om vanuit het faciliteren van de versterking van het economische vestigingsklimaat, met ondersteuning van een verbeterde bereikbaarheid, de regionale economie hoger dan gemiddeld te laten groeien. Dit moet een duurzame en innovatieve ontwikkeling zijn gericht op het versnellen van een digitale en circulaire economie. In 2025 is door de MRDH gewerkt aan een Mobiliteitsvisie 2050 en visie Economisch Vestigingsklimaat. De gemeenteraad heeft op 28 oktober 2025 een positieve zienswijze, met amendementen, op deze beide visies voor 2050 afgegeven. De visies 2050 brengt meer focus in de taken van de MRDH door keuzes te maken. De uitwerking hiervan wordt concreter ingevuld met de Strategische agenda	

Naam	Metropoolregio Rotterdam Den haag (MRDH)	
	2026-2030. De missie is 'meer welvaart en welzijn voor de mensen die hier wonen, werken en leven'. Vanuit economisch vestigingsklimaat zijn de drie ambities: vergroten verdienvermogen, onbenut potentieel aanjagen en aansluiting arbeidspotentieel op economische behoeften. Vanuit de Mobiliteitsvisie zijn de drie ambities: het versterken van het economisch vestigingsklimaat en de fysieke weerbaarheid, het realiseren van een aantrekkelijke leefomgeving en het verbeteren van kansen voor mensen. Het werken aan deze ambities vindt meer plaats vanuit een gebiedsgerichte benadering met corridor aanpak. Zie: Visie Economisch Vestigingsklimaat en Mobiliteitsvisie In 2026 worden deze beide visies concreter uitgewerkt in een strategische agenda 2026-2030. De lokale economie en inwoners profiteren van een regionale economische groei. In het bijzonder geldt dit voor de Greenport. Het verbeteren van de bereikbaarheid is erop gericht dat inwoners beter gebruik kunnen maken van regionale voorzieningen. Extra aandachtspunt is om de financiering van het openbaar vervoer en het voor Midden-Delfland beschikbaar blijven van een publieke vervoersvoorziening. Deze voorziening is van direct belang voor inwoners van Midden-Delfland en vice versa kunnen de omliggende stedelingen beter gebruik maken van de recreatieve	

Naam	Metropoolregio Rotterdam Den haag (MRDH)	
	faciliteiten van het Bijzonder Provinciaal Landschap van Midden-Delfland. Naast de formele taken is de gemeentelijke inzet erop gericht om de MRDH meer te benutten als een netwerkorganisatie. De grootschalige maatschappelijke opgaven zoals de verstedelijking, bereikbaarheid en klimaatadaptatie vragen een integrale regionale benadering waar taken op het gebied van ruimte, wonen en landschap onderdeel van moeten zijn. De MRDH kan als netwerkverband van 21 gemeenten op deze onderdelen zorgen voor onderlinge afstemming en overleg met provincie en Rijk.	
Eventuele risico's	Binnen het programma Economisch Vestigingsklimaat zijn geen financiële risico’s bekend. Financiële bijdragen voor innovatieve projecten, ondersteuning MKB en campusontwikkeling (onderwijs-arbeidsmarkt) worden toegekend aan gemeenten op basis van de beschikbare financiële middelen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de gereed melding en financiële afwikkeling. Binnen de programma’s ‘Exploitatie verkeer en openbaar vervoer’ en ‘Infrastructuur en openbaar vervoer’ is het risico dat vanuit het Rijk onvoldoende middelen voor de BDU worden toegekend. Hierdoor is de regio onvoldoende in staat om te investeren in de kwaliteit en kwantiteit van het openbaar vervoer en infrastructurele maatregelen aan het wegennet.	

Naam	**Metropoolregio Rotterdam Den haag (MRDH)**	
Wat is bereikt?	De inhoudelijke rapportage over 2025 op gemeentelijk beleidsniveau is opgenomen in programma 3 (beleidsveld verkeer) en programma 6 (beleidsveld economische zaken).	

Naam	**Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)**
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling Regionaal Openbaar Lichaam
Activiteiten	In de gemeenschappelijke regeling is ten aanzien van de doelstelling het volgende opgenomen: 1. De Veiligheidsregio behartigt de belangen van de gemeenten op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing, en geneeskundige hulpverlening. 2. Aan het Algemeen Bestuur zijn de taken overgedragen genoemd in artikel 10 van de Wet veiligheidsregio's. Dit zijn: - Het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; - Het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; - Het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid (brandweerzorg); - Het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing; - Het instellen en in stand houden van een brandweer; - Het instellen en in stand houden van een GHOR; - Het voorzien in de meldkamerfunctie; - Het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; - het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g

Naam	Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)
	genoemde taken.
Financieel belang gemeente	De Veiligheidsregio stelt jaarlijks een begroting op die door het Algemeen Bestuur wordt vastgesteld. Voorafgaand kan de raad haar zienswijze uitbrengen op de ontwerpbegroting. Ongeveer 88% van de inkomsten van de VRH wordt ingebracht door de deelnemende gemeenten. Van deze totale gemeentelijke bijdrage neemt Midden-Delfland 1,73% voor haar rekening. In 2025 was de bijdrage van de gemeente Midden-Delfland €1.305.600
Bestuurlijk belang gemeente	De burgemeester is lid van het Algemeen Bestuur. De burgemeester van Midden-Delfland is door het Algemeen Bestuur benoemd tot lid van het Dagelijks Bestuur.
Vermogenspositie	31-12-2025 31-12-2024 Eigen vermogen € 11.123.000 € 10.041.000 Vreemd vermogen € 132.502.000 € 126.974.000
Eventuele risico's	De ratio van het weerstandsvermogen is voldoende.
Overige informatie	<u>Wat willen we met de deelname bereiken?</u> Met de deelname aan de gemeenschappelijke regeling willen wij bereiken dat efficiënt en doelmatig invulling wordt gegeven aan de gemeentelijke taken op het gebied van de brandweerzorg, het ambulancevervoer, de rampenbestrijding en de geneeskundige hulpverlening bij rampen. Aan de gemeenschappelijke regeling nemen de gemeenten Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer deel. <u>Wat zijn de beleidsvoornemens?</u> De Veiligheidsregio streeft naar efficiencyverbetering waardoor de veiligheid in de regio toeneemt en voorts dat met minder of geen meerkosten nieuw (nationaal) beleid ingevoerd kan worden. De VRH voert haar taken nog steeds uit overeenkomstig de eerder geformuleerde ambities. Met die ambities hebben de gemeenten ingestemd. Met de inzet van flexibele eenheden is de paraatheid op orde.

Naam	**Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Haaglanden (GGD) en Veilig Thuis (VT)**
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	De Gemeenschappelijke regeling GGD en VT Haaglanden is sinds 1/1 2018 van kracht. De GGD en VT zijn als organisatie ondergebracht bij de gemeente Den Haag. Het Algemeen Bestuur van de GR GGD en VT Haaglanden stelt voor negen gemeenten in Haaglanden het takenpakket vast. Dit takenpakket bevat zowel wettelijke als regionale taken.
Financieel belang gemeente	De GR GGD en VT Haaglanden stelt jaarlijks een begroting op die door het Algemeen Bestuur wordt vastgesteld. Voorafgaand kan de raad haar zienswijze uitbrengen op de ontwerpbegroting. De gemeenten dragen deels bij op basis van een bedrag per inwoner en deels op basis van historisch gebruik. Sommige specifieke taken, zoals kinderopvang (Tokin) en lijkschouw worden op basis van p*q afgerekend. Daarnaast kunnen er lokale taken apart worden ingekocht bij de GGD.
Bestuurlijk belang gemeente	De wethouder Jeugdzorg en Volksgezondheid is lid van het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur monitort de efficiency en effectieve uitvoering van de taken.
Vermogenspositie	Niet van toepassing, het betreft een dienstverleningsmodel.
Eventuele risico's	Er zijn geen risico's op de bedrijfsvoering, om dat er sprake is van een dienstverleningsmodel. De jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling is gelijk aan de begroting of reeds ingediende begrotingswijziging. Dit tenzij er acuut sprake is geweest van extra taken (zoals grootschalige vaccinaties ter afwending van een infectieziekte-epidemie) of dat er meer of minder is afgenomen van producten die per prestatie worden afgerekend (zoals kinderopvang of lijkschouwing). Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling toetst jaarlijks de geleverde prestaties in relatie tot het afgesproken volume en kwaliteitsniveau.
Overige informatie	Met de deelname aan de GR kunnen wij efficiënter en effectiever taken regelen uit de Wet publieke gezondheid (WPG) en Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (WMO) in het kader van huiselijk geweld. Twee keer per jaar ontvangt de gemeente een bestuursrapportage over de voortgang vanuit het bestuur van de GR GGD en VTH. Daarnaast ontvangt de gemeente elk jaar een

Naam	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Haaglanden (GGD) en Veilig Thuis (VT)
	voorjaarsbrief voorafgaand aan de nieuwe begroting. Vanaf 2026 worden binnen de GR GGD en VTH bezuinigingsmaatregelen doorgevoerd, conform de regionale kaderbrief. In de komende periode wordt de impact van deze maatregelen gemonitord. Indien relevant wordt hierover gerapporteerd via de reguliere planning- en control-documenten van de GR. De GGD voert taken uit die vermeld staan in de WPG (met uitzondering van jeugdgezondheidszorg) a tot en met d), alsmede de taken die bij of krachtens andere wetten aan de GGD worden opgedragen en overige taken waarvan het algemeen bestuur heeft besloten dat zij tot het takenpakket behoren. De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de (publieke) gezondheid van de bevolking. Veilig Thuis, het wettelijke Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling, heeft diverse taken, waaronder het opstellen van veiligheidsplannen na meldingen, het geven van advies aan inwoners en professionals, het coördineren van tijdelijk huisverboden, het verzorgen van voorlichting aan ketenpartners en het uitvoeren van de radarfunctie en monitoring. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd heeft in een recent rapport een aantal verbeterpunten geformuleerd voor Veilig Thuis. De organisatie is gevraagd een verbeterplan op te stellen. De inspectie heeft daarbij aangegeven vertrouwen te hebben dat Veilig Thuis dit in goede orde oppakt. Het algemeen bestuur zal de uitvoering van het verbeterplan monitoren. In de regio Haaglanden is daarnaast de Regiovisie aanpak huiselijk geweld 2026 opgeleverd. Hierin staat beschreven welke prioriteiten de komende jaren centraal staan. Aan deze regiovisie is ook een lokale uitvoeringsagenda gekoppeld.

Naam	Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling in de rechtsvorm van een bedrijfsvoering organisatie met één

Naam	Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden
	verantwoordelijk bestuur.
Doelstelling	Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken binnen het sociaal domein, zoals gezamenlijke inkoop en contracteren van Jeugdzorg.
Financieel belang gemeente	De gemeente draagt bij in de regionale taken op basis van een bedrag per inwoner. Het belang in de verbonden partij van Midden-Delfland is 1,69%.
Vermogenspositie	31-12-2024 31-12-2023 Eigen vermogen € 199.000 € 583.000 Vreemd vermogen € 3.573.000 € 4.138.000
Bestuurlijk belang gemeente	In 2015 is de gemeenschappelijke regeling omgezet van een GR openbaar lichaam naar een GR bedrijfsvoeringsorganisatie met een ongeleed bestuur. Het bestuur bestaat uit drie leden. Midden-Delfland, Delft, Rijswijk en Westland zijn vertegenwoordigd met één lid. Besluitvorming vindt plaats met een gewogen stemverhouding, gebaseerd op inwonertal per gemeente.
Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Eventuele risico's	Omdat het Servicebureau zelf niet beschikt over een weerstandsvermogen dient rekening gehouden te worden met het gemeentelijk aandeel in de benodigde weerstandscapaciteit. Dit bedrag wordt geschat op circa € 18.168 (1,69%) van de geraamde benodigde weerstandscapaciteit, (€1.075.000).
Overige informatie	Wat willen we bereiken met de deelname aan de GR? Het Servicebureau behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken binnen het Sociaal domein, zoals gezamenlijke inkoop en contracteren van de Jeugdzorg.

Naam	Gemeenschappelijke regeling archiefbeheer Midden-Delfland
Vestigingsplaats	Delft
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Financieel belang gemeente	Voor het beheer, acquisitie en het beschikbaar stellen van de overgebrachte archieven draagt de gemeente per m1 bij aan de gemeente Delft. Het totaal aan overgebrachte archieven in 2025

Naam	Gemeenschappelijke regeling archiefbeheer Midden-Delfland
	bedroeg 269,30 m1, inclusief beeld en geluid. Zoals in 2024 al werd aangekondigd, wordt in 2025 ook voor het eerst dienstverlening rekening gebracht. Het gaat daarbij om de kosten van het e-depot voor de opslag van digitale archieven en de kosten van gemaakte advisering- en inspectie-uren. Deze afspraken worden vastgelegd in de nieuwe Gemeenschappelijke regeling en de gemeente specifieke Dienstverleningsovereenkomst. Het staat in de planning dit in de loop van 2026 vast te stellen. De totale kosten voor 2025 zijn € 58.453,72,- geweest.
Bestuurlijke belang gemeente	Vóór 1 mei van elk jaar informeert het gemeentebestuur van Delft het gemeentebestuur van Midden-Delfland over de uitvoering van de regeling.
Vermogenspositie	De vermogenspositie is in dit geval moeilijk te bepalen. Het zijn werkzaamheden die door gemeente Delft worden uitgevoerd. Er is niet een aparte entiteit voor gecreëerd.
Eventuele risico's	Op dit moment zijn er geen risico’s bekend.
Overige informatie	Wat willen we met de deelname bereiken? Met de deelname aan de gemeenschappelijke regeling wordt beoogd op een efficiënte en doelmatige wijze invulling te geven aan de gemeentelijke verplichtingen als bedoeld in de Archiefwet 1995. Door gebruik te maken van de archiefbewaarplaats van de gemeente Delft, waarbij de archivaris van Delft tevens is aangewezen als archivaris van de gemeente Midden-Delfland, is invulling gegeven aan de doelstelling van de deelname aan de gemeenschappelijke regeling. Stadsarchief Delft wil de gemeenschappelijke regeling Archiefbeheer vernieuwen. Nadat het concept van de herziene versie met de deelnemende gemeenten is gedeeld, is vanuit de regio de wens uitgesproken voor een abstracte Regionale gemeenschappelijke regeling. En aanvullend daarbij een Dienstverleningsovereenkomst die per gemeente op maat wordt gemaakt. In de Dienstverleningsovereenkomst worden wettelijke taken en “extra” diensten beschreven zodat het mogelijk is om per gemeente maatwerk te leveren. Naar verwachting wordt de herziene versie en de Dienstverleningsovereenkomst in 2025

Naam	Gemeenschappelijke regeling archiefbeheer Midden-Delfland
	opgeleverd.

Naam	Gemeenschappelijke regeling archeologie Midden-Delfland
Vestigingsplaats	Delft
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Financieel belang gemeente	De gemeente draagt jaarlijks een vast bedrag bij in de kosten van de archeoloog van de gemeente Delft. Dit bedrag wordt jaarlijks proportioneel verhoogd aan de hand van de toepasselijke salarisverhoging voor gemeenteambtenaren. De bijdrage voor 2025 bedroeg € 36.917. Daarnaast wordt in voorkomende gevallen bijgedragen in de projectkosten voor opgravingen.
Vermogenspositie	De vermogenspositie is in dit geval moeilijk te bepalen. Het zijn werkzaamheden die door gemeente Delft worden uitgevoerd. Er is niet een aparte entiteit voor gecreëerd.
Bestuurlijk belang gemeente	Jaarlijks informeert het gemeentebestuur van Delft het gemeentebestuur van Midden-Delfland over de uitvoering van de regeling.
Eventuele risico's	Op dit moment zijn er geen risico’s bekend.
Overige informatie	<u>Wat willen we met de deelname bereiken?</u> Met de deelname aan de gemeenschappelijke regeling wordt beoogd op een efficiënte en doelmatige wijze invulling te geven aan de gemeentelijke wettelijke verplichtingen op het gebied van archeologisch onderzoek en het scheppen van de mogelijkheid om vondsten uit opgravingen in een eigen depot onder te brengen. <u>Wat zijn de beleidsvoornemens?</u> Door de benoeming van de archeoloog van Delft tot archeoloog van de gemeente Midden-Delfland en het creëren van een depot voor de vondsten uit opgravingen, is invulling gegeven aan de doelstelling van de deelname aan de gemeenschappelijke regeling met Delft. Op basis van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg doet de gemeente een beroep op de capaciteit van de archeologische dienst van Delft voor met name bouwplannen gesitueerd in het buitengebied, waarvoor

Naam	Gemeenschappelijke regeling archeologie Midden-Delfland
	archeologisch onderzoek nodig is. <u>Actualisatie Gemeenschappelijke Regeling</u> De gemeente Delft heeft met meerdere gemeenten in onze regio regelingen over het uitvoeren van wettelijke taken op het gebied van archeologie. Enkele van die regelingen zijn verouderd, waaronder die met onze gemeente. De gemeente Delft heeft daarom het voornemen om in 2026 deze verschillende regelingen te vervangen door één nieuwe gemeenschappelijke regeling. In 2025 is ambtelijk overleg gevoerd over deze nieuwe regeling en de bijbehorende dienstverlenings-overeenkomst.

Naam	Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Financieel belang gemeente	De ODH voert als omgevingsdienst voor de provincie Zuid-Holland en de gemeenten Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer een overeengekomen wettelijk en aanvullend takenpakket uit. Controle van de landelijke regelgeving en lokaal beleid is belegd bij de ODH. De doelstelling van de ODH is om bij de uitvoering van de genoemde taken te voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria, te zorgen voor specialismenvorming op inhoud en een bijdrage te leveren aan een constante en eenduidige uitvoering van VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) in de regio. Raming van de gemeentelijke bijdrage vindt plaats op de verwachte inzet. Afrekening gebeurt op daadwerkelijk gepleegde inzet en gemaakte kosten. De ODH bouwt geen extra reserves op. Jaarlijks vindt met alle deelnemers een afrekening plaats, waardoor de structurele baten en lasten met elkaar in evenwicht zijn.
Vermogenspositie	<u>31-12-2024</u> <u>31-12-2025</u> Eigen vermogen € 2.654.231 € 2.346.000

Naam	Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)
	Vreemd vermogen € 9.757.176 € 11.117.000
Bestuurlijk belang gemeente	Midden-Delfland levert een lid voor het algemeen bestuur.
Eventuele risico's	De ODH streeft er naar om de impact van risico’s te minimaliseren. Dit betekent dat een weerstandscapaciteit beoogd wordt die tenminste het predicaat ‘voldoende’ krijgt. Dat komt neer op een gewenst ratio voor de weerstandscapaciteit tussen de 1,0 en 1,4. Het weerstandsratio bedraag 1,40 en wordt als 'ruim voldoende' beoordeeld.
Overige informatie	Wat willen we met de deelname bereiken? We willen bereiken dat de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) op een efficiënte wijze milieutaken uitvoert voor de gemeente Midden-Delfland. De ODH is opgezet als een regionale uitvoeringsdienst voor de uitvoering van de vergunningverlening en handhavingstaken gerelateerd aan diverse milieuwetten en de groenblauwe wetgeving. De doelstelling van de ODH is om bij de uitvoering van de genoemde taken te voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria, te zorgen voor specialismenvorming op inhoud en een bijdrage leveren aan een constante en eenduidige taakuitvoering. De laatste jaren worden nieuwe taken vanuit het Rijk toegevoegd aan de basistaken van de ODH. Voorbeelden daarvan zijn toezicht op de Europese Energie Efficiency richtlijn (EED) en de informatieplicht energiebesparing en toezicht op kantoren met energie label C. De taakuitvoering van de ODH in 2025 is beheersbaar geweest. De in 2025 door de ODH besteedde uren vallen binnen de in het uitvoeringsplan geraamde capaciteit en financiële bijdrage voor de uitvoering van de werkzaamheden.

Naam	Regionaal Reinigingsbedrijf Avalex
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Financieel belang gemeente	Per aansluiting wordt een bijdrage gerekend voor het geheel van afvalinzameling en –verwerking op basis van een Dienst

Naam	Regionaal Reinigingsbedrijf Avalex
	Verleningsovereenkomst (DVO).
Vermogenspositie	31-12-2024 31-12-2025 Eigen vermogen € 7.070.000 € 7.054.000 Vreemd vermogen € 31.079.000 € 27.536.000
Bestuurlijk belang gemeente	De gemeente Midden-Delfland is met een wethouder vertegenwoordigd in het bestuur van Avalex.
Eventuele risico's	In de begroting van Avalex zijn de verwerkingskosten van het afval uit Midden-Delfland opgenomen. Als de te verwachten hoeveelheden afval (GFT, Restafval en Grofvuil) in de begroting sterk afwijken van de werkelijke hoeveelheden aangeleverd afval dan kan dit een risico in financiële zin betekenen.
Overige informatie	Met de samenwerking beoogt de gemeente een efficiënte en doelmatige invulling van de wettelijke verplichtingen op het gebied van afval- en grondstoffen inzameling. De gemeente maakt met Avalex toetsbare afspraken over de omvang en kwaliteit van te leveren producten en diensten. De afspraken worden vastgelegd in een Dienst Verleningsovereenkomst.

2. Vennootschappen en coöperaties

Naam	B.V. Gemeenschappelijke Bezit Evides (GBE)
Vestigingsplaats	Rotterdam
Rechtsvorm	Besloten vennootschap
Financieel belang gemeente	B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides is gezamenlijk eigendom van 15 gemeenten in de provincie Zuid-Holland. De gemeente Midden-Delfland is in het bezit van 23.980 aandelen (1,3% van het totaal).
Bestuurlijk belang gemeente	De gemeente wordt in de aandeelhoudersvergaderingen vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Evides. Er is stemrecht naar rato van het aandelenkapitaal.
Vermogenspositie	31-12-2024 31-12-2025 Eigen vermogen € 631.500.000 €

Naam	B.V. Gemeenschappelijke Bezit Evides (GBE)
	681.700.000 Vreemd vermogen € 878.600.000 € 869.800.000
Eventuele risico's	De gemeente Midden-Delfland heeft een risicodragend vermogen (aandelenkapitaal) van ongeveer € 1 miljoen op de balans staan.
Overige informatie	Wat willen we bereiken? Het altijd kunnen leveren van schoon en hoogwaardig drinkwater en het continu beschikbaar hebben van industriewater dat aan strenge normen voldoet. Wat is er bereikt? De deelnamen in de B.V. GBE heeft geresulteerd in een dividenduitkering over 2025 van € 6,0 miljoen. Hiervan ontvangt de gemeente Midden-Delfland op basis van haar deelnemingspercentage een bedrag van € 76.476.

2b. Naamloze vennootschappen

Naam	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Financieel belang gemeente	Eigenaar van de bank zijn gemeenten, Provincies en de Staat. De gemeente Midden-Delfland is in het bezit van 48.594 aandelen (0,087% van het totaal) de nominale waarde bedraagt € 2,50.
Bestuurlijk belang gemeente	De gemeente wordt in de aandeelhoudersvergaderingen vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Financiën. Er is stemrecht naar rato van het aandelenkapitaal.
Vermogenspositie	31-12-2025 31-12-2024 Eigen vermogen € 4.863.000.000 € 4.777.000.000 Vreemd vermogen € 110.701.000.000 € 123.614.000.000

Naam	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
	Achtergestelde schulden € 21.000.000 € 19.000.000
Eventuele risico's	De gemeente Midden-Delfland heeft een risicodragend vermogen (aandelenkapitaal) van € 120.674 op de balans staan. De BNG Bank hoort tot de meest kredietwaardige banken ter wereld met een solvabiliteitsratio stabiel op hoog niveau; Tier 1-ratio op 37%.
Overige informatie	Wat willen we bereiken? Deze deelneming is een duurzame belegging. BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Wat is er bereikt? Over 2025 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van € 172 miljoen (2024: € 294 miljoen). In lijn met het staande beleid stelt BNG Bank voor om 50% van de nettowinst uit te keren, gecorrigeerd voor de uitkering op het additioneel Tier1-kapitaal. Dit komt neer op een dividenduitkering van EUR 79 miljoen, EUR 2,51 per aandeel. Voor Midden-Delfland betekent dit een dividenduitkering 2025 van 48.594 x € 1,41 = € 68.517.

Naam	N.V. Juva
Vestigingsplaats	Poeldijk
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Financieel belang gemeente	N.V. Holding Westland Infra is gezamenlijk eigendom van de gemeenten Midden-Delfland en Westland. De gemeente Midden-Delfland is in het bezit van 272 aandelen (13,6% van het totaal).
Bestuurlijke belang gemeente	De gemeente wordt in de aandeelhoudersvergaderingen vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Duurzaamheid. Er is stemrecht naar rato van het aandelenkapitaal.
Vermogenspositie	31-12-2024 31-12-2023 Eigen vermogen € 155.278.000 € 143.028.000

Naam	N.V. Juva
	Vreemd vermogen € 229.078.000 € 206.154.000
Eventuele risico's	De gemeente Midden-Delfland heeft een risicodragend vermogen (aandelenkapitaal) van € 123.428 op de balans staan.
Overige informatie	Wat willen we bereiken? Met de deelname in N.V. Juva is een ongestoorde levering van gas en elektriciteit aan burgers en bedrijven binnen de gemeente gegarandeerd. Westland Infra opereert volgens de vastgestelde Netbeheer+ strategie. Netbeheer+ houdt in dat de kerncompetenties die in de organisatie aanwezig zijn om de wettelijke, gereguleerde taken van de netbeheerder op een goede wijze uit te voeren, ook worden ingezet voor activiteiten in de vrije markt. Dit zijn de zogenoemde 'nevenactiviteiten'. De nevenactiviteiten zijn een integraal onderdeel van het netwerkbedrijf. De nevenactiviteiten zorgen voor extra inkomsten en ook voor extra dekking van kosten die de netbeheerder voor het uitvoeren van zijn wettelijke taken moet maken. De nevenactiviteiten zorgen voor een klantgerichte- en dynamische omgeving en voor prikkels tot productontwikkeling en innovatie. Dit beleid wordt door de aandeelhouders onderschreven. Voor het grootste deel van haar inkomsten is Westland Infra afhankelijk van de gereguleerde netwerktarieven. Deze regulering is in handen van de Autoriteit consument en markt (ACM). Aangezien netbeheerders veelal investeringen moeten doen voor de lange termijn, is zekerheid over de ontwikkeling van de inkomsten op lange termijn belangrijk.

2C. Coöperatieve verenigingen

Naam	Coöperatie Coöperatief Beheer groengebieden Midden-Delfland U.A. (CBG)
Vestigingsplaats	Schipluiden
Rechtsvorm	Coöperatieve vereniging U.A.
Financieel belang gemeente	Het exacte financiële belang is niet in deze begroting aan te geven. Afspraak tussen gemeenten en provincie is dat de bijdragen die voor het Recreatieschap Midden-Delfland beschikbaar waren tot 2025 beschikbaar blijven voor de coöperatie. Voor de gemeente

Naam	Coöperatie Coöperatief Beheer groengebieden Midden-Delfland U.A. (CBG)
	Midden-Delfland zijn dat de inwonersbijdrage (prijspeil 2025 € 40.906) en de pachtopbrengsten vanuit de overdracht van gronden van het Recreatieschap Midden-Delfland (€ 37.743). Het totaalbedrag van gemeente Midden-Delfland komt hiermee op € 78.649 op jaarbasis. In het kader van de harmonisatie van bijdragen is door de bestuurlijk trekker een voorstel in coöperatieverband uitgewerkt. Vanaf 2026 is sprake van een forse stijging van onze bijdrage van € 40.906 naar € 172.864.
Vermogenspositie	De coöperatie vereniging is in het vierde kwartaal 2017 opgericht. Het vermogen komt voort uit de liquidatie van het Recreatieschap Midden-Delfland. Deze overdracht van de gronden en de vermogens aan de gemeenten heeft plaats gevonden. 31-12-2024 31-12-2025 Eigen vermogen € 6.916.855 € 8.140.654 Vreemd vermogen € 1.825.975 € 1.859.830
Bestuurlijk belang gemeente	Primaire doelstelling van deelname aan de coöperatie is het creëren van een efficiënte en beleidsarme organisatie voor het beheer van gronden die bij de opheffing van het Recreatieschap Midden-Delfland in beheer of erfpacht aan de deelnemende gemeenten zijn overgedragen. Secundaire doelstelling is te komen tot een meer integraal beheer van alle groene gebieden binnen het gebied Midden-Delfland.
Eventuele risico's	Een financieel risico is de mogelijke forse stijging van de gemeentelijke bijdrage als gevolg van de nog uit te voeren harmonisatie van de lidmaatschapsgelden. Een ander risico is het vraagstuk onder welk belastingregime de werkzaamheden van de CBG verricht moeten worden. In het bijzonder gaat het dan om de vennootschapsbelasting. Een extern kantoor geeft aan dat de financiële oplossing acceptabel is. De belastingdienst heeft ingestemd met de oplossing. Een derde risico is de toenemende recreatiedruk op groen dichtbij de stad (en een landschap met kwaliteit). In 2021 is mede door

Naam	Coöperatie Coöperatief Beheer groengebieden Midden-Delfland U.A. (CBG)
	de coronamaatregelen de recreatiedruk op het groene landschap verder toegenomen. Door het eerdere terugtrekken van LNV het beschikbare budget al gehalveerd (van 3 naar 1,5 miljoen per jaar). De Provincie Zuid-Holland is vervolgens ook uit getreden. Vanaf 2023 tot 2025 stelt de provincie de voor de CBG beschikbare bijdrage bij van € 148.700 naar € 111.500. De financiën voor het beheer komen meer en meer onder druk te staan. Vanaf 2025 is de provinciale bijdrage aan het beheerbudget van alle schappen in Zuid-Holland nog onzeker. De behoefte aan structurele financiering voor ontwikkelingen en beheer brengen wij in diverse gremia onder de aandacht. Ook bij de Landschapstafel BPL-MD is dit een terugkerend punt op de agenda. Beheersmatig risico is de versnippering van eigendom en onderhoud van gronden bij de diverse partijen en overheden. Deze versnippering staat een doelmatig en efficiënt beheer in de weg. Binnen de CBG wordt gewerkt aan een systeem waarbij gronden op een gelijke manier worden onderhouden en het herverdelen van eigendommen, waardoor gronden meer aaneengesloten per eigenaar onderhouden worden.
Overige informatie	<u>Wat willen we met deelname bereiken?</u> Deelname aan de coöperatie heeft als doel om in samenwerking met andere overheden en gebiedsorganisaties te zorgen voor een doelmatige en rechtmatige uitvoering van beheer- en onderhoudstaken van de groengebieden in het landschap van Midden-Delfland. De samenwerking in de coöperatieve vereniging richt zich hierbij op de volgende gemeentelijke kernpunten: - Integrale samenwerking op het gebied van beheer en onderhoud van het landschap van Midden-Delfland, waaronder vallen de recreatieve-, agrarische en natuurgebieden; - Bijdragen aan het behouden en versterken van de ruimtelijke kwaliteiten van het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland; - Een beleidsarme beheersorganisatie voor het gebied dat in eigendom is van overheden met korte bestuurlijke en ambtelijke lijnen; - Een efficiënte en rechtmatige besteding van

Naam	Coöperatie Coöperatief Beheer groengebieden Midden-Delfland U.A. (CBG)
	publieke middelen; - Inschakelen van lokale partijen bij beheer en onderhoud, waarbij de deelnemers aan de coöperatie binnen de regelgeving voor aanbesteding keuzevrijheid hebben.

3. Stichtingen en verenigingen

Naam	Stichting Groenfonds Midden-Delfland
Vestigingsplaats	Midden-Delfland
Rechtsvorm	Stichting
Financieel belang gemeente	Bij de oprichting heeft de gemeente een startbedrag aan de stichting beschikbaar gesteld. Daarnaast heeft de gemeente voor elke opgeleverde nieuwe woning in Look-West en Look-West Noord € 1.361 bijgedragen aan het vermogen van de stichting. Voor de uitvoering heeft de stichting een contractrelatie voor periodes van 6 jaar met de Agrarische Natuurvereniging Vockestaert.
Vermogenspositie	31-12-2024 31-12-2023 Eigen vermogen € 13.101.439 € 12.220.989 Vreemd vermogen € 8.554 € 20.622 *(Jaarcijfers 2025 nog in concept)*
Bestuurlijk belang gemeente	De gemeente Midden-Delfland levert de voorzitter van het bestuur van de stichting. Huidige voorzitter is de portefeuillehouder Buitengebied.
Eventuele risico's	Er is op dit moment geen risico bekend.
Overige informatie	Wat willen we met de deelname bereiken? De doelstellingen van de Stichting Groenfonds Midden-Delfland sluiten aan op de gemeentelijke missie, zoals ook vastgelegd in Midden-Delfland®2025. De melkveehouderij als belangrijke pijler van het open groene agrarische cultuurlandschap staat onder druk. Door ondersteuning van deze sector wordt gewerkt aan de doelen van de stichting en gemeente, te weten: - Instandhouding van het open agrarisch cultuurlandschap - Verbetering van de relatie stad en platteland. Wat zijn de beleidsvoornemens? Zorgen voor continuering

Naam	Stichting Groenfonds Midden-Delfland
	van de activiteiten zoals de stichting deze ontwikkelt. Dit houdt in: beloning van groene diensten op het gebied van natuur en landschap (doelstelling 1) en educatie en recreatie (doelstelling 2). Samen met de stichting wordt gewerkt aan de concretisering van de doelstellingen waarbij ook gewerkt wordt aan de verwaarding van de producten van het agrarisch cultuurlandschap: hoe kan de meerwaarde van deze producten op het gebied van natuur en landschap in de stad vermarkt worden en daarmee de stad-land relatie verstevigen.

Naam	Stichting Businesspark Haaglanden
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Stichting
Financieel belang gemeente	De jaarlijkse gemeentelijke bijdrage bedroeg in 2025 € 8.440,70 (5% van de totale bijdragen van deelnemende gemeentes) en kan oplopen tot € 10.000.
Vermogenspositie	31-12-2024 31-12-2023 Eigen vermogen € 114.000 € 30.000,- Vreemd vermogen € 0,- € 45.090,-
Bestuurlijk belang gemeente	De stichting betreft regionale samenwerking tussen de gemeenten Den Haag, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp, Delft, Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg en Midden-Delfland op het gebied van bedrijventerreinen. De stichting weet de voorbije jaren weinig tot niets te bereiken; het bestuurlijk belang is onduidelijk.
Eventuele risico's	Dat de stichting niet functioneert, maar wel kost.
Overige informatie	Wat zijn de beleidsvoornemens? Het businesspark Haaglanden is een samenwerkingsverband op het gebied van de ontwikkeling en uitgifte van nieuwe bedrijfsterreinen. De huidige deelnemers zijn de gemeenten Midden-Delfland, Den Haag, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp, Delft, Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg. De gemeenten en bedrijvenschappen zijn individueel beleidsmatig, financieel en juridisch verantwoordelijk voor de bedrijventerreinen die onder de vlag van het Businesspark Haaglanden worden uitgegeven en ontwikkeld.

Naam	Stichting Businesspark Haaglanden
	Wat willen we met deelname bereiken? Versterken van de regionale samenwerking tussen de deelnemende gemeenten op het gebied van bedrijfshuisvesting ten behoeve van het behouden en vestigen van bedrijven en daarmee de werkgelegenheid in de Haagse regio.

Naam	Stichting Landschapsfonds Hof van Delfland
Vestigingsplaats	Midden-Delfland
Rechtsvorm	Stichting
Financieel belang gemeente	Aan deelname is geen gemeentelijk bijdrage gekoppeld. De stichting heeft geen winstoogmerk. De bestuurders ontvangen geen financiële vergoeding voor hun werkzaamheden. De gemeente Midden-Delfland vervult de ambtelijke en financiële ondersteuning van de Stichting. Bestuurlijk vervulde gemeente Midden-Delfland de voorzittersrol. De rest van het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeenten Maassluis en Pijnacker-Nootdorp. In 2025 is de liquidatie van de stichting afgerond en is de rechtspersoon opgeheven.
Vermogenspositie	31-12-2025 / 31-12-2024 Eigen vermogen € 0 / € 420.711 Vreemd vermogen € 0 / €237.500 De stichting Landschapsfonds Hof van Delfland is per 30 juni 2025 geliquideerd.
Bestuurlijk belang gemeente	Niet meer van toepassing.
Eventuele risico's	Geen financiële risico's aanwezig. De liquidatie is in 2025 uitgevoerd, waarbij het positieve liquidatiesaldo beschikbaar is gekomen voor de groenblauwe landschappen in het voormalige werkingsgebied van de Hof van Delfland.
Overige informatie	De Stichting Landschapsfonds Hof van Delfland is geliquideerd en de rechtspersoon is per 30 juni 2025 opgeheven.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wij voeren actief beleid op de beheersing van de risico's die wij lopen. Gekeken wordt naar de maatregelen die worden getroffen om de risico's af te dekken. Voor de risico's waarvoor geen maatregelen getroffen kunnen worden (bijv. verzekeren te duur) wordt ingeschat welke buffer noodzakelijk is. Dit is het weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen is te definiëren als 'het vermogen van de gemeente om niet-structurele risico's op te kunnen vangen om haar taken te kunnen voortzetten'. Door een goed systeem van risicomanagement kunnen bestuurders en managers voor risico's, die het behalen van de doelstellingen bedreigen, passende beheersmaatregelen nemen.

Uit deze paragraaf blijkt dat het weerstandsvermogen ruim voldoende is. Daarnaast verhouden de wettelijk voorgeschreven indicatoren zich tot de normen die de VNG hiervoor heeft ontwikkeld.

Risicomanagement

Wie denkt aan risicomanagement en risico's in algemene zin, denkt vaak aan vervelende, negatieve gebeurtenissen. Vaak wordt gedacht dat risicomanagement innovatie en vernieuwing tegenhoudt.

Dat dit niet waar is zien we terug in de definitie van de term risico, namelijk:
"Het effect van onzekerheid op het bereiken van waarde. Met andere woorden, risicomanagement is het beheersen van risico's en het nemen van beslissingen die gericht zijn op het voorkomen of minimaliseren van nadelige effecten. Goed risicomanagement zorgt voor procesoptimalisatie, een betere inrichting en borging van resultaten. Een essentieel instrument voor het bereiken van resultaat, innovatie en de Cittaslow filosofie".

Risicomanagement heeft een prominente plek binnen de Planning- en Control cyclus (P&C cyclus). Het is een continu proces. Bij alle P&C producten wordt hierover gerapporteerd. Risicomanagement is een manier van denken. Het dient als hulpmiddel bij het nemen van besluiten door zowel Raad als college. Op 25 juni 2019 is de 'Nota Risicomanagement Midden-Delfland' vastgesteld door de Raad. Met deze nota en nog belangrijker een actueel risicoregister wordt het mogelijk een betrouwbaar oordeel over het benodigde weerstandsvermogen te geven. Dat leidt er uiteindelijk toe dat risico's zo weinig mogelijk effect hebben op de uitvoering van het lopende beleid en in stand houden van bestaande voorzieningen voor de lokale samenleving. De continuïteit van de bedrijfsvoering en de uitvoering van beleid wordt hiermee beter gewaarborgd.

In het risicoregister gaat het niet alleen om risico's met financiële gevolgen, maar ook om het inzicht in de niet financiële gevolgen (bijvoorbeeld op politiek-, imago-, milieu-, juridisch- privacy of informatie en veiligheidsvlak).

Een actueel risicoregister biedt de volgende voordelen:

- Een scherper beeld van het meest waarschijnlijke scenario voor de afwikkeling van risico's
- Verhoogd risicobewustzijn binnen alle lagen van de organisatie (verankering)
- Effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering (prioriteit leggen bij de belangrijkste onderwerpen)
- Betere koppeling tussen beleid en bedrijfsvoering.

Het risicoregister wordt niet als bijlage gepubliceerd bij de programmabegroting en –rekening. Dit in verband met de vertrouwelijkheid van sommige risico's. De belangrijke openbare risico's worden in deze paragraaf benoemd. Als zich buiten de P&C-cyclusmomenten om, ontwikkelingen voordoen

(denk bijvoorbeeld aan risico's betreffende de grondexploitatie) dan geldt uiteraard een actieve informatieplicht.

Belangrijkste risico's

Door actieve risicobeheersing heeft de gemeente in beeld wat de risico’s zijn en is het mogelijk om het weerstandsvermogen te bepalen. Alle risico’s worden tweemaal per jaar herijkt en er wordt continu geanticipeerd op nieuwe risico’s. Het getoonde risicoprofiel is bepaald vanuit de herijking/ inventarisatie zoals uitgevoerd t/m oktober 2025. In het volgende overzicht worden de belangrijkste (geconsolideerde) risico's gepresenteerd die de grootste invloed hebben bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit. Bij ieder risico worden kort de beheersmaatregelen weergegeven.

- Grondexploitatie

Door de grote omvang van de grondexploitatie vormt dit een risico voor de gemeente. Jaarlijks worden de grondexploitaties en de bijbehorende risicoanalyse geactualiseerd. De resultaten van de grondexploitatie brengen wij ten gunste of ten laste van de reserve grondexploitaties. De laatste actualisatie geeft aan dat het resultaat van de reserve grondexploitaties op termijn een batig saldo laat zien.

- Verbonden partijen

De gemeente neemt deel in 16 verbonden partijen. Veelal is dat een deelname of samenwerking met meerdere gemeenten. De afgelopen jaren is enkele malen gebleken dat hier behoorlijke financiële gevolgen uit voort kunnen vloeien (bijvoorbeeld GGD en Avalex). Stringente bewaking is noodzakelijk om problemen in de toekomst te voorkomen. Voor het dividend van JUVA wordt uitgegaan van een structureel lagere uitkering, gegeven het meerjarenplan van JUVA, de noodzakelijke investeringen en de ontwikkeling van de solvabiliteit. Gegeven de zeer volatiele situatie op de energiemarkt, de prijsontwikkeling ontstaat onzekerheid of de dividenduitkering worden gehandhaafd.

- Sociale Domein

Sinds januari 2015 zijn verschillende taken overgegaan naar gemeenten, zoals de Participatiewet, de Wmo en de Jeugdwet. De hiervoor ontvangen rijksmiddelen blijken onvoldoende te zijn, wat al vanaf het begin werd aangegeven door gemeenten en VNG. De tekorten worden versterkt door het open-einde karakter van veel regelingen, waardoor de gemeentelijke beïnvloedingsmogelijkheden beperkt zijn. Dit heeft – ook in Midden-Delfland – geleid tot financiële problemen, vooral op het gebied van jeugdzorg. Ondanks lokale maatregelen gericht op kostenbeheersing en de inzet van regionale kostenbeheersende instrumenten, blijft het risico op overschrijdingen groot.

- Garantstellingen

Woningcorporaties trekken leningen aan om het bouwen en onderhouden van sociale huurwoningen te financieren. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) staat hiervoor borg.

Als een corporatie niet meer kan voldoen aan haar betalingsverplichtingen, neemt het WSW de leningen over. Het WSW heeft verschillende buffers en vangnetten. Als deze niet toereikend zijn vraagt WSW renteloze leningen op bij Rijk en gemeenten. Gemeenten nemen voor deze leningen een achtervangpositie in door middel van het sluiten van een achtervangovereenkomst met het WSW. Midden-Delfland heeft met het WSW altijd al een achtervangovereenkomst gehad.

De VNG, BZK en WSW hebben gewerkt aan een nieuwe achtervangovereenkomst. De wijzigingen komen erop neer dat de kans (nog) kleiner moet zijn dat de achtervangers (het rijk en de gemeenten) in de bres moeten springen om WSW overeind te houden. In plaats daarvan moeten de WSW en de corporatiesector zich vooral zelf zien te bedruipen als de borging van schulden in het geding komt.

Deze nieuwe overeenkomst geldt voor alle geborgde geldleningen die een deelnemer van het WSW aangaat vanaf 1 augustus 2021. Onze gemeente is deze nieuwe overeenkomst aangegaan met WSW. Daarmee is het ook in de toekomst mogelijk dat Stichting Wonen Midden-Delfland leningen kan aantrekken tegen een aantrekkelijk rentetarief, om te investeren in sociale huurwoningen.

De gemeente staat (mede) garant voor de leningen van HVC. De gemeente ontvangt hiervoor jaarlijks een garantstellingsprovisie van HVC (jaarlijks ca. € 30.820). De deelname aan HVC vloeit voort uit het feit dat Midden-Delfland deel uitmaakt van de verbonden partij Avalex.

Daarnaast zijn gemeentegaranties aan verenigingen en instellingen verstrekt, zodat zij goedkopere financiering aan hebben kunnen trekken. Goede monitoring en terughoudendheid bij toekomstige aanvragen is noodzakelijk om het risico voor de gemeente te beperken.

- Renteontwikkelingen

Binnen onze begroting wordt het zogenaamde renteomslag percentage gehanteerd voor de berekening van de (bespaarde) rente over de reserves/voorzieningen en de rentetoerekening over de boekwaarde van de vaste activa. Het renteomslag percentage is een gemiddelde van de betaalde en ontvangen rente. Als gevolg van diverse ontwikkelingen zoals het verplicht schatkist-bankieren, de nog steeds lage marktrente, BBV-voorschriften is het omslagpercentage 0%.

- Aantrekken geldleningen

Het grootste gedeelte van de leningenportefeuille zijn projectfinancieringen voor aankoop gronden. Aangekochte gronden Bedrijvenschap Harnaschpolder worden in erfpacht uitgegeven. Voor de financiering van aankoop grond en de betaling van de overeengekomen afkoopsommen voor renteverschillen worden leningen aangetrokken. Het aantal leningen en het totale vreemde vermogen neemt aanzienlijk toe. Gezien de afgesloten erfpachtovereenkomsten is het financieel risico beperkt.

- Uitgezette geldleningen

In 1988 heeft de voormalige gemeente Schipluiden een bedrag van € 7,7 mln. uitgeleend aan de ABN-AMRO. De lening is later overgegaan naar de Royal Bank of Scotland (RBS). De RBS is grotendeels in handen van de Britse overheid. De vooruitzichten van de bank zijn de laatste jaren verbeterd. De lening is voor 50 jaar fixe en heeft een rente van 8,15% (ACT/360). De lening aan de RBS levert nu jaarlijks € 637K exploitatie-inkomsten per jaar tot 2038 op. Het verstrekken van een lening brengt risico’s met zich mee (kredietcrisis en de BREXIT). Bij de Nederlandse Waterschapsbank is voor € 1,4 mln. uitgezet met een rente van 7% (€ 95K exploitatie-inkomsten per jaar tot 2043).
In 2024 zijn wederom twee leningen verstrekt. Een lening van € 293.000 en € 100.000 aan Coöperatie Delflandshof tegen 4,64% rente voor een periode van 25 jaar lineair (lening ad € 100.000 had een looptijd van 8 mnd), ter financiering van de aanschaf van een zuivelinstallatie. Daarnaast is een lening verstrekt van € 200.000 aan tennisvereniging de Commandeur tegen 3,8% rente voor een periode van 15 jaar lineair, ter financiering van de aanleg van padelbanen.
Er zijn beperkt tot geen zekerheden opgenomen ter risicoafdekking van bovenstaande leningen U/G.

- Omgevingswet

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. De komst van de Omgevingswet maakt het omgevingsrecht inzichtelijker voor burgers, ondernemers en overheden. Er zijn minder regels en er is meer ruimte voor initiatieven. Dit is een grote opgave de komende jaren.

Naast deze risico's zijn er nog vele andere onzekerheden waarmee alle gemeenten te maken hebben. In dit verband noemen wij calamiteiten (vrijkomen gevaarlijke stoffen of saneringen), dubieuze debiteuren, fraude, leegstand van gebouwen, overige schadeclaims en ook aanslagen. Als de kosten die hiermee gemoeid zijn niet op derden verhaald kunnen worden of niet volledig worden gedekt door verzekeringen of voorzieningen moeten zij binnen de algemene middelen opgevangen worden.

Schades die voortvloeien uit de dagelijkse activiteiten hebben andere oorzaken en uitingsvormen dan calamiteiten. Ze komen meestal frequenter voor en het schadebedrag per keer is kleiner. Deze structurele schades worden door de gemeente zelf beheerst door te investeren in de bedrijfsvoering. Dit kunnen preventieve maatregelen in de werkprocessen zijn, maar ook informatie en trainingen aan het personeel en bestuur om hun risicobewustwording te verhogen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt/kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en ook de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de gemeentelijke financiën. Voor structurele risico's wordt normaliter een voorziening gevormd.

Weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit is de mate waarin de gemeente op dit moment financieel in staat is risico's af te dekken. Hieronder wordt ingegaan op enerzijds de benodigde weerstandscapaciteit ter afdekking van de hierboven beschreven risico's en anderzijds de werkelijk bij de gemeente aanwezige weerstands-capaciteit.

In de raadsvergadering van 25 juni 2019 is het voorstel voor de actualisatie van de reserves en voorzieningen behandeld. Naar aanleiding hiervan is besloten om een reserve Weerstandsvermogen in te stellen. De omvang van deze reserve is vastgesteld op € 4 mln. Hierdoor ontstaat enerzijds een voldoende buffer om de mogelijke gevolgen van risico's op te vangen en anderzijds komt de Algemene reserve vrij voor andere bestemmingen.

Ratio weerstandcapaciteit

Doelstelling voor het hebben/aanhouden van weerstandsvermogen is dat er een buffer aanwezig is om financiële tegenvallers op te vangen zodra risico's werkelijkheid worden. Een algemeen aanvaarde normstelling voor de hoogte van het weerstandsvermogen is er niet. Het oordeel over de toereikendheid van de weerstandscapaciteit is afhankelijk van de financiële risico's. Een berekening van het 'ratio weerstandsvermogen' zoals hieronder toegelicht, geeft een goed inzicht.

Het 'ratio weerstandsvermogen' wordt als volgt berekend:

Ratio weerstandsvermogen =

Beschikbare weerstandscapaciteit (res. weerstandsverm.) / Benodigde weerstandscapaciteit (totaal risico's)

De gemeente streeft ernaar zo min mogelijk risico te lopen en -mits financieel verantwoord- zoveel mogelijk risico's af te dekken. Acceptabel is een ratio weerstandsvermogen tussen de 1,0 en 1,4.

Waardering weerstandsvermogen	Ratio	Aanduiding
Groter dan	2,0	Uitstekend
Tussen	1,4 en 2,0	Ruim voldoende
Tussen	1,0 en 1,4	Voldoende
Tussen	0,8 en 1,0	Matig
Tussen	0,6 en 0,8	Onvoldoende
Lager dan	0,6	Slecht

Beschikbare weerstandscapaciteit

De reserve weerstandsvermogen bedraagt € 4,0 mln. Dit geeft de gemeente meer dan voldoende weerstandscapaciteit om onvoorziene financiële tegenvallers op te vangen.

Risicoregister

Alle risico's zijn tegen het licht gehouden en aangepast/aangevuld in het risicoregister. Op basis van de huidige inzichten en de berekening blijkt dat een onderbouwde kans bestaat dat een bedrag van € 2,1 mln. noodzakelijk is om aan de zo reëel mogelijk ingeschatte financiële risico's weerstand te bieden.

Ratio weerstandvermogen:	2025	2026	2027	2028
Beschikbare weerstandscap. (= € 4,0 mln) / Totaal aan risico's (= € 2,2 mln)=	1,8	1,6	1,6	1,6

Voor de berekening van dit ratio is alleen gebruik gemaakt van de reserve weerstandsvermogen. De algemene reserve, (niet beklemde) bestemmingsreserves en de post onvoorzien zijn in de berekening niet meegenomen. Het ratio weerstandsvermogen zou dan nog hoger geweest zijn. Het streven van de gemeente naar een ratio weerstandsvermogen tussen de 1,0 en 1,4 wordt in 2025 en volgende jaren gehaald.

Financiële kengetallen

Kengetal - gebruikelijke signaleringswaarden	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%

Kengetal - gebruikelijke signaleringswaarden	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
gecorrigeerd voor alle leningen			
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Kengetal	Jaarrekening 2024	Begroot 2025	Jaarrekening 2025
Netto schuldquote	137%	114%	124%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	134%	112%	122%
Solvabiliteitsratio	34%	33%	33%
Grondexploitatie	9%	8%	7%
Structurele exploitatieruimte	3%	7%	1%
Belastingcapaciteit	108%	111%	119%

Toelichting kengetallen:

Netto schuldquote
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast t.o.v. de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Analyse en conclusie
De netto schuldquote wordt gekwalificeerd als matig (90%><130%). Er zijn echter erfpachtgronden aangekocht. d.m.v. 'projectfinancieringen'. Zonder deze 'projectfinancieringen' is de netto schuldquote 2025 "voldoende" te noemen.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Omdat bij uitgezette leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter. In de uitgezette geldleningen vinden geen mutaties plaats.

Analyse en conclusie
De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is een paar procentpunten lager ten opzichte van de netto schuldquote. Het uitstaande bedrag aan leningen is al meerdere jaren hetzelfde en laat ook voor de komende jaren eenzelfde beeld zien. De impact op de netto schuldquote is beperkt.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Analyse en conclusie
De ratio solvabiliteit Midden-Delfland is "matig" volgens de streefwaarden van de VNG (tussen de 20 en 50%). De projectfinanciering voor erfpachtgronden is hiervoor de voornaamste oorzaak. Zonder de projectfinancieringen voor de aankoop van erfpachtgronden zou de solvabiliteitsratio 61% (ten opzichte van 34% nu) zijn geweest. ('Voldoende' conform de VNG-normen) De solvabiliteitsratio laat een redelijk stabiele' trend zien.

Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Analyse en conclusie
De ratio grondexploitaties laat zien dat deze nu en voor de komende jaren stabiel is. Volgens de streefwaarden van de VNG als 'Voldoende' aangeduid. In de paragraaf grondbeleid is uitvoerig toelichting gegeven op de ontwikkelingen.

Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te dragen.

Analyse en conclusie
De ratio structurele exploitatieruimte Midden-Delfland geeft voor 2024 aan dat de structurele lasten afgedekt kunnen worden met structurele baten. Ditzelfde geldt ook voor het jaar 2025 en 2026, vanaf het jaar 2027 zijn de verwachtingen minder gunstig. Dit heeft voornamelijk te maken met de algemene uitkering door het rijk. In 2026 is er een daling te zien vergeleken met 2025 onder meer door de aanpassing van de financieringssystematiek voor 2026 en verder en het schrappen van de oploop van de opschalingskorting.

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

Het streven is om de woonlasten laag te houden. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de riool- en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

Analyse en conclusie
De totale woonlasten van de gemeente liggen boven het landelijke gemiddelde. Het streven van het college is de woonlasten laag te houden. De gemeente gaat voor de riool- en afvalstoffenheffing uit van 100% kostendekking. De gemiddelde WOZ-waarde van woningen is aan de hoge kant. Waar landelijk gezien de gemiddelde kosten voor met name de afvalinzameling en in mindere mate riolering fors gestegen zijn, is in Midden-Delfland in de jaren 2022 en 2023 gestreefd naar het minimaliseren van de gemeentelijke belastingen en woonlasten. Helaas moeten we, met het oog op

het jaar 2025 en de daaropvolgende jaren, erkennen dat het handhaven van het huidige belastingniveau niet langer haalbaar is. Wij zijn daarom genoodzaakt om de kosten te verhogen voor de riool- en afvalstoffenheffing.

	Omschrijving	**Realisatie 2024 (x € 1.000)**	**Realisatie 2025 (x € 1.000)**
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	€ 2.175	€ -2.053
2.	Mutaties (im)materiële vaste activa	€ 9.053	€ -3.412
3.	Mutaties voorzieningen	€ - 79	€ 677
4.	Mutaties voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	€ 1.841	€ -701
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	€ 0	€ 0
	Berekend EMU-saldo	**-8.798**	**2.738**

Analyse van de financiële positie

De financiële positie van de gemeente Midden-Delfland is over het algemeen gezond, ondanks enkele aandachtspunten. De reserve weerstandsvermogen is voldoende om de geïdentificeerde risico's te dekken en de gemeente heeft een solide financiële buffer. Echter, de netto schuldquote is hoog, wat wijst op een aanzienlijke schuldenlast. De solvabiliteitsratio is matig, maar zou zonder projectfinancieringen aanzienlijk beter zijn. De belastingcapaciteit en grondexploitatie worden als voldoende beoordeeld. Het EMU-saldo laat een stijgende lijn zien, maar blijven punten van zorg die aandacht behoeven. Al met al vertoont de financiële positie stabiliteit, met voldoende reserves om onverwachte risico's op te vangen.

Wet open overheid

Actieve openbaarmaking

De Wet open overheid (Woo) verplicht bestuursorganen om publieke informatie uit eigen beweging openbaar te maken, zodat transparantie, toegankelijkheid en democratische controle worden versterkt. Sinds 1 november 2024 geldt deze actieve openbaarmakingsverplichting voor de eerste vijf informatiecategorieën. De gemeente voldoet hieraan. De verplichting wordt de komende jaren per tranche uitgebreid naar in totaal 17 informatiecategorieën.

De rijksoverheid is bezig om de centrale digitale infrastructuur op te zetten die overheidsorganisaties ondersteunt bij het actief openbaar maken van informatie, namelijk de Generieke Woo-voorziening (GWV). De GWV is de “door Onze minister in stand gehouden infrastructuur”, zoals in artikel 3.3b van de Woo bedoeld. Via de GWV kunnen bestuursorganen documenten en bijbehorende metadata op een gestandaardiseerde manier aanleveren, waarna ze worden verwerkt en centraal beschikbaar komen op het zoekportaal open.overheid.nl. De Woo-index maakt onderdeel uit van de GWV.

Het ministerie van BZK laten weten dat de doorontwikkeling en oplevering van de GWV is vertraagd. Hierdoor is de inwerkingtreding van tranche 2 en volgende van de informatiecategorieën uitgesteld. Overeenkomstig het advies van de VNG werken wij op lokaal niveau door aan de actieve openbaarmakingsplicht. We hebben een technische oplossing aangeschaft, in de vorm van een ‘sub-website’ van onze gemeentelijke website. Hierop kunnen documenten actief openbaar worden gemaakt. In 2026 geven wij daar een nadere invulling aan. Ook zetten wij verdere stappen naar een aansluiting op de GWV.

Passieve openbaarmaking

Naast de actieve openbaarmakingsplicht legt de Woo een passieve openbaarmakingsplicht op aan bestuursorganen. Dit houdt in dat een ieder kan verzoeken om openbaarmaking van publieke informatie. Hieronder ziet u hoeveel Woo-verzoeken in 2025 binnen zijn ontvangen en hoe deze zijn behandeld. Twee van de Woo verzoeken uit 2025 zijn op het moment van schrijven nog in behandeling.

Ontvangen	Ingetrokken/informeel afgehandeld	Doorgezonden	Afgehandeld	Binnen de wettelijke termijn %
28	7	0	19	79 %

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten en toelichting

Overzicht baten en lasten

Begroot primitief en begroting incl. wijzigingen

Omschrijving programma	Lasten primitieve begroting 2025	Baten primitieve begroting 2025	Saldo primitieve begroting 2025	Lasten begroting incl. wijzigingen 2025	Baten begroting incl. wijzigingen 2025	Saldo begroting incl. wijzigingen 2025
Gerealiseerd resultaat	**€ 59.043.356**	**€ 60.143.567**	**- € 1.100.211**	**€ 72.434.106**	**€ 72.866.259**	**- € 432.153**
Gerealiseerde baten en lasten	**€ 58.865.469**	**€ 58.482.060**	**€ 383.409**	**€ 69.886.823**	**€ 67.890.206**	**€ 1.996.617**
Programma	**€ 45.773.283**	**€ 17.774.683**	**€ 27.998.600**	**€ 55.863.938**	**€ 24.496.974**	**€ 31.366.964**
01: Vitale dorpen in Midden-Delfland2025	€ 1.370.338	€ 664.387	€ 705.951	€ 1.449.338	€ 908.387	€ 540.951
02: Bestuur en veiligheid	€ 4.551.900	€ 437.323	€ 4.114.577	€ 4.868.082	€ 632.676	€ 4.235.406
03: Beheer, verkeer en milieu	€ 12.268.703	€ 6.345.123	€ 5.923.580	€ 14.660.543	€ 7.599.795	€ 7.060.748
04: Onderwijs	€ 2.196.179	€ 331.195	€ 1.864.984	€ 2.434.986	€ 342.618	€ 2.092.368
05: Welzijn en Wmo	€ 12.951.274	€ 594.653	€ 12.356.621	€ 15.382.251	€ 2.029.982	€ 13.352.269
06: Economische- en sociale zaken	€ 7.317.454	€ 4.438.354	€ 2.879.100	€ 9.042.335	€ 5.742.452	€ 3.299.883
07: Ruimtelijke ordening, ontw. En volkshuisvesting	€ 5.117.435	€ 4.963.648	€ 153.787	€ 8.026.403	€ 7.241.064	€ 785.339
Overhead	**€ 11.526.033**	**€ 91.650**	**€ 11.434.383**	**€ 12.221.252**	**€ 168.970**	**€ 12.052.282**
Overhead	€ 11.526.033	€ 91.650	€ 11.434.383	€ 12.221.252	€ 168.970	€ 12.052.282
Algemene dekkingsmiddelen	**€ 1.566.153**	**€ 40.615.727**	**- € 39.049.574**	**€ 1.801.633**	**€ 43.224.262**	**- € 41.422.629**
Lokale middelen, waarvan besteding niet gebonden	€ 427.519	€ 6.780.356	- € 6.352.837	€ 425.797	€ 6.926.356	- € 6.500.559
Algemene uitkering	€ 0	€ 30.463.938	- € 30.463.938	€ 0	€ 32.199.769	- € 32.199.769
Treasury	€ 1.132.634	€ 3.371.433	- € 2.238.799	€ 1.369.836	€ 4.098.137	- € 2.728.301
Algemene baten en lasten (incl voorzien)	€ 6.000	€ 0	€ 6.000	€ 6.000	€ 0	€ 6.000

Omschrijving programma	Lasten primitieve begroting 2025	Baten primitieve begroting 2025	Saldo primitieve begroting 2025	Lasten begroting incl. wijzigingen 2025	Baten begroting incl. wijzigingen 2025	Saldo begroting incl. wijzigingen 2025
Toevoeging / onttrekking aan reserves	**€ 177.887**	**€ 1.661.507**	**- € 1.483.620**	**€ 2.547.283**	**€ 4.976.053**	**- € 2.428.770**
Reserves	**€ 177.887**	**€ 1.661.507**	**- € 1.483.620**	**€ 2.547.283**	**€ 4.976.053**	**- € 2.428.770**
01: Vitale dorpen in Midden-Delfland2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 134.000	- € 134.000
02: Bestuur en veiligheid	€ 0	€ 0	€ 0	€ 36.000	€ 50.000	- € 14.000
03: Beheer, verkeer en milieu	€ 30.332	€ 290.987	- € 260.655	€ 732.632	€ 1.957.563	- € 1.224.931
04: Onderwijs	€ 0	€ 252.374	- € 252.374	€ 10.640	€ 368.874	- € 358.234
05: Welzijn en Wmo	€ 8.346	€ 340.345	- € 331.999	€ 864.014	- € 75.788	€ 939.802
06: Economische- en sociale zaken	€ 120.000	€ 379.317	- € 259.317	€ 350.000	€ 625.597	- € 275.597
07: Ruimtelijke ordening, ontw. En volkshuisvesting	€ 19.055	€ 0	€ 19.055	€ 432.843	€ 846.063	- € 413.220
Overhead	€ 0	€ 0	€ 0	€ 121.000	€ 128.760	- € 7.760
Algemene dekkingsmiddelen	€ 154	€ 398.484	- € 398.330	€ 154	€ 940.984	- € 940.830
Totaal	**€ 59.043.356**	**€ 60.143.567**	**- € 1.100.211**	**€ 72.434.106**	**€ 72.866.259**	**- € 432.153**

Overzicht baten en lasten

Werkelijk en realiteitsafwijking

Omschrijving programma	Realisatie lasten 2025	Realisatie baten 2025	Realisatie saldo 2025	Realiteitsafwijking lasten 2025	Realiteitsafwijking baten 2025	Realiteitsafwijking saldo 2025
Gerealiseerd resultaat	**€ 73.190.733**	**€ 73.949.142**	**- € 758.409**	**- € 756.627**	**- € 1.082.883**	**€ 326.256**
Gerealiseerde baten en lasten	**€ 70.786.976**	**€ 67.970.678**	**€ 2.816.298**	**- € 900.153**	**- € 80.472**	**- € 819.681**
Programma	**€ 56.452.559**	**€ 24.362.095**	**€ 32.090.464**	**- € 588.621**	**€ 134.879**	**- € 723.500**
01: Vitale dorpen in Midden-Delfland2025	€ 2.061.568	€ 1.869.725	€ 191.843	- € 612.230	- € 961.338	€ 349.108
02: Bestuur en veiligheid	€ 5.128.346	€ 680.212	€ 4.448.134	- € 260.264	- € 47.536	- € 212.728
03: Beheer, verkeer en milieu	€ 14.035.005	€ 7.035.794	€ 6.999.211	€ 625.538	€ 564.001	€ 61.537
04: Onderwijs	€ 2.238.549	€ 386.862	€ 1.851.687	€ 196.437	- € 44.244	€ 240.681
05: Welzijn en Wmo	€ 15.368.347	€ 2.528.387	€ 12.839.960	€ 13.904	- € 498.405	€ 512.309
06: Economische-	€ 8.056.351	€ 5.175.477	€ 2.880.874	€ 985.984	€ 566.975	€ 419.009

Omschrijving programma	Realisatie lasten 2025	Realisatie baten 2025	Realisatie saldo 2025	Realiteitsafwijking lasten 2025	Realiteitsafwijking baten 2025	Realiteitsafwijking saldo 2025
en sociale zaken						
07: Ruimtelijke ordening, ontw. En volkshuisvesting	€ 9.564.393	€ 6.685.638	€ 2.878.755	- € 1.537.990	€ 555.426	- € 2.093.416
Overhead	**€ 12.453.726**	**€ 341.553**	**€ 12.112.173**	**- € 232.474**	**- € 172.583**	**- € 59.891**
Overhead	€ 12.453.726	€ 341.553	€ 12.112.173	- € 232.474	- € 172.583	- € 59.891
Algemene dekkingsmiddelen	**€ 1.880.691**	**€ 43.267.029**	**- € 41.386.338**	**- € 79.058**	**- € 42.767**	**- € 36.291**
Lokale middelen, waarvan besteding niet gebonden	€ 511.837	€ 7.038.206	- € 6.526.369	- € 86.040	- € 111.850	€ 25.810
Algemene uitkering	€ 0	€ 32.099.091	- € 32.099.091	€ 0	€ 100.678	- € 100.678
Treasury	€ 1.368.854	€ 4.129.732	- € 2.760.878	€ 982	- € 31.595	€ 32.577
Algemene baten en lasten (incl voorzien)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 6.000	€ 0	€ 6.000
Toevoeging / onttrekking aan reserves	**€ 2.403.757**	**€ 5.978.464**	**- € 3.574.707**	**€ 143.526**	**- € 1.002.411**	**€ 1.145.937**
Reserves	**€ 2.403.757**	**€ 5.978.464**	**- € 3.574.707**	**€ 143.526**	**- € 1.002.411**	**€ 1.145.937**
01: Vitale dorpen in Midden-Delfland2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 134.000	- € 134.000
02: Bestuur en veiligheid	€ 26.040	€ 21.317	€ 4.723	€ 9.960	€ 28.683	- € 18.723
03: Beheer, verkeer en milieu	€ 647.552	€ 1.839.585	- € 1.192.033	€ 85.080	€ 117.978	- € 32.898
04: Onderwijs	€ 10.640	€ 344.271	- € 333.631	€ 0	€ 24.603	- € 24.603
05: Welzijn en Wmo	€ 863.828	€ 457.075	€ 406.753	€ 186	- € 532.863	€ 533.049
06: Economische- en sociale zaken	€ 339.000	€ 538.390	- € 199.390	€ 11.000	€ 87.207	- € 76.207
07: Ruimtelijke ordening, ontw. En volkshuisvesting	€ 412.793	€ 2.267.877	- € 1.855.084	€ 20.050	- € 1.421.814	€ 1.441.864
Overhead	€ 103.750	€ 111.465	- € 7.715	€ 17.250	€ 17.295	- € 45
Algemene dekkingsmiddelen	€ 154	€ 398.484	- € 398.330	€ 0	€ 542.500	- € 542.500
Totaal	**€ 73.190.733**	**€ 73.949.142**	**- € 758.409**	**- € 756.627**	**- € 1.082.883**	**€ 326.256**

Overzicht aanwending bedrag onvoorzien

In 2025 is er geen sprake geweest van aanwending van het bedrag onvoorzien.

Overzicht incidentele/structurele baten en lasten

Incidentele baten en lasten > € 50.000

Programma	Begroot (lasten)	Werkelijk (lasten)	Programma	Begroot (baten)	Werkelijk (baten)
1. Midden-Delfland			**1. Midden-Delfland**		
-IODS Grondinstrument en Duurzaam Boer Blijven	€ 678.752	€ 522.789	-IODS Grondinstrument en Duurzaam Boer Blijven	€ 501.768	€ 522.789
-Landschapstafel Bijzonder provinciaal	€ 214.000	€ 145.830	-Landschapstafel Bijzonder provinciaal	€ 214.000	€ 145.830
-Subsidie PUUUR	€ 100.000	€ 100.000	-POP3 projectbegeleiding Kadaster	€ 0	€ 410.828
-POP3 projectbegeleiding Kadaster	€ 0	€ 417.227			
2. Bestuur en veiligheid			**2. Bestuur en veiligheid**		
-Storting voorziening pensioen	€ 140.694	€ 282.164	-Opleggen dwangsom	€ 200.000	€ 200.000
-Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	€ 200.000	€ 200.000			
3. Beheer, verkeer en milieu			**3. Beheer, verkeer en milieu**		
-Grondaankoop	€ 1.020.000	€ 1.020.000	-Doorverkoop grond	€ 1.020.000	€ 1.020.000
-Doorschuiven o-beurt meubilair	€ -250.000	€ -236.106	-Lokale aanpak isolatie	€ 245.000	€ 134.019
-Implementatie afvalinzamelbeleid (diftar)	€ 180.000	€ 110.618			
-Doorschuiven klimaatadaptatie naar 2026	€ -212.300	€ -208.943			
-Actualisering warmteprogramma uit 2025	€ 50.000	€ 50.000			
-Elementverharding uit 2025	€ 95.000	€ 95.000			
-Doorschuiven elementverharding naar 2026	€ -50.000	€ -36.170			
-Onderhoud kapitaalgoederen	€ 160.000	€ 160.000			

Programma	Begroot (lasten)	Werkelijk (lasten)	Programma	Begroot (baten)	Werkelijk (baten)
-Lokale aanpak isolatie J94	€ 245.000	€ 134.019			
-Doorschuiven kwaliteitsimpuls	€ -180.000	€ -180.000			
-Centrumplan Den Hoorn	€ 105.987	€ 76.810			
-Wegmeubilair uit 2025	€ 350.000	€ 350.000			
-Klimaatadaptatie uit 2025	€ 181.000	€ 181.000			
-Kwaliteitsimpuls uit 2025	€ 180.000	€ 180.000			
-Storting voorziening afvalstoffenheffing	€ 65.000	€ 65.000			
-Baggerwerkzaamheden uit 2025	€ 113.000	€ 113.000			
-Budget sluipverkeer A4 uit 2025	€ 84.000	€ 0			
-Doorschuiven dekplanken Bolle Kickert naar 2026	€ -70.000	€ -22.781			
4. Onderwijs			**4. Onderwijs**		
-Subsidie DIOS 2025	€ 96.367	€ 86.730			
-Procesbegeleiding IHP	€ 89.000	€ 89.000			
5. Welzijn en WMO			**5. Welzijn en WMO**		
-Herstelprogramma Bibliotheek	€ 172.160	€ 221.990	-Bijdrage centrumgemeente BWBT	€ 200.000	€ 200.000
-Onttrekking begroting 2023-2026	€ 200.000	€ 200.000	-Herstelprogramma Bibliotheek	€ 152.128	€ 177.705
			-Eenmalige vrijval budget BWBT	€ 357.411	€ 357.411
			-Bijdrage 2025 centrumgemeente BWBT II	€ 229.766	€ 229.766
6. Economische en Sociale zaken			**6. Economische en Sociale zaken**		
-Doorschuiven reintegratiebudget naar 2026	€ -100.000	€ -100.000			
-Participatie- en re-integratie budget WSW uit 2025	€ 65.000	€ 65.000			
-Mee-doen coach uit 2025	€ 100.000	€ 100.000			
-Beleidskader	€ -50.000	€-50.000			

Programma	Begroot (lasten)	Werkelijk (lasten)	Programma	Begroot (baten)	Werkelijk (baten)
participatie en re-integratie naar 2026					
-Budget beleidsplan 'Geldzorgen, armoede en schulden'	€ 163.500	€ 88.573			
7. RO, ontwikkeling en volkshuisvesting			**7. RO, ontwikkeling en volkshuisvesting**		
-Doorschuiven adviezen derden naar 2026	€ -71.000	€ -71.000	-Bijdrage fonds Sociale woningbouw	€ 135.896	€ 135.896
-Verliesname grexen 2025	€	€ 1.497.360			
-Project centrumplan Schipluiden uit 2025	€ 58.000	€ 58.000			
-Budget Omgevingswet uit 2025	€ 240.000	€ 240.000			
-Doorschuiven budget dorpenvisies naar 2026	€ -178.000	€ -146.138			
-Afval Diftar	€ 293.589	€ 293.589			
Algemene dekkingsmiddelen			**Algemene dekkingsmiddelen**		
			-Extra dividend Juva	€ 680.000	€ 680.000
Overhead					
-Doorschuiven budget duurzame inzetbaarheid	€ -88.000	€ -70.885			
-CAO-gemeenten 2025 verlofsparen	€ 0	€ 186.292			
Mutaties reserves			**Mutatie reserves**		
Algemene reserve			Algemene reserve		
-Doorschuiven adviezen derden naar 2026	€ 71.000	€ 71.000	-Doorschuiven sluipverkeer A4	€ 84.000	
-Doorschuiven budget duurzame inzetbaarheid	€ 88.000	€ 70.885	-Meedoen coach uit 2025	€ 100.000	€ 100.000
-Doorschuiven elementenverharding naar 2026	€ 50.000	€ 36.170	-Afval diftar	€ 293.589	€ 293.589
-Doorschuiven klimaatadaptatie naar 2026	€ 212.300	€ 208.943	-Uitvoeringsplan geldzorgen, armoede en schulden	€ 163.500	€ 88.573
-Doorschuiven budget dorpenvisies naar 2026	€ 178.000	€ 146.138	-Budget Omgevingswet uit 2025	€ 240.000	€ 240.000
-Doorschuiven implementatiebudget	€ 110.000	€ 110.000	-Storting voorziening afvalstoffenheffing	€ 65.000	€ 65.000

Programma	Begroot (lasten)	Werkelijk (lasten)	Programma	Begroot (baten)	Werkelijk (baten)
Housing First naar 2026					
-Beleidskader participatie en re-integratie naar 2026	€ 50.000	€ 50.000	-Implementatie afvalinzamelbeleid (diftar)	€ 180.000	€ 110.618
-Doorschuiven 0-beurt meubilair	€ 250.000	€ 236.106	-Project Centrumplan Schipluiden uit 2025	€ 58.000	€ 58.000
-Doorschuiven dekplanken Bolle Kickert naar 2026	€ 70.000	€ 22.781	-Procesbegeleiding IHP	€ 89.000	€ 89.000
-Storting budget inzake MOBWBT in algemene reserve	€ 229.766	€ 229.766	-Actualisering warmteprogramma uit 2025	€ 50.000	€ 50.000
-Eenmalige vrijval budget BWBT	€ 357.411	€ 357.411	-Elementverharding uit 2025	€ 95.000	€ 95.000
-Doorschuiven implementatiebudget BWBT naar 2026	€ 100.000	€ 100.000	-Webmeubilair uit 2025	€ 350.000	€ 350.000
-Doorschuiven reintegratiebudget naar 2026	€ 100.000	€ 100.000	-Kwaliteitsimpuls uit 2025	€ 180.000	€ 180.000
			-Baggerwerkzaamheden uit 2025	€ 113.000	€ 113.000
			-Klimaatadaptatie uit 2025	€ 181.000	€ 181.000
			-Participatie en re-integratie budget WSW uit 2025	€ 65.000	€ 65.000
Reserve voorzieningen voor recreatie en toerisme Midden-Delfland			BUIG		
-Storting opbrengst toeristenbelasting	€ 140.000	€ 140.000	-Onttrekking begroting 2023-2026	€ 115.817	€ 115.817
Fonds sociale woningbouw			Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen		
-Bijdrage fonds sociale woningbouw	€ 135.896	€ 135.896	-Beheerplan gebouwen	€ 367.468	€ 367.468
			Reserve investeringsprogramma		
			-Centrumplan Den Hoorn	€ 105.987	€ 76.810
			-Subsidie DIOS 2025	€ 96.367	€ 86.730
			Reserve sociaal domein		
			-Onttrekking begroting	€ 200.000	€ 200.000

Programma	Begroot (lasten)	Werkelijk (lasten)	Programma	Begroot (baten)	Werkelijk (baten)
			2023-2026		
			Reserve voorzieningen voor recreatie en toerisme Midden-Delfland		
			-Subsidie PUUUR	€ 100.000	€ 100.000
			Reserve onderhoud kapitaalgoederen		
			Onttrekking begroting 2024	€ 160.000	€ 160.000
			Reserve grondexploitaties		
			Verliesname grexen	€ 0	€ 1.497.360
Totaal	**€ 6.713.122**	**€ 8.403.064**	**Totaal:**	**€ 7.388.697**	**€ 8.897.209**
Saldo:	**€ 675.575**	**€ 494.146**			

Structurele baten en lasten omschrijving

	Lasten 2025 begroot	Lasten 2025 werkelijk	Baten 2025 begroot	Baten 2025 werkelijk
1. Vitale dorpen in Midden Delfland 2025				
2. Bestuur en veiligheid	€ 21.000	€ 21.000		
3. Beheer, verkeer en milieu	€ 66.000	€ 66.000		
4. Onderwijs	€ 252.000	€ 252.000		
5. Welzijn en wet maatschappelijke ondersteuning	€ 120.000	€ 120.000		
6. Economische- en sociale zaken				
7. Ruimtelijke ordening, ontwikkeling en volkshuisvesting				
Algemene dekkingsmiddelen				
Overhead	€ 377.000	€ 377.000		
Mutaties				

	Lasten 2025 begroot	Lasten 2025 werkelijk	Baten 2025 begroot	Baten 2025 werkelijk
reserves:				
Reserve ontwikkeling Harnaschpolder			€ 21.000	€ 21.000
Dekkingsreserve kapitaallasten			€ 815.000	€ 815.000
Totaal:	**€ 836.000**	**€ 836.000**	**€ 836.000**	**€ 836.000**
Saldo:			**0**	**0**

(x € 1.000)

Toelichting

Programma 1:

IODS Grondinstrument + Duurzaam boeren Blijven | lasten en baten In de notitie Groen Ondernemen en nieuwe landbouw zijn zowel de uitgaven als ook de inkomsten opgenomen. Dit betreft het Grondinstrument en Duurzaam Boer Blijven. Benutting van IODS-middelen voor deze onderdelen en zodoende de lasten en baten in evenwicht.

Beheer Landschapstafel lasten en baten | lasten en baten De uitgaven vanuit de Landschapstafel Bijzonder Provinciaals landschap worden geheel gecompenseerd door de partner bijdragen.

Subsidie PUUUR | lasten Betreft een jaarsubsidie gebiedsmarketing Midden-Delfland

POP3 projectbegeleiding | lasten en baten Betreft de subsidievaststelling POP3-project Impuls aan het weide- en vogellandschap Midden-Delfland. Lasten en baten zijn nagenoeg in balans.

Programma 2:

Storting voorziening pensioen | lasten Aan het einde van het jaar vindt er door een extern bureau een actuariële waardebepaling plaats. Op basis van deze uitkomst wordt bekeken of de beide voorzieningen het juiste bedrag bevatten en zo nodig worden ze aangevuld of afgeroomd.

Mutatie voorziening dubieuze debiteuren | lasten De mutatie van de voorziening voor dubieuze debiteuren wordt toegelicht door de toevoegingen of vrijvallen die zijn gemaakt in de verslagperiode, afhankelijk van de verwachte oninbaarheid van vorderingen.

Opleggen dwangsom | baten Betreft een op te leggen dwangsom in een zaak die inmiddels onder de rechter is.

Programma 3:

Grondaankoop | lasten en baten Betreft een grond aan- en verkoop in afstemming met het CBG.

Centrum Den Hoorn | lasten Werkelijke uitvoering gaat in 2025 én 2026 plaatsvinden, zodoende een restant in 2025 onbenut gebleven.

Doorschuiven 0-beurt meubilair, borden en markeringen | lasten Begrote bedragen voor de 0-beurt meubilair, borden en restant doorgeschoven naar 2026, dit aangezien uitvoering over meerdere jaren loopt.

Actualisering warmteprogramma uit 2025 | lasten Betref het doorschuiven van het voor de warmteprogramma geraamde budget uit 2025.

Implementatie afvalinzamelingsbeleid (Diftar/RAT) | lasten Betref implementatiekosten afvalinzamelbeleid.

Doorschuiven elementenverharding naar 2026 | lasten Doorschuiven raamovereenkomst groot onderhoud asfalt en elementenverharding naar 2026.

Doorschuiven klimaatadaptatie naar 2026 | lasten Budget klimaatadaptatie wordt doorgeschoven naar 2026 vanwege doorlopende werkzaamheden.

Elementenverharding uit 2025 | lasten Doorschuiven raamovereenkomst groot onderhoud asfalt en elementenverharding naar 2026.

Lokale aanpak isolatie | lasten en baten Werkelijke SiSa lasten én baten zijn werkelijk lager dan begroot.

Onderhoud kapitaalgoederen | lasten Betreft de kwaliteitsimpuls onderhoud kapitaalgoederen.

Kwaliteitsimpuls uit 2025 | lasten Betreft het doorschuiven van het budget kwaliteitsimpuls uit 2025

Wegmeubilair uit 2025 | lasten Betreft het doorschuiven van het budget wegmeubilair uit 2025 i.v.m. meerjarig werk.

Klimaatadaptatie uit 2025 | lasten Betreft het doorschuiven van het budget klimaatadaptatie uit 2025 naar 2026 waarin de werkzaamheden doorlopen.

Storting voorziening afvalstoffenheffing | lasten Betreft een storting in de voorziening afvalstoffenheffing om een negatieve stand te voorkomen.

Baggerwerkzaamheden uit 2025 | lasten Betreft het uit 2025 doorgeschoven budget t.b.v. het beheerplan voor baggeren.

Budget sluipverkeer A4 uit 2025 | lasten Betreft het uit 2025 doorgeschoven budget sluipverkeer A4 welke in 2026 is komen te vervallen.

Doorschuiven dekplanken Bolle Kickert naar 2026 | lasten Betreft het uit 2025 doorgeschoven budget dekplanken Bolle Kickert naar 2026

Programma 4:

Subsidie DIOS 2025 | lasten Betreft subsidiegelden aan handbalvereniging DIOS in het boekjaar 2025 ter vervanging van o.a. de blaashal.

Procesbegeleiding IHP | lasten Betreft kosten voor de procesbegeleiding IHP.

Programma 5:

Herstelprogramma bibliotheek | lasten en baten Subsidie 2025 herstelgelden bibliotheek Den Hoorn.

Onttrekking begroting 2023-2026 | lasten Betreft een onttrekking uit de reserve Sociaal domein ten gunste van het taakveld Jeugd. Dit is afkomstig uit een incidentele ontvangst in 2023 van het Rijk.

Bijdrage centrumgemeente BWBT | baten Dit betreft de bijdrage voor 2025 van de centrum gemeente.

Bijdrage 2025 centrumgemeente BWBT II | baten Bijdrage Delft 2025 Voorlopige bijdrage 2025. Het beschikbare budget biedt ruimte om deze extra bijdrage toe te voegen aan de Algemene Reserve

Eenmalige vrijval budget BWBT | baten Eenmalige vrijval reserve Beschermd Wonen centrumgemeente. Op dit moment is er ruimte om deze bijdrage toe te voegen aan de Algemene Reserve. De landelijke besluitvorming vertoont al jaren een grillig karakter. Wellicht is het in de toekomst nodig om alsnog een beroep op deze buffer te doen.

Programma 6:

Doorschuiven reintegratiebudget naar 2026 | lasten Wij zijn voornemens een uitvraag te gaan doen eind 2025 richting onze re-integratiepartijen om voor een gerichte groep een aanbod te ontwikkelen met als doel stappen maken op de participatieladder en idealiter arbeid te gaan verrichten.

Beleidskader participatie en re-integratie budget WSW uit 2025 | lasten Voortvloeiend uit het besluit van 22 oktober jl. In het beleidskader participatie en re-integratie is voorgesteld als dekking het budget dat niet is uitgegeven aan de WSW door te schuiven naar 2025. Dit bedrag wordt ingezet voor de extra uren uitvoering, kwaliteit en beleid die nodig zijn om uitvoering aan het plan te geven het. Het gaat om een bedrag van €65.000.

Mee-doen coach uit 2025 | lasten Voortvloeiend uit het besluit van 22 oktober jl. In het beleidskader participatie en re-integratie is voorgesteld als dekking voor de mee-doen coach €100.000 budget uit 2024 door te schuiven en te verdelen over jaarlijks €50.000 in 2025 en 2026. Dit bedrag is onder andere opgebouwd uit budget dat we in eerdere jaren hebben ontvangen vanuit de regio voor de inzet op specifieke doelgroepen. Eerder was er binnen de huidige formatie geen ruimte op hier extra op in te zetten.

Beleidskader participatie en re-integratie naar 2026 | lasten Doorschuifverzoek gebaseerd op beleidskader re-integratie en participatie voor werkgeversdienstverlening.

Budget beleidsplan geldzorgen, armoede en schulden | lasten In 2024 is door de gemeenteraad een plan van aanpak vastgesteld voor inwoners met geldzorgen. Voor dit plan is extra budget benodigd voor de komende jaren.

Programma 7:

Bijdrage fonds Sociale woningbouw | baten Bijdrage Sociale woningbouw / anti speculatiebeding vanuit een ontwikkeling Den Hoorn.

Doorschuiven adviezen derden naar 2026 | lasten Overhevelen budget adviezen derden vanwege benodigde beleidsontwikkelingen en onderzoeken t.b.v. Wonen, waaronder de Woonzorgvisie en herijking Fonds Sociale Volkshuisvesting

Verliesname grexen 2025 | lasten Het resultaat van de (actualisatie van de) grondexploitaties per 1 januari 2026 van € 1.902.500 negatief te onttrekken aan de Reserve Grondexploitaties. Daarbij vast te stellen dat de Reserve Grondexploitaties, na verwerking van het resultaat op de jaarschijf 2025, € 0 bedraagt. Het resterende negatieve saldo van € 405.140 te verwerken ten laste van het resultaat

Budget Centrum Schipluiden uit 2025 | lasten Restant budget Project centrumplan Schipluiden doorschuiven uit 2025, vanwege langere doorlooptijd van onderzoek en uitvoering dan was voorzien. Betreft renovatie en herinrichting openbaar gebied.

Budget omgevingswet uit 2025 | lasten Omgevingswet restantbudget (waaronder dorpenvisies en omgevingsplan) doorschuiven uit 2025.

Doorschuiven budget Dorpenvisies naar 2026 | lasten 'Opstellen beleid 'Dorpenvisies' gaat in 2026 plaatsvinden.

Afval Diftar/RAT | lasten Betref implementatiekosten afvalinzamelbeleid.

Algemene dekkingsmiddelen:

Extra dividend Juva | baten Het beschikbaar gestelde dividend vanuit JUVA N.V. was over het jaar 2024 beter dan verwacht.

Overhead:

Doorschuiven budget duurzame inzetbaarheid | lasten Het budget voor duurzame inzetbaarheid wordt doorgeschoven naar 2026. Dit budget is gekoppeld aan het driejarige programma Werk en Welzijn, waarin vier beleidsthema's; Vitaliteit, Arbeidsomstandigheden, Verzuim en inzetbaarheid en Leren en Ontwikkelen worden uitgewerkt en geïmplementeerd.

CAO-gemeenten 2025 verlofsparen | lasten De in de Cao-Gemeenten 2023 neergelegde mogelijkheid tot verlofsparen (van bovenwettelijk verlof) heeft geleid tot een gedwongen inventarisatie van de soorten verlof binnen de organisatie. De verschillende soorten verlof hebben een verschillende vervaltermijnen. Voorheen maakten we geen onderscheid tussen wettelijk, bovenwettelijk en overig 'verlof' (zoals plusuren), voor de gebruiker was dit gelijk.

Balans

Activa	Ultimo 2025	Ultimo 2024
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	€ 205.748	€ 66.464
Subtotaal Immateriële vaste activa	**€ 205.748**	**€ 66.464**
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut - Gronden uitgegeven in erfpacht	€ 88.332.790	€ 91.962.921
Investeringen met een economisch nut - Overige investeringen	€ 36.225.809	€ 38.201.905
Investeringen met een economisch nu met heffing	€ 12.524.244	€ 12.044.682
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	€ 17.543.315	€ 15.829.071
Subtotaal Materiële vaste activa	**€ 154.626.159**	**€ 158.038.579**
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen	€ 1.496.811	€ 1.496.811
Overige langlopende leningen u/g	€ 10.537.677	€ 10.470.417
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	€ 0	€ 0
Subtotaal Financiële vaste activa	**€ 12.034.488**	**€ 11.967.227**
Totaal vaste activa	**€ 166.866.394**	**€ 170.072.270**
Vlottende activa		
Voorraden		
Grond- en hulpstoffen	€ 0	€ 0
Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	€ 5.030.835	€ 5.731.988
Gereed product en handelsgoederen	€ 0	€ 0
Subtotaal voorraden	**€ 5.030.835**	**€ 5.731.988**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter		

Activa	Ultimo 2025	Ultimo 2024
dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	€ 5.780.716	€ 6.100.090
Verstrekte kasgeldleningen	€ 0	€ 0
Uizetting in rijks schatkist korter dan één jaar	€ 1.563.335	€ 472.875
Overige vorderingen	€ 971.819	€ 193.742
Subtotaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**€ 8.315.870**	**€ 6.766.707**
Liquide middelen		
Kassaldi	€ 5.584	€ 8.793
Banksaldi	€ - 19.826	€ 244.736
Subtotaal liquide middelen	**€ - 14.242**	**€ 253.529**
Overlopende activa		
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	€ 1.782.316	€ 633.728
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste	€ 11.183.964	€ 12.067.329
Subtotaal overlopende activa	**€ 12.966.281**	**€ 12.701.057**
Totaal vlottende activa	**€ 26.298.744**	**€ 25.453.280**
Totaal activa	**€ 193.165.139**	**€ 195.525.550**
bedrag waarvan het recht bestaat op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969	0	0

Passiva	Ultimo 2025	Ultimo 2024
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	€ 11.502.328	€ 9.783.197
Bestemmingsreserve	€ 52.239.295	€ 55.398.938
Nog te bestemmen resultaat	€ 758.410	€ 2.134.194
Subtotaal eigen vermogen	**€ 64.500.033**	**€ 67.316.329**
Voorzieningen		
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	€ 5.539.617	€ 4.827.218
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	€ 7.022.494	€ 7.057.950
Subtotaal voorzieningen	**€ 12.562.111**	**€ 11.885.168**
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer		
Obligatieleningen	€ 0	€ 0
Onderhandse lening binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	€ 0	€ 0
Onderhandse lening van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 90.010.891	€ 88.168.606
Onderhandse lening van overige binnenlandse sectoren	€ 19.033	€ 19.033
Waarborgsommen	€ 384.921	€ 50.182
Verplichtingen uit hoofde van financial-lease overeenkomsten	€ 0	€ 0
Subtotaal Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	**€ 90.414.846**	**€ 88.237.821**
Totaal vaste passiva	**€ 167.476.990**	**€ 167.439.317**
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar		
Kasgeldleningen	€ 5.000.000	€ 5.000.000
Banksaldi	€ 0	€ 0
Overige schulden	€ 4.177.309	€ 3.289.035
Subtotaal Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan	**€ 9.177.309**	**€ 8.289.035**

Passiva	Ultimo 2025	Ultimo 2024
één jaar		
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	€ 3.680.802	€ 2.907.764
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschot-bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	€ 11.133.361	€ 15.503.175
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	€ 1.696.677	€ 1.386.259
Subtotaal overlopende passiva	**€ 16.510.841**	**€ 19.797.198**
Totaal vlottende passiva	**€ 25.688.150**	**€ 28.086.233**
Totaal passiva	**€ 193.165.139**	**€ 195.525.550**
Gewaarborgde geldleningen	€ 57.055.273	€ 54.107.533

Aan de passiefzijde van de balans wordt buiten de balanstelling opgenomen het bedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt.

Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa

De post immateriële activa wordt onderscheiden:	2025	2024
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	€ 205.748	€ 66.464
Totaal	**€ 205.748**	**€ 66.464**

Onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde weer van de investeringen immateriële activa.

	Boekwaarde 1-1-2025	Vermeer-/ verminderingen	Her rubricering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2025
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	€ 66.464	€ 139.284	€ 0	€ 0	€ 205.748
Totaal	**€ 66.464**	**€ 139.284**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 205.748**

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen en de daarvoor van derden ontvangen bijdragen staan in onderstaande overzichten vermeld:

Omschrijving	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed 2025	Totaal besteed t.l.v. krediet	Vermeer-/ vermindering
Voorbereidingskrediet centrumontwikkeling Maasland	€ 25.000	€ 14.718	€ 42.870	n.v.t.
Voorbereidingskrediet Hoornbloem	€ 70.000	€ 23.440	€ 61.752	n.v.t.
Voorbereidingskrediet Kasteellaan 30 Schipluiden	€ 0	€ 101.126	€ 101.126	n.v.t.

Materiële vaste activa

De post materiële activa wordt onderscheiden in:	2025	2024
Investeringen met een economisch nut	€ 124.558.599	€ 130.164.825
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan	€ 12.524.244	€ 12.044.682

De post materiële activa wordt onderscheiden in:	2025	2024
worden geheven		
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	€ 17.543.315	€ 15.829.071
Totaal	**€ 154.626.159**	**€ 158.038.579**

De investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Boekwaarde ultimo	2025	2024
Gronden en terreinen	€ 102.805.035	€ 107.601.617
Woonruimten	€ 0	€ 0
Bedrijfsgebouwen	€ 17.617.797	€ 18.315.083
Vervoermiddelen	€ 130.223	€ 169.711
Machines, apparaten en installaties	€ 2.122.132	€ 2.167.543
Overige materiële vaste activa	€ 1.883.412	€ 1.910.871
Totaal	**€ 124.558.599**	**€ 130.164.825**

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde weer van de investeringen met een economisch nut:

	Boekwaarde 1-1-2025	Vermeer-/ verminderingen	Her rubricering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2025
Gronden en terreinen in erfpacht	€ 91.962.921	€ - 3.630.131	€ 0	€ 0	€ 88.332.790
Gronden en terreinen overig	€ 15.638.697	€ - 1.166.452	€ 0	€ 0	€ 14.472.245
Woonruimten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bedrijfsgebouwen	€ 18.315.083	€ 251.451	€ 0	€ 948.737	€ 17.617.797
Vervoermiddelen	€ 169.711	€ 0	€ 0	€ 39.488	€ 130.223
Machines, apparaten en installaties	€ 2.167.543	€ 182.551	€ 0	€ 227.962	€ 2.122.132
Overige materiële vaste activa	€ 1.910.871	€ 449.861	€ 0	€ 477.320	€ 1.883.412
Totaal	**€ 130.164.825**	**€ - 3.912.719**	**€ 0**	**€ 1.693.507**	**€ 124.558.599**

	Investeringen	Desinvesteringen	Bijdrage derden	Vermeer- / verminderingen
Gronden en terreinen in erfpacht	€ 0	€ 3.630.131	€ 0	€ - 3.630.131
Gronden en	€ 2.800.108	€ 0	€ 3.966.559	€ - 1.166.452

	Investeringen	Desinvesteringen	Bijdrage derden	Vermeer- / verminderingen
terreinen overig				
Woonruimten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bedrijfsgebouwen	€ 251.451	€ 0	€ 0	€ 251.451
Vervoermiddelen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Machines, apparaten en installaties	€ 182.551	€ 0	€ 0	€ 182.551
Overige materiële vaste activa	€ 449.861	€ 0	€ 0	€ 449.861
Totaal	**€ 3.683.971**	**€ 3.630.131**	**€ 3.966.559**	**€ - 3.912.719**

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen en de daarvoor van derden ontvangen bijdragen staan in onderstaande overzichten vermeld:

Omschrijving	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed 2025	Totaal besteed t.l.v. krediet
Aankoop kavels Harnaschpolder	€ 6.065.795	€ - 3.194.831	€ 6.065.795
Grond in erfpacht	€ 18.992.613	€ - 435.300	€ 6.979.165
Grondruilbank	€ - 13.270.697	€ 1.050.000	€ 6.950.011
Sanering verspreid liggend glas	€ 3.505.324	€ - 3.966.559	€ 613.429
Grondkosten en bouwrijp maken Euterpe Maasland	€ 108.158	€ - 1.866	€ - 55.618
Verv. gevelbekleding Brandweer Den Hoorn	€ 105.583	€ 58.103	€ 69.552
Bouw nieuwe zoutloods	€ 260.800	€ 9.009	€ 244.116
Aanschaf tijdelijke uitbreiding De Schutse	€ 0	€ 18.667	€ 18.667
Nieuwbouw Mariaschool	€ 0	€ 149.172	€ 149.172
Aanschaf bekisting en bordjes begraafplaats	€ 26.000	€ 16.500	€ 16.500
Vervanging installaties gemeentehuis	€ 25.000	€ 7.122	€ 71.221
Schilderwerk gemeentehuis	€ 0	€ 85.696	€ 85.696
Investering nieuw meubilair werkplekken	€ 36.000	€ 8.424	€ 26.392
Technische installaties gemeentehuis	€ 0	€ 39.041	€ 39.042
Bouwkundige installaties gemeentehuis	€ 0	€ 42.268	€ 42.268
Audio video-installatie	€ 413.860	€ 4.940	€ 407.273

Omschrijving	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed 2025	Totaal besteed t.l.v. krediet
raadzaal			
Vervanging verouderde server	€ 50.000	€ 5.975	€ 43.477
Eigentijdse ICT	€ 50.000	€ 254.520	€ 254.520
Handbalveld toplaag HV Schipluiden	€ 0	€ 81.940	€ 81.940
Handbalveld constructie HV Schipluiden	€ 0	€ 102.486	€ 102.486
Grondwaarde Kasteellaan 30 Schipluiden	€ 0	€ 1.751.974	€ 1.751.974

De investeringen in de openbare ruimte met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Boekwaarde ultimo	2025	2024
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	€ 12.009.524	€ 11.513.752
Overige materiële vaste activa	€ 514.721	€ 530.931
Totaal	**€ 12.524.244**	**€ 12.044.682**

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven weer:

	Boekwaarde 1-1-2025	Investering	Desinvestering	Bijdragen van derden	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2025
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	€ 11.513.752	€ 991.863	€ 0	€ 0	€ 496.091	€ 12.009.524
Overige materiële vaste activa	€ 530.931	€ 0	€ 0	€ 0	€ 16.210	€ 514.721
Totaal	**€ 12.044.682**	**€ 991.863**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 512.301**	**€ 12.524.244**

In onderstaand overzichten zijn de in het boekjaar gedane investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

Omschrijving	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed 2025	Totaal besteed t.l.v. krediet
Vervangen pompunits drukriolering 2023	€ 149.000	€ 2.378	€ 153.303
Vervangen pompen	€ 90.000	€ 3.885	€ 92.666

Omschrijving	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed 2025	Totaal besteed t.l.v. krediet
hoofdgemalen			
Vervangen pompunits electromechanisch 2024	€ 205.000	€ 62.122	€ 208.474
Vervangen pompunits electromechanisch 2025	€ 0	€ 177.231	€ 177.231
Vervangen hoofdgemalen 2024	€ 200.000	€ 98.542	€ 285.493
Vervangen vrijvervalriolering 2024	€ 424.975	€ 173.512	€ 423.371
Vervangen hoofdgemalen 2025	€ 0	€ 22.999	€ 22.999
Vervangen vrijvervalriolering 2025	€ 0	€ 153.646	€ 153.646
Vervangen persleidingen 2024	€ 403.000	€ 269.586	€ 406.808
Vervangen persleidingen 2025	€ 0	€ 27.962	€ 27.962

De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Boekwaarde ultimo	2025	2024
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	€ 17.302.333	€ 15.570.697
Overige materiële vaste activa	€ 240.983	€ 258.374
Totaal	**€ 17.543.315**	**€ 15.829.071**

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut weer:

	Boekwaarde 1-1-2025	(Des) investering	Bijdragen Derden	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2025
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	€ 15.570.697	€ 2.600.511	€ 158.540	€ 710.335	€ 17.302.333
Overige materiële vaste activa	€ 258.374	€ 6.443	€ 0	€ 23.834	€ 240.983
Totaal	**€ 15.829.071**	**€ 2.606.954**	**€ 158.540**	**€ 734.169**	**€ 17.543.315**

In onderstaand overzichten zijn de in het boekjaar gedane investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut en de daarvoor van derden ontvangen bijdragen vermeld:

Omschrijving investeringskrediet	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed 2025	Totaal besteed t.l.v. krediet
Reconstr. wegen Woudseln & Lookwat. Den Hoorn	€ 292.500	€ 35.198	€ 65.373
Verv. halfverhardingspaden begraafpl. Schipluiden	€ 60.000	€ 108.058	€ 108.058
Reconstructie Rijksstraatweg wegvak. 1 en 2	€ 533.500	€ 2.030	€ 15.339
Vervangen brug Trekkade/Kerkweg M004	€ 700.100	€ 532.471	€ 842.135
Vervangen brug S019 Zouteveenseweg	€ 554.200	€ 350	€ 350
Renoveren Hodenpijlbrug S028 behoud gem. monument	€ 177.300	€ 199	€ 111.446
Verv. brug Zuidkade-Zouteveenseweg	€ 192.100	€ 10.302	€ 10.302
Verv. bruggen Willemoordseweg S032 en S042	€ 399.900	€ 197.031	€ 489.746
Verv. ophaalbrug Gaagweg S024 en S023	€ 472.100	€ 33.997	€ 247.308
Verkeersmaatregelen Zouteveenseweg	€ 180.000	€ 32.670	€ 40.862
Reconstructie Slot de Houvelaan	€ 195.000	€ 34.144	€ 34.144
Reconstructie Maassluisseweg 2021	€ - 275.000	€ 128.403	€ 171.133
Reconstructie Commandeurskade deel 2	€ 260.000	€ 336.721	€ 343.048
Parkeerplaats Tiendweg 2022	€ 293.664	€ 357.906	€ 407.644
Verv. lichtmasten en armaturen 2024	€ 182.000	€ 11.873	€ 25.949
Verv. lichtmasten en armaturen 2025	€ 0	€ 7.500	€ 7.500
Verv. brug van Rossumpad 2025	€ 0	€ 30.000	€ 30.000
Verv. beschoeiingen/damwanden 2022	€ 350.000	€ 121.904	€ 350.000
Herinrichting openbaar groen 2023	€ 50.000	€ 20.081	€ 50.426
Herinrichting openbaar groen 2024	€ 50.000	€ 35.824	€ 50.000
Herinrichting openbaar	€ 0	€ 52.164	€ 52.164

Omschrijving investeringskrediet	Totaal beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed 2025	Totaal besteed t.l.v. krediet
groen 2025			
Verv. beschoeiingen/damwanden 2023	€ 350.000	€ 131.625	€ 150.125
Verv. beschoeiingen/damwanden 2024	€ 350.000	€ 615	€ - 6.541
Speelvoorzieningen 2023	€ 0	€ 110.031	€ 110.031
Speelvoorzieningen 2024	€ 110.000	€ 93.930	€ 110.000
Speelvoorzieningen 2025	€ 0	€ 16.946	€ 16.946
Aanvullend krediet zijbelader	€ 86.925	€ 6.443	€ 86.270

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2025 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Kapitaalverstrekkingen aan	Boekwaarde 1-1-2025	Investeringen	Herlocatie	Aflossing / Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
deelnemingen t.w.						
Waterbedrijf Evides	€ 1.088.159	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.088.159
NV Holding Nutsbedrijf Westland (Juva)	€ 123.428	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 123.428
NV Bank Nederlandse Gemeenten	€ 120.674	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 120.674
GR. Regionaal Reinigingsbedrijf Avalex	€ 164.550	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 164.550
Overige langlopende leningen						
Renteloze lening vv Schipluiden	€ 22.681	€ 0	€ 0	€ 4.538	€ 0	€ 18.143
Renteloze lening club accommodatie sv Den Hoorn	€ 331.555	€ 0	€ 0	€ 12.954	€ 0	€ 318.601
SV Den Hoorn kunstgrasveld (2023)	€ 403.287	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 403.287

Kapitaalverstrekkingen aan	Boekwaarde 1-1-2025	Investeringen	Herlocatie	Aflossing / Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Renteloze lening HV DIOS Den Hoorn	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Lening 3 padelbanen Commandeur (2024)	€ 200.000	€ 0	€ 0	€ 13.333	€ 0	€ 186.667
Coöperatie Delflandshof Zuivelinstallatie (2024)	€ 281.280	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 281.280
Coöperatie Delflandshof Zuivelinstallatie (2025)	€ 0	€ 100.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 100.000
Grond in erfpacht	€ 52	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 52
Fixelening Royal Bank of Scotland	€ 7.714.264	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 7.714.264
Fixelening Nederlandse Waterschapsbank	€ 1.361.341	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.361.341
Leenbijstand BBZ	€ 16.108	€ 5.252	€ 0	€ 0	€ 0	€ 21.360
Leenbijstand WWB (bijzondere bijstand)	€ 139.491	€ - 7.167	€ 0	€ 0	€ 0	€ 132.683
Totaal	**€ 11.967.228**	**€ 98.085**	**€ 0**	**€ 30.825**	**€ 0**	**€ 12.034.488**

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:

Onder kapitaalverstrekking aan deelnemingen zijn de participaties in het aandelenkapitaal van Waterbedrijf Evides N.V. (23.980 aandelen), Nutsbedrijf Westland (Juva) (272 aandelen) en Bank Nederlandsche Gemeenten (48.594 aandelen) opgenomen. Op de uitgezette gelden bij Royal Bank of Scotland ontvangen wij jaarlijks 8,15% rente. Deze lening wordt afgelost in 2038. Het is niet waarschijnlijk dat wij, gezien de huidige rentestand, deze gelden weer tegen dit rentepercentage kunnen wegzetten.

Zuivelinstallatie:
De gemeente heeft in eerdere jaren een lening verstrekt aan een coöperatie ten behoeve van de realisatie van een nieuwe zuivelinstallatie. In de praktijk is gebleken dat de installatie niet naar behoren functioneert, waardoor de coöperatie niet in staat is aan haar rente- en aflossingsverplichtingen richting de gemeente te voldoen.

De coöperatie heeft de leverancier van de installatie aansprakelijk gesteld. In het kader hiervan is via de rechtsbijstandverzekering een onafhankelijke deskundige ingeschakeld. Uit het opgestelde

expertiserapport blijkt dat de installatie niet functioneert overeenkomstig de overeengekomen specificaties.

De leverancier heeft binnen de gestelde termijn geen inhoudelijke reactie gegeven op de aansprakelijkstelling. Om die reden is een kortgedingprocedure aangekondigd dan wel opgestart.

De financiële gevolgen van de uitkomst van de juridische procedure en de eventuele verhaalsmogelijkheden zijn op dit moment nog onzeker. Voor zover noodzakelijk is hiermee rekening gehouden in de waardering van de betreffende lening in de jaarrekening. De gemeente volgt de ontwikkelingen nauwgezet en beoordeelt periodiek de inbaarheid van de vordering.

Voorraden

	2025	**2024**
Grond- en hulpstoffen	€ 0	€ 0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	€ 5.030.835	€ 5.731.988
Totaal	**€ 5.030.835**	**€ 5.731.988**

Van de bouwgronden in exploitatie wordt van het verloop in 2025 het volgende overzicht gegeven:

	Boekwaarde 1-1-2025	**Voorziening 1-1-2025**	**Boekwaarde inclusief voorzieningen 1-1-2025**
Complex 13 Hooipolder	€ 82.016	€ 0	€ 82.016
Complex 14 Centrumontwikkeling Den Hoorn	€ 2.537.496	€ - 2.282.500	€ 254.996
Complex 17 Keenenburg V	€ 3.648.430	€ - 901.000	€ 2.747.430
Complex 22 Ruimte voor ruimte	€ 2.138.027	€ - 1.233.500	€ 904.527
Complex 24 Kreekzone	€ - 473.365	€ 0	€ - 473.365
Complex 31 Vastgoedzone Den Hoorn	€ - 13.000	€ 0	€ - 13.000
Complex Woudselaan	€ 2.626.385	€ - 397.000	€ 2.229.385
Totaal	**€ 10.545.988**	**€ - 4.814.000**	**€ 5.731.988**

	Boekwaarde 1-1-2025	Inkomsten	uitgaven	Winstneming/ afgesloten projecten	Verlies-voorziening 2025	Boekwaarde 31-12-2025	Voorziening 31-12-2025	Boekwaarde inclusief voorziening 31-12-2025
Complex 13 Hooipolder	€ 82.016	€ 0	€ 17.078	€ - 27.500	€ 0	€ 71.593	€ 0	€ 71.593
Complex 14 Centrumontwikkeling Den Hoorn	€ 254.996	€ 0	€ 145.663	€ 0	€ - 516.000	€ 2.683.158	€ - 2.798.500	€ - 115.342
Complex 17 Keenenburg V	€ 2.747.430	€ 596.967	€ 1.509.664	€ 0	€ - 63.500	€ 4.561.127	€ - 964.500	€ 3.596.627
Complex 22 Ruimte voor ruimte	€ 904.527	€ 0	€ 84.432	€ 0	€ - 1.258.500	€ 2.222.459	€ - 2.492.000	€ - 269.541
Complex 24 Kreekzone	€ - 473.365	€ 0	€ 15.657	€ - 29.000	€ 0	€ - 486.709	€ 0	€ - 486.709
Complex 31 Vastgoedzone Den Hoorn	€ - 13.000	€ 0	€ 0	€ 13.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Complex Woudselaan	€ 2.229.385	€ 32.832	€ 45.653	€ 0	€ - 8.000	€ 2.639.206	€ - 405.000	€ 2.234.206
Totaal	**€ 5.731.988**	**€ 629.799**	**€ 1.818.146**	**€ - 43.500**	**€ - 1.846.000**	**€ 11.690.835**	**€ - 6.660.000**	**€ 5.030.835**

	Nog te maken kosten	Nog te ontvangen opbrengsten	Verwacht resultaat
Complex 13 Hooipolder	€ 516.644	€ 1.076.035	€ - 487.798
Complex 14 Centrumontwikkeling Den Hoorn	€ 2.306.521	€ 2.190.667	€ 2.799.012
Complex 17 Keenenburg V	€ 1.853.829	€ 5.450.518	€ 964.438
Complex 22 Ruimte voor ruimte	€ 2.585.151	€ 2.315.948	€ 2.491.662
Complex 24 Kreekzone	€ 992.156	€ 768.403	€ - 262.956
Complex Woudselaan	€ 1.575.822	€ 3.992.375	€ - 404.653
Totaal	**€ 10.012.123**	**€ 15.793.946**	**€ 5.909.012**

Voor een nadere toelichting op de grondexploitaties wordt verwezen naar programma 7 (Ruimtelijke ordening, Ontwikkeling en Volkshuisvesting, alsmede de paragraaf Grondbeleid).

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder worden als volgt gespecificeerd:

	Saldo 31-12-2025	Voorziening oninbaarheid	Gecorr. saldo 31-12-2025	Gecorr. saldo 31-12-2024
Vorderingen op openbare lichamen	€ 5.780.716	€ 0	€ 5.780.716	€ 6.100.090
Uitzetting in rijks schatkist < 1 jaar	€ 1.563.335	€ 0	€ 1.563.335	€ 472.875
Overige vorderingen	€ 1.435.022	€ 463.203	€ 971.819	€ 495.645
Totaal	**€ 8.779.073**	**€ 463.203**	**€ 8.315.870**	**€ 10.227.398**

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	1.517			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	52	23	90	82
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.465	1.494	1.427	1.435
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	75.848			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	75.848			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
Vanaf 1 juli 2021: (1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1.517			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	4.671	2.065	8.310	7.574
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	52	23	90	82

Liquide middelen

Het saldo liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	2025	2024
Kassaldi:		
Kas afdeling Burgerzaken	€ 5.550	€ 8.745
Voorschotkas bodedienst	€ 34	€ 48
Banksaldi:		
Bank Nederlandse Gemeenten	€ - 53.652	€ 215.178
Rabobank	€ 33.826	€ 29.558
Totaal	**€ - 14.242**	**€ 281.843**

Overlopende activa

De specificatie van de post overlopende activa is als volgt:

	Saldo 31-12-2025	Saldo 31-12-2024
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen	€ 1.782.316	€ 1.335.735
Vooruitbetaalde bedragen / Nog te ontvangen bedragen	€ 11.183.964	€ 10.984.562
Totaal	€ 12.966.281	€ 12.320.296

Onder de nog te ontvangen bedragen zijn eveneens opgenomen de zogenaamde uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel. In het verslagjaar was het verloop van deze uitkeringen als volgt:

	Saldo 01-01-2025	Bestedingen	Ontvangsten	Vrijval/ correctie	Saldo 31-12-2025
Het Rijk					
SPUK Verkeersveiligheid	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SPUK MRDH (E84 a € 11.250)	€ 76.250	€ 0	€ 0	€ 0	€ 76.250
SPUK lokale aanpak isolatie NIP	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Opvang ontheemden Oekraïners GOO (SiSa M16)	€ 67.500	€ 842.252	€ 67.500	€ 0	€ 842.252
Bijdrage transitiekosten (SiSa M16)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Gem. hulp gedupeerden toeslagen (SiSa B2)	€ 33.322	€ 22.671	€ 33.322	€ 0	€ 22.671
SiSa E44b	€ 0	€ 20.716	€ 0	€ 0	€ 20.716
BUIG (SiSa G2)	€ 0	€ 1.642	€ 0	€ 0	€ 1.642

	Saldo 01-01-2025	Bestedingen	Ontvangsten	Vrijval/ correctie	Saldo 31-12-2025
SiSa G13 Onderwijsroute 2024	€ 8.358	€ 0	€ 8.358	€ 0	€ 0
Kwijtscheldingen KOT belasting (SiSa C62)	€ 726	€ 1.500	€ 2.226	€ 0	€ 0
SiSa H4 Sport	€ 0	€ 217.399	€ 168.186	€ 0	€ 49.213
SiSa J17 Realisatiestimulans	€ 0	€ 322.000	€ 0	€ 0	€ 322.000
SiSa J41B flex inzet woningbouw (C41B)	€ 24.656	€ 0	€ 0	€ 0	€ 24.656
Overige Nederlandse overheidslichamen					
Subsidie POP3 weide vogellandschap	€ 422.916	€ 0	€ 0	€ 0	€ 422.916
Subsidie Euterpe	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
PZH Hof van Delfland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	**€ 633.728**	**€ 1.428.180**	**€ 279.592**	**€ 0**	**€ 1.782.316**

- betreft correctie op beginbalans.

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

	2025	2024
Algemene reserve	€ 11.502.328	€ 9.783.199
Bestemmingsreserves:		
Voor egalisatie van tarieven	€ 0	€ 0
Overige bestemmingsreserves	€ 52.239.295	€ 55.398.938
Resultaat na bestemming	€ 758.410	€ 2.134.194
Totaal	**€ 64.500.033**	**€ 67.316.331**

Het verloop in 2025 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

	Saldo 01-01-2025	Bestemming resultaat boekjaar	Toegevoegde rente	Toevoegingen	Onttrekkingen	Vermindering ter dekking afschrijving	Saldo 31-12-2025
Algemene reserve	€ 9.783.199	€ 2.134.194	€ 0	€ 2.062.691	€ 2.477.756	€ 0	€ 11.502.328

	Saldo 01-01-2025	Bestemming resultaat boekjaar	Toegevoegde rente	Toevoegingen	Onttrekkingen	Vermindering ter dekking afschrijving	Saldo 31-12-2025
Bestemmings reserve voor egalisatie van tarieven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Overige bestemmingsreserve:							
Reserve Sociaal Domein	€ 405.200		€ 6.078	€ 0	€ 200.000	€ 0	€ 211.278
Weerstandsvermogen reserve	€ 4.000.000		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 4.000.000
Reserve grondexploitatie	€ 1.497.360		€ 0	€ 0	€ 1.497.360	€ 0	€ 0
Nutsreserve	€ 8.871.855		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 8.871.855
Reserve uitkeringslasten BUIG	€ 115.817		€ 0	€ 0	€ 115.817	€ 0	€ 0
Reserve ontwikkeling Harnaschpolder	€ 21.385		€ 0	€ 0	€ 21.385	€ 0	€ 0
Dekkingsreserve gemeentehuis	€ 7.101.606		€ 0	€ 0	€ 0	€ 377.099	€ 6.724.507
Investeringsreserve	€ 2.440.690		€ 36.610	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.477.300
Reserve monumenten	€ 167.264		€ 2.509	€ 0	€ 20.025	€ 0	€ 149.748
Reserve Compensatie dividenden en huuropbrengsten	€ 18.027.440		€ 0	€ 13.000	€ 0	€ 0	€ 18.040.440
Reserve investeringsprogramma	€ 2.023.518		€ 0	€ 0	€ 169.778	€ 0	€ 1.853.740
Reserve Revolving Fund particuliere bouwinitiatieven	€ 18.095		€ 271	€ 0	€ 18.095	€ 0	€ 271

	Saldo 01-01-2025	Bestemming resultaat boekjaar	Toegevoegde rente	Toevoegingen	Onttrekkingen	Vermindering ter dekking afschrijving	Saldo 31-12-2025
Reserve Fonds sociale woningbouw	€ 446.705		€ 6.701	€ 135.896	€ 15.000	€ 0	€ 574.302
Reserve afwikkeling complexen	€ 0		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen	€ 367.468		€ 0	€ 0	€ 367.468	€ 0	€ 0
Reserve onderhoud kapitaalgoederen	€ 1.495.625		€ 0	€ 0	€ 160.000	€ 0	€ 1.335.625
Reserve liquidatiesaldo Stadgewest Haaglanden	€ 0		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Risicoreserve Erfpachtgronden	€ 700.000		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 700.000
Dekkingsreserve	€ 6.555.013		€ 0	€ 0	€ 0	€ 438.681	€ 6.116.332
Voorziening voor recreatie en toerisme Midden-Delfland	€ 21.805		€ 0	€ 140.000	€ 100.000	€ 0	€ 61.805
Reserve herwaardering deelnemingen	€ 1.122.093		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.122.093
Totaal	**€ 65.182.137**	**€ 2.134.194**	**€ 52.169**	**€ 2.351.587**	**€ 5.162.684**	**€ 815.780**	**€ 63.741.623**
Voorgesteld bestemming resultaat:Algemene reserve							€ 758.410
Totaal							**€ 64.500.033**

Toelichting doel en mutaties reserves

Reserve	Doel

Reserve	Doel
Algemeen	Het beleid met betrekking tot de reserves is vastgelegd in de Financiële verordening. Daarbij wordt o.a. onderscheid gemaakt tussen geblokkeerde en niet-geblokkeerde reserves. Van de geblokkeerde reserves komt de rente geheel of gedeeltelijk ten gunste van de exploitatie. Gedetailleerde specificaties met betrekking tot het verloop van de reserves zijn opgenomen in het overzicht Reserves en Voorzieningen dat als bijlage is opgenomen in de jaarstukken.
Algemene reserve (niet geblokkeerd)	Een buffer voor nadelige (en voordelige) saldi op de programmarekening, alsmede een bedrag voor mogelijke toekomstige risico's.
Nutsreserve (geblokkeerd)	Het middels gedeeltelijke benutting van de rente door de gewone dienst, en eventueel gedeeltelijk bijschrijven van de rente op de reserve (en eventueel andere bestemmingen), creëren van een zekere mate waardevaste inkomstenbron voor de exploitatie.
Reserve ontwikkeling Harnaschpolder (geblokkeerd)	Dekking van bestuurskosten die voortvloeien uit de ontwikkeling van de Harnaschpolder en waarvoor gelden vanuit de grondexploitatie beschikbaar komen.
Dekkingsreserve gemeentehuis	Dekking investeringskosten van een nieuw gemeentehuis in de kern Schipluiden.
Investeringsreserve (niet geblokkeerd)	Dekking van grote investeringen waarvan de lasten niet binnen de exploitatie kunnen worden opgevangen.
Reserve monumenten (niet geblokkeerd)	Het egaliseren van overschotten en tekorten op het jaarlijkse subsidiebudget voor gemeentelijke monumenten en het subsidiëren van eigenaren van een monument op basis van de gemeentelijke subsidieverordening.
Reserve grondexploitaties (niet geblokkeerd)	Het afdekken van de risico's van de (mogelijke) toekomstige verliezen op de grondexploitaties.
Reserve compensatie dividenden en huuropbrengsten (geblokkeerd)	Compenseren weggevallen dividend CAIW in verband met verkoop kabelbedrijf, verminderen dividendafhankelijkheid en compenseren van de huuropbrengst van benzinepompen.
Dekkingsreserve (geblokkeerd)	Het ten gunste van de exploitatie compenseren van de kapitaallasten van daartoe door de raad aangewezen en inmiddels gerealiseerde of in uitvoering zijnde projecten.
Reserve investeringsprogramma (Niet geblokkeerd)	Het uitvoeren van investeringen die voortvloeien uit het collegeprogramma.
Reserve afwikkeling complexen	Betreft reserve voor dekking nog te maken kosten afgesloten grondexploitaties.
Fonds sociale woningbouw (Niet geblokkeerd)	Afkoopsommen van sociale woningbouw

Reserve	Doel
	inzetten voor sociale woningbouw op andere locaties.
Reserve herwaardering deelnemingen	De gemeentelijke deelnemingen zijn op de balans opgenomen tegen de verkrijgingsprijs bij het onderdeel kapitaalverstrekkingen van de financiële vaste activa. In het verleden is deze reserve gevormd voor het verschil tussen de boekwaarde en de nominale waarde van het aandeel op dat moment. de reserve blijft hierdoor dan ook jaarlijks gelijk tot dat aandelen worden verkocht.
Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen	Het dekken van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen.
Reserve uitkeringslasten BUIG	Dekking van de gebundelde uitkeringen aan burgers.
Reserve Sociaal domein	Opvangen budgettaire fluctuaties en onvoorziene uitgaven lange termijn.
Bestemmingsreserve voorzieningen voor recreatie en toerisme Midden-Delfland	Dit bestemmingsreserve kan besteed worden aan de zaken die ten goede komen aan de beleving van Midden-Delfland.
Reserve onderhoud kapitaalgoederen	Deze reserve is gevormd om toekomstige uitgaven voor groot onderhoud, vervanging en renovatie van kapitaalgoederen op een verantwoorde wijze te kunnen opvangen. Door middel van deze reserve worden de onderhoudslasten gelijkmatig over de jaren verdeeld en blijft de kwaliteit, veiligheid en functionaliteit van de kapitaalgoederen gewaarborgd.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2025 wordt in onderstaand overzicht weergeven.

	Saldo 01-01-2025	Toevoegingen	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-2025
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:					
Voorziening pensioenen voormalige wethouders	€ 2.391.836	€ 304.039	€ 0	€ 159.660	€ 2.536.215
Voorziening wachtgelden voormalige wethouders	€ 191.295	€ 0	€ 0	€ 74.327	€ 116.968
Voorziening tekort	€ 1.596.000	€ 0	€ 0	€ 273.000	€ 1.323.000

	Saldo 01-01-2025	Toevoegingen	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-2025
bijdrage Bedrijvenschap					
Voorziening verlofsparen	€ 604.446	€ 186.292	€ 0	€ 0	€ 790.738
Voorziening Regeling voor vervroegde uittreding (RVU)	€ 43.640	€ 40.914	€ 0	€ 0	€ 84.554
Voorziening gemeentelijk vastgoed	€ 0	€ 679.468	€ 0	€ 122.370	€ 557.098
Voorziening anterieure overeenkomsten	€ 0	€ 131.044	€ 0	€ 0	€ 131.044
Totaal	**€ 4.827.217**	**€ 1.341.757**	**€ 0**	**€ 629.357**	**€ 5.539.617**
Voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is:					
Voorziening afvalstoffenheffing	€ 41.549	€ 250.567	€ 0	€ 0	€ 292.116
Voorziening rioolrechten	€ 7.016.401	€ 0	€ 0	€ 286.023	€ 6.730.378
Totaal	**€ 7.057.950**	**€ 250.567**	**€ 0**	**€ 286.023**	**€ 7.022.494**

Toelichting doel en mutaties voorzieningen

Voorziening	doel
Algemeen	In de kolom Vrijval zijn de bedragen opgenomen die ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de betreffende voorziening gebracht. Gedetailleerde specificaties met betrekking tot het verloop van de voorzieningen zijn opgenomen in het overzicht Reserves en Voorzieningen dat als bijlage is opgenomen in de jaarstukken.
Voorziening pensioenen voormalige wethouders	Het dekken van de pensioenverplichtingen aan voormalige wethouders.
Voorziening wachtgelden voormalige wethouders	Het dekken van de wachtgeldverplichtingen aan voormalige wethouders.
Voorziening tekort bijdrage Bedrijvenschap	De bijdrage in het tekort van het Bedrijvenschap Harnaschpolder bedraagt 15%

Voorziening	doel
	op basis van de op balansdatum laatst vastgestelde jaarrekening.
Voorziening regeling voor vervroegde uittreding (RVU)	Vanuit het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het verplicht gesteld om een voorziening voor de Regeling vervroegde uittreding (RVU) in te stellen. Op basis van het aantal medewerkers die op dit moment gebruik maakt van deze regeling is vastgesteld dat een voorziening van € 65.184 noodzakelijk is.
Voorziening verlofsparen	De werknemer in de gelegenheid te stellen verlof te sparen, om dat verlof op een later moment naar eigen wens als doorbetaald verlof te kunnen opnemen. Ter dekking, van deze verplichtingen in de toekomst, is een voorziening getroffen conform Cao-Gemeenten.
Voorziening afvalstoffenheffing	Het via storten of onttrekken van het verschil tussen reinigingskosten en afvalstoffenheffing egaliseren van de kosten c.q. Tarieven.
Voorziening rioolrechten	Het via storten of onttrekken van het verschil tussen rioleringskosten en rioolrechten egaliseren van kosten c.q. tarieven.
Voorziening gemeentelijke vastgoed	Het dekken van groot onderhoud aan gemeentelijke vastgoed.
Voorziening anterieure overeenkomsten	Deze voorziening dient ter afdekking van toekomstige verplichtingen en kosten die voortvloeien uit anterieure overeenkomsten in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één of langer

	2025	2024
Onderhandse leningen van:		
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	€ 0	€ 0
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 90.010.891	€ 81.527.533
Overige binnenlandse sectoren	€ 19.033	€ 18.831
Totaal	**€ 90.029.925**	**€ 81.546.364**
Waarborgsommen	€ 384.921	€ 182
Totaal	**€ 90.414.846**	**€ 81.546.546**

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2025.

	Saldo 01-01-2025	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2025

	Saldo 01-01-2025	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2025
Onderhandse leningen van:				
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	€ 88.168.606	€ 2.802.000	€ 959.713	€ 90.010.891
Overige binnenlandse sectoren	€ 19.033	€ 0	€ 0	€ 19.033
Waarborgsommen	€ 50.182	€ 334.739	€ 0	€ 384.921
Totaal	**€ 88.237.821**	**€ 3.136.739**	**€ 959.713**	**€ 90.414.846**

De totale rentelast voor het jaar 2025 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 1.389.092 (2024: € 1.325.305).

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2025	2024
Schulden korter dan één jaar:		
Kasgeldleningen	€ 5.000.000	€ 5.000.000
Bank Nederlandse Gemeenten	€ 0	€ 0
Overige schulden	€ 4.177.309	€ 3.289.035
Totaal	**€ 9.177.309**	**€ 8.289.035**

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	2025	2024
Nog te betalen bedragen	€ 3.680.802	€ 2.907.764
Vooruit ontvangen bedragen	€ 12.830.039	€ 16.889.434
Totaal	**€ 16.510.841**	**€ 19.797.198**
A. Nog te betalen bedragen		
1. Het Rijk	€ 683.442	€ 107.885
2. Overige nog te betalen kosten	€ 2.997.360	€ 2.799.879
Totaal	**€ 3.680.802**	**€ 2.907.764**
B. Vooruit ontvangen bedragen met specifiek bestedingsdoel:		
1. Europese	€ 0	€ 0

	2025	2024
overheidslichamen		
2. Het Rijk	€ 9.229.865	€ 13.836.328
3. Overige Nederlandse overheidslichamen	€ 1.903.496	€ 1.666.847
C. Overige vooruit ontvangen bedragen	€ 1.696.677	€ 1.386.259
Totaal	**€ 12.830.039**	**€ 16.889.434**

Onder de nog te betalen bedragen zijn eveneens opgenomen de zogenaamde uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.
In het verslagjaar was het verloop van deze uitkeringen als volgt:

	Saldo 1-1-2025	Ontvangsten	Bestedingen/ terugbetalingen	Vrijval/ correctie	Saldo 31-12-2025
Het Rijk					
SiSa A13 Controle CTB	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SiSa E113 Tijdelijk regeling uitkering bodemopgaven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 21.415	€ 21.415
SiSa G3	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SiSa G4 Tozo	€ 0	€ 299	€ 1.289	€ 0	€ - 990
SiSa A38 Inburgering (G10)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 480.677	€ 480.677
SiSa H30 BR00021 Brede SPUK	€ 107.885	€ 0	€ 0	€ 0	€ 107.885
SiSa H8 Sportakkoord	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SiSa M16 Opvang ontheemden Oekraïners	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SiSa J41B flexibele inzet woningbouw (C41B)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 74.959	€ 74.959
Totaal	**€ 107.885**	**€ 299**	**€ 1.289**	**€ 502.092**	**€ 683.946**

Onder de vooruit ontvangen bedragen zijn eveneens opgenomen de zogenaamde uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel. In het verslagjaar was het verloop van deze uitkeringen als volgt:

	Saldo 01-01-2025	Ontvangsten	Bestedingen / terugbetaald	Vrijval/ correctie	Saldo 31-12-2025

	Saldo 01-01-2025	Ontvangsten	Bestedingen / terugbetaald	Vrijval/ correctie	Saldo 31-12-2025
Het Rijk					
Rijksbijdrage IODS kwaliteitsprojecten 1e tranche	€ 11.891.677	€ 0	€ 4.489.348	€ 0	€ 7.402.329
Opvang ontheemden Oekraïners GOO (SiSa M16)	€ 0	€ 0	€ 842.252	€ 842.252 **	€ 0
SiSa Onderwijsachter stand (D8)	€ 0	€ 89.864	€ 116.320	€ 26.456 ***	€ 0
SiSa D14 NPO gelden	€ 2.469	€ 0	€ 2.469	€ 0	€ 0
SiSa lokale bibliotheekvoorzieningen (D23)	€ 177.705	€ 0	€ 224.878	€ 47.173 ***	€ 0
SiSa J41B flexibele inzet woningbouw (C41B)	€ 64.959	€ 10.000	€ 0	€ 74.959****	€ 0
SiSa G10 Inburgering	€ 394.186	€ 384.393	€ 297.902	€ 480.677*****	€ 0
SiSa G13 Onderwijsroute 2025	€ 0	€ 16.477	€ 20.620	€ 0	€ -4.143
SiSa G13 Onderwijsroute 2024	€ 0	€ 1.297	€ 0	€ 0	€ 1.297
SiSa G13 Onderwijsroute 2023	€ 2.847	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.847
SiSa E44B	€ 180.215	€ 0	€ 148.540	€ 20.716	€ 52.392
SiSa E3 verkeerslawaai	€ 63.400	€ 0	€ 0	€ 0	€ 63.400
SiSa E113 Tijdelijk regeling uitkering bodemopgaven	€ 217.505	€ 387.877	€ 583.967	€ -21.415****	€ 0
SiSa H21 clientondersteuning	€ 0	€ 50.000	€ 9.823	€ 0	€ 40.177
SiSa H30 BR00021 Brede SPUK	€ 127.709	€ 264.692	€ 202.832	€ 0	€ 189.569
SiSa H40b IZA Transformatie	€ 0	€ 62.874	€ 0	€ 0	€ 62.874
SiSa K28 RVO Klimaat- en energiebeleid	€ 394.514	€ 700.313	€ 192.331	€ 0	€ 902.496
SiSa J94 lokale aanpak isolatie	€ 319.142	€ 283.324	€ 134.019	€ 48.180*	€ 516.627
Overige Nederlandse overheidslichamen					
I.S.V.-3 Geluid	€ 111.449	€ 0	€ 0	€ 0	€ 111.449
Storting egalisatiefonds De Hofstede	€ 25.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 25.000
Depot Burgerdijkseweg PZH dioxine	€ 44.788	€ 0	€ 0	€ 0	€ 44.788
Bijdrage opbouw Landschapstafel	€ 31.624	€ 326.087	€ 45.924	€ 0	€ 311.787

	Saldo 01-01-2025	Ontvangsten	Bestedingen / terugbetaald	Vrijval/ correctie	Saldo 31-12-2025
Dumava	€ 324.922	€ 0	€ 0	€ 0	€ 324.922
RMD bijdrage Abtswoude 52	€ 200.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 200.000
RMD bijdrage Korte Ketens	€ 50.000	€ 90.000	€ 0	€ 0	€ 140.000
RMD bijdrage Maaslandse poort	€ 650.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 650.000
PZH fin. Samenwerk.overeenkomst	€ 90.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 90.000
PZH Subsidie Trekkadebrug	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
PZH Subsidie Knelpuntenpot	€ 85.334	€ 0	€ 85.334	€ 0	€ 0
VBT Subsidie	€ 5.550	€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.550
Totaal	**€ 15.454.996**	**€ 2.667.198**	**€ 7.396.559**	**€ 1.369.080**	**€ 11.133.361**

** Betreft correctie op de beginbalans*
*** Naar nog te ontvangen*
**** Hogere kosten dan subsidie*
***** Naar nog te betalen*

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen wordt als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd:

Geldnemer	Aard / Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Restant begin jaar	Restant eind jaar
Particulier woningbezit	Gewaarborgde geldleningen	€ 110.684	50,00%	€ 50.538	€ 0
Woningstichtingen	Gewaarborgde geldleningen	€ 2.000.000	100,00%	€ 1.224.844	€ 1.154.588
Woningstichtingen	Gewaarborgde geldleningen	€ 72.237.000	50,00%	€ 12.562.017	€ 37.132.000
Woningstichtingen	Gewaarborgde geldleningen	€ 77.415.352	50,00%	€ 41.525.152	€ 32.560.340
Overige instellingen	Gewaarborgde geldleningen / garantieverplichtingen	€ 3.681.567	div.	€ 1.692.722	€ 1.557.328
	Totaal	**€ 155.444.603**		**€ 57.055.273**	**€ 72.404.256**

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende financiële verplichtingen.

Omschrijving	2025
Lease auto / motor	€ 145.355
Lease printer	€ 18.890
Overig financiële verplichtingen	€ 348.529
Groen	€ 1.766.193
ICT	€ 649.478
Totaal	**€ 2.928.445**

Lopende (juridische) geschillen

De gemeente is betrokken bij diverse juridische geschillen.

De uitkomsten van deze geschillen zijn nog niet bekend. Afhankelijk van de uitkomsten kunnen deze leiden tot een instroom of uitstroom van middelen naar of van de gemeente. Op basis van de huidige feiten en omstandigheden is niet bekend of en zo ja met welke dit plaatsvindt. Om deze reden is geen voorziening en/of vordering in de jaarrekening opgenomen gerelateerd aan juridische geschillen.

Rechtmatigheid bij aanbestedingen

Om de rechtmatigheid van de aanbestedingen vast te stellen wordt jaarlijks een spendanalyse uitgevoerd. In 2025 zijn er geen onrechte aanbestedingen geweest.

	Onrechtmatig 2025	Onrechtmatig 2024
Groen beheer	€ 0	€ 128.878
Inhuur advies	€ 0	€ 78.690
Totaal	**€ 0**	**€ 207.568**

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 24 februari 2026 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.415.740. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 2.791.433 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 1.415.740. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 2.733.582 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium	Bedrag
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	€ 2.722.016
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 69.417
2. Ongeautoriseerde reservemutaties. p.s. veelal zijn dit ook getrouwe beeld fouten, die in de jaarstukken aangepast kunnen worden.	€ 0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet	€ 0

Begrotingscriterium	Bedrag
tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld (hangt af van de intern vastgelegde spelregels in bijvoorbeeld de financiële verordening art. 212 Gemeentewet over de planning & controlcyclus, budgetafwijkingen, budgetoverheveling etc.).	
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**€ 2.791.433**
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	€ 2.733.582
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	€ 57.851

Voorwaardencriterium	Bedrag
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	€ 0

M&O criterium	Bedrag
Geen bevindingen	

Totaal onrechtmatig (bruto)	€ 2.791.433
Totaal onrechtmatig (netto)	€ 57.851

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Voorliggende jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften die het BBV daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarden, tenzij bij de betreffende balanspost anders is vermeld.

Activa met een verkrijgingprijs van minder dan € 25.000 worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van de exploitatie gebracht. Gronden en terreinen vormen hierop een uitzondering. Deze worden altijd geactiveerd, maar hierop wordt niet afgeschreven.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden opgenomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Kosten worden toegerekend aan het boekjaar op basis van het jaar waarin de prestatie is geleverd. Voor een deel van de ontvangen facturen kan niet met 100% zekerheid worden vastgesteld op welk jaar deze betrekking hebben, gezien de prestatielevering deels heeft plaatsgevonden in het boekjaar en deels in een ander boekjaar. Op basis van de beste inschatting zijn deze kosten toegedeeld aan het betreffende boekjaar. Gezien bij deze verdeling geen volledige zekerheid bestaat in welk jaar de kosten horen, bestaat hiervoor ook een onzekerheid.

Dividendopbrengsten en/of winstuitkeringen van deelnemingen worden als baat opgenomen in het jaar waarin het dividend door de algemene vergadering van aandeelhouders of het bestuur van de betreffende deelneming wordt vastgesteld en betaalbaar wordt gesteld. Extra winst die gedurende het jaar bekend wordt, wordt conform de afspraak met de raad toegevoegd aan de Algemene reserve.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. Echter als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeid gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan het boekjaar waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Een aanvrager van een voorziening op grond van de WLZ en de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid.

Dat betekent dat:

- Rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;

- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:

- Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op door het gemeenteraad is vastgesteld op 24 februari 2026;
- Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario’s in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.
- Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

-De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025 alsmede onze eigen financiële verordening.

Dit betekent dat:

- Een verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten exclusief reservemutaties is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapporteringstolerantie van € 50.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Vaste activa

Investeringen worden afgeschreven vanaf het boekjaar volgend op het jaar van ingebruikname. Dit betekent, dat uitsluitend wordt afgeschreven op basis van gerealiseerde investeringsbedragen. In het jaar waarin een investering plaatsvindt, wordt geen rente toegerekend. Toerekening van rente vindt plaats met ingang van het tweede jaar en wordt berekend als percentage van de boekwaarde van het actief aan het begin van het tweede jaar. Groot onderhoud van vaste activa wordt slechts

geactiveerd indien wordt voldaan aan de activeringscriteria. In alle andere gevallen komt groot onderhoud ten laste van de exploitatie of een daartoe gevormde voorziening.

Materiële vaste activa

Artikel 35 van het BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met een economisch nut, Investeringen met economisch nut waarvoor ter dekking van de kosten een heffing kan worden geheven en investeringen met maatschappelijk nut.

- *Investeringen met economisch nut en de investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven*

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Slijtende investeringen worden lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur vanaf het begin van het boekjaar volgend op het jaar van ingebruikname. Voor grote investeringen kan worden gekozen om de componentenbenadering toe te passen. Wanneer dit wordt toegepast zal dit expliciet in het kredietvoorstel worden opgenomen. Op grond van het voorzichtigheidsprincipe wordt de restwaarde van een actief gesteld op nihil. Voor de gehanteerde afschrijvingstermijnen wordt verwezen naar de Financiële verordening. Bij de waardering van een actief wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

- *Investeringen met maatschappelijk nut*

Investeringen met maatschappelijk nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Slijtende investeringen worden lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur vanaf het begin van het boekjaar volgend op het jaar van ingebruikname. Voor de afschrijvingstermijnen wordt verwezen naar de Financiële verordening. Voor deze activa wordt een restwaarde van nihil gehanteerd.

Financiële vaste activa

Leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Indien van toepassing wordt een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV’s en BV’s zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs vindt afwaardering plaats. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken.

Vlottende activa

Voorraden

De bouwgronden in exploitatie zijn opgenomen als ‘onderhanden werken’ en gewaardeerd tegen de vervaardigingprijs. De vervaardigingprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), de rentekosten. Hierop worden ontvangsten uit grondverkopen en bijdragen van derden in mindering gebracht.

Winsten uit de grondexploitatie worden genomen op het moment dat dat op basis van de grondexploitatie een positieve eindwaarde wordt verwacht. Voor de berekening van de tussentijdse winst name wordt gebruik gemaakt van de voorgeschreven Percentage of completion methode

(POC-methode). Wanneer blijkt dat verliezen worden verwacht, worden deze verliezen verantwoord in het jaar waarin zij worden vastgesteld. Verliezen worden direct verrekend met de Reserve Grondexploitaties. De boekwaarde van de gronden wordt in dat geval verlaagd met deze verwachte verliezen. Voor deze verwachte verliezen wordt een voorziening op eindwaarde gevormd.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde ofwel lagere marktwaarde. Wanneer verwacht wordt dat een deel van de vorderingen niet zal worden ontvangen, wordt hiervoor een voorziening getroffen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden opgenomen tegen nominale waarde.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt gewaardeerd tegen nominale waarde. In 2025 heeft de raad de Financiële verordening vastgesteld. In deze verordening worden de spelregels voor de vorming en het gebruik van de reserves en voorzieningen aangegeven.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde of tegen contante waarde conform hetgeen is opgenomen in de Financiële verordening . In deze verordening worden de spelregels voor de vorming en het gebruik van de reserves en voorzieningen aangegeven.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar buiten telling opgenomen. Nadere informatie en een specificatie van de gewaarborgde schuldrestanten is opgenomen in de toelichting op de balans. In het verslagjaar zijn er geen betalingen gedaan als gevolg van de borgstellingen.

Resultaatbepaling

Algemeen

De wijzigingen in de BBV zijn meegenomen bij het opstellen van deze resultatenbepaling.
Bij het samenstellen van de winst- en verliesrekening is een bestendige gedragslijn in acht genomen. Baten en lasten van het boekjaar worden in de jaarrekening opgenomen, ongeacht of zij tot ontvangsten of uitgaven in het boekjaar hebben geleid. De nagekomen baten en lasten worden, in zoverre mogelijk, op de desbetreffende posten verantwoord.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op materiële vaste activa worden gebaseerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Voor de gehanteerd afschrijvingstermijnen verwijzen wij u naar de Nota financiële verordening 2019.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Het is volgens de WNT verplicht om voor gemeentesecretarissen en griffiers een melding van hun inkomen te maken. Deze wet verbiedt dat bestuurders in de (semi)publieke sector meer verdienen dan 100 procent van het ministersalaris. Deze grens is de zogenoemde WNT-norm:
€ 246.000 (in 2024: € 233.000). In 2025 is evenals in 2024 is dit maximum niet overschreden.

Hieronder volgt de voorgeschreven verantwoording:

Bedragen x € 1		
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
Dienstbetrekking	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 132.737	€ 95.959
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.321	€ 16.286
Subtotaal	€ 154.058	€ 112.245
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 246.000	€ 246.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totaal bezoldiging	**€ 154.058**	**€ 112.245**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2024		
Aanvang en einde functievervulling 2024	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor 2024	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 128.830	€ 95.682
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.394	€ 15.627
Totaal bezoldiging 2024	**€ 150.224**	**€ 111.309**

Gebeurtenissen na balansdatum

Geopolitieke spanningen en economische onzekerheid

De geopolitieke spanningen in onder meer Oekraïne en het Midden-Oosten (waaronder de situatie in Gaza en spanningen rondom Iran) blijven wereldwijd zorgen baren. Deze conflicten hebben grootte gevolgen voor de energieprijzen en veroorzaken ook bredere economische onzekerheden die een directe en indirecte invloed kunnen hebben op de gemeentelijke financiën.

Allereerst is er sprake van volatiliteit in energieprijzen. Hoewel de markt in 2025 enigszins stabiliseerde na de extreme pieken van voorgaande jaren, blijft de situatie fragiel. Fluctuerende energieprijzen kunnen leiden tot hogere kosten voor de gemeentelijke huisvesting, sportaccommodaties, scholen en andere vastgoedobjecten. Bovendien kunnen geplande verduurzamingsprojecten duurder uitvallen of vertraging oplopen door hogere materiaalkosten en schaarste aan uitvoerende partijen.

Daarnaast zorgt de mondiale instabiliteit voor druk op toeleveringsketens, wat leidt tot prijsstijgingen van grondstoffen en bouwmaterialen. Dit heeft directe impact op gemeentelijke investeringsprojecten, zoals woningbouw, infrastructuur en verduurzaming van de openbare ruimte. Zowel aanbestedingen als lopende projecten kunnen hierdoor duurder uitvallen of vertraagd worden.

De economische onzekerheid zorgt bovendien voor minder investeringsbereidheid bij marktpartijen. Voor gebiedsontwikkelingen waarin de gemeente samenwerkt met ontwikkelaars of corporaties, betekent dit dat plannen mogelijk worden heroverwogen of uitgesteld. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de realisatie van nieuwbouw, maar kan ook de grondopbrengsten van de gemeente beïnvloeden.

Kortom, het is hectisch voor wat betreft de geopolitieke spanningen en economische onzekerheid. Het is van belang om hier in de financiële meerjarenramingen rekening mee te houden en voldoende wendbaarheid in de begroting te behouden.

Single information, Single audit (SiSa)

Bijlage verantwoordingsinformatie SiSa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			2	6	ja	ja	nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/06*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€11.839	€ 57.316	€0	€0	€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€0	€10.948	€7.138	€21.414	€3.694	€11.082
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€0	12.000	€0	€ 0	€22.671	

BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 0	Nee				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 18.272	€ 0	3	60	4	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05* *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 116.320					
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*		
		1						
		2						
		100						

OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*			
			€ 2.467	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*		
			€ 0	€ 2.467	€ 0	Ja		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/11*		
		1						
		2						
		10						
OCW	**D23**	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentienummer *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/01*	Aard van de activiteit besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D23/03*	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2025 naar 2026. *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/04*	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/06*
		1	SB230196	Oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging	€ 224.878	€ 0	Oprichting van een nieuwe bibliotheekvestiging	€ 302.747
		2						
		100						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/07*					
		1	Ja					
		2						
		100						

IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
		1	202306103	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2						
		100						
			Hieronder per regel één projectnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
		1	*2023-06103*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		2						
		100						
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	060503 Gemeente Delft	5000005745	€ 148.540	€ 327.355	€ 691.686	€ 1.152.729
		2						
		15						
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
		1	060503 Gemeente Delft	5000005745	Nee			
		2						
		15						
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
		1	060503 Gemeente Delft	5000005745	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie E44B	Nee		
		2						
		15						

IenW	**E87B**	**Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/01*	Beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87B/03*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/04*	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E87B/05*	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/06*
		1	030001 Provincie Groningen	0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2						
		10						
			Kopie beschikkingsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E87B/08*				
		1	0	Nee				
		2						
		10						
IenW	**E113**	**Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030**	Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad *Aard controle R* *Indicator: E113/01*	Is er sprake van Sisa tussen medeoverheden (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E113/02*	Correctie (Jaar T-1) werkvoorraad ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: E113/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) binnen werkvoorraad *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E113/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E113/05*	
			€ 583.967	Nee	€ 0	€ 769.935	Ja	

SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2025** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 3.150.191	€ 29.410	€ 161.140	-€ 3.521	€ 21.970	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 17.284	-€ 4.653	€ 0	€ 223.972	€ 7.836	€ 117
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				

SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2025** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 80	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2025** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr						
				Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	-€ 71	€ 0	€ 433
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	-€ 229	€ 0	€ 168
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 609
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 81
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	-€ 300	€ 0	€ 1.291
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	0	0	N.v.t.		
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			6	Totaal	0	0	0		

SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*		
			€ 173.710	€ 0	Ja		
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*		
			€ 0	€ 0	Ja		
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2025** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05
			€ 20.621	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*			
			€ 168.186	€ 217.400			
			Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/03*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/06*	
			€ 179.206	€ 11.023	€ 27.171		

VWS	**H21**	**Specifieke uitkering cliëntondersteuning**	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/01*	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/05*	
			Ja		€ 9.823	€ 9.823	Nee	
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Totaalbedrag (jaar T) toegekend *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Reservering 2025 voor 2026 (maximaal 10% van toegekende budget 2025 kan worden meegenomen naar 2026) *Aard controle R* *Indicator: H30/02*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H30/04*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
			€ 264.692	€ 26.469	€ 202.832	€ 484.735	Ja	
			Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*				
			Ja	Nee				
VWS	**H39**	**Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2025**	Projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H39/01*	Experiment gerealiseerd (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H39/02*	Heeft u meegewerkt aan de verplichte monitoring van de resultaten door middel van een door de Minister vastgesteld format? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle D1* *Indicator: H39/03*	Toelichting (Verplicht indien bij H39/02 of H39/03 "Nee" is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H39/04*		
		1	*900002977*	Ja	Ja			
		2						
		3						
		4						
		5						
			Kopie Projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H39/05*	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: H39/06*	Eigen bijdrage en bijdragen derden (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H39/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – Inclusief uitvoering door medeoverheden vanaf SiSa 2025 *Aard controle R* *Indicator: H39/08*		
		1	900002977	€ 22.560	€ 5.640	€ 50.700		
		2						
		3						
		4						
		5						
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H39/09*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H39/10*				
			Ja	Nee				

VRO	**J17**	**Realisatiestimulans**	Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle D1* *Indicator: J17/01*	Geprognotiseerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J17/02*	Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle D1* *Indicator: J17/03*			
			46	56	0			
			Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J17/04*	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Btw) . *Aard controle R* *Indicator: J17/05*	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling. *Aard controle R* *Indicator: J17/06*	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw). *Aard controle R* *Indicator: J17/07*	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling. *Aard controle R* *Indicator: J17/08*	
		1	0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		2						
VRO	**J41B**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.*	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise *Aard controle R*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle n.v.t.*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R*	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.*
		5	030008 Provincie Zuid-Holland	€ 0	€ 0	€ 108.496	1	1
		6	030008 Provincie Zuid-Holland	€ 0	€ 0	€ 0	1	1
		7						
		8						
		9						
		10						
			Kopie provinciecode *Aard controle n.v.t.*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.*			
		5	030008 Provincie Zuid-Holland	39	Ja			
		6	030008 Provincie Zuid-Holland	35	Ja			
		7						
		8						
		9						
		10						

VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*
			535	€ 0	€ 235.140	43	€ 0	€ 15.095
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/09*			
			107	€ 0				
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*
			675	527	0	0	888	0

VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/01*	Besteding (jaar T), in J94/06 t/m J94/08 opgesplitst *Aard controle R* *Indicator: J94/02*	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a *Aard controle D1* *Indicator: J94/03*	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2024) of een WOZ-waarde van boven € 477.000 *Aard controle D1* *Indicator: J94/04*	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III en bijlage IV besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2 en tranche 3). *Aard controle R* *Indicator: J94/05*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle R* *Indicator: J94/06*
		1	*LAI24-03733031*	€ 134.019	183	0	€ 3.876	€ 61.418
		2	*LAI25-03840304*	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
		100						

	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/07*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*
1	€ 0	€ 68.725	Nee
2	€ 0	€ 0	Nee
100			

KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 149.804	€ 0	€ 42.527	€ 586.897	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
AenM	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: M16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: M16/04*	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie *Aard controle R* *Indicator: M16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) *Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 835.120			€ 0	€ 0	€ 45.907
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/07*	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/08*	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/09*	Periode vanaf wanneer de eigen bijdrage is ingevoerd *Aard controle D2* *Indicator: M16/10*	Periode vanaf wanneer de verhoging eigen bijdrage is ingevoerd *Aard controle D2* *Indicator: M16/11*	
			€ 0	€ 576	€ 39.351	1-1-2025	1-10-2025	
			Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/12*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/13*				
			€ 842.252	€ 3.844.986				

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakveld	Omschrijving taakveld	Bedrag werkelijk uitgaven	Bedrag werkelijk inkomsten
0.1	Bestuur	€ 1.771.928	€ 0
0.10	Mutaties reserves	€ 2.403.756	€ 5.978.464
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	€ 0	€ 0
0.2	Burgerzaken	€ 1.124.932	€ 469.179
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	€ 2.443.871	€ 3.074.242
0.4	Overhead	€ 12.453.726	€ 341.553
0.5	Treasury	€ 1.368.854	€ 4.129.732
0.61	OZB woningen	€ 511.750	€ 4.345.291
0.62	OZB niet-woningen	€ 87	€ 2.692.915
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	€ 0	€ 32.099.091
0.8	Overige baten en lasten	€ 0	€ 0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	€ 1.336.291	€ 0
1.2	Openbare orde en veiligheid	€ 895.195	€ 211.033
2.1	Verkeer en vervoer	€ 4.134.833	€ 177.276
2.2	Parkeren	€ 5.444	€ 15.104
2.4	Economische havens en waterwegen	€ 622.754	€ 0
3.1	Economische ontwikkeling	€ 28.998	€ 0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	€ 108.214	€ 600.414
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	€ 74.506	€ 18.362
3.4	Economische promotie	€ 182.893	€ 204.583
4.2	Onderwijshuisvesting	€ 1.215.614	€ 221.200
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	€ 1.092.419	€ 165.662
5.1	Sportbeleid en activering	€ 309.566	€ 93.166
5.2	Sportaccommodaties	€ 1.142.738	€ 349.317
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en	€ 201.095	€ 41.579

Taakveld	Omschrijving taakveld	Bedrag werkelijk uitgaven	Bedrag werkelijk inkomsten
	cultuurparticipatie		
5.4	Musea	€ 94.024	€ 0
5.5	Cultureel erfgoed	€ 22.228	€ 1.386
5.6	Media	€ 661.422	€ 195.977
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	€ 4.778.023	€ 3.005.092
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	€ 2.221.197	€ 1.371.086
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorziening en WMO	€ 383.140	€ 0
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorziening en Jeugd	€ 663.139	€ 7.506
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorziening en Integraal	€ 731.919	€ 26.371
6.3	Inkomensregelingen	€ 5.294.502	€ 3.353.799
6.4	WSW en beschut werk	€ 85.732	€ 0
6.5	Arbeidsparticipatie	€ 209.704	€ 0
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	€ 927.453	€ 6.869
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	€ 1.645.247	€ 114.372
6.712	Begeleiding (WMO)	€ 1.043.151	€ 0
6.713	Dagbesteding (WMO)	€ 155.671	€ 0
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	€ 82.509	€ 0
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	€ 3.334.688	€ 0
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	€ 28.929	€ 0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	€ 662.898	€ 0
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	€ 78.527	€ 0
6.791	PGB WMO	€ 108.296	€ 0
6.792	PGB Jeugd	€ 81.598	€ 0
6.811	Beschermd wonen (WMO)	€ 57.906	€ 1.107.177
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	€ 8.913	€ 15.200
6.821	Jeugdbescherming	€ 227.366	€ 0
6.822	Jeugdreclassering	€ 20.716	€ 0
6.91	Coördinatie en beleid WMO	€ 272.066	€ 192.154
6.92	Coördinatie en beleid	€ 176.321	€ 9.823

Taakveld	Omschrijving taakveld	Bedrag werkelijk uitgaven	Bedrag werkelijk inkomsten
	Jeugd		
7.1	Volksgezondheid	€ 1.338.211	€ 282.598
7.2	Riolering	€ 1.792.927	€ 2.241.154
7.3	Afval	€ 2.958.236	€ 2.998.139
7.4	Milieubeheer	€ 1.577.563	€ 326.351
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	€ 226.793	€ 142.403
8.1	Ruimte en leefomgeving	€ 1.943.871	€ 248.040
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	€ 3.647.069	€ 1.772.069
8.3	Wonen en bouwen	€ 2.219.316	€ 1.303.415
		€ 73.190.733	**€ 73.949.143**

Bijlagen

Beleidsindicatoren

Besluit Begroting en Verantwoording

Deze bijlagen kunt u vinden op de website.

Bestandsnaam

- Dashboard - Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) - Midden-Delfland (1-6-2026).pdf

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	**Jaarrekening 2024**	**Jaarrekening 2025**
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	9,06	8,39
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	8,18	8,39
Apparaatkosten (kosten per inwoner)	1.362	1.444
Externe inhuur (kosten inhuur externen als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externe)	21%	19%
Overhead (% van totale lasten)	17%	17%

Incidentele subsidies

Organisatie	Soort	Activiteit	Bedrag
De heer Frans Voskamp	Incidenteel	80 jaar vrijheid	€ 1.500
Oranjevereniging Schipluiden	Incidenteel	80 jaar vrijheid	€ 1.500
Stichting 80 jaar vrijheid	Incidenteel	80 jaar vrijheid	€ 1.500
Stichting 80 jaar vrijheid	Incidenteel	80 jaar vrijheid	€ 1.500
Harmonievereniging Masalant	Incidenteel	80 jaar vrijheid	€ 1.500
Museum de Schilpen	Incidenteel	80 jaar vrijheid	€ 1.500
Muziekvereniging St. Caecilia	Incidenteel	80 jaar vrijheid	€ 1.500
historische vereniging oud Schipluiden	Incidenteel	80 jaar vrijheid	€ 1.500
Saluutbatterij Atkins	Incidenteel	80 jaar vrijheid	€ 1.500
Saluutbatterij Atkins	Incidenteel	80 jaar vrijheid	€ 1.500
cultuurstek den hoorn	Incidenteel	80 jaar vrijheid	€ 1.500
Stiching vrienden woudse kerk	Incidenteel	80 jaar vrijheid	€ 1.500
4 5 Committee Schipluiden	Incidenteel	80 jaar vrijheid	€ 1.400
Stichting promotie groen	Incidenteel	80 jaar vrijheid	€ 600
Stichting concerten 't Woudt	Incidenteel	kunst cultuur	€ 1.500
Stichting evenementen	Incidenteel	kunst cultuur	€ 1.500
Ben Haring	Incidenteel	kunst cultuur	€ 1.000
Stichting Promaa	Incidenteel	kunst cultuur	€ 1.500
cultuurstek den hoorn	Incidenteel	kunst cultuur	€ 1.500
historische vereniging oud Schipluiden	Incidenteel	kunst cultuur	€ 1.500
stichting molto	Incidenteel	kunst cultuur	€ 1.500
Stichting promotie groen	Incidenteel	kunst cultuur	€ 1.500
Vockestaert	Incidenteel	kunst cultuur	€ 1.500
projectkoor Esther van es	Incidenteel	kunst cultuur	€ 1.500
stichting Arti Deflandiae	Incidenteel	kunst cultuur	€ 500
varend corso	Incidenteel	kunst cultuur	€ 1.500
Vereniging Maaslandse Ondernemers	Incidenteel	Sinterklaasintocht Maasland	€ 1.050
Stichting School's Cool Westland	Incidenteel	mentorprogramma 25-26 Maasland	€ 1.000

Organisatie	Soort	Activiteit	Bedrag
Stichting School's Cool Delft	Incidenteel	mentorprogramma 25-26 Schipluiden Den Hoorn	€ 4.000
The Base Westland	Incidenteel	jongerencultuur	€ 1.500
CBS Het Talent	Incidenteel	Taalklas	€ 8.400
DIOS Den Hoorn	Incidenteel	blaashal	€ 96.366,50
Ondernemers vereniging Den Hoorn	Incidenteel	Sinterklaasintocht Den Hoorn 2025	€ 1.050
Ondernemers vereniging Schipluiden	Incidenteel	Sinterklaasintocht Schipluiden 2025	€ 1.050
Stichting Welzijn Midden-Delfland (SWMD)	Incidenteel	Subsidie	€ 55.150
Stichting WOS*	Incidenteel	Subsidie 2025	€ 23.158,40
Midden-Delfland Vereniging	Incidenteel	Boekje kerkenpaden Midden-Delfland	€ 2.969,69
Coöperatie Heerlijk van Dichtbij	Incidenteel	Agrariërs (Bijzonder Provinciaal Landschap)	€ 5.000

Rapportage interbestuurlijk toezicht

De provincie is vanuit de Wet revitalisering generiek toezicht belast met het bestuurlijk toezicht (IBT). De scores per taakveld zijn als volgt:

- Huisvesting vergunninghouders (rood, bestuurlijk afspraken maken om achterstand in te lopen)
- Archief- en informatiebeheer (geel, informatie ambtelijk opvragen over voortgang uitvoering inspectieverslag)
- Monumentenzorg (geel, informatie ambtelijk opvragen over stand van zaken nieuwe toezichtscriteria)
- Omgevingsrecht (geel, informatie ambtelijk opvragen implementatie processen vergunningverlening, toezicht en handhaving)
- Ruimtelijke Ordening (groen, bestemmingsplannen en omgevingsvisie op orde)

Rapportage over IBT wordt door de provincie periodiek geactualiseerd op het dashboard IBT

Staat van reserves en voorzieningen

Reserves

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
A. Algemene reserves	**€ 11.917.393**	**€ 0**	**€ 2.062.691**	**€ 2.477.756**	**€ 11.502.328**
Algemene gemeentelijke reserve	**€ 11.917.393**	**€ 0**	**€ 2.062.691**	**€ 2.477.756**	**€ 11.502.328**
Begin- en eindsaldo Algemene reserve	€ 11.917.393	€ 0	€ 0	€ 0	€ 11.502.328
Correctie op begrtwijziging 5	€ 0	€ 0	€ 4.850	€ 0	€ 0
Bochtverbredingen uitloop naar 2026	€ 0	€ 0	€ 13.760	€ 0	€ 0
Economisch beleid gaat in 2026 plaatsvinden	€ 0	€ 0	€ 19.000	€ 0	€ 0
Budget beleid 'Recreatie en toerisme' naar 2026	€ 0	€ 0	€ 30.000	€ 0	€ 0
Beleidskader re-integratie en participatie naar 2026	€ 0	€ 0	€ 50.000	€ 0	€ 0
Traject re-integratiepartijen participatieladder naar 2026	€ 0	€ 0	€ 100.000	€ 0	€ 0
Budget werkzaamheden Omgevingswet naar 2026	€ 0	€ 0	€ 28.812	€ 0	€ 0
Beleid 'Dorpenvisies' doorschuiven	€ 0	€ 0	€ 146.138	€ 0	€ 0

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
naar 2026					
Beleidsontwik.als Woonzorgvisie Volkshuisvesting 2026	€ 0	€ 0	€ 71.000	€ 0	€ 0
Budget hybride werken naar 2026	€ 0	€ 0	€ 17.865	€ 0	€ 0
Vitaliteit, Arbeidsomst, Verzuim, Ontwikkelen naar 2026	€ 0	€ 0	€ 70.885	€ 0	€ 0
Doorloop Deta-vast constructie team Uitvoering 2026	€ 0	€ 0	€ 15.000	€ 0	€ 0
Wrak/weesbootje restbud 25 doorschuiving	€ 0	€ 0	€ 10.000	€ 0	€ 0
6K fietsroutes 10K Atlas doorschuiving	€ 0	€ 0	€ 6.695	€ 0	€ 0
10K Bibob-beleid Ondermij doorschuiving	€ 0	€ 0	€ 9.345	€ 0	€ 0
Opstellen Ecologisch beleid doorschuiving 2026	€ 0	€ 0	€ 45.000	€ 0	€ 0
Actualisering warmteprogramma doorschuiven 2026	€ 0	€ 0	€ 19.460	€ 0	€ 0
Kwetsbare gebouwen doorschuiven 2026	€ 0	€ 0	€ 10.000	€ 0	€ 0
Klimaatadaptatie	€ 0	€ 0	€ 208.943	€ 0	€ 0

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
doorschuiven naar 2026					
0 beurt straatmeubilair, borden en markering deels 2026	€ 0	€ 0	€ 236.106	€ 0	€ 0
Halfverharding grotendeels naar 2026	€ 0	€ 0	€ 15.000	€ 0	€ 0
Onderhoud asfalt en elementverharding deels 2026	€ 0	€ 0	€ 36.170	€ 0	€ 0
Vervanging dekplanken Bolle Kickert uitstel naar 2026	€ 0	€ 0	€ 22.781	€ 0	€ 0
Onderwijs achterstand Psychol. Taalkl. Naar 2026	€ 0	€ 0	€ 10.640	€ 0	€ 0
Beleid archeologie en monumenten deels naar 2026	€ 0	€ 0	€ 10.000	€ 0	€ 0
Beleid Monumenten naar 2026	€ 0	€ 0	€ 22.600	€ 0	€ 0
Toename inzet opvang Oekrainers naar 2026	€ 0	€ 0	€ 25.464	€ 0	€ 0
BWBT Voorl. Bijdr. 2025 toev. aan Alg.Res.	€ 0	€ 0	€ 229.766	€ 0	€ 0
BWBT Eenm.vrijv. BW centrumgem. Alg.Res.	€ 0	€ 0	€ 357.411	€ 0	€ 0
Resterende implemantati	€ 0	€ 0	€ 100.000	€ 0	€ 0

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
ebudget BWBT naar 2026					
Implementatie Housing First reg middelen naar 2026	€ 0	€ 0	€ 110.000	€ 0	€ 0
Onderzoek planmatig beheer deels naar 2026	€ 0	€ 0	€ 10.000	€ 0	€ 0
Wijziging Uitvoeringsplan geldzorgen, armoede en schulden cfm Rdsbesl 23/01/'24	€ 0	€ 0	€ 0	€ 88.573	€ 0
Storting in voorzieningafvalstoffenheffing	€ 0	€ 0	€ 0	€ 65.000	€ 0
Procesbegeleiding IHP	€ 0	€ 0	€ 0	€ 89.000	€ 0
80 jaar vrijheid en democratie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 20.000	€ 0
Doorschuiven van JCC servers naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 21.317	€ 0
Doorschuiven 15K naar 2025. Inzake Duurzame inzetbaarheid Medewerkers onderzoek	€ 0	€ 0	€ 0	€ 15.000	€ 0
Doorschuiven juridische kennisbank naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 8.568	€ 0
Doorschuiven juridische kennisbank naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 65	€ 0
Doorschuiven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 10.000	€ 0

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
inkoopbegeleiding aanbesteding onderhoudscontract naar 2025					
Doorschuiven herinrichting kantoorruimte naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 12.000	€ 0
Doorschuiven actualisering warmteprogramma naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 50.000	€ 0
Doorschuiven herstellen bermen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 10.000	€ 0
Doorschuiven elementenverharding naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 95.000	€ 0
Doorschuiven wegmeubilair naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 350.000	€ 0
Doorschuiven kwaliteitsimpuls naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 180.000	€ 0
Doorschuiven baggerwerkzaamheden naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 113.000	€ 0
Doorschuiven hekwerk begraafplaats naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 16.879	€ 0
Doorschuiven groenbestekken naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 10.000	€ 0
Doorschuiven Ecologie naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 45.000	€ 0
Doorschuiven klimaatadaptatie naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 181.000	€ 0
Doorschuiven resterend budget IHP	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.897	€ 0
Doorschuiven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 10.000	€ 0

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
oudheidkunde adviezen derden naar 2025					
Doorschuiven economisch beleid naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 30.000	€ 0
Doorschuiven Mee-doen coach	€ 0	€ 0	€ 0	€ 100.000	€ 0
Beleidskader participatie en re-integratie budget WSW doorschuiven naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 65.000	€ 0
Doorschuiven formulierendienst naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 20.000	€ 0
Doorschuiven budget Woonzorgvisie naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 35.747	€ 0
Doorschuiven budget Omgevingswet naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 240.000	€ 0
Doorschuiven budget advies derden naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.917	€ 0
Doorschuiven budget WKB naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 28.000	€ 0
Doorschuiven proj. Centrumplan Schipluiden naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 58.000	€ 0
Extern bureau begeleidingskosten Toekomstvisie Midden-Delfland 2050 naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 10.279	€ 0

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
Doorschuiven budget Traject actualisatie/restyling huisstijl naar BJ 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 15.000	€ 0
Doorschuiven budget Digitale media en traditionele middelen naar 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 15.000	€ 0
Diftar	€ 0	€ 0	€ 0	€ 110.618	€ 0
Doorschuiven toekomstvisie 2050	€ 0	€ 0	€ 0	€ 19.315	€ 0
Doorschuiven Zuidhoornseweg flexwoningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 4.290	€ 0
Doorschuiven economische ontwikkeling dorpvisies	€ 0	€ 0	€ 0	€ 19.000	€ 0
Doorschuiven saneringslijst geluidsbelasting reduceren binnen norm	€ 0	€ 0	€ 0	€ 16.702	€ 0
Afval - Diftar	€ 0	€ 0	€ 0	€ 293.589	€ 0
B. Bestemmingsreserves	**€ 41.742.320**	**€ 52.169**	**€ 288.896**	**€ 2.684.928**	**€ 39.398.453**
Bestemmingsreserve voorzieningen voor recreatie en toerisme	**€ 21.805**	**€ 0**	**€ 140.000**	**€ 100.000**	**€ 61.805**
Begin- en eindsaldo Bestemmingsreserve voorzieningen voor recreatie en toerisme	€ 21.805	€ 0	€ 0	€ 0	€ 61.805
Inkomsten	€ 0	€ 0	€ 140.000	€ 0	€ 0

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
toeristenbelasting					
Onttrekking PUUUR	€ 0	€ 0	€ 0	€ 100.000	€ 0
Compensatie dividenden en huuropbrengst	**€ 18.027.440**	**€ 0**	**€ 13.000**	**€ 0**	**€ 18.040.440**
Begin- en eindsaldo Compensatie dividenden en huuropbrengst	€ 18.027.440	€ 0	€ 0	€ 0	€ 18.040.440
Afsluiten vastgoedzone	€ 0	€ 0	€ 13.000	€ 0	€ 0
Fonds Sociale Woningbouw	**€ 446.705**	**€ 6.701**	**€ 135.896**	**€ 15.000**	**€ 574.302**
Begin- en eindsaldo Fonds Sociale Woningbouw	€ 446.705	€ 0	€ 0	€ 0	€ 574.302
Toegevoegde rente	€ 0	€ 6.701	€ 0	€ 0	€ 0
Bijdr Sociale woningb Kreekover 25 anti speculatiebeding	€ 0	€ 0	€ 135.896	€ 0	€ 0
bijdrage sociale woningbouw aan ABB	€ 0	€ 0	€ 0	€ 15.000	€ 0
Investeringsreserve	**€ 2.440.690**	**€ 36.610**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 2.477.300**
Begin- en eindsaldo Investeringsreserve	€ 2.440.690	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.477.300
Toegevoegde rente	€ 0	€ 36.610	€ 0	€ 0	€ 0
Nutsreserve	**€ 8.871.855**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 8.871.855**
Begin- en eindsaldo Nutsreserve	€ 8.871.855	€ 0	€ 0	€ 0	€ 8.871.855
Reserve Grondexploit	**€ 1.497.360**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 1.497.360**	**€ 0**

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
aties					
Begin- en eindsaldo Reserve Grondexploitaties	€ 1.497.360	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Verliesneming grexen 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.497.360	€ 0
Reserve Herwaardering deelnemingen	**€ 1.122.093**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 1.122.093**
Begin- en eindsaldo Herwaardering deelnemingen	€ 1.122.093	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.122.093
Reserve Investeringsprogramma	**€ 2.023.518**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 169.778**	**€ 1.853.740**
Begin- en eindsaldo Reserve Investeringsprogramma	€ 2.023.518	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.853.740
Centrumplan Den Hoorn	€ 0	€ 0	€ 0	€ 76.810	€ 0
Subsidie DIOS 2025	€ 0	€ 0	€ 0	€ 86.730	€ 0
Heldere taal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 6.238	€ 0
Reserve Monumenten	**€ 167.264**	**€ 2.509**	**€ 0**	**€ 20.025**	**€ 149.748**
Begin- en eindsaldo Reserve Monumenten	€ 167.264	€ 0	€ 0	€ 0	€ 149.748
Toegevoegde rente	€ 0	€ 2.509	€ 0	€ 0	€ 0
Subsidie monumenten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 20.025	€ 0
Reserve Onderhoud gemeentelijke gebouwen	**€ 367.468**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 367.468**	**€ 0**
Begin- en eindsaldo Reserve Onderhoud	€ 367.468	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
gemeentelijke gebouwen					
Uitwerking beheerplan gebouwen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 367.468	€ 0
Reserve Onderhoud kapitaalgoederen	**€ 1.495.625**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 160.000**	**€ 1.335.625**
Begin- en eindsaldo Reserve Onderhoud kapitaalgoederen	€ 1.495.625	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.335.625
Kapitaalgoederen kwaliteitsimpuls	€ 0	€ 0	€ 0	€ 160.000	€ 0
Reserve Ontwikkeling Harnaschpolder	**€ 21.385**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 21.385**	**€ 0**
Begin- en eindsaldo Reserve Ontwikkeling Harnaschpolder	€ 21.385	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Aandeel gemeentelijke bestuurskosten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 21.385	€ 0
Reserve Opstartkosten begeleiding particuliere bouwinitiatieven	**€ 18.095**	**€ 271**	**€ 0**	**€ 18.095**	**€ 267**
Begin- en eindsaldo Opstartkosten begeleiding particuliere gebouwen	€ 18.095	€ 0	€ 0	€ 0	€ 267
Vrijval opheffen reserve opstartkosten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 18.095	€ 0

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
Toegevoegde rente	€ 0	€ 271	€ 0	€ 0	€ 0
Reserve Sociaal Domein	**€ 405.200**	**€ 6.078**	**€ 0**	**€ 200.000**	**€ 211.278**
Begin- en eindsaldo Reserve Sociaal domein	€ 405.200	€ 0	€ 0	€ 0	€ 211.278
Toegevoegde rente	€ 0	€ 6.078	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking volgens begroting	€ 0	€ 0	€ 0	€ 200.000	€ 0
Reserve Uitkeringslasten BUIG	**€ 115.817**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 115.817**	**€ 0**
Begin- en eindsaldo Reserve Uitkeringslasten BUIG	€ 115.817	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Onttrekking reserve BUIG	€ 0	€ 0	€ 0	€ 115.817	€ 0
Reserve Weerstandsvermogen	**€ 4.000.000**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 4.000.000**
Begin- en eindsaldo Reserve weerstandsvermogen	€ 4.000.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 4.000.000
Risicoreserve Erfpachtgronden	**€ 700.000**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 700.000**
Begin- en eindsaldo Risicoreserve Erfpachtgronden	€ 700.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 700.000
C. Dekkingsreserve	**€ 13.656.617**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 815.780**	**€ 12.840.837**
Dekkingsreserve	**€ 6.555.012**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 438.681**	**€ 6.116.331**
Begin- en eindsaldo Dekkingsreser	€ 6.555.012	€ 0	€ 0	€ 0	€ 6.116.331

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
ve					
Dekking kapitaallasten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 438.681	€ 0
Dekkingsreserve gemeentehuis	**€ 7.101.605**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 377.099**	**€ 6.724.506**
Begin- en eindsaldo Dekkingsreserve gemeentehuis	€ 7.101.605	€ 0	€ 0	€ 0	€ 6.724.506
Dekking kapitaallasten gemeentehuis	€ 0	€ 0	€ 0	€ 377.099	€ 0
D. Voorzieningen	**€ 17.001.070**	**€ 0**	**€ 3.638.324**	**€ 954.080**	**€ 19.685.314**
Voorziening Afvalstoffenheffing	**€ 41.549**	**€ 0**	**€ 250.567**	**€ 0**	**€ 292.116**
Begin- en eindsaldo Voorziening Afvalstoffenheffing	€ 41.549	€ 0	€ 0	€ 0	€ 292.116
Storting in de voorziening	€ 0	€ 0	€ 250.567	€ 0	€ 0
Voorziening anterieure overeenkomsten	**€ 0**	**€ 0**	**€ 131.044**	**€ 0**	**€ 131.044**
Begin- en eindsaldo Voorziening anterieure overeenkomsten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 131.044
GAM/Plus verwacht verlies tm 2028	€ 0	€ 0	€ 93.175	€ 0	€ 0
Maaslandse zoom verwacht verlies tm 2028	€ 0	€ 0	€ 37.869	€ 0	€ 0
Voorziening Bijdrage	**€ 1.596.000**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 273.000**	**€ 1.323.000**

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
tekort Bedrijvenschap					
Begin- en eindsaldo Voorziening Bijdrage tekort Bedrijvenschap	€ 1.596.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.323.000
Dekking tekort bij afsluiting BHP	€ 0	€ 0	€ 0	€ 273.000	€ 0
Voorziening Dubieuze debiteuren	**€ 31.603**	**€ 0**	**€ 200.000**	**€ 0**	**€ 231.603**
Begin- en eindsaldo Voorziening Dubieuze debiteuren	€ 31.603	€ 0	€ 0	€ 0	€ 231.603
Storting in de voorziening	€ 0	€ 0	€ 200.000	€ 0	€ 0
Voorziening Dubieuze debiteuren Soza	**€ 270.300**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 38.700**	**€ 231.600**
Begin- en eindsaldo Voorziening Dubieuze debiteuren Soza	€ 270.300	€ 0	€ 0	€ 0	€ 231.600
Onttrekking uit de voorziening	€ 0	€ 0	€ 0	€ 38.700	€ 0
Voorziening gemeentelijk vastgoed	**€ 0**	**€ 0**	**€ 679.468**	**€ 122.370**	**€ 557.098**
Begin- en eindsaldo Voorziening gemeentelijk vastgoed	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 557.098
Storting restsaldo vanuit reserve onderhoud gebouwen	€ 0	€ 0	€ 367.468	€ 0	€ 0

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
Jaarlijkse dotatie	€ 0	€ 0	€ 312.000	€ 0	€ 0
Onttrekking voorziening	€ 0	€ 0	€ 0	€ 122.370	€ 0
Voorziening Grondexploitaties	**€ 4.814.000**	**€ 0**	**€ 1.846.000**	**€ 0**	**€ 6.660.000**
Begin- en eindsaldo Voorziening Grondexploitaties	€ 4.814.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 6.660.000
Verliesneming grexen 2025	€ 0	€ 0	€ 1.846.000	€ 0	€ 0
Voorziening Pensioenen voormalig wethouders	**€ 2.391.836**	**€ 0**	**€ 304.039**	**€ 159.660**	**€ 2.536.215**
Begin- en eindsaldo Voorziening Pensioenen voormalig wethouders	€ 2.391.836	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.536.215
Storting APPA pensioen	€ 0	€ 0	€ 21.875	€ 0	€ 0
Betaalde pensioenen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 159.660	€ 0
Vermeerdering conform actuariële waardeberekening	€ 0	€ 0	€ 33.159	€ 0	€ 0
Extra storting ivm overgang ABP	€ 0	€ 0	€ 249.005	€ 0	€ 0
Voorziening Rioolheffing	**€ 7.016.401**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 286.023**	**€ 6.730.378**
Begin- en eindsaldo Voorziening Rioolheffing	€ 7.016.401	€ 0	€ 0	€ 0	€ 6.730.378
Onttrekking aan voorziening	€ 0	€ 0	€ 0	€ 286.023	€ 0
Voorziening RVU	**€ 43.640**	**€ 0**	**€ 40.914**	**€ 0**	**€ 84.554**
Begin- en eindsaldo	€ 43.640	€ 0	€ 0	€ 0	€ 84.554

Mutatie	Saldo begin boekjaar	Toegevoegde rente	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo einde boekjaar
Voorziening RVU					
Onttrekking RVU volgens actuariële waardebepaling 2025	€ 0	€ 0	€ 40.914	€ 0	€ 0
Voorziening verlofsparen	**€ 604.446**	**€ 0**	**€ 186.292**	**€ 0**	**€ 790.738**
Begin- en eindsaldo Voorziening verlofsparen	€ 604.446	€ 0	€ 0	€ 0	€ 790.738
Verlofsparen 2025	€ 0	€ 0	€ 186.292	€ 0	€ 0
Voorziening Wachtgelden voormalig wethouders	**€ 191.295**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 74.327**	**€ 116.968**
Begin- en eindsaldo Voorziening Wachtgelden voormalig wethouders	€ 191.295	€ 0	€ 0	€ 0	€ 116.968
Betaalde wachtgelden	€ 0	€ 0	€ 0	€ 74.327	€ 0
Totaal	**€ 84.317.400**	**€ 52.169**	**€ 5.989.911**	**€ 6.932.544**	**€ 83.426.932**

Overige gegevens

Overige gegevens

Managementletter 2025:

De paragraaf ‘Overige gegevens’ is een verplichte paragraaf in de jaarverslaggeving van gemeenten, zoals voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Deze paragraaf maakt echter geen onderdeel uit van de jaarrekening zelf, maar wordt wel opgenomen in het jaarverslag. In deze paragraaf worden bijvoorbeeld onderwerpen behandeld zoals de samenstelling van het college, informatie over de controleverklaring of andere relevante gegevens die niet direct in de financiële cijfers zijn opgenomen. Het doel van de paragraaf is om aanvullende informatie te verschaffen die inzicht geeft in de gemeente en andere relevante context voor de gebruikers van het jaarverslag, zonder dat dit de cijfers of de jaarrekening beïnvloedt.

Controleverklaring van de onafhankelijk accountant